Jaarrekening 2023

gemeente Krimpenerwaard

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave 2
Aanbiedingsbrief 3
Samenvatting 5
Leeswijzer 7
- Bestuur en ondersteuning 9
- Veiligheid 18
- Verkeer, vervoer en waterstaat 22
- Economie 27
- Onderwijs, sport, cultuur en recreatie 33
- Sociaal domein 42
- Volksgezondheid en milieu 57
- Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 65

Recapitulatie van baten en lasten 71
Indicatoren 73
Algemene dekkingsmiddelen 78
- Paragrafen 79
- A. Lokale heffingen 80
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 84
- C. Onderhoud kapitaalgoederen 94
- D. Financiering 99
- E. Bedrijfsvoering 105
- F. Verbonden partijen 115
- G. Grondbeleid 132
- H. COVID-19 140
- I. Openbaarheidsparagraaf 142
- J. Opvang vluchtelingen 143
- Jaarrekening 147
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 148

Balans 156
- Toelichting op de balans 156
- Overzicht van baten en lasten met toelichting 171
- Overzicht van incidentele baten en lasten 181
- Overzicht taakvelden 183
- WNT verantwoording 186
- SISA-bijlage 187
- Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 206

Bijlagen 207
- Bijlage 1: Rapportage interbestuurlijk toezicht 207
- Bijlage 2 - Lijst met gebruikte afkortingen 208

Vastgesteld op dd:

Behorend bij raadsbesluit nr: zaaknummer 1317493 / documentnummer 1361832

Griffier Burgemeester

AANBIEDINGSBRIEF

Geachte raadsleden,

Graag bieden wij u de Jaarstukken aan waarin wij terugkijken op het jaar 2023. Met de jaarrekening leggen wij verantwoording aan u af over het in 2023 uitgevoerde beleid en de realisatie van de beoogde doelen. Wij gaan in op wat we bereikt hebben (doelen), wat we daarvoor gedaan hebben (resultaten en inspanningen) en wat dat heeft gekost.

2023 was een jaar waarin we voor grote maatschappelijke opgaven gesteld stonden en tegelijkertijd te maken hadden met veel financiële onzekerheden en uitdagingen. Wij zijn er trots op dat het desondanks is gelukt een groot deel van onze voorgenomen doelen en ambities voor onze inwoners en bedrijven te realiseren en samen stappen vooruit te zetten.

Het Collegeprogramma Vitaal Vooruit 2022-2026 is gericht op het optimaliseren van vitale gemeenschappen en inwoners, vitale kernen en een vitaal buitengebied. In de begroting 2023 zijn de inspanningen opgenomen die deze ambitie en doelen dichterbij moeten brengen.

Als het gaat om vitale inwoners en gemeenschappen streven we naar een inclusieve samenleving waarbij we nadrukkelijk inzetten op het versterken van het informele netwerk van inwoners en toegankelijke algemene maatschappelijke voorzieningen. In 2023 is het minimabeleid herijkt en zijn grote stappen gezet om te komen tot een integrale toegang sociaal domein. De wachtlijsten WMO zijn, dankzij de extra capaciteit die uw raad beschikbaar stelde, inmiddels ingelopen.

Verschillende crises vroegen om extra inzet en capaciteit van de gemeente. De kosten voor levensonderhoud, het algehele prijsniveau en de inflatie zijn fors gestegen. Bijna 2000 aanvragen om tegemoetkoming in de energiekosten zijn in behandeling genomen en ook was er zorg voor de gedupeerden van de kindertoeslagaffaire. Dit naast een grote en toenemende mate complexe zorgvragen.

In het sociaal domein werken we veel samen met maatschappelijke partners en we kopen veel zorg regionaal in. De Regionale Werkorganisatie, vooruitlopend op een gemeenschappelijke regeling sociaal domein, krijgt steeds meer vorm. Doel hiervan is onze inwoners nog beter en efficiënter van dienst te kunnen zijn.

Vitale kernen vragen om voldoende woningen, voorzieningen en werkgelegenheid. Onze lokale woningbehoefte is groot. Tegelijkertijd zijn we afhankelijk van de provincie en het rijk om te kunnen bouwen en daarmee te voorzien in die behoefte. In 2023 is zowel ambtelijk als bestuurlijk op verschillende niveaus en aan verschillende tafels, het belang van voldoende woningen voor een vitale Krimpenerwaard voor het voetlicht gebracht. Het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard dat uw raad op 30 mei 2023 vaststelde dient als instrument voor die lobby. Om de bedrijvigheid voor de komende jaren te borgen is eind 2023 een visie op bedrijventerrein aan uw raad aangeboden.

Er is gewerkt aan vele projecten in de openbare ruimte, de veerstoep in Bergambacht is in 2023 opgeleverd en het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is aan uw raad aangeboden.

Voor een vitaal buitengebied, is vooral ingezet op het faciliteren van een goede samenwerking tussen agrariërs, provincie, waterschappen en gemeente. Samen willen we komen tot een toekomstperspectief dat haalbaar en gezond is en waarin boeren weer met vertrouwen kunnen ondernemen. In 2023 is gezorgd dat de relatie met en tussen deze partners is onderhouden en verstevigd.
Wij hebben zorg over de landelijke ontwikkelingen en onzekerheden die invloed hebben op hoe we deze grote opgaven kunnen blijven aanpakken.

Krimpenerwaard staat er, zeker in vergelijking met andere gemeenten, relatief goed en gezond voor. De lokale lasten voor onze inwoners zijn relatief laag. Toch zijn er zorgen voor de middellange termijn vanwege de nog altijd grote onzekerheid over de uitkering vanuit het rijk. Veel taken worden incidenteel en met een specifieke doeluitkering bekostigd. Onze opgaven vragen daarentegen om een langlopend en structurele inzet.

De opvang van vluchtelingen en de taakstellingen voor statushouders vragen veel van de gemeente. Veel van de werkzaamheden zijn en worden uitgevoerd door medewerkers die hiervoor tijd vrijmaken door andere werkzaamheden lager te prioriteren. Op de langere termijn is, bij een gelijkblijvende of stijgende opgave, dit geen duurzame oplossing.

Hoewel onze inwoners in het algemeen tevreden zijn over onze dienstverlening, wat blijkt uit verschillende onderzoeken die eerder zijn uitgevoerd, is er ook in 2023 veel aandacht besteed aan het verder verbeteren van die dienstverlening. Er is nadrukkelijk gestuurd op het sneller afhandelen van telefoontjes en e-mails. Ook is een toenemend aantal producten via de website aan te vragen en is door een ervaringsdeskundige meegedacht over een website die ook goed toegankelijk is voor mensen met een beperking. Uw raad is ook geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar servicepunten.

Als gevolg van de krappe arbeidsmarkt zijn de loonkosten gestegen en moet nog altijd voor een groot deel van de vacatures tijdelijk en tegen hogere kosten worden ingehuurd. Dankzij actief recruitment en een herijking van ons functieboek lukt het ons om na verloop van tijd nieuwe medewerkers aan te trekken of intern door te laten stromen. Wij zullen de komende jaren nog actief in moeten blijven zetten om de vacatures gevuld te krijgen en te houden.

Er zijn in 2023 mooie stappen gezet om nieuwe huisvesting voor de buitendienst en een nieuw gemeentehuis in Bergambacht te realiseren. Hiermee komt ook het samenwerken op één locatie en het verder vergroten van de dienstverlening voor onze inwoners weer dichterbij.

Wij sluiten het jaar 2023 af met een positief resultaat van 3,8 miljoen. Dit resultaat is het gevolg van verschillende voor- en nadelen. Per begrotingsprogramma worden de afwijkingen, in positieve en in negatieve zin, inzichtelijk gemaakt en verder toegelicht.

Dit betekent niet dat de gemeente Krimpenerwaard zich in financiële zin geen zorgen hoeft te maken. De onzekerheid en zorgen over de bijdrage uit het gemeentefonds voor de middellange termijn maakt dat onze aandacht voor de toekomstige financiële positie onverminderd groot blijft. Met uw raad zijn we in gesprek om de begroting ook structureel sluitend te krijgen en te houden.

Wij verwachten dat u met deze jaarstukken goed inzicht krijgt in de gerealiseerde doelen in 2023. Voor zover als mogelijk zijn de structurele financiële gevolgen uit de jaarrekening verder uitgewerkt en meegenomen in de behandeling in de eerste tussentijdse rapportage 2024 en/of de kadernota 2025.

Burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard

de secretaris,	de burgemeester,
J. Hennip	Ir. J. Beenakker

SAMENVATTING

Algemeen

In de jaarstukken wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de programmabegroting en eventueel bijgesteld in de vastgestelde tussentijdse rapportage of separate voorstellen. Er wordt aangegeven in welke mate de opgenomen resultaten en inspanningen zijn gerealiseerd en er wordt verantwoording afgelegd over daarvoor uitgevoerde inspanningen en de inzet van financiële middelen. De structuur van de jaarstukken wordt bepaald door wettelijke en niet-wettelijke vormeisen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) omvat de wettelijke vormeisen voor de jaarstukken. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en een tweetal bijlagen. De resultaatbestemming wordt in een afzonderlijk raadsvoorstel aangeboden aan de gemeenteraad.

Resultaat

Het jaar 2023 sluit met een positief resultaat van €3,8 mln voor bestemming. Dat betekent dat 98% van het bedrag dat in onze begroting stond is uitgegeven. Onderstaande tabel geeft een weergave van het saldo baten en lasten en de daarbij behorende reserve mutaties. De gemeente heeft in 2023 aangestuurd op een sluitende begroting waarbij de structurele lasten gedekt zijn met structurele baten en de incidentele lasten met incidentele baten.

Opbouw resultaat x € 1.000	Rekening	Begroting 2023		Rekening	Saldo
	2022	Primitief	Gewijzigd	2023	2023
Lasten	-154.681	-158.252	-181.733	-175.048	6.685
Baten	161.820	155.645	182.464	181.627	-837
Saldo programmaplan	**7.139**	**-2.607**	**732**	**6.579**	**5.847**
Storting in reserves	-11.317	-4.310	-26.654	-25.574	1.080
Onttrekking aan reserves	12.820	6.917	25.922	22.840	-3.082
Gerealiseerd resultaat	**8.642**	**-**	**-**	**3.845**	**3.845**

-/- is nadeel/lasten

De gemeente Krimpenerwaard ontving, laat in het jaar, meer bijdragen van het Rijk dan waar vooraf rekening mee werd gehouden. Dit was te laat om nog in de slotwijziging te verwerken. Dit betrof een incidentele meevaller van de algemene uitkering, daarnaast zijn er ook hogere specifieke uitkeringen van het rijk ontvangen. Tevens is er sprake van incidentele meevallers op onder andere de onderdelen grondverkopen en bouwleges. Dat laatste als gevolg van een aantal grote projecten. Tevens zijn er op diverse terreinen een aantal werkzaamheden niet volledig uitgevoerd.

Verder is er een incidenteel nadeel in verband met een hogere storting in de voorziening pensioen wethouders. Een deel van deze pensioenen was niet opgenomen in de voorziening, maar als structurele last geraamd. Op aanbeveling van de accountant is dit gecorrigeerd en worden nu alle pensioenen van (voormalige) wethouders gedekt uit de voorziening.

Ook in de jaarrekening 2023 zien we, net als in de jaarrekening 2022, een voordeel op het Sociaal Domein ten opzichte van de bijgestelde begroting.Dit voordeel is voor de Jaarrekening 2023 incidenteel van aard en bestaat enerzijds uit de sinds 2022 geïntroduceerde oplopende vrijval van de balansposten van in het verleden beschikte zorg en anderzijds uit een voordeel doordat de realisatie van de zorgkosten Jeugd en Wmo over 2023 lager uitvallen dan voorzien in de begroting 2023. Dit laatste voordeel kent ook een structurele doorwerking die in de begroting vanaf 2024 wordt verwerkt. Dit positieve structurele effect zal in de eerste tussentijdse rapportage verwerkt worden. Ten opzichte van de realisatie 2022 is er weliswaar nog steeds sprake van oplopende zorgkosten, maar deze stijging is wel lager dan verwacht.

In de programma verantwoording leest u per taakveld een verdere toelichting en het verloop van de projectbudgetten en investeringen. De gemeenteraad wordt voorgesteld om een deel van het saldo te bestemmen voor uitvoering in 2024.

Het resultaat voor resultaat bestemming van €3,8 mln is grotendeels incidenteel van aard. Een beperkt deel van €387.000 is echter structureel en bestaat uit de volgende onderdelen:

- een voordeel op Jeugd van € 222.000
- een nadeel op de WMO van € 85.000
- een voordeel op schadevergoedingen openbare verlichting van €100.000
- een aantal relatief kleine structurele effecten die optellen tot een bedrag van €150.000

Dit bovenstaande structurele voordeel wordt opgenomen in de eerste tussenrapportage 2024.

Weerstandsvermogen

De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing geeft een overzicht van de belangrijkste risico's van de gemeente Krimpenerwaard. De weerstandscapaciteit bedraagt eind 2023 €21.553.000. De geïnventariseerde risico's bedragen €6.137.000 Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de geïnventariseerde risico's. Dit kengetal geeft een momentopname op basis van de reservestanden eind 2023. Het verhoudingsgetal bedraagt 3,5 en is daarmee gestegen ten opzichte van 2,6 bij de begroting 2024.

De benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's bedraagt €6,1 miljoen. Bij de Begroting 2024 was dit €7,4 miljoen. Het totaalbedrag is daarmee gedaald. De belangrijkste verlagingen zijn de verlaging van het risico inzake de jeugdhulp plus -/- €0,3 miljoen, de verlaging van risico's met betrekking tot de CAO-ontwikkelingen voor ambtenaren -/- €0,4 miljoen en de verlaging van de risico's inzake de maatschappelijke voorzieningen -/- €0,6 miljoen. We zien daarentegen een nieuw risico ontstaan met betrekking tot de werkzaamheden rondom het project KIJK. Een belangrijk risico inzake de opvang van de verschillende vluchtelingenstromen in relatie tot de oorlog in Oekraïne en de impact van de spreidingswet is nog niet te kwantificeren.

	Risicoinventarisatie (x € 1.000)	Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Weerstandsvermogen
Jaarrekening 2023	6.137	21.553	3,5
Begroting 2024	7.439	19.249	2,6

LEESWIJZER

Jaarstukken

Met de jaarstukken 2023 van de gemeente Krimpenerwaard legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over gerealiseerde doelstellingen, uitgevoerde activiteiten en de inzet van financiële middelen. De jaarstukken zijn daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de controlerende rol van de gemeenteraad. De jaarstukken bestaan uit het Jaarverslag en de Jaarrekening. De Jaarrekening bevat nog twee bijlagen.

Jaarverslag

Het Jaarverslag vormt het eerste onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de Programmaverantwoording en de Paragrafen. In de programma's en de paragrafen wordt verantwoording afgelegd over de beleidsmatige aspecten. De opbouw van de programma's en paragrafen is hetzelfde als de programmabegroting 2023.
Ieder hoofdstuk uit de programmaverantwoording begint met een korte introductie van het programma en een beschrijving van het effect dat met het betreffende programma wordt beoogd.
De verantwoording per programma vindt plaats op basis van de geformuleerde beleidsspeerpunten met de daaraan gekoppelde ER-doelen en SMART-doelen. Deze speerpunten zijn door de gemeenteraad met de behandeling van de begroting 2023 vastgesteld.

In het jaarverslag blikken we terug op wat we gepland hadden om uit te voeren in 2023. Er wordt aangegeven in welke mate de opgenomen resultaten en inspanningen zijn gerealiseerd. Daarnaast wordt verantwoording afgelegd door middel van de daarvoor opgenomen indicatoren, uitgevoerde inspanningen en inzet van financiële middelen. Daarmee sluiten we aan bij het voorschrift van de BBV om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 w-vragen (wat hebben we bereikt?, wat hebben we daarvoor gedaan?, wat heeft het gekost?). De verantwoording van de project- en investeringsbudgetten is in de programma's opgenomen. Als een budget wordt afgesloten wordt dat aangegeven.

De paragrafen behandelen onderwerpen die dwars door de programma's van de begroting heen lopen en die van belang zijn voor het verkrijgen van inzicht in de wijze waarop de gemeente haar beleidsdoelen verwezenlijkt. Het betreft de verplichte paragrafen op basis van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit zijn de paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Daarnaast zijn de facultatieve paragrafen COVID-19, Opvang vluchtelingen en de openbaarheidsparagraaf toegevoegd.

De door het BBV voorgeschreven verplichte basis set van beleidsindicatoren is in het jaarverslag opgenomen. Doel hiervan is de jaarrekening inzichtelijker te maken en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van gemeentelijke jaarrekeningen te verkrijgen.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2023 en bestaat uit de balans, de toelichting op de balans en een analyse van de afwijkingen tussen begroting (na wijziging) en de jaarstukken op de baten en lasten per programma. Daarnaast bevat deze een overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, een overzicht van incidentele baten en lasten, de stand onvoorzien en het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakvelden. Verder zijn in het onderdeel jaarrekening ook enkele verplichte overzichten opgenomen, zoals de Wet normering topinkomens-verklaring (WNT) en de Single information Single Audit-verklaring (SiSa). Via de SiSa-verklaring leggen we aan het Rijk en Provincie verantwoording af over ontvangen subsidies en uitkeringen.

De jaarrekening kent twee bijlagen. De eerste betreft de Rapportage Interbestuurlijk Toezicht. De tweede bijlage betreft een overzicht waarin een toelichting is opgenomen op de afkortingen die in de jaarstukken worden gebruikt.

Beleidsspeerpunten

Om de herkenbaarheid van de rapportage te bevorderen is de lay-out in overeenstemming met de indeling van de begroting 2023. Voor het rapporteren op de resultaten in doelen, inspanningen en financiën is in een donkergroene kleur onderaan het diagram ‘Verantwoording’ toegevoegd. Ten aanzien van de gepresenteerde doelen geldt dat ook is gekeken naar de haalbaarheid ervan. Vooralsnog heeft dit niet geleid tot aanpassing van de doelen.

Financieel overzicht

In de tabel is de verdeling per taakveld opgenomen, gesplitst in lasten, baten en reservemutaties.
De bedragen in de tabellen van de rapportage zijn x € 1.000. Cijfers worden als volgt gepresenteerd: Voordeel (+) en Nadeel (-). In de cijferanalyse op de taakvelden worden de afwijkingen tussen de realisatie en de begroting vanaf € 50.000, zowel positief als negatief, toegelicht, volledige aansluiting tussen het taakveldresultaat (cijfers) en de toelichting is er daarom niet altijd.

Het kan voorkomen dat het totaal van de mutaties op een taakveld bijvoorbeeld € 200.000 bedraagt, waarbij in de toelichting bij het betreffende taakveld wordt ingegaan op bijvoorbeeld € 110.000 aan mutaties. Het deel dat niet wordt toegelicht betreft meerdere mutaties elk kleiner dan € 50.000. Dit is in lijn met voorgaande jaren.

BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Dit programma behandelt de overkoepelende taakvelden van het bestuur, de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie en de relatie tussen de burger en het bestuur van de gemeente Krimpenerwaard. Betrokken en betrouwbaar in dienstverlening staat hierin centraal. De gemeente Krimpenerwaard staat voor een uitstekende dienstverlening. Speerpunten zijn betrouwbaar, snel, digitaal waar het kan en op maat waar nodig of gewenst.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor burgerzaken, bestuurlijke samenwerking, ondersteuning van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

Beleidsspeerpunten

Dienstverlening: Inwoner centraal

AMBITIE	Het is onze ambitie dat inwoners, ondernemingen en organisaties ook echt een verschil gaan merken in onze dienstverlening. We denken vanuit onze inwoners en streven naar meer nabijheid. We richten ons met name op zoveel mogelijk persoonlijk contact tussen bestuur, inwoners, organisaties en ondernemers. We zetten in op het eenvoudiger en sneller aanvragen van (digitale) producten en diensten.
ER-DOEL	We werken proactief aan een dienstverlening die meer op de vraag gericht is.
WE METEN	· De klanttevredenheid via KlantinFocus.
	· Algemene indicator is de driejaarlijkse burgerpeiling.
INSPANNINGEN 2023	We onderzoeken samen met maatschappelijke organisaties of servicepunten in de grotere kernen wenselijk en haalbaar zijn.
	We werken doorlopend aan een toegankelijke website voor iedereen.
	We gaan meer processen en formulieren ook digitaal aanbieden.
	We optimaliseren de verschillende kanalen en onderzoeken het invoeren van een chatbot.
	We brengen de afhandeling van klantcontacten (telefoontjes en e-mails) in beeld en onderzoeken hoe we de doorlooptijd kunnen verkorten. We zetten mystery guests in om onze (telefonische) bereikbaarheid te onderzoeken.
	We bekijken bij elke klacht wat we er van kunnen leren om onze dienstverlening te verbeteren.
	We richten een studio in om de mogelijkheden voor digitale communicatie, nabijheid en participatie te vergroten. Via bijvoorbeeld videoboodschappen of webinars.
2023 - 2026	Als de vraag naar onze dagelijkse dienstverlening toeneemt, zetten we meer mensen in op de uitvoering.
	We investeren in datagedreven werken waardoor we gerichter kunnen werken, sturen en verantwoorden.
	We informeren inwoners beter over alle contactmogelijkheden bij de gemeente (o.a. telefoon, aan de balie, IDO, mail, whatsapp, website).
MIDDELEN 2023	Incidenteel €75.000 voor inrichten studio en €15.000 voor mystery guest. Structureel € 45.000 voor communicatiemiddelen.
VERANTWOORDING	Uw raad heeft kennisgenomen van de uitkomsten van het onderzoek naar de pilot servicepunten waaruit blijkt dat er onvoldoende aanleiding is om separate servicepunten in de kernen te faciliteren. In 2023 hebben we actief ervaringsdeskundigen (inwoners met een beperking) gevraagd mee te denken over een toegankelijke website. Doorlopend wordt informatie op een toegankelijke manier beschreven. Inmiddels bieden we ruim 80 digitale processen en formulieren digitaal aan. Inwoners waarderen dit met een ruime 8! Omdat nieuwe ontwikkelingen, zoals artificial intelligence, een betere oplossing kunnen bieden is het onderzoek naar een chatbot niet uitgevoerd. De afhandeling van klantcontacten is in beeld gebracht. Er is nu een reëel beeld van de openstaande klantcontacten en er is stevig gestuurd op een snellere afhandeling. Het mysteryguestonderzoek wordt, in verband met de vertraging van de invoering van de nieuwe telefooncentrale, doorgeschoven naar 2024. Klachten en meldingen worden beter vooraf gescheiden waardoor beide categorieën sneller en beter worden afgehandeld. Klachtbehandelaars worden ook intensiever begeleid bij de klachtafhandeling. De voorbereidingen van de studio hebben plaatsgevonden. De studio wordt in 2024 in gebruik genomen.

Burger- en overheidsparticipatie

AMBITIE	Betere en meer gedragen besluitvorming door burger- en overheidsparticipatie.
ER-DOEL	We betrekken inwoners en ondernemers meer en beter bij initiatieven.
WE METEN	· Het al dan niet realiseren van het digitaal participatieplatform.
	· Het aantal ontwikkelde participatie-instrumenten.
	· Het aantal burger- en overheidsparticipatietrajecten per jaar via het platform.
INSPANNINGEN 2023	We ontwikkelen en implementeren (via enkele pilots) instrumenten die passen bij de participatieladder.
	We ontwikkelen en implementeren een (digitaal) participatieplatform.
2023 - 2026	We implementeren burger- en overheidsparticipatie als vast onderdeel van beleid, initiatieven en projecten.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €45.000 voor digitaal participatieplatform.
VERANTWOORDING	Voor medewerkers is in 2023 het trainingsprogramma participatie ontwikkeld. Er is gewerkt aan een routekaart met instrumentarium voor participatietrajecten. Voor initiatiefnemers is via een folder en op de website informatie te vinden over participatie bij hun initiatief. Ook zijn op de website handige tools ingebouwd waarmee initiatiefnemers bijvoorbeeld de wijze van participatie kunnen bepalen. Vanwege het volgen van een formeel inkooptraject, personele wisselingen en een extra inzet op draagvlak is er nog geen digitaal participatieplatform. Dit wordt in 2024 opgepakt.

Realisatie nieuw gemeentekantoor

AMBITIE	Het realiseren van een nieuwe huisvesting voor de gemeentelijke organisatie, gunstig gelegen en goed bereikbaar voor alle inwoners van de Krimpenerwaard.
ER-DOEL	We starten uiterlijk 2024 (onder voorbehoud van bezwaar en beroep) met de bouw van een 'Huis voor de gemeente' als centrale werk- en ontmoetingsplek.
WE METEN	De realisatie van de nieuwe huisvesting waarbij we rekening houden met de vastgestelde uitgangspunten.
INSPANNINGEN 2023	Het voorlopig ontwerp en raming van het realisatiebudget is klaar voor besluitvorming door college en raad.
	We stellen het bestemmingsplan vast voor het nieuwe gemeentehuis.
	We krijgen van de omgevingsvergunning en starten met het bouwrijp maken van de locatie.
	Samen met en voor onze inwoners geven we vorm aan het nieuwe gemeentehuis als ontmoetingsplek voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
MIDDELEN 2023	Voor de opstelling van het voorlopig ontwerp heeft de raad op 21 december 2021 een krediet beschikbaar gesteld van 1,7 miljoen euro. Op 14 maart 2023 heeft de raad ingestemd met het voorlopig ontwerp van het gemeentehuis.
VERANTWOORDING	De raad heeft op 14 maart 2023 het realisatiekrediet beschikbaar gesteld en op 19 september 2023 het bestemmingsplan vastgesteld. De participatie met inwoners is in 2023 uitgevoerd en gaat ook door in 2024 en 2025. De omgevingsvergunning is aangevraagd en zal in het eerste kwartaal 2024 worden verleend. Het Definitief en Technisch Ontwerp is afgerond en de Europese aanbesteding van de bouw is gestart.

Structureel sluitende begroting

AMBITIE	We maken continu de afweging tussen inzet om onze ambities te bereiken, uitvoering van wettelijke taken, redelijke lasten voor onze inwoners en een gezonde financiële positie. Bij eventuele bezuinigingsscenario's zijn participatie en draagvlak van belang.
ER-DOEL	We blijven een financieel stabiele en gezonde gemeente.
WE METEN	· Structurele exploitatieruimte >=0%
	· Netto schuldquote <=100%
INSPANNINGEN 2023	We lobbyen bij VNG en Rijk voor meer duidelijkheid over en een eerlijkere verdeling van de rijksmiddelen.
	We stellen een businesscase op voor het beter benutten van subsidiemogelijkheden voor de gemeente.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €50.000 voor businesscase subsidiemogelijkheden.
VERANTWOORDING	Via de gebruikelijke (reguliere) overleggen zijn de aandachtspunten bij VNG en Rijk geadresseerd. Dit is een continue actie. Vanuit de VNG is er een lobby/overleg richting Rijk waar wij als gemeente achter staan. Het onderzoek rond de business-case subsidies is eind 2023 gestart, in april 2024 is de eerste fase afgerond. Een plan van aanpak voor implementatie van de aanbevelingen is voorbereid.

Samenwerking met andere overheden

AMBITIE	De gemeente Krimpenerwaard werkt positief, vanuit een zelfbewustzijn en met oog voor eigen ambities, samen met andere overheden. Om zo doelen op het gebied van woningbouw en werkgebieden, de toekomst van het landelijk gebied, bereikbaarheid en gezamenlijke taken op het gebied van het sociaal domein dichterbij te brengen.
ER-DOEL	We bereiken meer samen met andere overheden.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2023	We voeren met de regio en provincie een BRE-onderzoek (Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem) uit naar de manier waarop we de kracht van de regionale samenwerking kunnen versterken.
	We participeren actief in het NOV-ex Groene Hart.
	We werken samen met andere regio-gemeenten een regiodeal uit.
MIDDELEN 2023	Incidenteel € 10.000 voor BRE-onderzoek. Incidenteel € 40.000 voor de start van de opzet regiodeal in navolging op BRE-onderzoek
VERANTWOORDING	Het BRE-onderzoek is afgerond en aangeboden aan de raad. Op basis hiervan wordt de versterking van de uitvoeringskracht in de regio uitgewerkt. Via de regio en vanuit Krimpenerwaard wordt deelgenomen aan NOVEX (Nationale Omgevingsvisie extra) en actief gereageerd op het ontwikkelperspectief. De Regiodeal is verkend. Het vervolg is de regionale investeringsagenda.

Aantrekkelijk werkgeverschap

AMBITIE	Door zich te profileren als een aantrekkelijk werkgever wil de gemeente Krimpenerwaard nu en in de toekomst goed personeel behouden en werven.
ER-DOEL	We zijn een aantrekkelijker werkgever.
WE METEN	· De instroom, doorstroom en uitstroom van personeel.
	· Medewerkerstevredenheid.
INSPANNINGEN 2023	We (door)ontwikkelen personeelsinstrumenten en acties, gericht op een optimale instroom, doorstroom en uitstroom van medewerkers.
	We voeren de acties rond Krimpenerwaard Vooruit! uit.
	We herijken het functiehuis en de functiewaardering om een evenwichtig personeelsbeleid te realiseren. Zowel in- als extern.
MIDDELEN 2023	Structureel €50.000 voor extern advies en onderzoekskosten.
VERANTWOORDING	In 2023 zijn we gestart met een zorgvuldige herijking van het functiehuis. Het proces is nagenoeg afgerond. Ongeveer 25% van de functies is aangepast. Ons functiehuis is hiermee up-to-date.Het werving & selectieproces is verder geoptimaliseerd, wervingsteksten zijn aantrekkelijker geworden en het actief zoeken naar kandidaten via Linkedin heeft geleid tot 50% stijging van het aantal vervulde vacatures.Er is een nieuw introductieprogramma opgezet om nieuwe medewerkers goed aan onze organisatie te verbinden. In het traject Krimpenerwaard Vooruit hebben we teamsessies georganiseerd en een ontwikkelprogramma voor de teammanagers en directie doorlopen, waarbij gewerkt is aan thema's als leiderschap, rolduidelijkheid, betere samenwerking, besluitvorming, teamontwikkeling en visie.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Regio Midden Holland
- Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)
- Streekarchief Midden Holland
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Oasen BV
- Stedin

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
0.1 Bestuur en ondersteuning	-4.185	-4.578	-5.222	-6.102	-880
0.2 Burgerzaken	-1.383	-1.300	-1.524	-1.571	-46
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-290	-418	-428	-365	63
0.4 Overhead	-19.763	-19.240	-22.191	-23.466	-1.275
0.5 Treasury	-1.072	-1.016	-932	-947	-15
0.61 OZB woningen	-271	-317	-360	-360	0
0.62 OZB niet-woningen	-159	-186	-211	-211	0
0.64 Belastingen overig	-93	-31	0	21	21
0.8 Overige baten en lasten	-146	307	-1.469	-694	775
0.9 Vennootschapsbelasting	-5	-22	-95	-56	39
Totaal Lasten	**-27.366**	**-26.800**	**-32.433**	**-33.752**	**-1.319**
Baten					
0.1 Bestuur en ondersteuning	211	7	7	0	-7
0.2 Burgerzaken	786	687	643	707	64
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	56	76	61	61	0
0.4 Overhead	163	98	187	218	31
0.5 Treasury	1.569	1.592	1.828	2.019	191
0.61 OZB woningen	7.870	8.038	7.973	7.947	-26
0.62 OZB niet-woningen	4.723	4.655	4.855	4.886	31
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0
0.7 Alg uitkering & overige uitk gem fonds	98.961	98.061	105.093	105.645	552
0.8 Overige baten en lasten	847	200	407	970	563
Totaal Baten	**115.185**	**113.414**	**121.054**	**122.454**	**1.400**
Saldo van baten en lasten	**87.818**	**86.614**	**88.621**	**88.701**	**80**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-5.707	-2.019	-16.235	-15.846	389
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	-8.642	0	0	0	0
Totaal Stortingen	**-14.349**	**-2.019**	**-16.235**	**-15.846**	**389**
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	8.093	2.931	17.446	16.867	-579
Mutaties reserves	**-6.256**	**913**	**1.211**	**1.021**	**-190**
Geraamd resultaat	**81.563**	**87.527**	**89.832**	**89.723**	**-110**

0. 10 Bestuur en ondersteuning

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-4.185	-4.578	-5.222	-6.102	-880
Baten	211	7	7	0	-7
Saldo van baten en lasten	**-3.974**	**-4.571**	**-5.216**	**-6.102**	**-887**

Toelichting - 0.10 Bestuur en ondersteuning

Op dit taakveld is een incidenteel nadeel ontstaan van €880.000 aan de lastenkant. Dit betreft voornamelijk een afwijking inzake een aanvullende dotatie aan de voorziening pensioenen (voormalig) wethouders. Een deel van deze pensioenen was niet opgenomen in de voorziening, maar als structurele last geraamd. Op aanbeveling van de accountant is dit gecorrigeerd en worden nu alle pensioenen van (voormalig) wethouders gedekt uit de voorziening.

Daarnaast is er een incidenteel nadeel ontstaan op de controlekosten van de accountant van €71.000. Dit heeft deels te maken met de kosten van de afwikkeling door de oude accountant en de overgang naar de nieuwe accountant op basis van de aanbesteding.

De voordelen op de budgetten knelpuntenbudget €117.000 en verandering ruimtelijk domein €52.000, verdere uitvoering in 2024, betreffen reserve onttrekkingen en hebben geen invloed op het resultaat (zie toelichting storting/onttrekking reserves).

0.20 Burgerzaken

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.383	-1.300	-1.524	-1.571	-46
Baten	786	687	643	707	64
Saldo van baten en lasten	**-597**	**-613**	**-881**	**-863**	**18**

Toelichting - 0.20 Burgerzaken

In de begroting 2023 is rekening gehouden dat er minder reisdocumenten zouden worden aangevraagd, aangezien de reisdocumenten vanaf 2014 10 jaar geldig werden. De begroting is hierin te voorzichtig ingestoken, waardoor er nu meer inkomsten zijn dan verwacht door de hoeveelheid aanvragen reisdocumenten.

In de begroting 2023 is ervan uitgegaan dat er ten opzichte van 2022 minder huwelijksvoltrekkingen zouden plaatsvinden, gelet op de inhaalslag die in 2022 plaats heeft gevonden. Het aantal huwelijken is echter nagenoeg gelijk gebleven, waardoor er meer inkomsten zijn dan begroot.

0.30 Beheer overige gebouwen en gronden

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-290	-418	-428	-365	63
Baten	56	76	61	61	0
Saldo van baten en lasten	**-234**	**-341**	**-367**	**-304**	**62**

Toelichting - 0.30 Beheer overige gebouwen en gronden

Bij dit budget -bestemd voor het overige, meestal leegstaand vastgoed- is door verschillende oorzaken het energieverbruik minder geweest dan aanvankelijk was ingeschat. Ook viel de verwachtte stijging van de gasprijs mee, wat mede tot een positief resultaat heeft geleid.

0.40 Overhead

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-19.763	-19.240	-22.191	-23.466	-1.275
Baten	163	98	187	218	31
Saldo van baten en lasten	**-19.600**	**-19.143**	**-22.005**	**-23.248**	**-1.244**

Toelichting - 0.40 Overhead

In 2023 is er een overschrijding van €1.1 miljoen op de loon- en inhuurlasten. Hier tegenover staan enkele onderschrijdingen op verschillende taakvelden waaronder het taakveld 0.80 overige baten en lasten van € 775.000. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt stijgen de tarieven van inhuur nog altijd. Inhuur wordt in onze gemeente ingezet ter invulling van vacante functies, maar ook voor het opvangen van ziekte en extra drukte in de uitvoering van taken. In de paragraaf Bedrijfsvoering is dit verder uitgewerkt. Een deel van de stijging van de inhuurbudgetten is onttrokken aan de diverse reserves. Op de opleidingen is er een incidenteel nadeel van €75.000 door intensivering. Dit nadeel wordt onttrokken aan de reserve personeelsbeleid. Deze mutatie heeft geen invloed op het totaal saldo. Op de overige kantoor- advies en automatiseringslasten zijn er diverse over- en onderschrijdingen voor een bedrag van totaal €175.000.

0.50 Treasury

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.072	-1.016	-932	-947	-15
Baten	1.569	1.592	1.828	2.019	191
Saldo van baten en lasten	**496**	**576**	**895**	**1.072**	**176**

Toelichting - 0.50 Treasury

In 2023 is er sprake geweest van een fors financieringsoverschot. De (incidentele) rentebaten in het 4e kwartaal 2023 zijn €195.000 hoger dan geraamd. In de jaarrekening 2022 is rekening gehouden met regulier dividend 2022 van Stedin. De werkelijke verantwoording van het dividend 2022 heeft in 2023 plaatsgevonden. Dit dividend is €62.000 hoger dan verwacht. De aan de grondexploitaties toe te rekenen rente wordt verantwoord op dit taakveld. Op basis van lagere boekwaarden is in 2023 minder rente aan de grondexploitaties doorberekend (nadeel €84.000).

0.70 Algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	98.961	98.061	105.093	105.645	552
Saldo van baten en lasten	**98.961**	**98.061**	**105.093**	**105.645**	**552**

Toelichting - 0.70 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

In een raadsinformatiebrief op 19 december 2023 is de raad geïnformeerd over de financiële gevolgen van de decembercirculaire 2023. De verslagleggingsvereisten schrijven voor dat ontvangsten uit de decembercirculaire in de jaarrekening verwerkt worden. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van €441.000. Tevens zijn er definitieve afrekeningen van voorgaande jaren verwerkt wat nogmaals €111.000 voordeel oplevert.

0.80 Overige baten en lasten

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-146	307	-1.469	-694	775
Baten	847	200	407	970	563
Saldo van baten en lasten	**701**	**508**	**-1.061**	**276**	**1.338**

Toelichting - 0.80 Overige baten en lasten

De bijstelling van budgetten voor dekking van de loonkosten worden centraal geraamd. Voor dit taakveld is er een voordeel van € 775.000, op het taakveld 0.40 overhead zijn de nadelen op de realisatie. In de paragraaf Bedrijfsvoering is dit verder uitgewerkt. Het voordeel van € 563.000 op de baten betreft voornamelijk de vrijval van de balanspost nakomende kosten Jeugdzorg op basis van de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders die is aangepast.

Storting/Onttrekking reserves

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-5.707	-2.019	-16.235	-15.846	389
Onttrekkingen	8.093	2.931	17.446	16.867	-579
Mutaties reserves	**2.386**	**913**	**1.211**	**1.021**	**-190**

Toelichting - Storting/Onttrekking programma Bestuur en ondersteuning

Het voordelige saldo op de stortingen wordt veroorzaakt doordat de storting van €462.000 in het weerstandsvermogen niet meer nodig was omdat de reserve weerstandsvermogen is samengevoegd met de algemene reserve. De ICT lasten worden verrekend met de egalisatiereserve ICT. Het overschot van € 73.000 op de ICT lasten is gestort in de egalisatiereserve ICT. Dit heeft verder geen gevolgen voor het resultaat.

Het nadelige saldo op de onttrekkingen wordt veroorzaakt door lagere onttrekkingen aan reserves. Dit betreft voornamelijk het project afwikkeling knelpuntenbudget van €134.000. Daarnaast is de onttrekking uit het weerstandsvermogen van € 462.000 niet verwerkt in verband met samenvoegen van de reserve weerstandsvermogen met de algemene reserve (zie ook toelichting stortingen). Per saldo heeft dit geen gevolgen voor het resultaat.

Projectbudgetten en investeringen (x 1.000)

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Werkelijk	Saldi
I0200 Onderhoud gebouwen	-	Nee	Een deel van de werkzaamheden gebaseerd op het onderhoudsplan 2022 is uitgevoerd in 2023. In 2024 zal het grootste deel van de overgebleven tranche worden uitgevoerd.	11.198	8.658	2.540
I0359 FK actualisatie pva I&A	-	Ja	Het zaaksysteem is een aantal jaren geleden in gebruik genomen. Er zijn nagenoeg geen eenmalige kosten meer hieraan verbonden.	629	538	91
I0498 Verduurzaming gemeentelijk vstgoed	-	Nee	In 2023 is het uitvoeringsplan opgesteld, waarna in 2024 de uitvoer opgestart zal worden. De raad zal hierover worden geïnformeerd.	3.327	240	3.087
I0512 Digitalisering producten KCC	-	Nee	In 2024 worden de e-diensten uitgebreid.	19		19
I0527 Inv ICT 2018 - 2022 - 5 jaar	-	Ja	in 2023 is de nieuwe telefonieomgeving gerealiseerd.	150	103	47
I0587 Duurzaamheidsleningen	-	Nee	In 2021 is de Verordening Duurzaamheidslening gemeente Krimpenerwaard vastgesteld. Voor de kosten van het aanbrengen van duurzaamheidsmaatregelen voor bestaande woonruimte is in totaal €2.250.000 gevoteerd. Per 1 januari 2023 bedroeg het openstaande saldo van verstrekte duurzaamheidsleningen €589.000. Dit saldo is ultimo 2023 toegenomen tot €1.122.000.	2.250	1.122	1.128
I0614 Ventilatie gemeentelijke gebouwen	-	Ja	De werkzaamheden zijn uitgevoerd.	350	306	44
I0625 Financieel systeem upgrade	-	Nee	In 2024 vindt de implementatie plaats van een nieuwe applicatie financiën. Uit dit budget wordt de implementatie bekostigd.	80		80
I0633 Voorbereidingskrediet gem kantoren	-	Nee	In 2023 is de grond voor het nieuwe gemeentehuis in eigendom verworven van Dunea. Het definitief ontwerp van het gemeentehuis is vastgesteld door het college. De aanbesteding en start bouw vindt plaats in 2024. De oplevering en ingebruikname in juli 2025.	32.534	1.905	30.629
I0644 Kaartgericht werken	-	Ja	Deze investering kan worden afgesloten. Kaartgericht werken gaat naar verwachting in 2024 onderdeel uit maken van datagedreven werken	156	27	129
I0645 Meldsysteem	-	Nee	Vanwege beperkte personele capaciteit hebben we in 2023 beperkt aandacht kunnen besteden aan de ontwikkeling van het meldsysteem. Verwachting is dat we in 2024 het meldsysteem verder ontwikkelen of vernieuwen.	58	0	57
I0675 MJOP I&A 2023 3 jarig		Nee	Deze investering is bedoeld om in 2023 hardware vervangingen met een afschrijvingstermijn van 3 jaar te bekostigen. Enkele grotere vervangingen (mobiele telefoons en servers) zijn doorschoven naar 2024.	441	53	388
I0676 MJOP I&A 2023 5 jarig		Nee	Deze investering is bedoeld om hardware vervangingen, met een afschrijvingstermijn van 5 jaar, in 2023 te bekostigen. Enkele vervangingen zijn doorgeschoven naar 2024.	287	100	187
I0677 MJOP I&A 2023 7 jarig		Nee	Dit budget is bedoeld om AV voorzieningen en hardware in de raadzaal en vergaderruimtes te vervangen. Deze vervangingen hebben niet plaatsgevonden, dit wordt doorgeschoven naar het nieuwe gemeentehuis.	212		212
I0689 AV vergaderruimte 1.6 LKK		Ja	Dit project is conform planning in 2023 afgerond	50	37	13
I0691 Iedere medewerker laptop/tablet		Nee	Dit project loopt door in 2024.	212	57	155
I0695 Ontwikkeling professionele studio		Nee	De ontwikkeling van de professionele studio is nog niet klaar. Er wordt druk gewerkt aan de uitvoering hiervan.	75	33	42
I0702 Vervanging verouderde voertuigen		Nee	De voertuigen zijn besteld en in opbouw bij de leverancier. De verwachte oplevering is het eerste of tweede kwartaal 2024.	200		200
Eindtotaal				52.229	13.179	39.050

VEILIGHEID

Binnen dit programma staat de gemeente Krimpenerwaard samen met bewoners, bedrijven en partners voor een gemeente die veilig is en voelt op het gebied van wonen, werken en leven. In het veiligheidsdomein heeft de gemeente vooral een regierol; de gemeente kan het echter niet alleen. Naast de hulpverleningsorganisaties, zoals politie en brandweer, hebben bedrijven en inwoners ook een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor onder andere het organiseren van de crisisbeheersing.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor onder andere onze deelname aan de Veiligheidsregio Hollands Midden, handhaving APV en crisisbeheersing.

Beleidsspeerpunten

Ondermijning

AMBITIE	Wij borgen de structurele aanpak van ondermijnende criminaliteit.
ER-DOEL	We pakken ondermijning structureel beter aan.
WE METEN	Het percentage bestuurlijke rapportages, afkomstig van de politie, dat in behandeling wordt genomen.
INSPANNINGEN 2023	We implementeren de in 2022 vastgestelde Bibob beleidslijn.
2023 - 2026	We nemen 100% van de bestuurlijke rapportages van de politie in behandeling.
	We brengen Meld Misdaad Anoniem meer onder de aandacht bij inwoners en bedrijven.
	We geven voorlichting aan collega's over de verschillende onderwerpen op het gebied van ondermijning. Ook brengen we de aandachtsfunctionaris mensenhandel onder de aandacht.
MIDDELEN 2023	Structureel € 90.000 in begroting voor 1 fte Ondermijning.
VERANTWOORDING	In het kader van de Opiumwet art. 13b is één woning gesloten. Daarnaast is er één waarschuwing gegeven aan de eigenaar van de woning in verband met het aantreffen van drugs. In totaal werden van de politie zeven bestuurlijke rapportages ontvangen en afgehandeld. In 2023 zijn er vier integrale controles geweest op bedrijventerreinen waarbij diverse veiligheidspartners aanwezig waren. Er werd onder andere drugs aangetroffen en diverse malen illegale bewoning geconstateerd. We zijn gestart met de implementatie van de vastgestelde Bibob beleidslijn. In 2023 hebben wij één zaak ingebracht bij het landelijk bureau Bibob.

Betrekken van inwoners en bedrijven bij veiligheid

AMBITIE	Samen werken aan veiligheid met inwoners, bedrijven, organisaties en partners, waarbij de boa's het visitekaartje zijn van de gemeente op het gebied van schoon, heel en veilig.
ER-DOEL	We nemen gezamenlijk meer verantwoordelijkheid voor veiligheid.
WE METEN	Groei aantal werkgroepen Samen Veilig Ondernemen (voorheen Keurmerk Veilig Ondernemen).
	Het aantal WhatsApp groepen
	Het aantal deelnemers aan burgernet
INSPANNINGEN 2023-2026	We onderzoeken per kern of het mogelijk is om een Werkgroep Samen Veilig Ondernemen op te richten. In 2023 starten we minimaal 1 nieuwe werkgroep.
	De boa's werken projectmatig en kerngericht. Ook brengen zij veiligheid onder de aandacht op sociale media.
	We vragen blijvend aandacht voor WhatsAppbuurtpreventie, Burgernet, Meld Misdaad Anoniem en andere burgerparticipatiemogelijkheden op het gebied van veiligheid. We gebruiken daarvoor onze socialemediakanalen actiever.
MIDDELEN 2023	Structureel € 20.000 voor werkgroepen Samen Veilig Ondernemen. Structureel € 63.000 voor extra boa.
VERANTWOORDING	Er is een nieuwe SVO werkgroep gestart op het bedrijventerrein in Stolwijk. Het aantal whatsapp groepen is gestegen van ruim 50 naar 60. Burgernet is overgaan naar een nieuwe werkwijze (burgernetapp), waardoor het aantal deelnemers niet meer zichtbaar is.

Digitale veiligheid

AMBITIE	Vergroten van de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van digitale veiligheid.
ER-DOEL	We vergroten de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van digitale veiligheid.
WE METEN	Het aantal deelnemers aan het online spel HackShield.
INSPANNINGEN 2023-2026	We hebben jaarlijks minimaal 3 activiteiten op het gebied van digitale veiligheid.
	Wij gaan door met het aanbieden van HackShield. Eind 2023 heeft HackShield 525 deelnemers.
	We vragen op onze sociale media aandacht voor de verschillende onderwerpen op het gebied van digitale veiligheid, waaronder HackShield. Ook is digitale veiligheid een onderwerp bij de werkgroepen Samen Veilig Ondernemen.
	We onderzoeken hoe we de doelgroep ouderen en andere kwetsbare volwassen inwoners effectief voor kunnen lichten over digitale veiligheid.
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	Eind 2023 deden 582 kinderen uit onze gemeente mee met Hackshield. Tijdens het jaarlijkse veiligheidsontbijt, waarbij deelnemers uit de SVO's aansluiten, is een presentatie over cyberveiligheid gegeven. Op ons OOV Instagram account zijn diverse berichten geplaatst op het gebied van digitale veiligheid. In diverse kernen hebben ouderen voorlichting ontvangen over digitale criminaliteit.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)
- Hecht (vh RDOG Hollands Midden)

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-3.721	-3.860	-3.869	-3.851	17
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.249	-1.581	-1.578	-1.513	65
Totaal Lasten	**-4.971**	**-5.441**	**-5.447**	**-5.364**	**83**
Baten					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	138	75	86	86	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	144	68	68	12	-55
Totaal Baten	**282**	**142**	**154**	**98**	**-56**
Saldo van baten en lasten	**-4.688**	**-5.298**	**-5.294**	**-5.266**	**27**
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	0	0	32	32	0
Geraamd resultaat	**-4.688**	**-5.298**	**-5.261**	**-5.234**	**27**

1.20 Openbare orde en veiligheid

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.249	-1.581	-1.578	-1.513	65
Baten	144	68	68	12	-55
Saldo van baten en lasten	**-1.105**	**-1.513**	**-1.511**	**-1.501**	**10**

Toelichting - 1.20 Openbare orde en veiligheid

Lasten
In 2023 hebben we een aantal activiteiten kunnen laten betalen door externen. Onder andere het veiligheidsontbijt en een informatieavond voor boeren over ondermijning zijn extern gefinancierd. Hierdoor is er minder uitgegeven dan begroot.

Baten
De afwijking is te verklaren uit het feit dat we een voorziening hebben getroffen met betrekking op een dwangsom, die mogelijk als oninbaar aangemerkt moet worden.

Stortingen/Onttrekkingen reserves

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Onttrekkingen	0	0	32	32	0

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Geen investering op programma Veiligheid

VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard samen met inwoners en bedrijven aan een zo goed mogelijk bereikbare en verkeersveilige gemeente voor alle vormen van vervoer. Door het versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur met aandacht voor de verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit wordt een balans gevormd tussen bereikbaarheid en omgevingskwaliteit en duurzame mobiliteit in een gastvrije Krimpenerwaard.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van het verkeersbeleid en het onderhouden en in stand houden van de wegen, parkeervoorzieningen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en de havens.

Beleidsspeerpunten

Bereikbaarheid

AMBITIE	Voor de vitaliteit van het gebied, voor bewoners en voor ondernemers, is een betere doorstroming van de ontsluitingen richting Gouda en Rotterdam belangrijk. We zetten in op een duurzame en complete aanpak van de mobiliteitsvraag. We hebben speciale aandacht voor specifieke en kwetsbare groepen in het kader van toegankelijkheid van het openbaar vervoer.
ER-DOEL	We versterken onze samenwerking om bereikbaarheid in brede zin te verbeteren.
WE METEN	Veranderingen in het aanbod van de wegcapaciteit van de auto en veranderingen in het aanbod van capaciteit van de alternatieven voor de auto.
INSPANNINGEN 2023	We zetten regionale projecten voort die de bereikbaarheid verbeteren: · Verder uitrollen van de snelfietsroute Rotterdam- Lekkerkerk · Afronding project Veerstoep Bergambacht om gebruik van het veer aantrekkelijker te maken · Voortzetten P+R locatie bij Krimpenerhout die aansluit op openbaar vervoer
	We participeren in het uitwerkingsplan Voorkeursvariant Algeracorridor. Daarbij zijn Krimpen a/d IJssel en Capelle a/d IJssel trekkers als de wegbeheerders.
2023 - 2026	We brengen bij iedere aanbesteding van concessies voor het openbaar vervoer de belangen in van de Krimpenerwaard en oefenen zoveel mogelijk invloed uit op de uitvraag. Dat doen we in regionaal verband (Midden Holland).
	We voeren het 10 punten plan bereikbaarheid Krimpenerwaard uit.
MIDDELEN 2023	Structureel €20.000 voor onderzoek en advisering bij de projecten.
VERANTWOORDING	In 2023 is het ontwerp van de snelfietsroute in samenwerking met de provincie en het HHSK (Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard) uitgewerkt. Hierover vinden nog gesprekken plaats. De vernieuwing van de Veerstoep in Bergambacht is afgerond. Onder meer onder invloed van de Corona pandemie is in de werkgroep Korte Termijn Algeracorridor besproken om ons niet te richten op één vervangende P+R-locatie, maar om de hub-functie (een knooppunt waar verschillende typen vervoer samen komen) van 6 haltes op te waarderen. De raad is over deze scopewijziging geïnformeerd. De provincie heeft een concessie voor het streekvervoer verleend aan Q-Buzz. De concessie start in december 2024 en heeft een looptijd van 13 jaar. Er is voor de Algeracorridor en de langzaam verkeer verbinding ('fietsersbrug') een bestuursovereenkomst aangegaan met het Rijk, de provincie en buurgemeenten.

Verkeersveiligheid

AMBITIE	We hechten veel waarde aan de verkeersveiligheid van onze gemeente. We zetten daarom in op veilige schoolfietsroutes, een adequate aanpak van onveilige situaties en het vergroten van het bewustzijn onder inwoners.
ER-DOEL	We willen de verkeersveiligheid in de Krimpenerwaard gericht verbeteren.
WE METEN	· Ongevallendata (op basis van politieregistratie, gericht op wat er fout is gegaan).
	· Risicobenadering verkeersveiligheid (op basis van studie adviesbureau DTV, gericht op wat er fout kan gaan).
INSPANNINGEN 2023	We gaan met de raad in gesprek hoe we de risico-benadering toepassen in relatie tot (uniform) wegbeheer.
	We koppelen het Strategisch plan verkeersveiligheid (SPV) tweede tranche subsidie vanuit de rijksoverheid aan IBOR-werkzaamheden van de gemeente (werk-met-werk). Om zo relatief onveilige locaties aan te pakken.
	We stellen een plan op om schoolomgevingen en -routes verkeersveiliger te maken. Dit doen we in samenwerking met scholen, ouders en kinderen. We gebruiken hierbij een risicobenadering, ongevallendata en lokale kennis.
MIDDELEN 2023	Structureel €30.000 voor het realiseren van verkeersveilige schoolomgevingen en -routes.
VERANTWOORDING	Eind 2022 is de verkeersveiligheid in de gemeente Krimpenerwaard in uw raad behandeld. Verder krijgt verkeersveiligheid een belangrijke plek in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. In 2023 is er subsidie toegekend door de provincie van €122.000 voor het verbeteren van de verkeersveiligheid in het renovatieproject van de Wilhelminastraat in Ouderkerk aan den IJssel. In 2023 zijn alle basisscholen benaderd om samen de schoolomgeving verkeersveiliger te maken. Met twee basisscholen zijn inhoudelijke gesprekken gevoerd en zijn we tot een ontwerp schoolzone gekomen.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)
- Veerdienst Schoonhoven

Financieel overzicht

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
2.1 Verkeer en vervoer	-9.978	-9.442	-10.428	-10.517	-89
2.2 Parkeren	-20	0	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	-107	-84	-84	-81	3
2.4 Economische havens en waterwegen	-99	-115	-114	-154	-40
2.5 Openbaar vervoer	-352	-533	-406	-417	-11
Totaal Lasten	**-10.557**	**-10.174**	**-11.033**	**-11.169**	**-136**
Baten					
2.1 Verkeer en vervoer	680	271	1.769	2.299	530
2.2 Parkeren	6	5	5	6	1
2.3 Recreatieve havens	2	2	2	2	0
2.4 Economische havens en waterwegen	74	100	100	92	-7
2.5 Openbaar vervoer	289	251	261	306	44
Totaal Baten	**1.051**	**628**	**2.137**	**2.704**	**568**
Saldo van baten en lasten	**-9.507**	**-9.547**	**-8.896**	**-8.464**	**432**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	0	0	-1.700	-1.700	0
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	241	214	385	349	-36
Mutaties reserves	**241**	**214**	**-1.315**	**-1.351**	**-36**
Geraamd resultaat	**-9.266**	**-9.332**	**-10.211**	**-9.815**	**396**

2.10 Verkeer en vervoer

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-9.978	-9.442	-10.428	-10.517	-89
Baten	680	271	1.769	2.299	530
Saldo van baten en lasten	**-9.298**	**-9.171**	**-8.660**	**-8.219**	**441**

Toelichting - 2.10 Verkeer en vervoer

De overschrijding op de lasten is deels te wijten aan de hogere kosten van onkruidbestrijding op verharding als gevolg van onder andere de weersomstandigheden. Het straatherstel is toegenomen vanwege toenemende degeneratie. Daarnaast waren er hogere kosten van de beschikbaar gestelde hulpmiddelen om zelf zwerfvuil op te ruimen.

De hogere baten betreft een vergoeding voor het graven in gemeentelijke grond voor kabels en leidingen. Deze werkzaamheden hebben een zekere mate van onvoorspelbaarheid. Ook viel de zwerfafvalvergoeding die producenten van wegwerpplastic aan de gemeente betalen hoger uit. Tenslotte is er een bedrag van €95.000 aan schadevergoedingen voor de openbare verlichting ontvangen. Schadevergoedingen worden niet begroot.

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Realisatie	Saldi
I0127 Asfalteren Bonrepas, Slangeweg eo	Vlist	Nee	In 2023 is gestart met de voorbereidingen van dit project. In Q3 2024 start de daadwerkelijke uitvoering.	1.077	62	1.015
I0192 Rotonde Stolwijk	Stolwijk	Nee	Dit budget blijft beschikbaar voor een mogelijk toekomstige rotonde bij Stolwijk.	1.500	45	1.455
I0319 Masterplan Buiten de Veerpoort	Schoonhoven	Nee	Het project is grotendeels afgerond. Door Stedin dient nog een nieuwe stroomaansluiting te worden gerealiseerd waarna de elektra kan worden overgezet. Nadat dat onderdeel is afgerond kan het project worden afgesloten.	2.365	2.037	328
I0407 Revitaliseren winkelcent noord	Schoonhoven	Nee	Het openbaar gebied is in december 2023 opgeleverd. De technische oplevering is in februari 2024 voorzien waarna dit project kan worden afgesloten.	303	761	-458
I0407 Revitaliseren winkelcent noord (baten)	Schoonhoven	Nee	-	0	-606	606
I0450 OV Verv niet toegestane armaturen	-	Nee	Project nog in uitvoering. De afronding is voorzien in 2024.	300	243	57
I0460 Openbare verlichtingskasten	-	Nee	De uitvoering loopt door in 2024. Het budget wordt aangevuld vanuit het middelgroot onderhoud OVL.	275	293	-18
I0487 Gedragsbeinvloeding verkeer	-	Ja	Het krediet kan worden afgesloten omdat we zowel de baten als de lasten voor gedragsbeïnvloeding hebben opgenomen in de begroting. Het apart inzichtelijk houden is niet meer nodig.	101	92	9
I0487 Gedragsbeinvloeding verkeer (baten)	-	Ja	-	-101	-48	-53
I0544 Beschoeiing oostzijde Vlist	Vlist	Nee	De voorbereiding voor de aanleg van de onderwaterbeschoeiing heeft door omstandigheden langer geduurd en de werkzaamheden lopen door in 2024.	500	6	494
I0545 Renovatie bediening brug Ht	Haastrecht	Nee	De werkzaamheden zijn nog in uitvoering. Oplevering wordt verwacht in het 4de kwartaal 2024.	200	163	37
I0552 Herinrichting Veerstoep	Bergambacht	Nee	In 2024 vinden nog een aantal afrondende werkzaamheden plaats. Tevens wordt in 2024 nog subsidie ontvangen van de provincie.	4.757	4.634	123
I0552 Herinrichting Veerstoep (baten)	Bergambacht	Nee	-	-1.584	-1.349	-235
I0627 Duikers Montignylaan/Halve Maan SC	Schoonhoven	Nee	De eerste van twee duikers en daarmee de helft van het budget is gerealiseerd. In de Halve Maan is een nieuwe duiker aangebracht om het watersysteem daar te verbeteren. De tweede duiker in de Montignylaan volgt in aansluiting op realisatie van de ontwikkeling van het AZS-terrein.	75	3	72
I0648 Onderzoek 2e ontsl brug HT	-	Nee	Diverse onderzoeken inzake de situatie in en om Haastrecht ten behoeve van de besluitvorming voor een 2e ontsluitingsbrug zijn uitgevoerd en in gang gezet in 2023, traject loopt door in 2024.	150	86	64
I0651 Vervanging installatie brug SCH		Nee	De werkzaamheden zijn in voorbereiding. Uitvoering 4de kwartaal 2024 of 1ste kwartaal 2025.	500	34	466

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Realisatie	Saldi
I0673 Inspectie civ kunstw & beheerplan		Nee	De inspectie is gereed en het beheerplan wordt nog verder uitgewerkt. In 2024 wordt nader onderzoek uitgevoerd.	120	112	8
I0694 KIJK Krachtige IJsseldijken		Nee	Uitvoering gepland tussen 2025 en 2028. Het budget is beschikbaar voor de kosten die de gemeente moet maken.	1.000	1	999
I0694 KIJK Krachtige IJsseldijken (baten)		Nee	-	-1.000	-1	-999
I0697 23 Renovatie kademuren	Schoonhoven	Nee	De werkzaamheden gaan in 2024 in uitvoering. De aanbesteding van het werk heeft plaatsgevonden.	500	44	456
I0699 23 Groenzone - Leeghwaterstr	Schoonhoven	Nee	De opgave om de groenzone te herinrichten is gekoppeld aan het project Asserlaan e.o. en zit in de ontwerpfase.	158	0	158
I0700 Glasvezel		Nee	De werkzaamheden lopen nog door in 2024 en worden in 2026 afgerond. De benodigde straatherstelwerkzaamheden door de gemeente Krimpenerwaard volgen daarop en de geraamde kosten ad €2.000.000 worden volledig door Stedin vergoed.	2.000	125	1.875
I0709 Verkeersveiligheidsmaatregelen KRW		Nee	Dit budget is recent beschikbaar gekomen en wordt nu betrokken in planvorming van een aantal projecten waar verbeterkansen liggen voor de verkeersveiligheid.	500	24	476
I0712 Materieel buitenruimte		Nee	Vanuit het perspectief dat de gemeente binnenkort naar één werf gaat is er met de investering voor het materieel in 2023 een pas op de plaats gemaakt en zijn de investeringen vooruit geschoven.	50		50
Middelgroot onderhoud Openbare ruimte	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	7.350	4.356	2.994
Projectenboek 2018 - IBOR	-	Ja	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	1.733	1.774	-42
Projectenboek 2019 - IBOR	-	Ja	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR			
Projectenboek 2020 - IBOR	-	Deels	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	7.876	5.132	2.743
Projectenboek 2021 - IBOR	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	6.631	1.183	5.448
Projectenboek 2022 - IBOR	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	7.317	317	7.000
Projectenboek 2023 - IBOR	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	8.380	179	8.200
Eindtotaal				53.035	19.707	33.328

IBOR

Voor projectbudgetten Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR), zie paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen

ECONOMIE

Met dit programma stimuleert de gemeente het ondernemers- en vestigingsklimaat. In dit programma staan ook activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente. Dit doen we samen met ondernemers, organisaties, provincie en andere gemeenten.
In dit programma zijn middelen opgenomen voor de dienstverlening aan ondernemers, (samenwerkings)projecten van arbeidsmarkt en onderwijs, de herstructurering van bedrijfslocaties, investeringen in winkelgebieden, het stimuleren van snel internet en de transitie naar een toekomstbestendige landbouw.

Beleidsspeerpunten

Onderwijs en arbeidsmarkt

AMBITIE	Wij blijven samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven sterk inzetten op een goede afstemming tussen het onderwijs, het beschikbare arbeidspotentieel en de lokale werkgevers.
ER-DOEL	We willen de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt verbeteren. Dit doen wij samen met onderwijsinstellingen en ondernemersorganisaties.
WE METEN	De resultaten van het gezamenlijke werkprogramma van de 3 O's: overheid, onderwijs, ondernemingen.
INSPANNINGEN 2023	We zetten in op een gezamenlijk eigenaarschap van ondernemers en onderwijsinstellingen. Dit doen wij op basis van een hernieuwd convenant Leerwerkbedrijf Krimpenerwaard.
	We onderzoeken samen met de betrokkenen de mogelijkheden voor zij-instromers en voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
	We doen in regionaal verband een onderzoek naar de mogelijkheid van een beroepentuin.
	We onderzoeken de haalbaarheid van een circulair ambachtscentrum.
2023 - 2026	We bouwen samen met de betrokkenen doorlopende leerlijnen in het beroepsonderwijs uit. Waar nodig vullen we dit aan met andere scholings- en opleidingsmogelijkheden.
	We onderzoeken de mogelijkheid om het leer-werkbedrijf regionaal op te schalen
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	Er zijn voorbereidingen getroffen voor een hernieuwd convenant tussen ondernemers, onderwijs en overheid en zijn er afspraken gemaakt voor het opzetten van een online stage- en vacatureplatform voor de Krimpenerwaard, Daarnaast is een samenwerkingsafspraak gemaakt met een MBO-instelling om op termijn MBO-techniek mogelijk te maken in de Krimpenerwaard. Er zijn drie scenario's voor een circulair ambachtscentrum onderzocht. Eén van de scenario's – een regionaal circulair ambachtscentrum- gaat in samenwerking met de andere gemeenten in Midden-Holland, Cyclus en lokale organisaties uitgewerkt worden.

Agrarische sector

AMBITIE	We denken mee over de versterking van het verdienmodel van de agrarische sector. Dit doen we samen met de agrarische ondernemers uit het gebied zelf. We werken hierbij intensief samen met provincie en waterschap. We werken samen aan de ontwikkeling naar een toekomstbestendige landbouw, met minder uitstoot van broeikasgassen en stikstof, hogere waterkwaliteit en met aandacht voor biodiversiteit.
ER-DOEL	We faciliteren een meer toekomstbestendige agrarische sector.
WE METEN	· Aantal hectare bodemdalingremmende maatregelen (bron: gebiedsprocessen).
	· Aantal agrariërs dat deelneemt aan gebiedsprocessen (bron: gebiedsprocessen).
INSPANNINGEN 2023 - 2026	We hebben een faciliterende rol bij de gebiedsprocessen voor de planvorming NPLG (klimaat, stikstof, natuur). We verbinden onze lokale ambities aan de doelstellingen van het Rijk en de provincie. Deze lokale ambities zijn onder andere een toekomstbestendige landbouw en een duurzaam beheer van het buitengebied. Bodemdaling door veenverbranding leidt tot uitstoot van broeikasgassen.
	We brengen 'Mijn Koers' in bij de gebiedsprocessen. Dit is een programma uit de Proeftuin.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €200.000 voor extra fte('s) landbouwtransitie algemeen en begeleiden onderzoeken. We gaan in overleg met de provincie Zuid-Holland om de benodigde financiën ten laste te brengen van het NPLG.
VERANTWOORDING	In 2023 is gewerkt aan de organisatie van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en wordt in de Regiegroep Veenweiden met daarin alle stakeholders in gezamenlijkheid gewerkt aan een visie voor het hele buitengebied van de Krimpenerwaard. Bij de invulling op bedrijfsniveau wordt later Mijn Koers ingezet, die als inspanning voor 2023 was genoemd. We hebben in 2023 het proces opgestart om tot een omgevingsprogramma landbouw te komen. Er zijn voorbereidingen verricht en onderzoeken gedaan naar de aanleg van waterinfiltratiesystemen ter voorbereiding van het gemeentelijke omgevingsprogramma landbouw. Gezien de vertraging van het NPLG proces op rijksniveau hebben activiteiten die hieraan verbonden zijn ook vertraging opgelopen.

Ruimte voor bedrijvigheid

AMBITIE	Wij zetten in op het realiseren van voldoende ruimte voor de ontwikkelingsmogelijkheden van lokale bedrijven. Hiervoor zorgen we voor een heldere bedrijventerreinenstrategie en actieve lobby richting de provincie.
ER-DOEL	We zetten in op meer ruimte voor de duurzame ontwikkeling van lokaal gebonden bedrijven.
WE METEN	· Het aantal hectares bedrijventerrein.
	· De (lokale en regionale) behoefte aan bedrijventerreinen.
INSPANNINGEN 2023	We stellen een strategie en visie op voor bedrijventerreinen. We onderzoeken daarbij de mogelijkheden voor het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen
2023 - 2026	We implementeren de bedrijventerreinenstrategie. Zo realiseren we meer ruimte voor de ontwikkeling van lokaal gebonden bedrijven.
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	In 2023 is de Bedrijventerreinenvisie Krimpenerwaard opgesteld. De visie is in november 2023 aan de raad aangeboden. Vervolgens is de visie door de gemeenteraad vastgesteld op 9 januari 2024.

Korte ketens in de agrarische sector

AMBITIE	Voedselvoorziening is cruciaal, zeker gezien de ontwikkelingen in de wereld. Onze agrariërs hebben, in relatie tot de recreatieve mogelijkheden, hierbij in de gemeente Krimpenerwaard een belangrijke rol. We stimuleren dat meer (voedsel)producten uit ons gebied terecht komen bij onze inwoners. 'Korte ketens tussen productie en verbruik maken de cirkel rond'.
ER-DOEL	We stimuleren dat meer voedselproducten uit ons gebied direct terechtkomen bij de klant.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2023 - 2026	We onderhouden een netwerk met: Voedselfamilie Krimpenerwaard, Rotterdam de Boer op en Cheese Valley.
	We koppelen Initiatieven voor korte ketens aan initiatieven voor recreatie en toerisme (onder andere Stichting Promotie Krimpenerwaard).
	We kennen (leader)subsidies toe om initiatieven op het gebied van korte ketens en streekproducten te stimuleren.
MIDDELEN 2023	(Leader)subsidies: deze extra middelen vragen wij aan via ambitie 37 buitengebied.
VERANTWOORDING	Er zijn diverse activiteiten, waaronder Voedselfamilie Krimpenerwaard mogelijk gemaakt. Doordat de openstelling van het Leadersubsidieregeling uitgesteld is naar 2024 is dit wel relatief beperkt gebleven. We hebben in 2023 de voedselfamilie Krimpenerwaard ingezet om een streekmarkt te organiseren en de afzet van lokale producten bij bijvoorbeeld horeca en bedrijfskantines te stimuleren. Verder is de samenwerking met de marketing organisaties versterkt en zijn er geocaches geplaatst.

Vitale winkelgebieden

AMBITIE	Wij zetten in op versterking van de detailhandelstructuur en waar mogelijk het op peil houden van het huidige winkelaanbod.
ER-DOEL	We versterken de beleving en aantrekkelijkheid van onze winkelgebieden.
WE METEN	Het aantal winkels, het aantal vierkante meters winkelaanbod, leegstand, waardering (via tweejaarlijkse koopstromenonderzoek). (bron 2021: kso2021.nl)
INSPANNINGEN 2023	We onderzoeken of de Retailvisie geactualiseerd moet worden naar aanleiding van trends en ontwikkelingen in de retailsector.
2023 - 2026	We versterken de (onderlinge) samenwerking van en met winkeliersverenigingen via reguliere overleggen en via de bestaande samenwerkingsverbanden. Hierbij hebben we aandacht voor lokaal kopen.
	We bepalen in overleg met de winkeliersverenigingen welke acties nodig en haalbaar zijn. Dit doen wij aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek. Deze acties voeren wij uit.
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	Voor het actualiseren van de Retailvisie (met lokale actieplannen) is eind 2023 een extern bureau betrokken. Daarnaast zijn in 2023 diverse overleggen met de winkeliersverenigingen georganiseerd met aandacht voor de (verdere) samenwerking tussen de winkeliersverenigingen en Stichting Promotie Krimpenerwaard (SPK) voor vitale winkelgebieden.

Bodemdaling

AMBITIE	We zetten ons in om bodemdaling te verminderen en wisselen hierover kennis uit.
ER-DOEL	We zetten binnen en buiten de bebouwde kom in op minder bodemdaling.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2023-2026	We werken samen met waterschappen en provincie om bodemdaling in het landelijk gebied tegen te gaan.
	We nemen deel aan het platform Slappe Bodem.
	We experimenteren met de toepassing van (innovatieve) lichte ophoogmaterialen onder wegen en achterpaden. We monitoren de effecten en wisselen actief ervaringen uit met andere gemeenten.
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	In 2023 is gewerkt aan de organisatie van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en wordt gewerkt aan een visie voor het hele buitengebied van de Krimpenerwaard. Daarnaast is in twee gebieden samen met Provincie en waterschap besloten om bodemdaling en CO2 uitstoot tegen te gaan door de aanleg van waterinfiltratiesystemen. De gemeente neemt actief deel aan het platform Slappe Bodem. Wij zijn zowel deelnemer in de bestuurlijke als in de ambtelijke kerngroep. In de werkregio diverse proefvakken gerealiseerd waar de jaarlijks de zetting van innovatieve ophoogmaterialen wordt gemonitord.

Buitengebied

AMBITIE	Samen met onze partners (waaronder de agrarische sector) zoeken we naar economische perspectieven die het buitengebied versterken. We staan positief tegenover maatwerkoplossingen. Bijvoorbeeld op het gebied van bouwvlakken, windmolens tot een ashoogte tot 15 meter voor eigen energie-opwek, herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing en nevenactiviteiten in onder andere de recreatieve sfeer. Nemen wij maatregelen als wij het buitengebied inrichten? En om te voldoen aan opgaven het Rijk, bijvoorbeeld op het gebied van stikstof? Dan zijn onze ambities hierbij leidend, waarbij wij rekening houden met de belangen van het Rijk.
ER-DOEL	We vinden meer economische perspectieven die het buitengebied versterken.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2023	We faciliteren in de gebiedsprocessen de planvorming NPLG (klimaat, stikstof, natuur). We verbinden onze lokale ambities aan de doelstellingen van het Rijk en de provincie.
2023-2026	We maken concrete plannen en instrumenten voor het landelijk gebied.
	We kennen (Leader)subsidies toe om initiatieven te stimuleren die agrariërs economisch perspectief kunnen bieden.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €30.000 jaarlijks 2023-2026 voor (leader)subsidies.
VERANTWOORDING	In 2023 is de Lokale Ontwikkelingsstrategie voor de gemeente Krimpenerwaard opgesteld. Dit is in een participatief traject tot stand gekomen en de provincie heeft deze strategie goedgekeurd. Om de subsidieaanvragen te beoordelen is een Lokale Actiegroep opgericht. De openstelling van de Leadersubsidie bij de Provincie is uitgesteld naar 2024 en daardoor is het gemeentelijke budget in 2023 niet besteed.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijnen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- N.v.t.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
3.1 Economische ontwikkeling	-428	-521	-756	-631	126
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-82	-82	-83	-83	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-53	-71	-132	-125	7
3.4 Economische promotie	-533	-902	-1.002	-624	378
Totaal Lasten	**-1.095**	**-1.575**	**-1.973**	**-1.462**	**511**
Baten					
3.1 Economische ontwikkeling	41	0	0	-15	-15
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	133	151	151	135	-16
3.4 Economische promotie	582	272	301	433	132
Totaal Baten	**756**	**423**	**452**	**553**	**101**
Saldo van baten en lasten	**-339**	**-1.152**	**-1.521**	**-909**	**612**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-189	-801	-801	-801	0
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	287	1.121	1.497	1.175	-322
Mutaties reserves	**98**	**320**	**696**	**374**	**-322**
Geraamd resultaat	**-241**	**-832**	**-825**	**-534**	**290**

3.10 Economische ontwikkeling

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-428	-521	-756	-631	126
Baten	41	0	0	-15	-15
Saldo van baten en lasten	**-387**	**-521**	**-756**	**-646**	**111**

Toelichting - 3.10 Economische ontwikkeling

Lasten

Het positieve saldo over 2023 wordt veroorzaakt doordat BIZ-subsidies (€41.000) abusievelijk te hoog begroot zijn. Deze worden vanaf 2024 lager begroot via de Tussenrapportage 2024. Ook zijn de baten die begroot zijn op taakveld 3.30 lager dan begroot en vallen weg tegen de lagere lasten. Deze baten zijn echter bij taakveld 3.30 niet toegelicht omdat bij dit taakveld de afwijking niet groter is dan €50.000.

Daarnaast wordt het positieve saldo veroorzaakt door de post voor het Leerwerkbedrijf (€120.000). In 2023 is begonnen met evaluatie en sturing op de projectorganisatie waarin een vijftal pilots waren ontwikkeld. Er moest gewerkt worden aan een sterk commitment van ondernemers en onderwijs. Hierdoor is er afgelopen jaar niet ingezet op het vormgeven van nieuwe pilots, maar op doorontwikkeling van de bestaande pilots. Hierdoor zijn de financiële middelen niet volledig aangewend.
Van het vrijgevallen bedrag wordt via bestemming rekeningresultaat voorgesteld dit over te hevelen naar 2024 zodat er op basis van een hernieuwd convenant een bijdrage kan worden geleverd aan een Vitaal Krimpenerwaard.

3.40 Economische promotie

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-533	-902	-1.002	-624	378
Baten	582	272	301	433	132
Saldo van baten en lasten	**49**	**-629**	**-701**	**-191**	**510**

Toelichting - 3.40 Economische promotie

Lasten

Voor Landbouw is in 2023 minder besteed door vertraging in het proces van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) / het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). Dit is het gevolg van het ontbreken van een Landbouwakkoord en rijksmiddelen/een transitiefonds en de val van het kabinet.

Wel is begonnen met de voorbereidingen van een gemeentelijk Omgevingsprogramma Landbouw en lopende processen zijn voortgezet. We verwachten in 2024 een deel van het niet bestede budget verder uit te geven en stellen u daarom voor het restant over te hevelen.

Baten

Het positieve saldo heeft met name betrekking op de toeristenbelasting. We verantwoorden in de jaarrekening 2023 de te verwachte opbrengst over 2023 plus de afrekening over 2021 en 2022. De afrekening over 2021 bedroeg nog ca. €37.000 en de eindafrekening 2022 viel ca. €50.000 positief uit.

Storting/Onttrekking reserves

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-189	-801	-801	-801	0
Onttrekkingen	287	1.121	1.497	1.175	-322
Mutaties reserves	**98**	**320**	**696**	**374**	**-322**

Toelichting - Storting/Onttrekking programma Economie

Het nadelige saldo op de onttrekkingen wordt veroorzaakt door de lagere onttrekking aan reserves. Het betreft voornamelijk de projecten gebiedspromotie/landbouw €220.000 en leerwerkbedrijf €70.000 (zie toelichting taakveld 3.40 Economische promotie). Dit heeft geen gevolgen voor het resultaat.

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Geen investering op programma Economie

ONDERWIJS, SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Met dit programma stimuleert de gemeente het culturele en sportieve klimaat. Dit draagt bij aan de goede gezondheid, talentontwikkeling en participatie van inwoners. Ook draagt het bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de gemeente.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor de taakvelden Sportbeleid en activering, Sportaccommodaties, Culturele presentatie, -productie en -participatie, Musea Cultureel efgoed, Media (waaronder het bibliotheekwerk), Openbaar groen en (openlucht) recratie.

Beleidsspeerpunten

Onderwijs

AMBITIE	De gemeente wil inclusiever en toegankelijk onderwijs. Wij zetten daarbij in op goede en gezonde onderwijshuisvesting ook in de kleinere kernen met aandacht voor clustering van scholen en andere maatschappelijke voorzieningen.	
ER-DOEL	We zetten in op een veiliger en gezonder klimaat binnen de scholen vanuit zowel huisvesting als pedagogisch klimaat.	
SUBDOELEN	Onderwijshuisvesting is meer multifunctioneel, gezonder en duurzamer.	Meer kinderen doorlopen hun schoolloopbaan binnen het regulier (basis)onderwijs in Krimpenerwaard.
WE METEN	· Percentage vroegtijdig schoolverlaters (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	· Het aantal opgeleverde schoolgebouwen.	
	· Score voorzieningenniveau basisonderwijs (waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2023	We actualiseren het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP).	We faciliteren en ondersteunen de lokale schoolbesturen bij het versterken van de pedagogische basis binnen de school met het instrument van de Lokaal Educatieve Agenda 2020-2024.
2023 - 2026	Op basis van het IHP 2018 is gestart met een aantal nieuwbouwprojecten. We voeren deze projecten uit in 2023 en verder.	Wij nemen kansengelijkheid en passend onderwijs op als speerpunten in de Lokaal Educatieve Agenda.
	We stimuleren scholen om te komen tot groene schoolpleinen.	We voeren het Uitvoeringsprogramma Onderwijsachterstanden 2022-2026 uit.
	We leveren vier nieuwe schoolgebouwen op.	We maken het project Kinderopvang Plus structureel.
		We volgen het programma de Gelijke Kansen Alliantie.
		we doen in 2023 onderzoek naar het huidige aanbod van ondersteuningstrajecten en voorzieningen voor het basisonderwijs en kinderopvang.
MIDDELEN 2023	-	Structureel €50.000 voor Kinderopvang Plus.
VERANTWOORDING	Het IHP 2 is in 2023 afgerond, inclusief overeenstemming met de schoolbesturen en aan uw raad aangeboden. De vier gestarte projecten zijn in 2023 vervolgd. Voor het Schoonhovens College zijn de voorbereidingen voor de bouw getroffen. Voor De Ark en Kiezel en Kei heeft uw raad ingestemd met definitieve nieuwbouw en investeringskrediet. Voor De Kromme Draai is het locatieonderzoek verdiept en voorbereid voor besluitvorming. Voor groene schoolpleinen is contact geweest met 3 scholen die hierover advies vroegen.	Als uitwerking van het versterken van de pedagogische basis binnen de school is de pilot Inclusief onderwijs gestart bij De Rank in Schoonhoven (PCPO Krimpenerwaard) en Het Schateiland in Lekkerkerk (Onderwijs Primair). Vanuit het programma Gelijke Kansen Alliantie is per 1 november een brugfunctionaris in de kern Schoonhoven gestart. Vanuit het Uitvoeringsprogramma Onderwijsachterstanden 2022-2026 is gestart met de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. Het onderzoek naar het huidige aanbod van ondersteuningstrajecten en voorzieningen voor het basisonderwijs en kinderopvang is afgerond. Kinderopvang Plus is structureel opgenomen in de begroting 2023.

Cultuur

AMBITIE	We versterken het rijke culturele leven in de gemeente en maken het zichtbaar. Dit doen wij door het nastreven van de doelen uit het Uitvoeringsprogramma Cultuur. We zetten in op culturele vorming en participatie van iedereen en vooral van de jeugd. Via kunst en cultuur zetten we in op het meer zichtbaar maken van de identiteit van de kernen. We verbinden verschillende culturele organisaties en initiatieven in de gemeente en versterken het cultureel ondernemerschap. Cultuur moet ook toegankelijk blijven voor mensen met minder financiële middelen.	
ER-DOEL	Meer inwoners ervaren een gezonde en cultuurrijke leefomgeving.	
SUBDOELEN	Meer cultuurparticipatie door jong en oud.	Betere zichtbaarheid van de identiteit van de kernen door de inzet van kunst en cultuur.
WE METEN	· Percentage deelname jeugdfonds cultuur.	
	· Percentage dat geen lid is van vereniging of organisatie in klas 4 van het voorgezet onderwijs (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	· Aantal scholen en culturele instellingen dat deelneemt aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024	
INSPANNINGEN 2023	We verbinden culturele instellingen en verenigingen met elkaar én met de maatschappelijke partners.	We stellen met de historische en archeologische verenigingen een plan op om de identiteit per kern zichtbaar te maken. Dat doen we door bijvoorbeeld buitenkunst en verhalen.
	We maken het culturele aanbod laagdrempelig toegankelijk via het platform Krimpenerwaard Actief.	We ontwikkelen een visie t.a.v. maatschappelijke voorzieningen voor vitale kernen (relatie met programma 8). Hierin nemen wij de bibliotheek mee.
	We nemen actief deel aan het subsidieprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.	We evalueren de inzet van de tijdelijk extra middelen voor het Zilvermuseum en nemen die uitkomsten mee in de besluitvorming over het vervolg.
		In 2023 wordt een aanvraag gedaan met betrekking tot de specifieke regeling herstel van het bibliotheekstelsel voor het wegwerken van de zogenaamde 'witte vlekken' in de gemeente.
MIDDELEN 2023	-	-
VERANTWOORDING	Een groot deel van het culturele aanbod is beschikbaar via de website Krimpenerwaard Actief. Deze website is te vinden via de Sociale kaart Krimpenerwaard. Culturele organisaties kunnen hun aanbod voor inwoners op deze website plaatsen.	In het kader van versterken van de identiteit van de kernen zijn de bruine ANWB-borden bij historische locaties vervangen dan wel geplaatst. Bij kunstwerken in de buitenruimte is meer informatie beschikbaar. Er zijn contacten met de historische en archeologische verenigingen over de buitenkunst in de kernen. In december heeft Het Zilvermuseum haar resultaten gepresenteerd aan uw raad ter evaluatie van de presentatieafspraken tot en met 2023. De inventarisatie van maatschappelijke voorzieningen heeft in het eerste kwartaal plaatsgevonden. In december is het concept van het Uitvoeringsprogramma opgesteld. De bibliotheek maakt als maatschappelijke voorziening onderdeel hiervan uit.

Sport

AMBITIE	We willen de maatschappelijke kracht van sport benutten. Dit doen we samen met sportaanbieders, welzijnsinstellingen en onderwijs. Naast sport bij een vereniging stimuleren we bewegen en sporten in de openbare ruimte. Sport moet toegankelijk zijn en blijven voor mensen met minder financiële middelen.	
ER-DOEL	Meer inwoners bewegen voldoende.	
SUBDOELEN	Meer inwoners hebben een gezonde levensstijl en gezond gewicht.	Meer samenwerking met en tussen sportaanbieders en andere maatschappelijke partners.
WE METEN	· Percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn (bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	· Percentage inwoners met overgewicht. (bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl)	
INSPANNINGEN 2023	We voeren activiteiten uit volgens de ambities van het lokale Sportakkoord met ondersteuning van buurtsportcoaches.	We voeren het Sportaccommodatieplan uit en evalueren de Sportnota.
	We voeren het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2020-2023 uit, waaronder het project Gezonde School.	We begeleiden verenigingen om toekomstbestendige en vitale organisaties te zijn met de inzet van buurtsportcoaches.
	We maken de inzet van het Volwassenfonds Sport & Cultuur structureel.	We zoeken de samenwerking met partijen in de openbare ruimte en sportaanbieders om de beweegvriendelijkheid van de omgeving te optimaliseren.
MIDDELEN 2023	Structureel €70.000 voor Volwassenfonds Sport & Cultuur.	-
VERANTWOORDING	Het sportakkoord is herijkt en buurtsportcoaches zijn ingezet.De activiteiten uit het uitvoeringsprogramma Gezondheid 2020-2023 zijn uitgevoerd. Het project Gezonde School wordt structureel ingezet in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. De samenwerkingsovereenkomst met het Volwassenenfonds Sport en Cultuur is verlengd tot en met 31 december 2026.	Het sportaccommodatieplan is bijna volledig uitgevoerd, de sportnota is deels geëvalueerd. Rondom de harmonisatie van de voetbal moeten nog twee aktes ondertekend worden. Het Integrale Plan van Aanpak Brede SPUK is opgesteld, het Sportakkoord is herijkt en het Omgevingsprogramma maatschappelijke voorzieningen wordt vormgegeven, waarin evaluatie punten van de sportnota zijn opgenomen. Verenigingsondersteuning is vraaggericht uitgevoerd door uitvoeringspartij Team Sportservice Krimpenerwaard en waar nodig door de gemeente zelf. Er is een verbeterde samenwerking tussen partijen in de openbare ruimte en sportaanbieders tot stand gekomen.

Recreatie en Toerisme

AMBITIE	Wij faciliteren en stimuleren nieuwe bestaande recreatieve voorzieningen, waaronder overnachtingsmogelijkheden. Wij staan voor een integrale benadering en de koppeling van streekproducten met de promotie van het toerisme.
ER-DOEL	We stimuleren meer voorzieningen voor recreatief en toeristisch bezoek en verblijf.
WE METEN	· Aantal overnachtingen in de Krimpenerwaard (bron: SVHW).
	· Aantal banen in de sector R&T (bron: LISA).
INSPANNINGEN 2023	We verbinden marketingorganisaties, Voedselfamilie en aan streekproduct-gerelateerde organisaties.
	We voeren een herhaalonderzoek uit (vervolg 1-meting Toeristische Monitor).
	We stimuleren en faciliteren initiatieven die bijdragen aan de overnachtingsmogelijkheden in de Krimpenerwaard, zoals campererven of overnachten bij de boer.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €50.000 voor NNN.
VERANTWOORDING	We blijven inzetten op de relatie met de marketingorganisaties. Er is een streekproducten Geocaching Route opgeleverd om streekproducten te promoten. In 2023 is het herhaalonderzoek Monitor Toerisme en Recreatie uitgevoerd en de resultaten hiervan zijn begin 2024 met uw raad gedeeld. Er is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd samen met Groenalliantie en Krimpen aan den IJssel voor het ontwikkelen van een ecolodgepark in de Krimpenerhout. Hieruit bleek dat het niet mogelijk is het ecolodgepark in ontwikkeling te brengen omdat er niet voldoende compensatie voor natuurontwikkeling te vinden was.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Groenalliantie
- Waterbos Bergambacht BV

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Bedragen x €1.000

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
4.1 Openbaar onderwijs	-419	-483	-477	-513	-35
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.165	-2.142	-2.083	-2.018	65
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3.896	-4.054	-4.749	-4.049	700
5.1 Sportbeleid en activering	-625	-604	-732	-648	84
5.2 Sportaccommodaties	-4.360	-4.352	-4.818	-4.788	30
5.3 Cult.presentatie-prod. en -participatie	-776	-579	-637	-564	73
5.4 Musea	-408	-406	-415	-427	-13
5.5 Cultureel erfgoed	-185	-230	-234	-289	-55
5.6 Media	-1.352	-1.419	-2.156	-1.441	715
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-3.830	-3.921	-4.501	-3.994	507
Totaal Lasten	**-18.016**	**-18.191**	**-20.801**	**-18.731**	**2.070**
Baten					
4.1 Openbaar onderwijs	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	71	-23	29	12	-17
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.484	1.005	1.713	1.245	-467
5.1 Sportbeleid en activering	60	0	403	327	-76
5.2 Sportaccommodaties	1.925	961	2.314	2.272	-42
5.3 Cult.presentatie-prod. en -participatie	27	27	35	32	-4
5.4 Musea	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	28	14	29	24	-5
5.6 Media	105	121	719	165	-555
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	279	205	417	448	31
Totaal Baten	**3.979**	**2.309**	**5.660**	**4.526**	**-1.134**
Saldo van baten en lasten	**-14.037**	**-15.882**	**-15.141**	**-14.205**	**936**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-874	-976	-2.382	-2.061	320
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	1.958	1.360	2.081	1.298	-784
Mutaties reserves	**1.084**	**385**	**-300**	**-764**	**-463**
Geraamd resultaat	**-12.953**	**-15.498**	**-15.442**	**-14.969**	**473**

4.20 Onderwijshuisvesting

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-2.165	-2.142	-2.083	-2.018	65
Baten	71	-23	29	12	-17
Saldo van baten en lasten	**-2.094**	**-2.165**	**-2.054**	**-2.006**	**48**

Toelichting - 4.20 Onderwijshuisvesting

In het taakveld Onderwijshuisvesting is de post 'overig advies en onderzoekskosten gekoppeld aan investeringskrediet Uitvoering IHP. Op dat investeringskrediet is minder uitgegeven, wat leidt tot een onderschrijding.

4.30 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-3.896	-4.054	-4.749	-4.049	700
Baten	1.484	1.005	1.713	1.245	-467
Saldo van baten en lasten	**-2.412**	**-3.050**	**-3.037**	**-2.804**	**233**

Toelichting - 4.30 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

In 2023 was het aantal leerlingen dat daadwerkelijk vervoerd is lager dan in de begroting was opgenomen. Afhankelijk van het aantal aanvragen voor het nieuwe schooljaar en de reguliere prijsindexatie is er in 2023 een incidenteel voordeel van €91.000 .

Voor het inzetten op onderwijsachterstandenbeleid hebben gemeenten geoormerkte OAB-middelen ontvangen, die tot en met 2026 ingezet kunnen worden. Van deze gelden is in 2023 een bedrag van €485.000 nog niet besteed en voor de komende jaren gereserveerd. Dit maakt dat in 2023 zowel de lasten als de baten lager uitvallen.

Voor onderwijs was voor de verwachte subsidieaanvragen in 2023 een plafond van €415.000 opgenomen. De werkelijke aanvragen bedroegen €312.000, wat maakt dat het toegekende subsidiebedrag incidenteel € 103.000 lager is dan het jaarlijks vastgestelde plafond.

5.10 Sportbeleid en activering

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-625	-604	-732	-648	84
Baten	60	0	403	327	-76
Saldo van baten en lasten	**-565**	**-604**	**-328**	**-321**	**8**
Geraamd resultaat	**-565**	**-604**	**-328**	**-321**	**8**

Toelichting - 5.10 Sportbeleid en activering

De definitieve beschikking voor de aangevraagde SPUK- regeling 2023-2026 ontvingen we pas in mei 2023. Hierdoor zijn in 2023 niet alle geplande activiteiten volledig ingezet. Het niet uitvoeren van het volledige uitvoeringsprogramma heeft in 2023 geresulteerd in een éénmalig voordeel van €86.000. Omdat gemeenten op 1 januari 2023 nog geen zekerheid over de hoogte van de middelen hadden, nemen we 20% van het resterende budget per onderdeel naar 2024 mee.

5.30 Cult.presentatie,-prod. en -participatie

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-776	-579	-637	-564	73
Baten	27	27	35	32	-4
Saldo van baten en lasten	**-748**	**-552**	**-602**	**-532**	**70**

Toelichting - 5.30 Cult.presentatie,-prod. en -participatie

Door een lagere subsidietoekenning dan het vastgestelde subsidieplafond in combinatie met het terugvorderen van subsidies is er in 2023 een incidenteel financieel voordeel van €68.000.

5.50 Cultureel erfgoed

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-185	-230	-234	-289	-55
Baten	28	14	29	24	-5
Saldo van baten en lasten	**-157**	**-216**	**-205**	**-266**	**-60**

Toelichting - 5.50 Cultureel erfgoed

Van de totaalkosten ad €71.000 is ruim €52.600 gerelateerd aan motie 19-26 Beschadigde brug buiten de Veerpoort. Deze kosten zijn te herleiden tot een constructief-technisch onderzoek (gravend onderzoek) en vormen een incidentele kostenoverschrijding. Dit onderzoek vormt de basis voor herstelopties.

5.60 Media

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.352	-1.419	-2.156	-1.441	715
Baten	105	121	719	165	-555
Saldo van baten en lasten	**-1.248**	**-1.298**	**-1.437**	**-1.277**	**160**

Toelichting - 5.60 Media

Voor de uitbreidingen van de bibliotheken in Stolwijk en Haastrecht is een bedrag van €701.800 benodigd en door uw raad goedgekeurd. Ter dekking is bij het rijk een SPUK aanvraag ingediend. Voor deze regeling is een cofinanciering van 20% van toepassing en bedraagt de compensatie €561.440. Deze SPUK is in 2023 nog niet toegekend, waardoor er bij de lasten een overschot is ontstaan en bij de baten een tekort ten opzichte van de begroting. De eigen bijdrage van €140.000 zou gedekt worden uit de reserve, deze was dus niet nodig in 2023.

5.70 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-3.830	-3.921	-4.501	-3.994	507
Baten	279	205	417	448	31
Saldo van baten en lasten	**-3.551**	**-3.717**	**-4.084**	**-3.545**	**539**

Toelichting - 5.70 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Het overschot op de lasten wordt veroorzaakt door onderbesteding van het project Veenweide NNN. Er was €550.000 begroot voor uitvoering. De uitvoering heeft echter nog niet plaatsgevonden. In 2024 zal de overeenkomst worden ondertekend en zal de financiële afwikkeling volgen. Het budget dient daarom te worden overgeheveld naar 2024, waarvan €500.000 via bestemming rekeningresultaat en €50.000 via budgetoverheveling.

Storting/Onttrekking reserves

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-874	-976	-2.382	-2.061	320
Onttrekkingen	1.958	1.360	2.081	1.298	-784
Mutaties reserves	**1.084**	**385**	**-300**	**-764**	**-463**

Toelichting - Storting/Onttrekking programma Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

Het voordelige saldo op de stortingen wordt veroorzaakt door een lagere storting in de reserves.
Het betreft een lagere rijksbijdrage SPUK Sport.

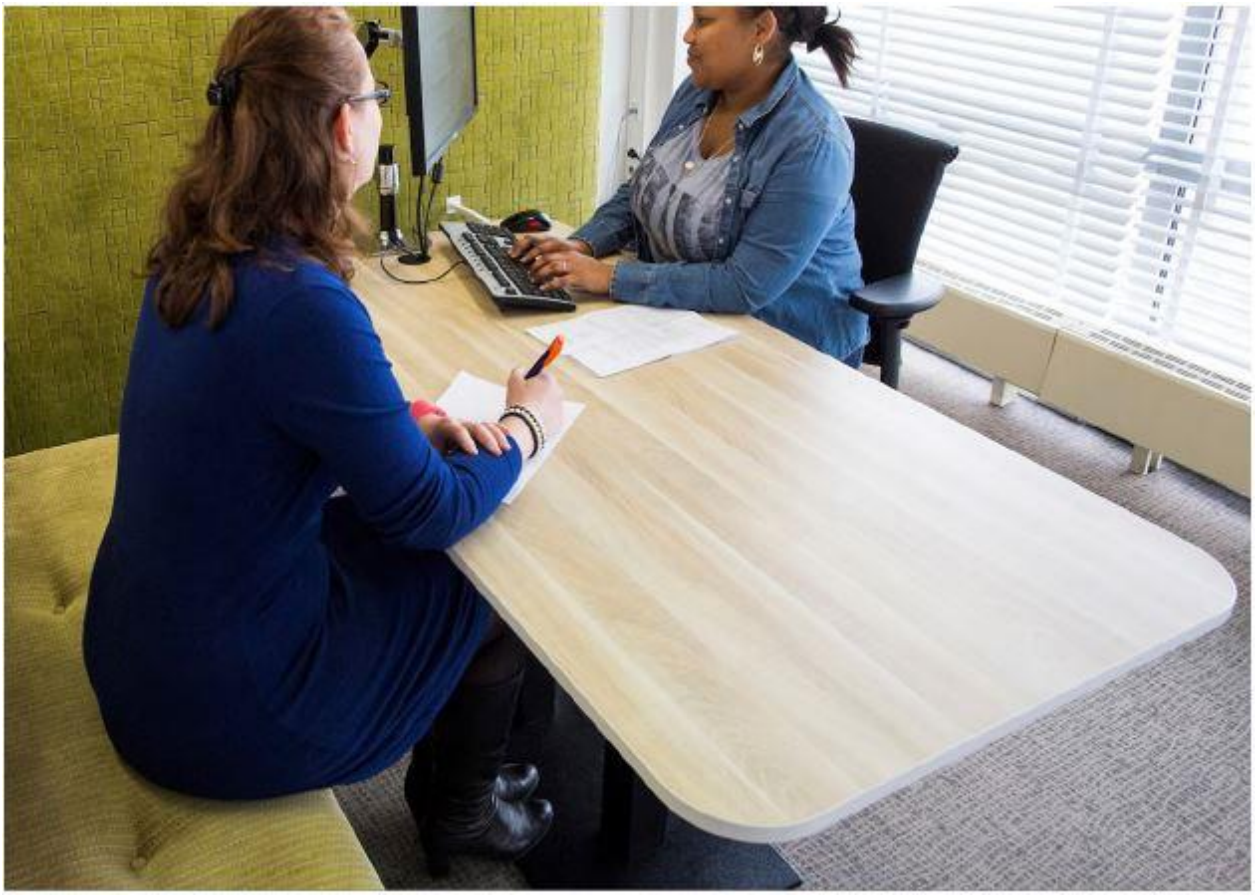
Het nadelige saldo op de onttrekkingen wordt veroorzaakt door de lagere onttrekkingen aan reserves. Het betreft voornamelijk de projecten harmonisatie voetbal €131.000 (zie Investeringen), Uitvoeringskosten Integraal Huisvesting Plan, Bibliotheekhuisvesting SPUK €140.000, kadernota voorzieningen €160.000. Daarnaast zijn er nog een aantal kleine mutaties die onder de verantwoordingsgrens van € 50.000 vallen. Dit heeft geen gevolgen voor het resultaat.

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Realisatie	Saldi
I0584 Sporthal de Meent	Schoonhoven	Nee	Met de voorbereidende werkzaamheden is gestart en de oplevering is gepland in 2026. De start van de daadwerkelijke bouw is gepland in februari 2024.	12.186	1.341	10.845
I0610 Polderspeeltuin BA	Bergambacht	Nee	Het betreft een participatieproject met inwoners ten behoeve van de natuurspeeltuin te Bergambacht.De looptijd van dit project bedraagt 5 jaar en is gestart in 2020. Dit jaar (2024) wordt is het laatste jaar van dit project. Daarna zal het participatieproject met de initiatiefnemers worden geëvalueerd en daarna worden afgesloten.	25	23	2
I0632 Tijdelijke sporthal Schoonhoven	Schoonhoven	Nee	De Sporthal is geplaatst en ingebruik genomen. Daarnaast wachten we nog op een afrekening in 2024.	2.608	2.626	-18
I0632 Tijdelijke sporthal Schoonhoven (baten)	Schoonhoven	Nee	-	-22	-22	0
I0639 Harmonisatie voetbalaccommodaties	-	Nee	Het harmonisatietraject loopt nog door in 2024.	405	274	131
I0640 Bomen	-	Nee	Het project is dit daadwerkelijk van start gegaan en heeft een doorlooptijd van zes jaar.	725	79	646
I0642 CO2 meters onderwijs	-	Ja	Alle scholen zijn voorzien van CO2-meters. Het restantkrediet kan worden afgesloten.	150	97	53
I0650 Beschoeiing veld 2 Lekkerkerk		Nee	Er is geen bedrag uitgekeerd dit jaar. Dit omdat de werkzaamheden nog niet zijn afgerond.	87	24	64

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Realisatie	Saldi
I0654 Renovatie sportveld 2 KR	Krimpen aan de Lek	Ja	Het project is afgerond en opgeleverd	384	381	3
I0656 Renovatie sportveld 2 LKK	Lekkerkerk	Ja	Het project is afgerond en opgeleverd.	328	325	3
I0663 Vergroenen stiltetuin BP Gouderak	Gouderak	Nee	De 1e fase is afgerond en de 2de fase van vergroenen van de begraafplaats Gouderak zal in 2025 worden uitgevoerd.	30	19	11
I0674 Park in de Boogaard Stolwijk		Nee	De voorgenomen investering is op dit moment in voorbereiding. De uitvoering vindt plaats in 2024.	173	55	118
I0683 MJOP sportaccommodaties - LED		Nee	Het project is bijna afgerond. In 2024 vindt er nog een terugbetaling plaatsvinden vanuit de verenigingen zijn ovm de BOSA	288	237	51
I0690 Renovatie sportveld 2 & 3 HST	Haastrecht	Nee	De renovatie van de sportvelden 2&3 van VV Haastrecht is gestart in 2023 en wordt afgerond en opgeleverd in 2024.	669	449	220
I0701 Onderhoud Bosplantsoenen begraafpl		Nee	Het middelgroot onderhoud is voor een gedeelte uitgevoerd en het resterende deel wordt in 2024 afgerond.	120	87	33
I0706 Renovatie veld 1 Krimpen	Krimpen aan de Lek	Nee	De voorbereidingen zijn gestart. De uitvoering vindt in 2024 plaats.	10	5	5
I0707 Renovatie veld 1 BA	Bergambacht	Nee	De voorbereidingen worden opgestart.	20		20
I0708 Bibliotheekhuisvesting SPUK		Nee	Het project is eind 2023 aangevraagd en loopt door in 2024.	702		702
I0721 proj budget Veenweiden NNN		Nee	In 2024 wordt de overeenkomst ondertekend en volgt de financiële afwikkeling.	550		550
IHP ow voorber bouw schoonhovens college	Schoonhoven	Nee	De bouw van het Schoonhovens College en de sporthal start in 2024 en loopt door tot 2026.	23.325	1.539	21.786
IHP ow voorbereiding bs kromme draai	Ammerstol	Nee	De voorbereiding voor de lokatiekeuze is afgerond en leidt tot een raadsbesluit in juni 2024 waar tevens een nieuw voorbereidingskrediet gevraagd wordt aan uw raad.	160	160	0
IHP ow voorbereiding de ark	Bergambacht	Nee	Het project loopt door in 2024. Er is eind 2023 een krediet door uw raad verstrekt voor herhuisvesting van de Ark. Dit wordt in 2024 verder uitgewerkt.	12.000	270	11.730
IHP ow voorbereiding kiezel & kei	Bergambacht	Nee	In november 2023 is er door uw raad krediet verleend voorbereiiding nieuwbouw Kiezel en Kei en dat wordt de komende jaren uitgevoerd.	650	301	349
IHP ow voorbereiding krullevaar	Schoonhoven	Nee	De afgelopen jaren zijn voorbereidingen getroffen. Volgend jaar in 2024 verwachten we verder uitvoering aan te geven.	83	14	69
IHP tijdelijke school bab	Bergambacht	Nee	Dit betreft de realisatie van tijdelijke huisvesting en is een doorlopend krediet.	4.200	4	4.196
Middelgroot onderhoud Openbare ruimte	-	Deels	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR	1.159	339	820
Uitwerking IHP	-	Nee	Een groot deel van de voorbereidende werkzaamheden zijn gedaan. Een deel wordt nog uitgevoerd in 2024 voor renovatie en verduurzaming van twee schoolgebouwen.	150	109	41
Eindtotaal				61.170	8.740	52.430

SOCIAAL DOMEIN

Dit programma richt zich op de vraagstukken over welzijn, welbevinden van en (inkomens-) ondersteuning aan inwoners. We versterken de zelfredzaamheid en onderlinge verbondenheid van inwoners en bieden een vangnet waar nodig.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van de transformatieopgave (van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'), die volgt uit de transitie van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatiewet.

Beleidsspeerpunten

Veerkracht en mentale gezondheid

AMBITIE	We zetten in op het mentaal welbevinden van onze inwoners, waarbij we een focus leggen op het voorkomen van eenzaamheid onder ouderen en jongeren en het bespreekbaar maken van mentale problemen (taboes doorbreken) om erger te voorkomen. In het bijzonder onder onze jongeren. We zetten in op het faciliteren van informele en sociale steun. Inwoners moeten het zelf doen, maar niet alleen. We richten ons niet op de problemen, maar op de kansen. We zoeken actief naar (normaliserende) activiteiten en mogelijkheden in de buurt om de talenten van jong en oud verder te ontwikkelen.	
ER-DOEL	Meer sociale samenhang in de kernen.	
SUBDOELEN	Minder sociale eenzaamheid onder ouderen en jongeren.	Meer inwoners maken gebruik van informele en sociale netwerken.
WE METEN	· Percentage ernstige eenzaamheid onder 65+ (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	· Percentage hoog risico op angststoornissen en depressie (19-64 jaar) (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	· Score verbondenheid met de buurt (Bron: www.waarstaatjegemeente.nl).	
	· Score voorzieningenniveau (Bron: www.waarstaatjegemeente.nl).	
	· • Vertrouwen in de toekomst onder 15- en 16- jarigen (bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
INSPANNINGEN 2023	We verbinden naast WelzijnKrimpenerwaard andere maatschappelijke partners aan de Coalitie Een tegen eenzaamheid.	We inventariseren de bestaande voorzieningen per kern, doen onderzoek naar relevante ontwikkelingen en behoeften. Ook ontwikkelen we een visie op maatschappelijke voorzieningen voor vitale kernen.
	We maken de inzet van de Wijk GGD'er structureel.	We sturen het Preventieteam aan op het ontwikkelen van projecten die bijdragen aan het versterken van de sociale basis en sociale netwerken (bijvoorbeeld: Welzijn op recept)
	We faciliteren respijtzorg aan huis ter ondersteuning van de mantelzorgers.	We stellen een budget beschikbaar, om zo voor én door inwoners georganiseerde ontmoetingen in de wijk of buurt te versterken.
MIDDELEN 2023	Jaarlijks € 42.000 voor Wijk GGD.	-
VERANTWOORDING	Het Sociaal Preventieteam (Welzijn Krimpenerwaard, Gro-up, MEE, Kwadraad) is verbonden aan de aanpak tegen eenzaamheid. De inzet van de wijk GGD-er is structureel gemaakt. Respijtzorg aan huis is geborgd in een dienstverleningsovereenkomst met Welzijn Krimpenerwaard op basis van een geoormerkte subsidie.	De inventarisatie maatschappelijke voorzieningen heeft plaatsgevonden en is gepresenteerd aan uw raad. Het Sociaal Preventieteam heeft stappen gezet in het formaliseren van de samenwerking en geeft uitvoering aan de deelprojecten Welzijn op Recept en Geldpunt. WelZijn Krimpenerwaard heeft een budget van € 50.000 op jaarbasis ontvangen voor de uitvoering van burgerinitiatieven. Er in totaal 31 aanvragen ingediend, waarvan 29 goedgekeurd.

Leefstijl en lichamelijke gezondheid

AMBITIE	Een gezonde leefstijl is van invloed op de lichamelijke gezondheid. We bevorderen sport en bewegen in samenwerking met lokale organisaties. We zetten in op een rookvrije generatie. Wij zetten preventief in op het terugdringen van drank- en drugsgebruik, gok- en seksverslaving en andere verslavingsvormen.	
ER-DOEL	Meer inwoners hebben een gezonde levensstijl.	
SUBDOELEN	Minder roken, drank- en drugsgebruik en andere verslavingsvormen onder jongeren.	Meer inwoners groeien op in een gezonde omgeving.
WE METEN	· Percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn.	
	· Percentage inwoners met overgewicht.	
	· Percentage inwoners van 18 jaar en ouder die een goede gezondheid ervaren.	
	· Percentage middelengebruik onder jongeren (al deze indicatoren: bron www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
INSPANNINGEN 2023	We voeren het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2020-2023 uit. Dit doen wij onder andere met projecten als Kansrijke Start (gericht op aanstaande ouders zodat hun kinderen een zo goed mogelijke start hebben in de 1e 1000 dagen van hun leven), Voel je Goed (leefstijlinterventie gericht op laaggeletterden en overgewicht) en het tegengaan van middelengebruik.	We realiseren een beweegvriendelijke leefomgeving (bijvoorbeeld QR-route) in de openbare ruimte in en rondom de kernen.
	We stellen een nieuw Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2028 op.	
2023-2024	We intensiveren het plan van aanpak Tegengaan middelengebruik in samenwerking met maatschappelijke partners	
MIDDELEN 2023	-	-
VERANTWOORDING	We hebben de projecten Kansrijke Start (gericht op aanstaande ouders zodat hun kinderen een zo goed mogelijke start hebben in de 1e 1000 dagen van hun leven), Voel je Goed (leefstijlinterventie gericht op laaggeletterden en overgewicht) en Aanpak Middelengebruik uitgevoerd. Er is gestart met het opstellen van het Uitvoeringsprogramma 2024-2027 en is een participatietraject met maatschappelijke partners en inwoners uitgevoerd.	In het kader van beweegvriendelijke omgeving is een QR-route gerealiseerd en werken we samen met meerdere partijen aan het Bootcamppark in de Krimpenerhout. Verder is onderzoek verricht naar behoefte van inwoners ten aanzien van sport in de omgeving.

Sociale leefomgeving

AMBITIE	We zetten ons in voor een veilige sociale leefomgeving. De komende jaren zetten we ons in voor een goede integratie van nieuwe inwoners van de gemeente Krimpenerwaard. We verbeteren de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. We nemen stelling tegen racisme en discriminatie.	
ER-DOEL	Meer inwoners voelen zich verbonden met elkaar.	
SUBDOELEN	Meer sociale veiligheid in de kernen, de wijken en gezinnen.	Meer inwoners ervaren een inclusieve leefomgeving.
WE METEN	· Score verbondenheid met de buurt (bron: waarstaatjegemeente.nl).	
	· Percentage meldingen van discriminatie (bron: monitor discriminatie).	
	· Score sociale veiligheid (bron: waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2023	We zetten het antidiscriminatiebureau intensiever in. Dat doen we door hun werkzaamheden bekend te maken onder scholen en maatschappelijke instellingen.	We voeren het Uitvoeringsprogramma Inburgering 2022-2027 uit. Dan doen we door onder andere passende leerwerktrajecten aan te bieden aan nieuwkomers. Hierbij combineren we taallessen met participatie-activiteiten zoals (vrijwilligers)werk.
	We voeren het Uitvoeringsprogramma Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2021-2023 uit. Ook zetten we een nieuw programma 2024-2028 op.	
MIDDELEN 2023	-	-
VERANTWOORDING	Onze scholen hebben meer gebruik gemaakt van het aanbod van onze antidiscriminatievoorziening (ADV), als gevolg van een betere communicatiestrategie van de ADV. We hebben het Uitvoeringsprogramma Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2021-2023 uitgevoerd, met onder meer inzet op het voorkomen van complexe scheidingen door de inzet van de schip-methode, het geven van aandacht aan geweld tegen meisjes en vrouwen door middel van de campagne Orange The World, interne trainingen op de hantering van de meldcode en is er nauwe lokale samenwerking tot stand gekomen met Veilig Thuis.	Ter uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering zijn de duale trajecten, waarbij taallessen gecombineerd worden met participatie-activiteiten, opgenomen in het Programma Statushouders/Talentenplein van Promen. Er is een Inclusieplatform opgezet en er is in samenwerking met dit platform een start gemaakt met het maken van een Uitvoeringsprogramma Inclusie.

Sociaal economische status

AMBITIE	We vinden het belangrijk dat al onze inwoners mee kunnen doen in de samenleving en gelijke kansen krijgen, iedereen naar eigen vermogen. Daarbij is het belangrijk dat iedereen een bestaanszekerheid kan opbouwen. Dat is niet voor alle inwoners vanzelfsprekend, deze inwoners ondersteunen wij. Kinderen die opgroeien in huishoudens met een laag inkomen krijgen onze specifieke aandacht.	
ER-DOEL	Meer inwoners doen mee naar vermogen.	
SUBDOELEN	Meer inwoners hebben duurzaam betaald werk of doen mee naar vermogen.	Meer inwoners met een laag inkomen hebben bestaanszekerheid.
WE METEN	· Percentage inwoners dat door een traject meer kans op een baan krijgt (bron: cliëntervaringsonderzoek).	
	· Percentage uitstroom uit de bijstand (bron: divosa).	
	· Score aantal gerealiseerde banen beschut werk (bron: Csam).	
	· Score aantal succesvol afgesloten schuldhulpverleningstrajecten.	
	· Score bereik minimaregelingen (onder andere kinderen) (cbs).	
	· Eigen kracht (burgerpeiling, waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2023	We nemen deel aan een regionale werkorganisatie. Hierbij krijgen ondernemers, werkenden en werkzoekenden optimaal ondersteuning en advies op het gebied van werk en een leven lang ontwikkelen.	We evalueren het minimabeleid en vergroten het bereik van de minimaregelingen.
	We voeren het Taalpact 2021-2024 uit. Ook bereiden een nieuw Taalpact voor. Dat doen we in samenwerking met onderwijs, ondernemers, bibliotheek en andere relevante maatschappelijke partners.	We voeren het project Vroegsignalering Schulden en het regionale project Jongerenperspectief schulden uit.
	We starten binnen de gemeenschappelijke regeling Promen het evaluatieproces van het Hoofdlijnenbesluit Toekomst Promen 2018-2025.	We voeren het project Nederlandse Schuldhulproute uit.
	We brengen de armoede in Krimpenerwaard (inclusief werkende armen) in kaart.	
MIDDELEN 2023	-	-
VERANTWOORDING	De regionale samenwerking op het vlak van werkgevers- en werkzoekendendienstverlening in de arbeidsmarktregio Midden-Holland is verder uitgebouwd. Het Taalpact 2021-2024 vordert. Het afgelopen jaar is ingezet op het creëren van bewustwording, herkennen, doorverwijzen en het versterken van de samenwerking. Er is een start gemaakt met het vernieuwen van het Taalpact. De eerste voorbereidingen voor de evaluatie van het Hoofdlijnenbesluit Toekomst Promen zijn getroffen. Er is een aanzet gemaakt voor een plan van aanpak. Er is een armoedeonderzoek door een extern bureau uitgevoerd, wat heeft geleid tot een herijkt minimabeleid. Vanuit het onderzoekstraject Verborgen Armoede van het Nederlands Wetenschappelijk Onderzoek is gestart met een communicatiecampagne minimaregelingen gericht op zelfstandig ondernemers (doelgroep verborgen armen).	Het externe onderzoek naar de effecten van het armoedebeleid is uitgevoerd. Dat heeft geleid tot het vastgestelde herijkte en verruimde minimabeleid. De pilot Jongerenperspectief is gestart. Het Jongerenperspectief bevindt zich nog in de opstartfase en is daarom nog niet geëvalueerd. Het project Vroegsignalering Schulden is geïmplementeerd naar een structurele taak binnen de Schulddienstverlening. Als uitvloeisel van de Nederlandse Schulphulproute is de verkorting van het Wsnp-traject (wet schuldsanering natuurlijke personen) geïmplementeerd.

Organisatie en financiën van zorg

AMBITIE	Als gemeente én samenleving zullen we de komende jaren keuzes moeten maken om te komen tot een goede afbakening van wat wel en niet onder (jeugd)zorg én de verantwoordelijkheid van de gemeente valt. We zetten in op meer laagdrempelige en vroegtijdige ondersteuning en het vergroten van de nabijheid van zorgaanbieders. Daarnaast is samenwerking tussen gemeente, het preventieteam, huisartsen, Welzijn Krimpenerwaard, (passend) onderwijs, jeugdwerkers en zorgaanbieders essentieel. We maken duidelijke afspraken en voeren adequate controle uit op de financiën.	
ER-DOEL	We zetten in op een robuuster systeem en het meer versterken van het informele netwerk.	
SUBDOELEN	Meer passend aanbod en verbindingen in het preventief domein.	Meer inzet op (financiële) doelmatigheid bij maatwerkvoorzieningen zorg.
WE METEN	· Aantal unieke cliënten jeugd (bron: Csam).	
	· Percentage herhaald beroep op jeugdzorg (bron: CBS).	
	· Percentage positief tegenover effect ondersteuning (jeugdigen) (bron: clientenervaringsonderzoek).	
	· Aantal unieke Wmo-cliënten (bron:Csam).	
	· Percentage positief tegenover effect Wmo-ondersteuning (bron: clientenervaringsonderzoek)..	
	· Sociaal vangnet (bron: burgerpeiling, www.waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2023	We voeren pilots en projecten uit. Zoals Aanpak complexe scheidingen, Jeugdondersteuner Huisartsen en Welzijn op recept. Maar ook andere projecten die wij noemen onder andere ambities, zoals Kinderopvang Plus en Wijk GGD. Deze projecten zijn gericht op normaliseren, vroegsignalering en preventie.	We komen tot nieuwe inkoopkaders voor 2025 in regionaal verband.
	We geven invulling aan het opdrachtgeverschap van het Sociaal Preventieteam. We sturen via de subsidieverstrekking voor het gezamenlijke werkplan van de partners van het Sociaal Preventieteam.	We versterken de integrale werkwijze in de toegang Sociaal Domein.
		We verstevigen de samenwerkingsstructuur in de regio.
		In 2023 draait een een pilot continu meten van cliëntervaring. Bij goede resultaten wordt deze werkwijze geborgd in het regulier werkproces waarmee betere sturingsinformatie wordt beoogd.
MIDDELEN 2023	Structureel €50.000 voor 2e Jeugdondersteuner. Structureel €30.000 voor aanpak complexe scheidingen. Structureel €83.000 voor Preventieteam.	Structureel €150.000 voor samenwerkingsstructuur regio Structureel: Toegang Sociaal Domein PM
VERANTWOORDING	De bovengenoemde projecten zijn volgens plan en binnen de financiële kaders uitgevoerd. Hiermee zijn kwetsbare groepen, zowel kinderen als volwassenen, eerder in beeld en kunnen we tijdig advies geven en/of passende ondersteuning bieden om erger te voorkomen. Het Sociaal Preventieteam heeft binnen de financiële kaders uitvoering gegeven aan hun werkplan 2023, waarbij ingezet is op versterken van sociale cohesie, passende ondersteuning en samenwerking met elkaar en andere partners.	Het kaderdocument voor de inkoop van Wmo en Jeugdzorg is vastgesteld. De kaders sturen op kwaliteit en effectiviteit van de zorg. Voor de doorontwikkeling van de Toegang tot het sociaal domein is een kaderdocument vastgesteld als vertrekpunt naar een meer integrale werkwijze, samen met onze ketenpartners binnen de daarvoor beschikbare budgetten. De samenwerkingsstructuur in de regio is verstevigd door het inrichten van een regionale werkorganisatie als belangrijke stap in de vorming van een gemeenschappelijke regeling in de toekomst. Een pilot voor het continue meten van clientervaringen is gestart.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Werkvoorzieningschap Promen
- Hecht (vh RDOG Hollands Midden)

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-9.910	-6.308	-11.794	-10.940	855
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-734	-772	-1.184	-1.035	149
6.3 Inkomensregelingen	-17.463	-15.316	-19.876	-19.198	678
6.4 WSW en beschut werk	-4.312	-3.516	-3.317	-3.196	122
6.5 Arbeidsparticipatie	-876	-1.141	-1.268	-1.202	66
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.955	-3.171	-3.019	-2.860	159
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-9.265	0	0	0	0
6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)	-547	-5.831	-4.836	-4.705	131
6.71B Begeleiding (WMO)	0	-3.744	-3.958	-3.901	56
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	-989	-971	-1.000	-29
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-389	-534	-551	-499	51
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-12.940	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-646	-4.687	-4.461	-4.732	-271
6.72B Jeugdhulp behandeling	1	-3.193	-3.047	-2.877	170
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	1	-1.233	-1.572	-1.715	-143
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-651	-1.204	-1.164	-1.222	-58
6.73A Pleegzorg	0	-927	-691	-669	22
6.73B Gezinsgericht	0	-2.356	-1.257	-1.327	-70
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	-906	-1.160	-1.327	-167
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	-2.596	-2.711	-2.646	65
6.74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf	0	-1.128	-1.465	-970	495
6.74C Gesloten plaatsing	0	-43	-358	-345	13
6.81 Geescaleerde zorg 18+	-357	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	-450	-443	-410	33
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-515	-535	-561	-543	19
6.82 Geescaleerde zorg 18-	-4.571	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	-763	-3.319	-3.071	-2.828	243
6.82B Jeugdreclassering	0	0	-94	-85	9
Totaal Lasten	**-65.892**	**-63.900**	**-72.830**	**-70.232**	**2.598**

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Baten					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.343	912	8.333	7.546	-787
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	84	0	164	176	12
6.3 Inkomensregelingen	10.256	10.113	11.616	11.662	46
6.4 WSW en beschut werk	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	6	0	208	173	-35
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	23	97	101	98	-3
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	59	0	0	0	0
6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0	0	0
6.71B Begeleiding (WMO)	0	913	0	0	0
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	351	290	350	258	-92
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0
6.73A Pleegzorg	0	0	0	0	0
6.73B Gezinsgericht	0	0	0	0	0
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0
6.74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf	0	0	0	0	0
6.74C Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0
6.81 Geescaleerde zorg 18+	998	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	956	845	-111
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0
6.82 Geescaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	1	0	0	0	0
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	0	0
Totaal Baten	**18.122**	**12.324**	**21.727**	**20.758**	**-969**
Saldo van baten en lasten	**-47.771**	**-51.576**	**-51.102**	**-49.474**	**1.629**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-2.029	0	-4.190	-3.899	290
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	1.202	252	1.879	1.316	-563
Mutaties reserves	**-827**	**252**	**-2.310**	**-2.583**	**-272**
Geraamd resultaat	**-48.597**	**-51.324**	**-53.413**	**-52.057**	**1.356**

6.10 Samenkracht en burgerparticipatie

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-9.910	-6.308	-11.794	-10.940	855
Baten	6.343	912	8.333	7.546	-787
Saldo van baten en lasten	**-3.567**	**-5.397**	**-3.462**	**-3.394**	**68**

Toelichting - 6.10 Samenkracht en burgerparticipatie

Doordat we de definitieve beschikking voor de aangevraagde SPUK- regeling 2023-2026 pas in mei 2023 ontvingen zijn in 2023 niet alle geplande activiteiten volledig ingezet. Het niet uitvoeren van het volledige uitvoeringsprogramma heeft in 2023 tot een eenmalig voordeel van €145.000 geresulteerd. Omdat gemeenten op 1 januari 2023 nog geen zekerheid over de middelen en de hoogte van het aan te vragen bedrag hadden, is 20% van het toegekende budget per onderdeel naar 2024 meegenomen. De niet bestede middelen dienen terugbetaald te worden.

Voor inburgering heeft de gemeente in 2023 een tweetal specifieke uitkeringen van het Rijk ontvangen voor het beschikbaar stellen van voorzieningen aan inburgeringsplichtigen die onder de nieuwe Wet Inburgering (WIb) vallen. Deze bijdrage is gebaseerd op een eerste inschatting van het Rijk. Daarnaast is voor het niet besteedbare bedrag 2022 van de reserveringsregeling gebruik gemaakt. De instroom van inburgeraars in de gemeente waren in zijn totaliteit lager dan verwacht waardoor uitgaven achterbleven. Dit vertaalt zich in een voordeel bij de lasten € 795.000. Het onbenutte bedrag van deze specifieke uitkeringen kan middels een reserveringsregeling in 2024 alsnog besteed worden.

Op het incidentele krediet Transformatie SD is in 2023 van de lopende projecten (o.a. project toegang, datagedreven werken, innovatiefonds) nog een bedrag van € 411.000 beschikbaar. De uitvoering van deze projecten lopen in 2024 door.

Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2023 zorgt de opvang van Oekraïense vluchtelingen voor een deel van de overschrijding. In de paragraaf Opvang Vluchtelingen wordt het totale beeld geschetst van de baten en lasten met betrekking tot de opvang van de Oekraïense vluchtelingen waarbij er per saldo sprake is van een hogere compensatie dan gepaard gaande lasten.

6.20 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-734	-772	-1.184	-1.035	149
Baten	84	0	164	176	12
Saldo van baten en lasten	**-650**	**-772**	**-1.020**	**-859**	**161**

Toelichting - 6.20 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Voor de voorbereiding en realisatie van de vernieuwde Toegang Sociaal Domein (project Integrale Toegang) is vanuit de ontvangen POK-middelen (extra gelden van het rijk om de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners in een kwetsbare positie te versterken) een incidenteel budget gereserveerd. Hiervan is in 2023 een bedrag van €155.000 nog niet besteed. Voorgesteld wordt dit bedrag via bestemming rekening resultaat over te hevelen om de geplande activiteiten in 2024 uit te voeren.

6.30 Inkomensregelingen

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-17.463	-15.316	-19.876	-19.198	678
Baten	10.256	10.113	11.616	11.662	46
Saldo van baten en lasten	**-7.207**	**-5.204**	**-8.260**	**-7.536**	**724**

Toelichting - 6.30 Inkomensregelingen

De gemeente ontvangt van het rijk een gebundelde uitkering voor het bekostigen van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en voor de inzet van loonkostensubsidies (BUIG). Deze gebundelde uitkering is niet afdoende om de gemaakte uitkeringslasten volledig te dekken en daarom moet dit uit eigen middelen aangevuld worden. Onder voorwaarden kan de gemeente een beroep

doen op de vangnetuitkering dat een deel van het tekort dekt. Voor 2023 blijven wij onder het drempelbedrag waardoor de gemeente niet in aanmerking komt voor een vangnetuitkering. Door het lagere uitkeringsbedrag waren in 2023 niet alle eigen middelen benodigd waardoor er op de lasten een incidenteel voordeel van €220.000 is ontstaan.

De regeling eenmalige energietoeslag Krimpenerwaard 2023 is gestart. Deze regeling biedt huishoudens met een laag inkomen (130% van het sociaal minimum) een eenmalige tegemoetkoming van €1.300 ter compensatie voor de fors gestegen energiekosten. De aanvraagperiode loopt van 16 oktober 2023 tot en met 30 juni 2024. In 2023 is aan 1.939 huishoudens de energietoeslag uitbetaald. Om de aanvragen die in 2024 binnenkomen te kunnen uitbetalen, wordt het nog niet bestede budget van €487.000 overgeheveld naar 2024.

Bij de lasten van de bijzondere bijstand is een incidenteel nadeel van €52.000 ontstaan. De hogere kosten worden voornamelijk verklaard door huisvesting aan statushouders, waar via de bijzondere bijstand inrichtings- en stofferingskosten wordt verstrekt.

Op het minimabeleid is een voordeel van €67.000 op de lasten. Het voordeel zit grotendeels (€51.000) bij Het Volwassenfonds Sport- en Cultuur. Dit fonds maakt sport- en cultuurdeelname mogelijk voor inwoners van 18 jaar en ouder die een besteedbaar inkomen hebben dat niet hoger is dan 120% van de bijstandsnorm. Het volwassenenfonds krijgt de komende jaren meer bekendheid waardoor het aantal deelnemers naar verwachting toeneemt.

6.40 WSW en beschut werk

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-4.312	-3.516	-3.317	-3.196	122
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-4.312**	**-3.516**	**-3.317**	**-3.196**	**122**

Toelichting - 6.40 WSW en beschut werk

In afwachting van de definitieve afrekening 2023 die we in juni 2024 ontvangen, is op Beschut werken een incidenteel positief resultaat van €120.000 behaald. Dit voordeel is voornamelijk aan twee oorzaken toe te rekenen. In 2023 was het aantal plaatsingen (22 fte) voor beschut wonen lager dan de taakstelling en extra beschikbaar gestelde plekken (26 fte). Daarnaast is het terug te ontvangen bedrag vanuit de definitieve afrekening 2022 Prowork (terugbetaling van de gemeentelijke bijdrage) in 2023 ontvangen en op de lasten gecorrigeerd.

6.50 Arbeidsparticipatie

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-876	-1.141	-1.268	-1.202	66
Baten	6	0	208	173	-35
Saldo van baten en lasten	**-869**	**-1.141**	**-1.060**	**-1.028**	**31**

Toelichting - 6.50 Arbeidsparticipatie

Het voordeel op de lasten bij het re-integratiebudget doet zich voornamelijk voor bij twee onderdelen. Enerzijds door een verminderde inzet van de Arrivapas. Toekenning van reiskosten op basis van de werkelijke afgelegde reisafstand bleek in veel gevallen goedkoper. Het effect is €27.000 lagere kosten. Ten tweede zijn er relatief veel plaatsingen bij reguliere werkgevers geweest i.p.v. bij Promen. Hierdoor waren begeleidingskosten aan Promen €25.000 lager.

6.60 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.955	-3.171	-3.019	-2.860	159
Baten	23	97	101	98	-3
Saldo van baten en lasten	**-1.932**	**-3.074**	**-2.918**	**-2.762**	**156**

Toelichting - 6.60 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Op de regeling medische meerkosten is net als voorgaande jaren een voordeel op de lasten van €81.000. Deze regeling is per 1 mei 2021 van kracht en ondanks verruiming van de voorwaarden per 1 januari 2023 om de doelgroep te vergroten, is het aantal gebruikers in 2023 minimaal toegenomen. De verwachting is dat deze trend zich voortzet.

Daarnaast is er in 2023 minder gebruik gemaakt van het collectief vraagafhankelijke vervoer of zijn er door de gebruikers kortere ritten gereden. Dit maakt dat de kosten €89.000 lager uitvallen dan verwacht.

6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-547	-5.831	-4.836	-4.705	131
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-547**	**-5.831**	**-4.836**	**-4.705**	**131**

Toelichting - 6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €106.000 op de lasten voor hulp bij het huishouden (hbh). Het aantal WMO aanvragen en de benodigde zorgbehoefte (zorgzwaarte pakket) zijn kosten bepalend.

6.71B Begeleiding (WMO)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-3.744	-3.958	-3.901	56
Baten	0	913	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**-2.831**	**-3.958**	**-3.901**	**56**

Toelichting - 6.71B Begeleiding (WMO)

Uit de afrekening van de SVB blijkt dat de uitnutting van de PGB's begeleiding en dagbesteding €76.000 lager is dan verwacht. Op de geleverde zorg in natura zijn de kosten €21.000 hoger uitgevallen dan begroot.

6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-389	-534	-551	-499	51
Baten	351	290	350	258	-92
Saldo van baten en lasten	**-38**	**-244**	**-201**	**-242**	**-41**

Toelichting - 6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)

De lasten voor de Wmo Maatwerkarrangementen zijn € 51.000 lager dan begroot. Dit voordeel wordt voornamelijk door de inzet Wijk GGD veroorzaakt. het incidentele voordeel bedraagt € 39.000.

Op basis van de CAK rapportage is de daadwerkelijke afgedragen eigen bijdragen 2023 voor de Wmo maatwerkvoorzieningen €93.000 lager dan de primaire begroting. De lagere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2023 eenmalig een nog te ontvangen saldo van €69.000 was opgenomen die niet meer gerealiseerd wordt. Deze bijdrage was op basis van de opgelegde eigen bijdrage bepaald en is later door het CAK gecorrigeerd waardoor de daadwerkelijke afgedragen eigen bijdrage lager uitviel.

6.72A Jeugdhulp begeleiding

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-646	-4.687	-4.461	-4.732	-271
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-646**	**-4.687**	**-4.461**	**-4.732**	**-271**

Toelichting - 6.72A Jeugdhulp begeleiding

De lasten voor Jeugdhulp begeleiding zijn €271.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat het in een aantal gevallen het inzetten van intensieve zorg noodzakelijk was.

6.72B Jeugdhulp behandeling

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	1	-3.193	-3.047	-2.877	170
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**1**	**-3.193**	**-3.047**	**-2.877**	**170**

Toelichting - 6.72B Jeugdhulp behandeling

De lasten voor Jeugdhulp behandeling zijn €170.000 lager dan begroot. Dit komt doordat minder indicaties zijn verstrekt dan verwacht. Ten opzichte van 2022 is het aantal indicaties lager uitgevallen.

6.72C Jeugdhulp dagbesteding

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	1	-1.233	-1.572	-1.715	-143
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**1**	**-1.233**	**-1.572**	**-1.715**	**-143**

Toelichting - 6.72C Jeugdhulp dagbesteding

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023, is er een overschrijding van €143.000 op de lasten voor jeugdhulp dagbesteding.

6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-651	-1.204	-1.164	-1.222	-58
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-651**	**-1.204**	**-1.164**	**-1.222**	**-58**

Toelichting - 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €58.000 op de jeugdhulp (zonder verblijf). Daarnaast is de regionale bijdrage aan RWO €21.000 lager uitgevallen.

6.73B Gezinsgericht

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-2.356	-1.257	-1.327	-70
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**-2.356**	**-1.257**	**-1.327**	**-70**

Toelichting - 6.73B Gezinsgericht

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een overschrijding van €70.000 op de lasten voor jeugd gezinsgericht. Dit heeft een directe relatie met de afgegeven indicaties 2023.

6.73C Jeugdhulp met verblijf overig

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-906	-1.160	-1.327	-167
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**-906**	**-1.160**	**-1.327**	**-167**

Toelichting - 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een overschrijding van €167.000 op de lasten voor jeugdhulp behandeling. Dit komt door het minder verstrekken van indicatie dan verwacht. Ten opzichte van 2022 zijn het aantal indicaties in 2023 lager uitgevallen.

6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-2.596	-2.711	-2.646	65
Geraamd resultaat	**0**	**-2.596**	**-2.711**	**-2.646**	**65**

Toelichting - 6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €65.000 op de lasten voor jeugd behandeling GGZ (zonder verblijf).

6.74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-1.128	-1.465	-970	495
Geraamd resultaat	**0**	**-1.128**	**-1.465**	**-970**	**495**

Toelichting - 6.74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf

De lasten voor crisis jeugdhulp is €495.000 lager dan begroot. Bij de 2e tussenrapportage 2023 was op basis van indicatie en geboekte kosten over het 1e half jaar de prognose bijgesteld. Echter blijkt de inschatting te hoog of is er zorg op andere onderdelen (bijvoorbeeld dagbestedingen, jeugdhulp met verblijf) binnen de jeugdhulp ingezet.

6.74C Gesloten plaatsing

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-43	-358	-345	13
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**-43**	**-358**	**-345**	**13**

Toelichting - 6.74C Gesloten plaatsing

6.81A Beschermd wonen (WMO)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	0	-450	-443	-410	33
Baten	0	0	956	845	-111
Saldo van baten en lasten	**0**	**-450**	**513**	**436**	**-78**

Toelichting - 6.81A Beschermd wonen (WMO)

Op basis van de werkelijk geleverde zorg wordt de afrekening voor de compensatieregeling beschermd wonen door de regio opgesteld. Dit is conform de regionale inkoopvoorwaarde zoals overeengekomen. In de afrekening is het aandeel voor de Krimpenerwaard €110.000 lager uitgevallen.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Bedragen x €1.000

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-4.571	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-4.571**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting - 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

6.82A Jeugdbescherming

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-763	-3.319	-3.071	-2.828	243
Baten	1	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-762**	**-3.319**	**-3.071**	**-2.828**	**243**

Toelichting - 6.82A Jeugdbescherming

Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, en in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023, is er een onderschrijding van €205.000 op de lasten voor jeugdbescherming. De trajecten jeugdbescherming betreft een intensieve zorgvraag waarbij een paar cliënten meer of minder qua kosten het verschil kunnen maken. Daarnaast is de jaarlijkse bijdrage aan de GGD €39.000 lager uitgevallen.

Storting/Onttrekking reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-2.029	0	-4.190	-3.899	290
Onttrekkingen	1.202	252	1.879	1.316	-563
Mutaties reserves	**-827**	**252**	**-2.310**	**-2.583**	**-272**

Toelichting - Storting/Onttrekking programma sociaal domein

Het nadelige saldo wordt veroorzaakt door een lagere storting aan reserves dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door een afwijkende onttrekking met betrekking tot de opvang Oekraïne. In de paragraaf Opvang Vluchtelingen wordt het totale beeld geschetst van de baten en lasten met betrekking tot de opvang van de Oekraïense vluchtelingen waarbij er per saldo sprake is van een hogere compensatie dan gepaard gaande lasten.

Het nadelige saldo wordt veroorzaakt door de lagere onttrekkingen aan de reserves. Het betreft voornamelijk het project transformatieplan €460.000 en de lasten voor Preventieteam €86.000. Dit heeft geen invloed op het resultaat.

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Geen investering op programma Sociaal Domein

VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard aan het behouden en bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van taken op het gebied van volksgezondheid, milieu, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, biodiversiteit en dierenwelzijn.
De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn 17 doelen "om van de wereld een betere plek te maken in 2030". De gemeenteraad heeft op 14 juli 2020 motie M20-028 aangenomen. De uitvoering van deze motie wordt voortvarend opgepakt. We richten de monitoring op duurzaamheid door in onze P&C cyclus aan te sluiten bij de volgende vier SDG’s:

1. Betaalbare en duurzame energie
2. Verantwoorde consumptie en productie (circulaire economie)
3. Klimaatactie (CO2 uitstoot, klimaatadaptatie en bodemdaling)
4. Leven op land (biodiversiteit)

Het instrumentarium van de Sustainable Development Goals biedt echter onvoldoende mogelijkheden om de monitoring goed uit te kunnen voeren. We hebben daarom een eigen CO2 monitor (op basis van de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat) opgezet. Ook monitoren we de komende jaren zelf de opwek van hernieuwbare energie. Vanuit het Rijk worden bovendien diverse monitoringsinstrumenten ontwikkeld met betrekking tot biodiversiteit, circulaire economie en klimaatadaptatie.

Beleidsspeerpunten

Klimaatadeptatie

AMBITIE	Het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte en het stimuleren van inwoners en ondernemers om in het particulier grondgebied zo veel mogelijk klimaatadaptieve maatregelen toe te passen.
ER-DOEL	We richten samen met onze inwoners en ondernemers de buitenruimte klimaatbestendiger en waterrobuuster in.
WE METEN	De kwetsbaarheden in ons gebied met betrekking tot extreme neerslag, hitte, droogte en overstroming.
INSPANNINGEN 2023 - 2026	We geven uitvoering aan de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie van het Omgevingsprogramma Riolering en Klimaatadaptatie.
	We stellen een communicatiestrategie Klimaatadaptatie op om inwoners, bedrijven en organisaties te informeren over klimaatadaptatie.
	We stellen een Hitteplan op. Dit moet schade aan infrastructuur voorkomen en hitte gerelateerde gezondheids- en welzijnsproblemen voorkomen, beperken en aanpakken.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €50.000 voor advieskosten voor de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie uit het omgevingsprogramma Riolering en Klimaatadaptatie. Dekking uit voorziening Riolering.
VERANTWOORDING	Op 30 mei 2023 is het Programma Riolering & Klimaatadaptatie Krimpenerwaard (PR&K) door uw raad vastgesteld. Hierin zijn middelen opgenomen om de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie verder vorm te geven. Ook is gewerkt aan de Communicatiestrategie Klimaatadaptatie en het Lokaal Hitteplan.

Energietransitie

AMBITIE	We onderstrepen de urgentie van de energietransitie. Hierbij zetten we in op zowel het opwekken van duurzame elektriciteit, maar zeker ook op energiebesparing. We werken samen in de regio en staan open voor innovatieve ontwikkelingen en technieken. Mede om te zorgen voor een stabiel stroomnet, samen met de coöperaties. We hebben zoekgebieden aangewezen waarbij we lokale betrokkenheid en ondernemerschap stimuleren. We geven de voorkeur aan het opwekken van zonne-energie op die plekken die andere of bestaande functies versterken. Denk aan zon op daken of bij grote parkeerplaatsen.
ER-DOEL	We zetten in op minder gebruik van fossiele energie en meer op hernieuwbare energie.
WE METEN	· C02-uitstoot in de Krimpenerwaard (Klimaatmonitor).
	· Energieverbruik (Klimaatmonitor).
	· Hoeveelheid hernieuwbare energie (Klimaatmonitor).
INSPANNINGEN 2023 - 2026	We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan warmtevisie.
	We stellen een RES (Regionale Energie Strategie) 2.0 op en voeren RES-ambities uit.
	We stellen ruimtelijke beleidskaders kleinschalige energie-opwek op. Om zo meer kleinschalige hernieuwbare opwek te stimuleren (in 2023 beleidskader kleinschalige zonnevelden).
	We zetten de duurzaamheidslening voort zodat meer inwoners hier gebruik van kunnen maken om hun woning te isoleren en hernieuwbare energie op te wekken.
	We werken een subsidieregeling “van het gas af” uit.
	We maken met de woningbouwcorporaties samen afspraken over verduurzaming huurwoningbestand.
	We voeren de rijksregelingen uit als daar extra middelen beschikbaar voor worden gesteld.
MIDDELEN 2023	Incidenteel € 356.000 voor uitvoering energietransitie Incidenteel € 1.250.000 voor duurzaamheidsleningen (revolverend fonds) Structureel € 20.000 voor subsidieregeling aardgasvrij.
VERANTWOORDING	De afgesproken inspanningen zijn grotendeel geleverd. De subsidieregeling “van het gas af” is nog niet afgerond en RES 2.0 is voorlopig nog niet aan de orde. De RES-ambities zijn opgepakt door in regionaal verband te werken aan het omgevingsprogramma Zon op land en Lokaal eigendom. Lokaal is beleid voor kleine windmolens en verduurzaming monumenten opgesteld en zijn mogelijkheden voor een lokaal energiebedrijf onderzocht. Door de inzet van rijksmiddelen is onder andere een bijdrage geleverd aan het verminderen van de energiearmoede en is gewerkt aan een omgevingsprogramma warmte.

Benutten van grondstoffen

AMBITIE	We zetten nog meer in op het stimuleren van afvalscheiding. Hierbij onderzoeken we de mogelijkheid voor (gedeeltelijke) nascheiding van afval.
ER-DOEL	We willen meer grondstoffen uit het restafval benutten.
WE METEN	Het aandeel van fijn en grof huishoudelijk restafval in kilogram per inwoner per jaar.
INSPANNINGEN 2023	We voeren een onderzoek uit naar de mogelijkheden om: • meer grondstoffen gescheiden in te zamelen en het volume restafval te verlagen. • met nascheiding het aandeel van grondstoffen uit het restafval verder te verhogen.
	We voeren een bewustwordingscampagne voor inwoners uit.
	We starten met de bouw van een milieustraat voor alle inwoners van de gemeente Krimpenerwaard.
MIDDELEN 2023	Incidenteel: €60.000 voor bewustwordingscampagne
VERANTWOORDING	Het aandeel fijn restafval is gedaald met 7 kg. tot 104 kg. per inwoner. We zien hier het effect van een hoog variabel diftar-tarief op het scheidingsresultaat. Inclusief grof restafval ingezameld op de milieustraat bedraagt het totale volume huishoudelijk restafval 127 kg. per inwoner. Er is 22% meer textiel ingezameld. Er is onderzoek gedaan naar de 'nascheiding' van grof huishoudelijk afval. Cyclus heeft naar aanleiding van dit onderzoek, in opdracht van negen aandeelhoudende gemeenten, een bedrijfsplan opgesteld voor een demontagebedrijf. Het primaire doel hiervan is om 60-80% van het grof restafval op de milieustraat na inzameling te scheiden in recyclebare stromen. Eind 2023 is gestart met de uitvoering van een plan van aanpak voor een bewustwordingscampagne. Voor de bouw van één centrale milieustraat is een raadsvoorstel voorbereid om hiervoor een krediet beschikbaar te stellen.

Samen de biodiversiteit vergroten

AMBITIE	De diversiteit en soortenrijkdom staan onder druk en vragen om maatregelen. Binnen de kernen zetten wij in op bevordering van diversiteit van soorten. Denk aan natuurvriendelijke oevers, variatie in de beplanting en een flexibel snoei- en maaibeleid.
ER-DOEL	Samen met inwoners en andere overheden de biodiversiteit vergroten.
WE METEN	· Het aantal bomen in de kernen en het aantal uitgedeelde bomen.
	· Het aandeel nieuwbouwprojecten waarbij een afspraak is gemaakt over het vergroten van de biodiversiteit.
	· Het aantal verleende subsidies voor biodiversiteitsinitiatieven.
INSPANNINGEN 2023 - 2026	We planten bomen in de openbare ruimte en delen bomen uit aan particulieren.
	We beheren bermen en oevers zoveel mogelijk ecologisch. Dat beheer zetten we voort.
	We voeren projecten Operatie Steenbreek en Prachtlint uit.
	We ondersteunen biodiversiteitsinitiatieven van inwoners met subsidie.
	We werken samen met gebiedspartners om de rivierkreeftenproblematiek onder de aandacht te brengen bij LNV en we werken mee aan bewustwordingscampagnes over de bestrijding van invasieve soorten/ exoten.
MIDDELEN 2023	Structureel €10.000 voor initiatieven van inwoners op het gebied van biodiversiteit.
VERANTWOORDING	In de openbare ruimte is ook in 2023 circa 30% van de bermen en slootkanten ecologisch beheerd. Verder zijn er extra bomen geplant en bomen aangevraagd door particulieren in het kader van het project 10% meer bomen. In dat kader zijn in de kernen Ammerstol, Vlist en Berkenwoude in totaal 156 bomen geplant in de openbare ruimte. Ook zijn er 204 gratis bomen verstrekt aan particulieren. Het is sinds 2023 mogelijk voor inwoners om een geveltuin aan te leggen op gemeentegrond. Dit draagt bij aan een prettige leefomgeving en op kleine schaal aan meer groen en dus biodiversiteit en klimaatadaptatie. We zetten stappen samen met de convenantpartners van Prachtlint (bijvoorbeeld het beheer van knotwilgen langs de Vlist). De gemeente ondersteunt Prachtlint bij de organisatie van de cursus 'natuurvriendelijk tuinieren'. In de openbare ruimte passen we natuurvriendelijke oevers toe en kiezen we zoveel mogelijk voor een diverse inheemse beplanting. De gemeente stimuleert haar inwoners door het vergroenen van tuinen en het planten van bomen onder de aandacht te brengen tijdens bewonersbijeenkomsten over civiele projecten. De rivierkreeftenproblematiek is via een brandbrief van belanghebbenden uit de Krimpenerwaard onder de aandacht gebracht bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De subsidieregeling biodiversiteit is nog niet tot stand gekomen. Er wordt nu een combinatie gezocht met klimaatadaptatie waardoor meer budget beschikbaar komt voor maatregelen met een groter impact.

Betrokkenheid bij het beheer van de openbare ruimte

AMBITIE	De openbare buitenruimte is van ons allemaal. Daarom betrekken we inwoners actief bij het beheer en onderhoud ervan.
ER-DOEL	We vergroten de tevredenheid en betrokkenheid van onze inwoners met het beheer van de openbare ruimte.
WE METEN	· De tevredenheid over de leefomgeving en dienstverlening (door burgerpeiling)
	· De beoordeling van de fysieke leefomgevingskwaliteit (door Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein)
INSPANNINGEN 2023 - 2026	We intensiveren de communicatie over het beheer (welke kwaliteit kan de inwoner verwachten, wat is de afspraak) en houden de aannemer aan deze afspraken.
	We zetten in op participatie bij het werken in de openbare ruimte. We gebruiken daarbij goede voorbeelden. Zowel uit pilots als van andere gemeenten.
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	Het burgerpanel is gevraagd naar de vorm van PMD-inzameling (plastic, metaal en drankkartonnen), namelijk of een extra minicontainer de voorkeur geniet boven de huidige zakken. Dat zou de kwaliteit van de openbare ruimte verbeteren. Hier is uitgekomen dat de bewoners een alternatief voor zakken willen, maar geen extra minicontainer op het erf. Verder is het sinds 2023 mogelijk voor inwoners om op gemeentegrond een geveltuin aan te leggen. Hiermee hebben zij direct invloed op de uitstraling en het onderhoud van de openbare ruimte. Tot slot worden de inwoners betrokken bij het vergroenen van de openbare ruimte in het project 10% meer bomen. Dit is in 2023 gestart in drie kernen en gaat zo de hele gemeente door.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Cyclus NV
- Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)
- Hecht (vh RDOG Hollands Midden)
- Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Bedragen x €1.000

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
7.1 Volksgezondheid	-2.748	-2.941	-3.222	-2.586	636
7.2 Riolering	-5.473	-4.978	-5.527	-5.796	-269
7.3 Afval	-6.327	-6.782	-6.725	-6.672	53
7.4 Milieubeheer	-2.523	-3.367	-5.113	-3.640	1.473
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-1.491	-1.451	-1.571	-1.692	-121
Totaal Lasten	**-18.562**	**-19.519**	**-22.158**	**-20.386**	**1.772**
Baten					
7.1 Volksgezondheid	157	54	484	212	-272
7.2 Riolering	6.858	6.418	7.024	7.224	201
7.3 Afval	7.335	7.787	7.723	7.672	-51
7.4 Milieubeheer	11	47	2.159	957	-1.202
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.165	1.066	1.066	1.215	149
Totaal Baten	**15.526**	**15.371**	**18.455**	**17.280**	**-1.175**
Saldo van baten en lasten	**-3.036**	**-4.148**	**-3.702**	**-3.106**	**596**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-683	-268	-278	-278	0
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	640	497	698	470	-228
Mutaties reserves	**-43**	**229**	**421**	**193**	**-228**
Geraamd resultaat	**-3.079**	**-3.918**	**-3.282**	**-2.913**	**368**

7.10 Volksgezondheid

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-2.748	-2.941	-3.222	-2.586	636
Baten	157	54	484	212	-272
Saldo van baten en lasten	**-2.591**	**-2.888**	**-2.738**	**-2.374**	**363**

Toelichting - 7.10 Volksgezondheid

Doordat we de definitieve beschikking voor de aangevraagde SPUK- regeling 2023-2026 pas in mei 2023 ontvingen, zijn in 2023 niet alle geplande activiteiten volledig ingezet. Het niet uitvoeren van het volledige uitvoeringsprogramma resulteert in 2023 tot een eenmalig voordeel van €316.000. Omdat gemeenten op 1 januari 2023 nog geen zekerheid hadden over de hoogte van de middelen, nemen we 20% van het toegekende budget per onderdeel mee naar 2024.

De uitgaven Hecht/Gezondheid vallen €213.000 lager uit dan verwacht. Eind 2023 heeft het Algemeen Bestuur van Hecht een eerder genomen besluit tot een wijziging op de begroting 2023 teruggedraaid. Deze besluitvorming vond plaats nadat de P&C-cyclus rondom de tweede Tussenrapportage en gemeentelijke begroting had plaatsgevonden, waardoor dit begrotingstechnisch niet meer verwerkt kon worden. Het gevolg hiervan is dat Hecht over 2023 flink verlies maakt en moet interen op het eigen weerstandsvermogen. In de tweede plaats zijn, in verband met het doorschuiven van BTW naar het gemeentelijke BTW compensatiefonds, de kosten lager uitgevallen.

Voor het uitvoeringsprogramma Gezondheid is €132.000 van het geraamde budget niet besteed. Een groot deel van de gemaakte kosten konden binnen de Brede SPUK- regeling verantwoord worden.

Hierdoor is er in 2023 een incidenteel voordeel van €70.000 op de lasten ontstaan. Daarnaast heeft er op de specifieke uitkering preventieakkoord geen inzet plaatsgevonden, waardoor het hiervoor geraamde bedrag terugbetaald moet worden (€30.000). Tot slot viel de subsidietoekenning 2023 lager uit dan het vastgestelde subsidieplafond (€32.000). In afwachting van de voortzetting van de Brede SPUK- regeling na 2026 en het uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024 is het behaalde financiële voordeel 2023 vooralsnog incidenteel.

7.20 Riolering

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-5.473	-4.978	-5.527	-5.796	-269
Baten	6.858	6.418	7.024	7.224	201
Saldo van baten en lasten	**1.385**	**1.440**	**1.496**	**1.428**	**-68**

Toelichting - 7.20 Riolering

De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere energiekosten en een correctie op eerdere jaren. Daarnaast is de onttrekking uit de egalisatievoorziening lager uitgevallen dan begroot. Dit komt met name door de lagere kapitaallasten en de hogere inkomsten rioolheffingen.

De baten vallen hoger uit. Het aantal aansluitingen is hoger dan begroot en er is sprake van hogere WOZ-waarden van niet-woningen. Bedrijven betalen namelijk rioolheffing als percentage op de WOZ-waarde.

De baten en lasten van riolering worden geëgaliseerd met de voorziening.

7.30 Afval

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-6.327	-6.782	-6.725	-6.672	53
Baten	7.335	7.787	7.723	7.672	-51
Saldo van baten en lasten	**1.008**	**1.005**	**998**	**1.000**	**3**

Toelichting - 7.30 Afval

De onderschrijding bij de lasten wordt veroorzaakt door lagere kapitaallasten en minder uitgaven dan begroot op overige diensten als communicatiemiddelen, inhuur derden en advies.

Er zijn ook minder baten in 2023 vanwege het minder aanbieden van ledigingen restafval. De inwoners scheiden het afval meer dan was verwacht en begroot.

De baten en lasten van afval worden geëgaliseerd met de voorziening.

7.40 Milieubeheer

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-2.523	-3.367	-5.113	-3.640	1.473
Baten	11	47	2.159	957	-1.202
Saldo van baten en lasten	**-2.512**	**-3.320**	**-2.954**	**-2.683**	**271**

Toelichting - 7.40 Milieubeheer

Medio 2023 hebben wij extra middelen gekregen vanuit het rijk voor ambtelijke ondersteuning op het gebied van duurzaamheid (Spuk-regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor klimaat- en energiebeleid, de zgn CDOKE-gelden). Dit zijn middelen die we ontvangen voor de jaren 2023-2025. De CDOKE-gelden zijn onder andere gebruikt voor de energietransitie (RES) die structureel op dit taakveld drukt. Er is voor duurzaamheid een incidenteel voordeel van bijna €190.000. Voor klimaatadaptie is een geraamd bedrag van ruim €100.000 bestemd voor advieskosten niet uitgegeven. Dit wordt veroorzaakt omdat in eerste instantie de SPUK gelden zijn uitgegeven ten gunste van regulier budget.

Voor de energietransitie wordt een omgevingsprogramma opgesteld. De acties die hieruit volgen kunnen deels worden betaald met de SPUK CDOKE. Daarnaast zijn middelen ontvangen voor aanpak van energiearmoede en isolatie. Om de SPUK-regelingen uit te kunnen voeren is in 2023 ingezet op de voorbereiding, waardoor de middelen voor de uitvoering pas later worden ingezet. Dit verklaart de onderbesteding aan de lastenkant. Omdat de middelen meerjarig zijn toegekend, wordt een deel van de rijksmiddelen volgend jaar besteed. Dit verklaart ook het verschil van €1.250.000 aan de baten- en lastenkant. Omdat we gebruik kunnen maken van rijksgelden, betekent dit ook dat we een deel van onze eigen middelen niet hebben hoeven te besteden en minder hoeven te onttrekken aan de reserve.

7.50 Begraafplaatsen en crematoria

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.491	-1.451	-1.571	-1.692	-121
Baten	1.165	1.066	1.066	1.215	149
Saldo van baten en lasten	**-326**	**-385**	**-505**	**-477**	**28**

Toelichting - 7.50 Begraafplaatsen en crematoria

Er zijn meer begrafenissen geweest dan voorzien in de begroting. Daardoor zijn er ook meer particuliere graven aangekocht en/of verlengd en heeft er meer afkoop van onderhoud plaatsgevonden. Deze extra inkomsten worden gestort in de daarvoor bestemde reserve en voorziening.

Storting/Onttrekking reserves

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-683	-268	-278	-278	0
Onttrekkingen	640	497	698	470	-228
Mutaties reserves	**-43**	**229**	**421**	**193**	**-228**

Toelichting - Storting/Onttrekking programma Volksgezondheid en milieu

Het nadelige saldo op de onttrekkingen wordt veroorzaakt door een lagere onttrekkingen aan de reserves. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door minder uitgaven op de projecten gebiedsprocessen bodemdaling van €100.000 en een onttrekking aan de reserve begraafplaatsen van bijna €60.000. De overige mutaties van € 68.000 betreffen mutaties onder de grens van € 50.000 en zijn verder niet toegelicht. De onttrekkingen hebben geen invloed op het resultaat.

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Realisatie	Saldi
I0033 Riolering ijsseldijk noord	Ouderkerk	Ja	Het gezamenlijk achterlandtracé is niet haalbaar. SOK-partijen hebben met HHSK een vaststellingsovereenkomst gesloten en zijn grotendeels schadeloos gesteld. Vanwege scopewijziging wordt een nieuw plan opgesteld en een nieuw investeringsbudget aangevraagd.	1.804	97	1.707
I0095 Begraafplaats Stolwijk	Stolwijk	Ja	De uitbreiding van de begraafplaats is opgeleverd en inmiddels in beheer overgedragen.	1.357	1.337	20
I0455 Verv riolering Kadijkselaan BAB	Bergambacht	Ja	Dit project is conform planning en binnen budget uitgevoerd.	1.205	1.191	14
I0497 Harm./lev. papier-karton container	-	Nee	De minicontainers voor de huis aan huis inzameling zijn allen aangeschaft en geplaatst. De verwachting is dat in 2024 voorzieningen voor de hoogbouw worden gerealiseerd.	800	704	96
I0511 Project ondergrondse containers	-	Nee	Naar verwachting worden er in 2024 nog enkele ondergrondse containers geplaatst.	347	276	71
I0606 Hekwerk begraafplaats OU	Ouderkerk	Nee	Naar verwachting wordt deze opdracht in 2024 uitbesteed en in Q3/Q4 2024 wordt met de uitvoering begonnen.	50	0	50
I0638 Afvalpassen	-	Ja	Samenhang Vervanging paslezers (5G-communicatie). Praktijktest heeft aangetoond dat voor de nieuwe generatie paslezers de huidige afvalpassen niet vervangen hoeven te worden.	115		115
I0646 Milieustraat	-	Nee	Dit betreft een voorbereidingskrediet ten behoeve van de nieuwe milieustraat.	380	12	368
I0653 Paslezers ondergr afvalcontainers		Nee	Dit project start in 2024 in verband met de nieuwe 5G-communicatie.	560		560
I0657 Rioolspuitwagens		Ja	Met het oog op de nieuwe werf waarbij alle machines samenkomen is besloten om beide kredieten samen te voegen en één machine aan te schaffen. Deze machine is in 2023 aangeschaft en geleverd.	70	55	15
I0692 Stim. lening verduurz maatsch acc		Nee	In december 2022 is € 1.500.000 beschikbaar gesteld voor de Stimuleringslening verduurzamen maatschappelijke accommodaties. In 2023 zijn door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting drie leningen verstrekt.	1.500	382	1.118
Middelgroot onderhoud Riolering	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	2.510	328	2.182
Overige vervanging (pers-)riolering e.d	-	Deels	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	1.205	1.191	14
Projectenboek 2018 - Riolering	-	Ja	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	1.784	1.790	-5
Projectenboek 2019 - Riolering	-	Ja	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP			
Projectenboek 2020 - Riolering	-	Deels	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	9.066	6.525	2.541
Projectenboek 2021 - Riolering	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	7.887	1.047	6.840
Projectenboek 2022 - Riolering	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	6.510	194	6.316
Projectenboek 2023 - Riolering	-	Nee	zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP	8.740	310	8.430
Eindtotaal				45.896	15.445	30.451

Voor projectbudgetten Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP), zie paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen

VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Dit programma richt zich op ontwikkeling en behoud van een kwalitatief hoogwaardige woon-, werken leefomgeving.
In dit programma zijn middelen opgenomen voor advisering op het gebied van wonen en de kwaliteit van de leefomgeving, het voeren van projecten en grondexploitaties, het faciliteren van ontwikkelingen van inwoners en ondernemers en het begeleiden van bestemmingsplannen en afgeven van en toetsen op omgevingsvergunningen. Door de introductie van Omgevingswet veranderen veel van de bestaande instrumenten en werkwijzen.

Beleidsspeerpunten

Leefbaarheid en vitaliteit

AMBITIE	De ambitie is om vitaliteit en leefbaarheid niet te laten begrenzen door schijnbare onmogelijkheden (zoals regelgeving van hogere overheden of conflicterende belangen). Met daadkracht willen we ons laten leiden door wat goed is voor de Krimpenerwaard. We gaan uit van onze eigen kracht! De Strategische visie Krimpenerwaard schetst in de optie “Schouders eronder” (en op onderdelen “Met brede blik) onze ambitie. Hier gaan we actief mee aan de slag. We zetten in op het instrument van actieve grondpolitiek indien het bijdraagt aan het realiseren van deze maatschappelijke doelen.	
ER-DOEL	We versterken de vitaliteit en leefbaarheid van onze gemeente.	
WE METEN	· Leefbarometer (ministerie BZK).	
	· Sociale verbondenheid met de buurt.	
INSPANNINGEN 2023	We stellen een strategische agenda op en werken deze uit in concrete plannen en instrumenten. Hierin kijken we integraal naar de Omgevingsvisie en strategische visie. In de agenda komen verschillende sectorale beleidsstukken samen. Zoals de woonvisie, bedrijventerreinenstrategie en de visie op maatschappelijke voorzieningen.	
	We voeren een actief lobbytraject richting onder andere de provincie. Dit doen we voor bewustwording en ondersteuning bij onze ambities voor leefbaarheid en vitaliteit.	
2023 - 2026	We voeren de strategische agenda uit.	
	We brengen de instrumenten voor grondpolitiek in beeld.	
MIDDELEN 2023	Incidenteel €50.000 voor opstellen en uitwerken strategische agenda	
VERANTWOORDING	Op 30 juni 2023 is het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard vastgesteld. Ook is op 4 juli 2023 de Woonvisie vastgesteld. Daarnaast is in november 2023 de bedrijventerreinenvisie vastgesteld door het college. De inventarisatie nota maatschappelijke voorzieningen is uitgevoerd en de Conceptnota omgevingsprogramma sociale basis en maatschappelijke voorzieningen is door het college vastgesteld. Er is actief lobby gevoerd (door middel van brieven en inspraakreacties) bij de Provincie Zuid-Holland om ervoor te zorgen dat de gemeente Krimpenerwaard niet op slot gaat door de voorgenomen beleidsontwikkelingen.	

Kernen

AMBITIE	We stimuleren initiatieven vanuit de kernen die aansluiten bij de behoefte en identiteit van de eigen kern. De gemeente faciliteert hierbij. Dit past bij de nieuwe Omgevingswet. Aan de randen van onze kernen maken we ruimte voor wonen en werken.	
ER-DOEL	We versterken de vitaliteit en leefbaarheid van onze kernen.	
SUBDOEL	We verbeteren de samenwerking tussen de samenleving en de overheid.	We maken meer ruimte voor wonen en werken.
WE METEN	-	
INSPANNINGEN 2023	-	
MIDDELEN 2023	-	
VERANTWOORDING	Zie onderdeel Leefbaarheid en vitaliteit.	Zie onderdeel Leefbaarheid en vitaliteit.

Wonen

AMBITIE	Om de vitaliteit van de kernen te versterken zetten we vol in op het ontwikkelen woningen. Dit doen we in én aansluitend aan de randen van de bestaande kernen. We werken daarbij samen met woningbouwverenigingen. We kijken daarbij ook naar levensloopbestendige woningen, combinaties van wonen en zorg, creatieve woonvormen en andere oplossingen.
ER-DOEL	We willen meer en sneller woningen realiseren.
WE METEN	Het aantal nieuwe woningen per jaar (CBS).
INSPANNINGEN 2023	We ronden een nieuwe woonvisie (inclusief het thema wonen en zorg) en een uitvoeringsprogramma af.
	We maken meerjarige prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties.
2023 - 2026	We maken een versnellingsagenda wonen.
	We voeren de acties uit het uitvoeringsprogramma van de woonvisie uit. We ontwikkelen instrumenten om de woningmarkt te beïnvloeden.
	We werken samen met woningcorporaties en marktpartijen aan het realiseren van woningen.
MIDDELEN 2023	Incidenteel €100.000 voor de versnellingsagenda wonen.
VERANTWOORDING	De woonvisie is op 4 juli 2023 door uw raad vastgesteld. Een van de actiepunten betrof het maken van prestatieafspraken. Het proces om tot prestatieafspraken te komen heeft wat langer geduurd, waardoor ondertekening in 2023 niet heeft plaatsgevonden. De ondertekening heeft op 28 maart 2024 plaatsgevonden. Om de woningbouw te versnellen is in 2023 is toegewerkt naar het ondertekenen van intentieovereenkomsten om de haalbaarheid van woningbouwlocaties aan de randen van de kernen te onderzoeken.

Huisvesting statushouders en opvang asielzoekers

AMBITIE	Wij zetten in op passende opvang van asielzoekers, statushouders en andere vluchtelingen in onze gemeente. Als dat nodig is, werken we mee aan kleinschalige noodopvang met een maximum van 100 asielzoekers voor de duur van maximaal 2 jaar.
ER-DOEL	-
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2023	Als er een beroep gedaan wordt op de gemeente voor (nood) opvang, dan onderzoeken wij dit in redelijkheid.
MIDDELEN 2023	-
VERANTWOORDING	In de regio is de afspraak gemaakt om vooruitlopend op de Spreidingswet 2200 opvangplekken te realiseren in de Veiligheidsregio. Voor de Krimpenerwaard kwam dat op 153 plekken. Hier heeft uw raad op 18 april mee ingestemd. In het Klooster in Haastrecht is een opvanglocatie voor 80 amv's (alleenstaande minderjarige vreemdeling) gerealiseerd. Daarmee resteerden nog 73 plekken. Naast de opvang van statushouders en asielzoekers vangt de gemeente sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne ook vluchtelingen uit dit land op. Er zijn worden op dit moment 239 Oekraïense vluchtelingen opgevangen in Krimpenerwaard. Dit gebeurt op twee locaties, het voormalige IJsbaanterrein in Lekkerkerk en in een kantoorpand aan de Dorpsstraat in Krimpen aan de Lek. Van deze aantallen worden er 60 opgevangen in Bodegraven-Reeuwijk omdat zij beschikken over meer ruimte binnen opvanglocaties en voor onze gemeente en voor Zuidplas een aantal vluchtelingen opvangt.

Relatie met verbonden partijen

Deelname in de volgende verbonden partij(en) draagt bij aan het uitvoeren van activiteiten en realiseren van de doelstellingen binnen dit programma. Voor verdere toelichting over de verbonden partijen verwijzen we u naar paragraaf F. Verbonden Partijen en bijlage 1.

Verbonden Partijen
- Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de totale financiën van dit programma weergegeven. De hiervoor gepresenteerde beleidsspeerpunten zijn hier onderdeel van.

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten					
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.511	-2.065	-2.812	-2.043	769
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	-1.744	-6.957	-7.940	-7.190	750
8.3 Wonen en bouwen	-4.965	-3.629	-4.306	-4.720	-413
Totaal Lasten	**-8.220**	**-12.651**	**-15.058**	**-13.953**	**1.106**
Baten					
8.1 Ruimte en leefomgeving	339	466	1.223	1.297	74
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.819	6.939	7.822	7.301	-521
8.3 Wonen en bouwen	4.761	3.628	3.780	4.655	875
Totaal Baten	**6.919**	**11.033**	**12.826**	**13.254**	**428**
Saldo van baten en lasten	**-1.301**	**-1.618**	**-2.233**	**-699**	**1.534**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-1.835	-247	-1.069	-989	81
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	399	541	1.902	1.331	-571
Mutaties reserves	**-1.436**	**295**	**833**	**343**	**-490**
Geraamd resultaat	**-2.737**	**-1.324**	**-1.399**	**-356**	**1.044**

8.10 Ruimte en leefomgeving

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.511	-2.065	-2.812	-2.043	769
Baten	339	466	1.223	1.297	74
Saldo van baten en lasten	**-1.172**	**-1.599**	**-1.589**	**-746**	**843**

Toelichting - 8.10 Ruimte en leefomgeving

Onder dit taakveld valt onder andere de implementatie van de omgevingswet, waaraan in 2023 veel aandacht is besteed en aan de basisvereisten is voldaan. Daarnaast zijn veel dossiers nog onder de oude wetgeving in procedure gebracht. Er is wel een incidenteel voordeel ontstaan van €769.000 aan de lastenkant. Er is €300.000 minder uitgegeven voor de Omgevingswet, omdat een deel van de werkzaamheden bij de inrichting van de diverse processen doorloopt in 2024. Er is €150.000 niet besteed aan het verder optimaliseren van interne processen rondom handhaving omdat de omgevingswet veel aandacht heeft gevraagd. Er is €50.000 niet besteed aan het herzien van het ruimtelijk kookboek, dit wordt meegenomen in andere beleidsdocumenten en is niet meer nodig. Er is €100.000 minder uitgegeven aan het omgevingsplan, omdat de software nog onvoldoende geschikt bleek te zijn en daarom worden de werkzaamheden in 2024 uitgevoerd. Er is €164.000 minder uitgegeven aan projecten, daarvan was het grootste deel bedoeld voor ijsbaan Noord (€150.000).

Daarnaast hebben we incidenteel meer opbrengsten gehad dan begroot namelijk €74.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds €159.000 meer opbrengsten faciliterend grondbeleid en anderzijds minder opbrengsten op strategische verwervingen van €80.000, doordat een geplande verkoop nog niet heeft plaatsgevonden.
Deze budgetten betreffen reserve onttrekkingen en stortingen en hebben geen invloed op het resultaat (zie toelichting storting/onttrekking reserves)

8.20 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-1.744	-6.957	-7.940	-7.190	750
Baten	1.819	6.939	7.822	7.301	-521
Saldo van baten en lasten	**75**	**-18**	**-118**	**111**	**229**

Toelichting - 8.20 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)

Het voordelig saldo van € 229.000 wordt veroorzaakt door het afsluiten van de grondexploitaties Dorpshart Krimpen en Hoflaan Brandweerkazerne. Tevens heeft in 2023 een correctie plaatsgevonden ten aanzien van de eerdere winstuitnamen met betrekking tot de grondexploitatie Zevender-Thiendenland.
In 2023 is er voor de grondexploitatie Tussendijk-Bakwetering een verliesvoorziening gevormd. Het saldo van dit taakveld is verrekend met de algemene reserve grondzaken.
Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

8.30 Wonen en bouwen

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Lasten	-4.965	-3.629	-4.306	-4.720	-413
Baten	4.761	3.628	3.780	4.655	875
Saldo van baten en lasten	**-204**	**-1**	**-526**	**-64**	**462**

Toelichting - 8.30 Wonen en bouwen

Het saldo op dit taakveld is positief, omdat de baten €875.000 hoger zijn doordat er meer/grotere bouwaanvragen zijn dan begroot. Eind 2023 is er een grote toestroom aan aanvragen geweest, waarvan de legesinkomsten pas in 2024 worden gerealiseerd. Er is daarom €755.000 toegevoegd aan de egalisatievoorziening, waardoor de lasten hoger zijn uitgevallen dan begroot. Aan de lastenkant is er ook sprake van een onderschrijding doordat de versnellingsagenda voor een lager bedrag is opgesteld dan het bedrag wat er voor begroot was.

Storting/Onttrekking reserves

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-1.835	-247	-1.069	-989	81
Onttrekkingen	399	541	1.902	1.331	-571
Mutaties reserves	**-1.436**	**295**	**833**	**343**	**-490**

Toelichting - Storting/Onttrekking programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het voordeel op de stortingen wordt veroorzaakt doordat de opbrengst van strategische verwervingen niet is gestort. Oorzaak hiervan is een lagere opbrengst strategische verwervingen van €80.000 doordat een geplande verkoop nog niet heeft plaatsgevonden (zie ook toelichting op taakveld 8.10).

Het nadelige saldo bij de onttrekkingen wordt veroorzaakt door lagere onttrekkingen aan de reserves. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door €300.000 minder uitgaven voor de Omgevingswet, optimaliseren processen ruimtelijke ordening €150.000, €50.000 ruimtelijk kookboek, €100.000 voor omgevingsplannen, €150.000 aan projecten (IJsbaan Noord) (voor de toelichting verwijzen we naar de taakvelden 8.10 en 8.30). Daarnaast is er meer onttrokken in verband met resultaten uit de grondexploitatie (zie toelichting paragraaf grondexploitatie). Per saldo heeft dit geen gevolgen voor het resultaat.

Projectbudgetten en investeringen (x € 1.000)

Projectnaam	Kern(en)	Afsluiten Ja/Nee	Toelichting Jaarrekening	Begroot	Realisatie	Saldi
I0105 Ontw. Htr. Galgoord & Kleine Betuw	Haastrecht	Nee	In 2023 is het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage gelegd. Om het bestemmingsplan ter vaststelling aan uw raad te kunnen aanbieden, moesten nog diverse aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd. Dit loopt door in 2024 voor onderzoek aansluiting rotonde	306	265	41
I0464 Verkoop HSV woningen	-	Nee	Het project is nog niet afgerond omdat voor een aantal percelen nog een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk is om te voorkomen dat wederom woningen worden gebouwd op de plaats van de gesloopte woning.	5.431	6.822	-1.391
I0464 Verkoop HSV woningen (baten)	-	Nee	-	-5.431	-7.034	1.603
I0484 AZS terrein Schoonhoven	Schoonhoven	Nee	Een deel van het project is in uitvoering. Het zorggebouw voor Gemiva wordt gebouwd en is naar verwachting in 2025 gereed. De bouw van 15 eengezinswoningen is vertraagd in verband met financiële haalbaarheid.	125	17	108
I0484 AZS terrein Schoonhoven (baten)	Schoonhoven	Nee	-	-125	-75	-50
I0574 Uitv ruimtelijke ontw Gouderak	Gouderak	Ja	Gouderak Oost betreft een uitbreidingslocatie bij de kern Gouderak dat op de 3 ha kaart van de provincie staat. De gronden zijn eigendom van diverse partijen. De gemeente ziet hier voor haar een faciliterende rol weggelegd. Dit betekent dat bij initiatieven van derden om het gebied te ontwikkelen tot woningbouw de gemeente daaraan haar medewerking zal verlenen.	100	89	11
I0578 Strategisch vastgoed	-	Nee	In 2023 zijn de volgende vastgoedtransacties gerealiseerd: eigendomsverwerving Veerweg 8 BAB. Verwerking heeft plaatsgevonden waarbij de aankoopsom die in 2021 ten laste was gebracht van dit krediet, is overgeheveld naar het investeringskrediet Nieuwe Huisvesting Buitendienst. Aankoop en eigendomsverwerving van Provinciale weg Oost 137 Haastrecht.	4.827	936	3.891
I0658 Voorbereidingskrediet IJsbaan Nrd	Lekkerkerk	Nee	Op de "IJsbaan" worden Oekrainers tjdelijk gehuisvest. Het voorbereidingsbudget kan gehandhaafd worden om verdere plannen voor woningbouw te ontwikkelen.	150		150
I0661 Huisvesting Openbare Ruimte		Nee	In 2023 heeft de eigendomsverwerving van Veerweg 8 plaatsgevonden. In 2023 heeft het college het definitiefontwerp van de nieuwe huisvesting buitendienst vastgesteld en besloten voor de bouw een aannemingsovereenkomst aan te gaan met bouwbedrijf De Vries&Verburg. Start bouw is geplan in het 2e kwartaal van 2024. De oplevering en ingebruikname in het 4e kwartaal van 2024.	6.296	805	5.491
I0680 Project Zilveras	Schoonhoven	Nee	Het ontwikkelplan Zilver-as Schoonhoven is ter besluitvorming gelegd en het project is daarmee in een nieuwe fase terecht gekomen. De onderdelen uit het ontwikkelplan die betrekking hebben op de openbare ruimte worden nu tot uitvoering gebracht. Dit project is nog in een verkenningsfase. Het projectplan wordt nog aan gewerkt. Gedurende de ontwerpfase worden de uitvoeringskosten geraamd.	505	33	472
I0703 DIKA terrein		Nee	De bouwvergunning is verleend, de uitvoering is gestart en duurt ca. 2 jaar. De benodigde grond is aangekocht en doorverkocht aan ontwikkelaar. Financiële verplichtingen zoals vastgelegd in de anterieure overeenkomst zijn voldaan en lopen door gedurende het project.	0	-200	200
I0705 Spoorzone SCH anterieure ovk		Nee	Het project spoorzone kent een lange aanloop periode. De uitvoering van de eerste fase staat gepland voor 2024. Aan dit project is de bibliotheek gekoppeld en de bastille	50	22	28
Eindtotaal				12.242	1.689	10.553

RECAPITULATIE VAN BATEN EN LASTEN

Tabel baten en lasten (x 1.000)

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Bestuur en ondersteuning					
Lasten	-27.366	-26.800	-32.433	-33.752	-1.319
Baten	115.185	113.414	121.054	122.454	1.400
Totaal Bestuur en ondersteuning	**87.818**	**86.614**	**88.621**	**88.702**	**81**
Veiligheid					
Lasten	-4.971	-5.441	-5.447	-5.364	83
Baten	282	142	154	98	-56
Totaal Veiligheid	**-4.688**	**-5.298**	**-5.294**	**-5.266**	**27**
Verkeer vervoer en waterstaat					
Lasten	-10.557	-10.174	-11.033	-11.169	-136
Baten	1.051	628	2.137	2.704	568
Totaal Verkeer vervoer en waterstaat	**-9.507**	**-9.547**	**-8.896**	**-8.464**	**432**
Economie					
Lasten	-1.095	-1.575	-1.973	-1.462	511
Baten	756	423	452	553	101
Totaal Economie	**-339**	**-1.152**	**-1.521**	**-909**	**612**
Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie					
Lasten	-18.016	-18.191	-20.801	-18.731	2.070
Baten	3.979	2.309	5.660	4.526	-1.134
Totaal Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie	**-14.037**	**-15.882**	**-15.141**	**-14.205**	**936**
Sociaal domein					
Lasten	-65.892	-63.900	-72.830	-70.232	2.598
Baten	18.122	12.324	21.727	20.758	-969
Totaal Sociaal domein	**-47.771**	**-51.576**	**-51.102**	**-49.474**	**1.629**
Volksgezondheid en milieu					
Lasten	-18.562	-19.519	-22.158	-20.386	1.772
Baten	15.526	15.371	18.455	17.280	-1.175
Totaal Volksgezondheid en milieu	**-3.036**	**-4.148**	**-3.702**	**-3.106**	**596**
Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing					
Lasten	-8.220	-12.651	-15.058	-13.953	1.106
Baten	6.919	11.033	12.826	13.254	428
Totaal Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing	**-1.301**	**-1.618**	**-2.233**	**-699**	**1.534**
Saldo van baten en lasten	**7.139**	**-2.607**	**732**	**6.579**	**5.847**

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Bestuur en ondersteuning					
Stortingen	-14.349	-2.019	-16.235	-15.846	389
Onttrekkingen	8.093	2.931	17.446	16.867	-579
Totaal Bestuur en ondersteuning	**-6.256**	**913**	**1.211**	**1.021**	**-190**
Veiligheid					
Onttrekkingen	0	0	32	32	0
Verkeer vervoer en waterstaat					
Stortingen	0	0	-1.700	-1.700	0
Onttrekkingen	241	214	385	349	-36
Totaal Verkeer vervoer en waterstaat	**241**	**214**	**-1.315**	**-1.351**	**-36**
Economie					
Stortingen	-189	-801	-801	-801	0
Onttrekkingen	287	1.121	1.497	1.175	-322
Totaal Economie	**98**	**320**	**696**	**374**	**-322**
Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie					
Stortingen	-874	-976	-2.382	-2.061	320
Onttrekkingen	1.958	1.360	2.081	1.298	-784
Totaal Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie	**1.084**	**385**	**-300**	**-764**	**-463**
Sociaal domein					
Stortingen	-2.029	0	-4.190	-3.899	290
Onttrekkingen	1.202	252	1.879	1.316	-563
Totaal Sociaal domein	**-827**	**252**	**-2.310**	**-2.583**	**-272**
Volksgezondheid en milieu					
Stortingen	-683	-268	-278	-278	0
Onttrekkingen	640	497	698	470	-228
Totaal Volksgezondheid en milieu	**-43**	**229**	**421**	**193**	**-228**
Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing					
Stortingen	-1.835	-247	-1.069	-989	81
Onttrekkingen	399	541	1.902	1.331	-571
Totaal Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing	**-1.436**	**295**	**833**	**343**	**-490**
Mutaties reserves	**-7.139**	**2.607**	**-732**	**-2.734**	**-2.002**
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**3.845**	**3.845**

INDICATOREN

Inleiding

Onderstaand is de basisset van beleidsindicatoren opgenomen die op grond van het BBV verplicht is voorgeschreven. In tegenstelling tot de indicatoren die in de programma's, onder beleidsspeerpunten zijn opgenomen, sturen wij op deze BBV indicatoren niet actief. Alleen als een indicator een directe link heeft met één of meerdere van de beleidsspeerpunten sturen wij hier actief op. In dat geval is de betreffende indicator ook meegenomen binnen één van de programma's.

Het doel van het verplicht opnemen van de BBV indicatoren is om begrotingen inzichtelijker te maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk te maken. De meeste indicatoren zijn beschikbaar via de website www.waarstaatjegemeente.nl. Op deze site is het ook mogelijk om de indicatoren te vergelijken. Voor een aantal indicatoren geldt dat ze niet via landelijke bronnen beschikbaar zijn. Dit betreft de indicatoren die vallen onder het programma Bestuur en ondersteuning. Deze moeten dan ook door gemeenten zelf worden berekend.

Op de volgende pagina's zijn de voorgeschreven indicatoren onderverdeeld naar de programma's van deze begroting. Hierbij zijn per indicator de score van Krimpenerwaard en Nederland gepresenteerd.

Indicator	Waarde		Eenheid
	2022	2023	
Bevolkingsaantal	57.062	57.700	Aantal inwoners
Formatie	7,46	7,84	Aantal fte per 1.000 inwoners
Bezetting	6,7	6,98	Aantal fte per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	€720,93	€712,96	Kosten per inwoner
Externe inhuur	21,38%	30,00%	% van de totale loonsom + totale kosten inhuur
Overhead	11,81%	11,81%	% van totale gerealiseerde lasten

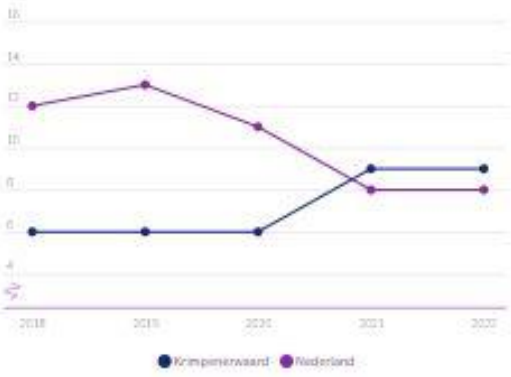
Informatie afkomstig uit par. E. Bedrijfsvoering

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

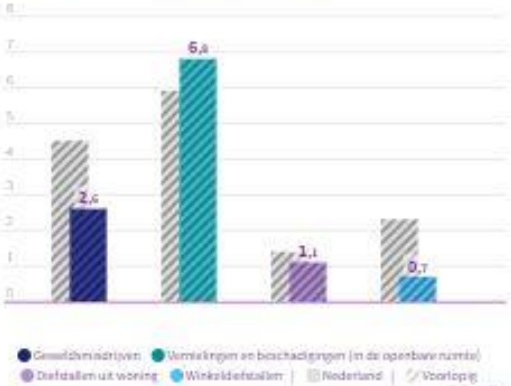
Veiligheid

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | 2018 - 2022

Misdrijven
Krimpenerwaard, per 1.000 inwoners

Economie

Functiemenging

46,9%
Krimpenerwaard

53,8%
Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw. 15 t/m 64y

175,9
Krimpenerwaard

174,1
Nederland

LISA | 2022

Onderwijs

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0
Krimpenerwaard

4,2
Nederland

DUO/Inspade | 2022

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

35
Krimpenerwaard

24
Nederland

DUO/Inspade | 2022

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

1,9%
Krimpenerwaard

2,4%
Nederland

DUO/Inspade | 2022

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

52,5% Krimpenerwaard

46,4% Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

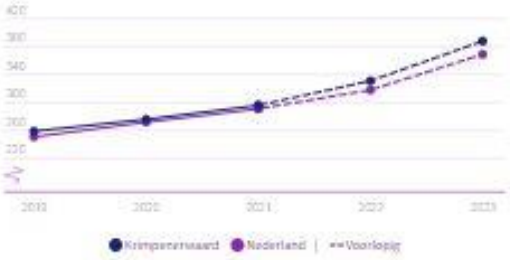
14,9% Krimpenerwaard

34,0% Nederland

berekening | 2021

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

CBS | 2019 - 2023

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

604,2 Krimpenerwaard

825,4 Nederland

Meerdere bronnen | 2022

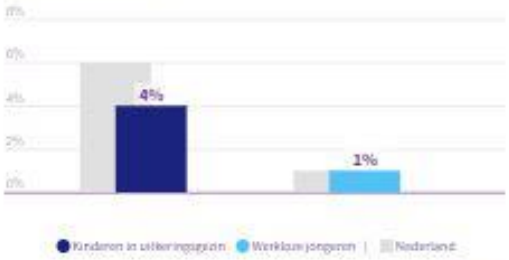
Jongeren met een delict voor de rechter

1% Krimpenerwaard

1% Nederland

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd
Krimpenerwaard

CBS | 2022

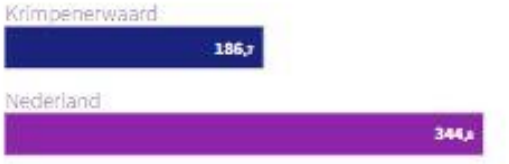
Netto arbeidsparticipatie

74,1% Krimpenerwaard

72,2% Nederland

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2023

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

11,6 Krimpenerwaard

9,3 Nederland

BAG/WOT | 2022

Meer info ▾

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

148,9 * Krimpenerwaard

191,5 * Nederland

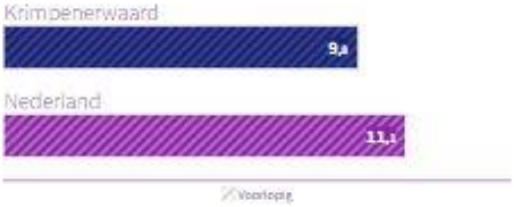
CBS | 2023 | *Voorlopig

Demografische druk

CBS | 2023

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS | 2023

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 815 Krimpenerwaard

€ 860 Nederland

COELO | 2023

Jongeren met jeugdbescherming

1,2% * Krimpenerwaard

1,0% * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 925 Krimpenerwaard

€ 942 Nederland

COELO | 2023

Jongeren met jeugdreclassering

0,1% * Krimpenerwaard

0,3% * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo
per 10.000 inwoners

600 Krimpenerwaard

710 Nederland

CBS GMSD Wmo | 2022

Taakveld	Naam indicator - eenheid (conform Regeling beleidsindicatoren gemeenten)	Krimpenerwaard		Nederland	
		Vorig jaar	Nu	Vorig jaar	Nu
Veiligheid	Diefstallen uit woning - Aantal per 1.000 inwoners	1,1	1,1	1,4	1,4
Veiligheid	Geweldsmisdrijven - Aantal per 1.000 inwoners	2,6	2,6	4,6	4,5
Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) - Aantal per 1.000 inwoners	6,8	6,8	6	5,9
Veiligheid	Verwijzingen Halt - Aantal per 1.000 jongeren	9	9	8	8
Veiligheid	Winkeldiefstallen - Aantal per 1.000 inwoners	0,7	0,7	2,3	2,3
Economie	Functiemenging - %	46,7%	46,9%	53,3%	53,8%
Economie	Vestigingen (van bedrijven) - Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar	167,2	175,9	165,1	174,1
Onderwijs, sport, cultuur en recratie	Absoluut verzuim - Aantal per 1.000 leerlingen	0	0	2,7	4,2
Onderwijs, sport, cultuur en recratie	Relatief verzuim - Aantal per 1.000 leerlingen	22	35	20	24
Onderwijs, sport, cultuur en recratie	Voortijdig schoolverlaters totaal (VO MBO)	1,6%	1,9%	1,9%	2,4%
Onderwijs, sport, cultuur en recratie	Niet-sporters - %	51,8%	52,5%	49,3%	46,4%
Sociaal Domein	Werkloze jongeren - % 16 t/m 22 jarigen	1%	1%	2%	1%
Sociaal Domein	Kinderen in uitkeringsgezin - % kinderen tot 18 jaar	4%	4%	6%	6%
Sociaal Domein	Lopende re-integratievoorzieningen - Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	139,1	148,9	197,7	191,5
Sociaal Domein	Banen - Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	597,5	604,2	805,5	825,4
Sociaal Domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo - Aantal per 10.000 inwoners	550	600	640	710
Sociaal Domein	Jongeren met een delict voor de rechter - % 12 t/m 21 jarigen	1%	1%	1%	1%
Sociaal Domein	Jongeren met jeugdhulp - % van alle jongeren tot 18 jaar	9,6%	9,8%	10,7%	11,1%
Sociaal Domein	Jongeren met jeugdbescherming - % van alle jongeren tot 18 jaar	1,5%	1,2%	1,1%	1,0%
Sociaal Domein	Jongeren met jeugdreclassering - % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,1%	0,1%	0,3%	0,3%
Sociaal Domein	Netto arbeidsparticipatie - % van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	74,1%	74,1%	72,2%	72,2%
Sociaal Domein	Personen met een bijstandsuitkering - Aantal per 10.000 inwoners	195,6	186,7	366,7	344,8
Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit - %	11,1%	14,9%	26,8%	34,0%
Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval - Kg per inwoner	112	104	170	148
Vhrosv	Demografische druk - %	80,4%	80,1%	70,3%	70,3%
Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen - Aantal per 1.000 woningen	11,6	11,6	9,3	9,3
Vhrosv	Gemiddelde WOZ-waarde - x € 1.000	331	387	317	368
Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden - in €uro's	805	815	823	860
Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in €uro's	921	925	905	942

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn de inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. De belangrijkste daarvan zijn de opbrengsten Onroerende Zaak Belasting (OZB) en de uitkering uit het Gemeentefonds.
Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere opbrengsten zonder specifiek bestedelingsdoel, de belangrijkste hiervan staan in onderstaand overzicht weergegeven.

Specificatie uitkering Gemeentefonds	**Rekening**
(x €1.000)	**2023**
Algemene uitkering	97.276
Uitkering deelfonds sociaal domein	4.717
Decentralisatie uitkering	3.652
Totaal	**105.645**

Specificatie inkomsten uit Belastingen	**Rekening**
(x €1.000)	**2023**
Onroerende Zaak Belasting	12.833
Toeristenbelasting	339
Hondenbelasting	0
Totaal	**13.173**

Specificatie inkomsten uit Deelnemingen	**Rekening**
(x €1.000)	**2023**
Dividend Stedin	136
Dividend BNG	127
Winstdelingsregeling APPA Fonds	0
Totaal	**263**

Paragrafen

gemeente Krimpenerwaard

A. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf lichten wij het beleid met betrekking tot de gemeentelijke heffingen toe. Het BBV vraagt in deze paragraaf om per heffing een overzicht op te nemen van de taakvelden waarvan lasten in de heffing zijn meegenomen.

Algemeen
De totale werkelijke opbrengst aan belastingen en overige heffingen bedraagt in 2023 circa € 32,7 miljoen. In onderstaande tabel zijn de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven:

bedragen x € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil	%verschil
Onroerendezaakbelastingen	12.828	12.833	5	0,0%
Rioolheffing	6.418	6.535	117	1,8%
Afvalstoffenheffing	6.793	6.660	-133	-2,0%
Toeristenbelasting	256	339	83	32,4%
Lijkbezorgingsrechten	1.061	1.213	152	14,3%
Leges	4.554	5.456	902	19,8%
Marktgelden	41	42	1	2,4%
Havengelden	88	75	-13	-14,8%
Kwijtschelding	-378	-373	5	-1,3%
	31.661	**32.780**	**1.119**	**3,4%**

Het SVHW (Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling) verzorgt de uitvoering van diverse heffingen voor de gemeente.

Kostendekkendheid
Bij diverse heffingen mogen de geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Bij de toe te rekenen kosten worden onder andere de kwijtschelding, de kosten van het SVHW en de kosten van toezicht meegenomen. De beleidsuren en uren van handhaving worden hierin niet meegenomen. Voor de belastingen geldt deze wettelijke eis niet. De opbrengst van de belastingen komt in de algemene middelen van de gemeente terecht.

In verband met de BBV-voorschriften kijken we ook terug naar de in de begroting berekende kostendekkendheid van de heffingen. De kostendekkendheid is berekend voor afrekening naar de reserves en voorzieningen.

Kostendekkendheid	Begroot	Werkelijk
Afvalstoffenheffing	99,95%	98,09%
Rioolheffing	94,65%	99,57%
Leges Hfd.1 /Alg. dienstverlening	58,00%	56,23%
Leges Hfd.2 /Omgevingsvergunningen	98,70%	119,89%
Leges Hfd.3 /Horeca	4,20%	3,09%
Leges Hfd.3 /Evenementen	3,60%	1,36%
Leges Hfd.3 /APV	48,50%	34,20%
Leges Hfd.3 /Kinderopvang	7,00%	7,25%
Lijkbezorgingsrechten	58,70%	55,70%
Marktgelden	69,00%	63,20%
Havengelden	68,20%	35,33%

1. Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB bestaan uit een eigenarenbelasting voor woningen en een eigenarenbelasting en gebruikersbelasting voor niet-woningen. De WOZ-waarde van alle onroerende zaken wordt jaarlijks vastgesteld. De hoogte van de OZB is een combinatie van de WOZ-waarde van een pand en het vastgestelde tarief. Voor het bepalen van de tarieven wordt gebruik gemaakt van de WOZ-waarden volgens opgave van het SVHW.

De afwijking van 0,18% op het totaal wordt veroorzaakt door afwijkingen in de waardeontwikkeling en de aantallen (het areaal) .

2. Rioolheffing

De rioolheffing is een heffing om het beheer en het onderhoud van het gemeentelijk rioolstelsel te bekostigen. Uitgangspunt is dat de tarieven op totaalniveau kostendekkend zijn. De hoogte van de rioolheffing wordt bij woningen bepaald door de grootte van het huishouden (een- of meerpersoonshuishouden) en bij niet-woningen door de WOZ-waarde.

Bij de rioolheffing wordt de kostendekkendheid weer 100% door de onttrekking aan de egalisatievoorzieningen. Dit jaar zijn de uitgaven voor het onderhoud hoger uitgevallen dan begroot; er zijn echter ook meer inkomsten dan begroot waardoor dit grotendeels wegvalt. De werkelijke onttrekking aan de egalisatievoorziening bedraagt in 2023 ca. € 28.000.

3. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing om het ophalen en verwerken van de huishoudelijke afvalstoffen te bekostigen. Uitgangspunt is dat de tarieven op totaalniveau kostendekkend zijn. Deze heffing bestaat uit een vast deel en een variabel deel. Voor het restafval wordt een tariefdifferentiatie (diftar) toegepast; per inworp in de ondergrondse container en per lediging van een restafvalcontainer.

Dit jaar is er een nadeel ontstaan op het taakveld afval. Er zijn minder inkomsten van de materialen die gerecycled worden, maar dit wordt opgevangen door de lagere kosten; onder andere door de lagere kapitaalslasten. Het nadeel dit jaar ontstaat doordat er minder ledigingen zijn dan begroot.
Op zich is dit positief omdat de inwoners minder restafval hebben aangeleverd. Voor de begroting is dit echter wel een nadeel. Het nadeel van ca. €130.000 wordt, conform bestaand beleid, onttrokken uit de egalisatievoorziening afval.

Dit betekent wel dat de voorziening niet meer ingezet kan worden als dekking voor de meerjarenbegroting. We zullen dit meenemen in de Tussenrapportage.

4. Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting voor personen die hier overnachten tegen een vergoeding. De opbrengst is afhankelijk van het aantal overnachtingen in de gemeente, waardoor de opbrengst per jaar varieert.

We verantwoorden in de jaarrekening 2023 de te verwachte opbrengst over 2023 plus de afrekening over 2021 en 2022. De opbrengst 2023 is nog niet gerealiseerd, omdat de aanslagen pas verstuurd kunnen worden na afloop van het jaar. De inkomst in 2023 wordt door het SVHW geschat op € 252.600. Dit is iets lager dan de opbrengst van 2022 aangezien er toen meer mensen in Nederland op vakantie gingen.

De afrekening over 2021 bedroeg nog ca. € 37.000 en de afrekening 2022 viel ca. € 50.000 positief uit waardoor we een extra opbrengst genereren van ca. € 87.000. De totale inkomst in 2023 bedraagt daardoor ruim € 339.000.

5. Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor verleende diensten in verband met de begraafplaatsen.

Er hebben dit jaar meer begrafenissen plaatsgevonden dan begroot waardoor de inkomsten hoger uitvallen. De inkomsten voor de aankoop van een particulier graf worden gestort in de daarvoor bestemde reserve. In 2023 betrof dit ruim € 306.000. Dit valt niet in het saldo van de jaarrekening. De afkoop van het onderhoud valt ook niet in het saldo en wordt gestort in de voorziening, omdat het gelden van derden zijn. Jaarlijks valt hiervan een deel vrij voor het onderhoud.

6. Leges

Voor een gemeentelijke taak die in de vorm van een dienst door bewoners of bedrijven afgenomen wordt, wordt leges betaald. Door de diversiteit van diensten is de legesverordening onderverdeeld in 3 hoofdstukken.

Hoofdstuk 1: De legesinkomsten zijn conform de begroting. De kostendekkendheid wordt lager door de hogere kosten onder andere voor de beveiliging.
Hoofdstuk 2: De inkomsten van de omgevingsvergunningen (bouwleges) zijn hoger uitgevallen dan begroot. De bouwactiviteiten namen in aantal en in financiële omvang niet af. Dit was bij de tussenrapportage al voorzien en verhoogd. Er zijn echter ook extra kosten gemaakt voor inhuur. De kostendekkendheid komt nu uit op 119,89%. Dit wordt weer 100% door een deel van de inkomst te storten in de egalisatievoorziening. Hieruit worden in de komende jaren de extra kosten betaald voor het afgeven van de omgevingsvergunningen.
Hoofdstuk 3: De legesinkomsten zijn lager uitgevallen; onder andere bij de evenementen. De inkomsten op evenementen zijn afgenomen, omdat steeds meer aanvragers voldoen aan de legesvrijstelling. Ook het aantal staplaatsen (verkooppunten buiten de marktdagen) is afgenomen.

7. Marktgelden

Voor het innemen van een standplaats op de markt worden marktgelden geheven. De inkomsten zijn conform de begroting.

8. Havengelden

Havengeld wordt geïnd van vaartuigen die gebruik maken van de havens Schoonhoven en Ouderkerk aan den IJssel. Daarnaast worden er vergoedingen gevraagd voor het gebruik van energie en water. De opbrengsten waren iets lager dan begroot maar daarentegen zijn er meer inkomsten als gevolg van verhuur vastgoed aan de watersportvereniging de Zilvervloot. Tot slot zijn er meer energiekosten gemaakt in 2023.

In 2023 is de inning van het havengeld door de Stichting Afvalstoffen Binnenvaart (SAB) gestopt. De afname van energie en water worden nog wel geïnd door SAB. De service wordt/is overgenomen door ShipLogic. In 2023 is er sprake van een overgangsjaar met deels dubbele kosten. In 2024 zal de gehele inning plaatsvinden via ShipLogin.

9. Kwijtschelding

Mensen met een minimuminkomen en geen of weinig vermogen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van diverse lokale heffingen. Er is dit jaar iets minder kwijtschelding verleend dan was begroot (1,3%).

10. Bedrijveninvesteringszone-heffingen (BIZ-heffing)

Een bedrijveninvesteringszone is een afgebakend gebied zoals een winkelgebied of een bedrijventerrein waarbinnen ondernemers en/of de eigenaren samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Voor de BIZ-heffing treedt de gemeente op als dienstverlener. De opbrengst wordt uitgekeerd aan de BIZ-stichtingen en is daarom niet opgenomen bij het overzicht van de totale inkomsten. Deze stichtingen zorgen voor de plannen en de uitvoering ervan. Er is een BIZ-heffing voor het centrum van Bergambacht, een BIZ-heffing voor bedrijventerrein De Wetering in Bergambacht en een BIZ-heffing voor het centrum van Schoonhoven.

11. Woonlasten

De woonlasten bestaan uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In de onderstaande tabel is de lastendruk in de gemeente Krimpenerwaard in 2023 weergegeven, voor zowel eigenaar-gebruikers als voor huurders. Het uitgangspunt is een meerpersoonshuishouden.

	Krimpenerwaard			
	Koopwoning Meerpersoonshuishouden		**Huurwoning Meerpersoonshuishouden**	
	2022	**2023**	**2022**	**2023**
OZB*	€316,00	€313,00	n.v.t.	n.v.t.
Afval**	€293,70	€301,00	€293,70	€301,00
Riool*	€256,50	€268,80	€256,50	€268,80
	€866,20	**€882,80**	**€550,20**	**€569,80**

* Er is uitgegaan van een WOZ-waarde van € 318.000 in 2022 en € 365.000 in 2023.

** Er is uitgegaan van 10 ledigingen van een restafvalvak van 240 liter in 2022 en 9,6 ledigingen in 2023.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de gemeente Krimpenerwaard. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vraagt in deze paragraaf minimaal in te gaan op een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. Deze risico-inventarisatie wordt twee keer per jaar geactualiseerd (voor de begroting en voor de jaarrekening). Daarnaast hebben we in onze nota Risicomanagement vastgesteld dat deze paragraaf een toelichting bevat van alle risico's groter dan € 50.000.

Weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit bedoelen we al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De weerstandscapaciteit is onder te verdelen in een structureel en een incidenteel deel. Structurele weerstandscapaciteit bestaat uit een overtollig structureel saldo op de begroting of onbenutte belastingcapaciteit. Bij incidentele weerstandscapaciteit gaat het met name om de niet bestemde reservepositie van de gemeente. Denk hierbij aan de algemene reserve, maar ook aan eventuele stille reserves die ontstaan wanneer activa op de balans voor een lagere waarde staan dan de actuele marktwaarde. Bij de nota reserves en voorzieningen 2023 is aangegeven dat er in de paragraaf weerstandsvermogen inzicht wordt gegeven in materiële stille reserves aangezien deze niet direct vanuit de balans te herleiden zijn, maar wel bij kunnen dragen aan het vergroten van de weerstandscapaciteit. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de begroting 2025 zullen we hier voor de eerste keer invulling aan geven.

Risico's (x € 1.000)	**Bedrag**
Geïnventariseerde risico's	6.137
Totaal	**6.137**

Het is onwaarschijnlijk dat alle geïnventariseerde risico's zich tegelijkertijd in volle omvang voordoen. De gemeente Krimpenerwaard heeft ervoor gekozen om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen op 50% van het totaal aan geïnventariseerde risico's.
Hetgeen neerkomt op:

Af te dekken risico's (x € 1.000)		**Bedrag**
50% van de geïnventariseerde risico's	50% van € 6.137 =	3.069
Totaal af te dekken binnen de algemene reserve		**3.069**

Weerstandscapaciteit (x €1.000)	**(x € 1.000)**
De algemene reserve incl. claim weerstandsvermogen	21.389
Materiële stille reserves	-
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	**21.389**

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt weergegeven als een ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het totaal van de gekwantificeerde risico's.

De weerstandscapaciteit bedraagt € 21.389. De geïnventariseerde risico's bedragen € 6.137. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de geïnventariseerde risico's. Dit kengetal geeft een momentopname op basis van de reservestanden eind 2023. Het verhoudingsgetal bedraagt derhalve 3,5.

Ratio	Waardering
Boven 2,0	uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	ruim voldoende
Tussen 0,8 en 1,4	matig
Tussen 0,6 en 0,8	onvoldoende
Onder 0,6	ruim onvoldoende

Het verhoudingsgetal 3,5 geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen en wordt beoordeeld als uitstekend.

Risicomanagement

Risicomanagement kent meerdere doelstellingen. In de nota Risicomanagement, die in oktober 2016 in uw raad is vastgesteld, hebben wij de volgende doelstellingen benoemd:

1. Inzicht verkrijgen in de risico's die wij als gemeente lopen. Dit zijn zowel financiële als niet-financiële risico's. Daarbij moeten beheersmaatregelen deze risico's verminderen.
2. Vergroten van het risicobewustzijn van alle medewerkers binnen de gemeente in houding en gedrag. Risicobewustzijn moet onderdeel zijn van de bedrijfscultuur. Een onderdeel hiervan is onder meer de frauderisico analyse en het plan van aanpak dat zich richt op gedrag binnen de organisatie.
3. Beoordelen van het benodigde weerstandsvermogen.
4. Voldoen aan wet- en regelgeving (BBV).

Bij risico's maken we een onderscheid tussen risico's die wel en risico's die niet van belang zijn voor de weerstandscapaciteit. Bepaalde risico's zijn niet van belang voor de weerstandscapaciteit als de begroting- en rekeningcyclus in orde is en we adequate beheersmaatregelen of (verlies)voorzieningen hebben getroffen. Risico's die van belang zijn voor de weerstandscapaciteit zijn bijvoorbeeld bedrijfsrisico's als grondexploitatie, de sociaaleconomische ontwikkelingen, garantieverplichtingen, schadeclaims en renterisico's.

De risico-inventarisatie is in het eerste kwartaal van 2024 geactualiseerd. De uitkomsten hiervan zijn in deze paragraaf verwerkt.

Inventarisatie van de risico's

Op basis van de geïnventariseerde risico's is een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële tegenvallers. Om bij de inventarisatie een redelijke inschatting te kunnen maken van de kansen dat risico's zich voordoen en de financiële consequenties als de risico's zich voordoen, hebben we gebruik gemaakt van bandbreedtes. Bij de opzet van de bandbreedtes is rekening gehouden met de omvang van risicovolle situaties in Krimpenerwaard, afgezet tegen de schaal waarop Krimpenerwaard opereert.

Klasse	Norm	Risico
1	Minder of 1 x per 10 jaar	10%
2	1 x per 5 - 10 jaar	30%
3	1 x per 2 - 5 jaar	50%
4	1 x per 1 - 2 jaar	70%
5	1 x per jaar of vaker	90%

Bij elk risico is geïnventariseerd welke beheersmaatregelen zijn getroffen die het risico verkleinen. Vervolgens is een inschatting gemaakt van het maximaal financiële risico dat resteert. Met behulp van het percentage, behorend bij de klasse (bijvoorbeeld 10% bij klasse 1 risico's), en het bedrag opgenomen bij “maximaal financieel gevolg restrisico” wordt het financiële gevolg voor de weerstandscapaciteit berekend. Hieronder een overzicht van de Reguliere Risico’s >= € 50.000 op basis van het op deze wijze berekende financiële gevolg.

Risico's = € 50.000		
1	Gebiedsovereenkomst	1.500
2	Diverse risico's Sociaal domein	1.200
3	Risico's inzake inflatie en loon- en prijsstijgingen in diverse sectoren	800
4	Verplichtingen t.a.v. sport, cultuur en overige maatschappelijk voorzieningen	499
5	Invoering Omgevingswet/WKB	400
6	Risico's Grondexploitaties	262
7	Krachtige Ijsseldijken Krimpenerwaard	250
8	Risico inbreuk informatiehuishouding	148
9	Beheeroverdracht Steinsedijk te Haastrecht	112
10	Niet voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming	105
11	Vertraging IBOR projecten door achterstand netbeheerder	100
12	Impact (Oekraïense) vluchtelingenstroom	PM
13	Overige risico's	761
Totaal		**6.137**

Toelichting geïnventariseerde risico's

De benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico’s bedraagt € 6,1 miljoen. Bij de Begroting 2024 was dit € 7,4 miljoen. Het totaalbedrag is daarmee gedaald. De belangrijkste verlagingen zijn de verlaging van het risico inzake de jeugdhulp plus -/- € 0,3 miljoen, de verlaging van risico's met betrekking tot de CAO-ontwikkelingen voor ambtenaren -/- € 0,4 miljoen en de verlaging van de risico's inzake de maatschappelijke voorzieningen -/- € 0,6 miljoen. We zien daarentegen een nieuw risico ontstaan met betrekking tot de werkzaamheden rondom het project KIJK en een belangrijk risico inzake de opvang van de verschillende vluchtelingenstromen in relatie tot de oorlog in Oekraïne en de impact van de spreidingswet is nog niet te kwantificeren.

Hieronder volgt een toelichting op de risico’s van € 50.000 en groter.

Toelichting geïnventariseerde reguliere risico’s

1- Gebiedsovereenkomst

De gemeente heeft, samen met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, de regie over de samenhangende opgaven in hun buitengebied. De provincie Zuid-Holland fungeert als opdrachtgever. In het tweede halfjaar van 2020 is met de andere twee overheden een addendum overeengekomen op de Gebiedsovereenkomst Veenweiden. Allereerst is de doorlooptijd van de overeenkomst verlengd tot en met 2026. Daarnaast zijn nieuwe afspraken gemaakt over het risico van overschrijding van het totaalbudget van € 95,1 miljoen voor dit project. Bij een overschrijding van het budget tot € 4 miljoen is 50% voor rekening van de provincie en 50% voor rekening van de uitvoerende partijen (gemeente 75% en hoogheemraadschap 25%). Is de overschrijding meer dan € 4 miljoen, dan is

dat volledig voor rekening van de provincie. De aanspraak zal voor de gemeente, op basis van het addendum, nooit meer bedragen dan € 1,5 miljoen. Vóór het afsluiten van dit addendum was het risico voor de gemeente nog € 3 miljoen. Het gemeentelijk risico zal gedurende de realisatie van het project steeds beter, maar pas compleet na afronding van het project inzichtelijk zijn.

2- Diverse risico's Sociaal Domein

De uitgaven voor Jeugdhulp en de Wmo voorzieningen worden jaarlijks zo reëel mogelijk begroot. Hierbij zijn trends uit eerdere jaren de basis voor de indicatie naar de toekomst toe. Door het open einde karakter van deze voorzieningen bestaat echter het risico (€ 1 miljoen) dat de uitgaven onvoorzien hoger zijn dan geprognosticeerd. Over 2022 hebben we een voorzichtige trendbreuk gezien in de stijging van de kosten, maar het is hoogst onzeker of dit zich voort zal zetten. Binnen de jeugdhulp wordt 70% van de indicaties buiten het gemeentelijk kanaal om afgegeven door directe verwijzers als huis- en jeugdartsen. Dit maakt ook dat er relatief weinig grip is op de kosten. Onder meer het inzetten van de jeugdondersteuners huisartsen moet ons meer handvatten geven om ook in deze kanalen meer inzicht en grip te krijgen.

Met betrekking tot de Jeugdhulp + en specifiek de gesloten Jeugdzorg zijn de transformatieplannen van de grootste zorgaanbieders in dit segment inmiddels bovenregionaal behandeld en afgestemd. Uit deze transformatieplannen komt naar voren dat de gewenste transformatie gefinancierd kan worden middels daarvoor beschikbare gelden vanuit het Ministerie. Er lijkt tot op heden geen aanleiding te veronderstellen dat er op termijn voor de transformatie aanspraak gedaan dient te worden op lokale financiering. Wel speelt nog nog bij één casus met betrekking tot een jeugdbeschermingsinstelling waarbij voorfinanciering heeft plaatsgevonden waarop het risico bestaat dat de betaalde voorfinanciering bij een faillissement van de aanbieder niet meer kan worden verrekend. Met deze aanbieder zijn inmiddels concrete afspraken gemaakt inzake aflossingsregelingen waardoor het risico gemitigeerd is.

Bij de Wmo heeft de verlaging van de eigen bijdrage in de vorm van het abonnementstarief een aanhoudend aanzuigend effect op de maatwerkvoorzieningen. Er is sprake van een structurele toename van de Wmo uitgaven vanaf 2019. Daar tegenover staat dat landelijk beleid in voorbereiding is om vanaf 2026 weer een inkomensafhankelijke bijdrage te gaan invoeren voor alle onderdelen binnen de Wmo. Naast bovenstaande blijft ook de vergrijzing een rol spelen in de te verwachten toename van het aantal aanvragen. Door de groeiende groep ouderen bestaat de kans dat niet tijdig gesignaleerd wordt dat inwoners (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn. Het risico (€ 0,1 miljoen) ontstaat als we door het niet tijdig signaleren te laat kunnen ingrijpen en geconfronteerd worden met hoge kosten.

Eind 2023 heeft uw gemeenteraad het nieuwe minimabeleid vastgesteld. Bij de herijking van het beleid is ook een budgettaire bijstelling gedaan op basis van een gemiddeld bereik van 35% van de minimadoelgroep. Wanneer het bereik substantieel hoger wordt dan de 35% en de budgetten onvoldoende blijken te zijn, zullen wij u hierover informeren via de reguliere P&C cyclus. Momenteel schatten we een risico van € 0,1 miljoen in met betrekking tot een stijgende vraag naar minimaregelingen.

3 - Risico's inzake inflatie en loon- en prijsstijgingen in diverse sectoren

In de begroting 2023 is voor het eerst een algemeen risico opgenomen met het oog op diverse ontwikkelingen gekoppeld aan de loon-en prijsstijgingen en de hoge inflatie. Het risico zit daarbij met name in de vraag of de diverse prijsstijgingen afdoende gecompenseerd worden binnen het gemeentefonds. Dit risico is nu geactualiseerd waarbij een onderverdeling is gemaakt in een tweetal onderwerpen:

Projecten: Momenteel zijn er 65 projecten in behandeling. Deze projecten zijn grofweg in te delen in 3 categorieën te weten civiele (bouw)projecten, medewerking aan bouwprojecten van ontwikkelaars en projecten waarvan de gemeente opdrachtgever is. Voor alle projecten is er sprake van risico's, maar de financiële risico's spelen zich met name af rond de projecten waar de gemeente zelf opdrachtgever is. Om de voortgang op deze projecten goed te monitoren wordt in de organisatie ingezet op een eenduidige rapportagemethodiek (naast bestaande beheersmaatregelen). Daarnaast is er de ontwikkeling richting een meerjareninvesteringsprogramma (MIP). Met dit MIP houden we inzicht in de toekomstige investeringsbehoefte(n) van de gemeente en de financiële consequenties daarvan. Het risico wordt ingeschat op 0,5 miljoen.

Onderhouds- en beheerkosten: Hoewel de grootste prijsstijgingen van grondstoffen en materialen zich in 2022 hebben voorgedaan, is het aannemelijk dat de prijsstijgingen, weliswaar in een wat afgevlakte vorm, zich blijven voortzetten. Het risico wordt voor de komende jaren ingeschat op € 0,3 miljoen.

4 - Verplichtingen ten aanzien van sport, cultuur en overige maatschappelijk voorzieningen

Op basis van in het verleden gemaakte afspraken heeft de gemeente verplichtingen ten aanzien van enkele maatschappelijke instellingen. De risico's worden sinds de jaarrekening 2020 ontleend aan de standenlijst voor maatschappelijke voorzieningen binnen het Sociaal domein. De actualisatie van de risico inschatting heeft ten opzichte van de jaarrekening 2022 enkele wijzigingen in het mogelijke risico ten laste van het weerstandsvermogen ten gevolg gehad. In 2023 is er voor maatschappelijke voorzieningen namelijk een mogelijkheid beschikbaar gesteld tot het aangaan van een duurzaamheidslening. Deze lening is er op gericht de exploitatielasten te verlagen door te investeren in duurzaamheidsmaatregelen. Het afgeven van deze leningen, inclusief toetsing door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn), verhoogt het maximale risico. Bij de jaarrekening 2022 is daarbij nog uitgegaan van het totaal beschikbaar gestelde bedrag maar is nu uitgegaan van het daadwerkelijk beleende bedrag. Daarbij verlagen de toetsing en de waarborgen die bij de lening gevraagd worden dit risico. Daarnaast zijn de inschatting bij enkele voorzieningen herijkt waarmee het totale risico (€ 0,5 miljoen) per saldo lager ligt dan bij de jaarrekening 2022. De duurzaamheidsleningen en de daarmee genomen maatregelen leiden op termijn tot een verlaging van het overall risico aangezien hierdoor de exploitatielasten van maatschappelijke voorzieningen aanzienlijk kunnen dalen

5 - Invoering Omgevingswet/WKB

In de begroting zijn zo goed als mogelijk de baten en lasten als gevolg van de invoering van de Omgevingswet en de Wkb ingeschat. Landelijk wordt het uitgangspunt gehanteerd dat binnen 20 jaar de Omgevingswet budgetneutraal is ingevoerd. We hebben geen zicht op wat de daadwerkelijke kosten zullen zijn in de beginjaren, omdat we op dit moment, kort na de daadwerkelijke inwerkingtreding, niet weten wat de uitvoering precies in de praktijk gaat betekenen. Vooralsnog houden wij rekening met een risico van € 0,4 miljoen voor deze stijging. In 2024 houden we nog rekening met incidentele lasten die we in de begroting hebben opgenomen. Daarnaast gaan wij een onderzoek uitvoeren in de loop van 2024, om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke effecten van de inwerkingtreding.

6 - Grondexploitaties

In de grondexploitaties zijn er verschillende soorten risico's te onderscheiden. Voorbeelden hiervan zijn financiële, technische of organisatorische risico's. Voor de jaarrekening 2023 zijn deze risico's opnieuw geactualiseerd. De totale risicowaardering is voor de jaarrekening 2023 bepaald op circa € 0,26 miljoen. Dit is lager ten opzichte van de inschatting bij de begroting 2024. Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het project Tussen Dijk en Bakwetering. Bij de actualisatie van de grondexploitatie zijn alle kosten en opbrengsten op nul gezet. Wij voorzien hier een tekort en geen winstgevende grondexploitatie. Hiervoor wordt een apart raadsvoorstel voorbereidt. Vooruitlopend hierop wordt deze grondexploitatie op nul gezet en daarmee ook de risico's. De gemaakte kosten tot nu toe zijn als verlies genomen bij de jaarrekening 2023.
Voor complex Zevender Thiendenland wordt een minimaal risico ingeschat. De risico's bij het complex Hoflaan Stolwijk zijn ongewijzigd ten opzichte van de begroting 2024. In paragraaf G: Grondbeleid wordt nader ingegaan op de grondexploitaties binnen onze gemeente en de gevormde reserves en voorzieningen

7 - Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard

Volgens huidige inzichten starten de werkzaamheden rondom KIJK (Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard) begin 2025. Dit betekent een significante toename van zwaar verkeer. Dit verkeer maakt gebruik van de wegen door de kernen Ouderkerk aan den IJssel en Lageweg. Op deze wegen wordt volgens onze planning tijdens de werkzaamheden van KIJK groot onderhoud uitgevoerd. Om kapitaalvernietiging te voorkomen in de vorm van schades op de herstelde wegen is het een overweging te kiezen om te investeren in noodmaatregelen. De kosten voor deze noodmaatregelen worden ingeschat op € 0,25 miljoen.

8 - Risico inbreuk informatiehuishouding

Dit risico gaat over het voorkomen van schending van enige wetgeving, wettelijke en regelgevende of contractuele verplichtingen, en van beveiligingseisen om bijvoorbeeld hacks te voorkomen. Het niet toezien op de naleving van het onlangs geactualiseerde informatiebeveiligingsbeleid kan tot gevolg hebben dat er wel regels zijn afgesproken en maatregelen zijn genomen, maar dat men er zich niet of onvoldoende aan houdt. Het bruto risico dat zich voor kan doen is aanzienlijk. We hebben echter vele beheersmaatregelen getroffen en monitoren deze zorgvuldig, waardoor het netto risico, de daadwerkelijke kans dat een risico zich voordoet met inbegrip van de beheersmaatregelen aanzienlijk lager ingeschat kan worden en op € 0,15 miljoen is ingeschat.

9 - Steinsedijk

De Steinsedijk in Haastrecht heeft voor een groot deel de waterkerende functie verloren en is dus formeel geen dijk meer. Dit betekent dat het hele dijklichaam in beheer en onderhoud door Rijnland aan de gemeente wordt overgedragen. Aangezien het dijklichaam in slechte staat van onderhoud verkeert, vordert de gemeente van Rijnland de kosten van herstel van het dijklichaam. De ramingen voor het herstel liggen tussen € 6,5 en € 8,5 miljoen. Op grond van deze informatie is het risico berekend op € 112.000.

10 - Niet voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming

De gemeente is in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en Wet politiegegevens (Wpg) verplicht passende technische en organisatorische maatregelen te treffen om ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens van burgers en haar medewerkers. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) kan organisaties die niet aan de AVG voldoen een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro of 4% van de jaaromzet. Bij overtreding van de Wpg kan de AP boetes opleggen welke zijn opgenomen in het Wetboek van Strafrecht. Afhankelijk van de aard van de overtreding kan een boete oplopen tot wel € 820.000 per overtreding. Op basis van de genomen beheersmaatregelen is het risico bepaald op € 0,1 miljoen.

11 - Vertraging IBOR projecten door achterstand netbeheerder

Bij bijna ieder IBOR-project worden de aanwezige kabels en leidingen gelicht of vervangen. Dit gebeurt enerzijds om te voldoen aan de toegenomen vraag (laadpalen voor auto's bijvoorbeeld), maar ook omdat de aanwezige kabels anders te diep komen te liggen. De werkzaamheden die door Stedin worden uitgevoerd (Stedin is in veel gevallen de netbeheerder) vragen een lange voorbereiding. Deze lange voorbereiding heeft negatieve gevolgen voor de planning van onze werkzaamheden. Samen met het IBKW proberen wij de voorbereidingstijd zo kort mogelijk te houden door periodieke gesprekken te organiseren.

Door de optredende vertragingen lopen wij een risico dat wij te maken krijgen met extra onvoorziene kosten. Zo moet er door de vertraging extra geïnvesteerd worden om de projectgebieden veilig te houden en worden er extra kosten gemaakt ten behoeve van nieuwe berekeningen als gevolg van extra toe te passen ophoogmateriaal en stijging van prijzen.

Het risico als gevolg van deze ontwikkelingen kan ingeschat worden op 1% van het jaarlijkse investeringsvolume in de IBOR-projecten. Dit investeringsvolume ligt rond de € 10 miljoen per jaar. Het risico bedraagt € 0,1 miljoen.

12 - Impact (Oekraïense) vluchtelingenstroom

Opvang van vluchtelingen en de huisvesting van statushouders blijft de komende jaren een belangrijk onderwerp. Ook in 2024 zal naar verwachting de oorlog in Oekraïne nog niet voorbij zijn. Ook de druk op de reguliere asielopvang is nog groot en de spreidingswet asielzoekers die inmiddels in werking is getreden zal een behoorlijke inspanning vragen van de organisatie. Daarnaast moet de gemeente ook zorgdragen voor het invullen van steeds hogere taakstellingen met betrekking tot huisvesting statushouders. Meer informatie over de ontwikkelingen rondom dit risico kunt u lezen in paragraaf: J. Opvang vluchtelingen. Aangezien concrete uitwerking van de opgaven nu van start gaat, is het zeer lastig in te schatten welke consequenties dit zal hebben voor ons als gemeente. Momenteel is het dan ook nog niet mogelijk om de financiële consequenties en risico's gericht in te schatten en wordt dit risico als PM post opgenomen.

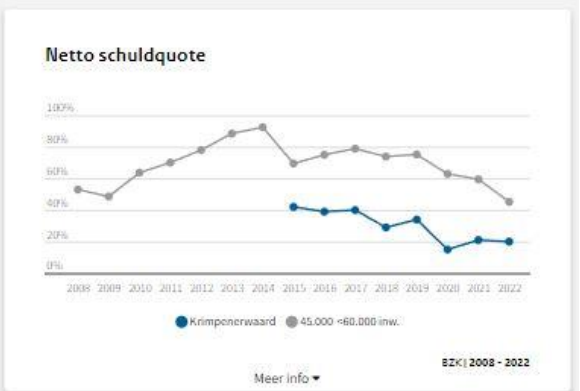
Kengetallen
Gezien het stijgende belang van onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten, een grotere druk op doelmatigheid en een steeds meer divers wordende context (ontwikkeling van financiële producten, meer verbonden partijen, meer taken zoals bijvoorbeeld in het sociaal domein) is het belang van inzicht in de financiële positie toegenomen.
Om aan het voorgaande tegemoet te komen, schrijft het BBV een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen voor die moeten worden opgenomen in deze paragraaf. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen.
In de volgende tabel zijn de verplichte kengetallen, inclusief betreffende waarden voor onze gemeente opgenomen. Onder de tabel volgt een nadere toelichting per kengetal en wordt de link gelegd tussen waarden op de verschillende kengetallen.

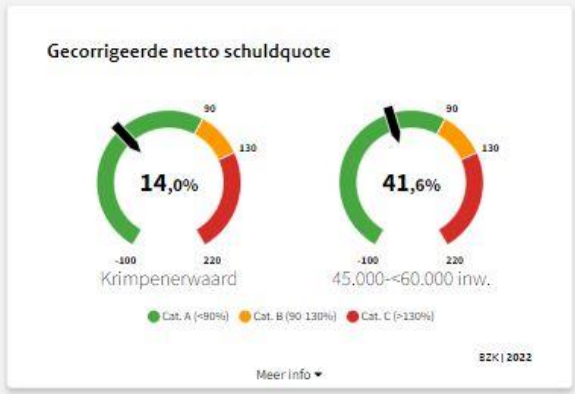
Kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto schuldquote	20%	60%	16%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	14%	52%	9%
Solvabiliteitsratio	36%	24%	42%
Structurele exploitatieruimte	4,9%	0,7%	3%
Grondexploitatie	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	102%	99%	98%

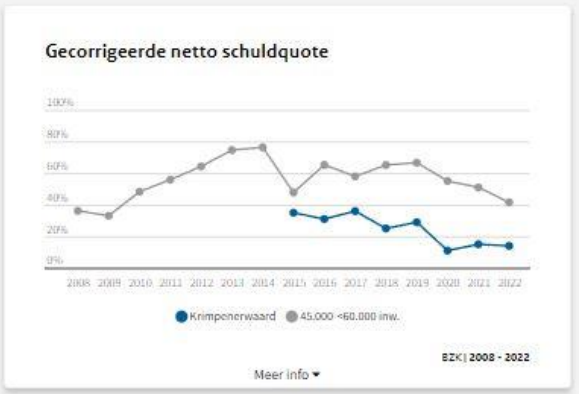
Voor de toelichting per kengetal wordt gebruik gemaakt van het dashboard Financiële kengetallen van uw gemeente van het Ministerie van Binnenlands Zaken en Koninkrijkrelaties (https://findo.nl/dashboard/dashboard/gemeentelijke-rekening-kengetallen/). Daarbij worden de cijfers van de eigen gemeente geplaatst in de context met landelijke cijfers en de cijfers van de gemeentegrootte 45.000 tot 60.000 inwoners. Tot voorheen was de benchmark op basis van het gemiddelde van gemeenten tussen de 50.000 - 100.000 inwoners. Deze benchmark is gebaseerd op de cijfers Jaarrekening 2022

Weerbaarheid: Kan de gemeente tegen een stootje?

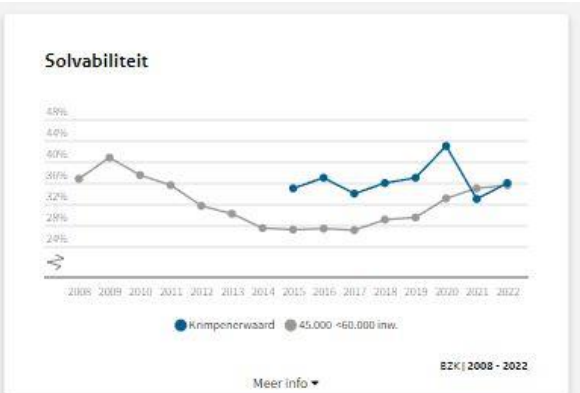

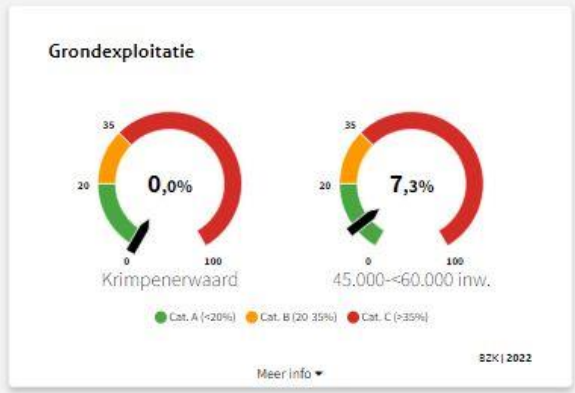

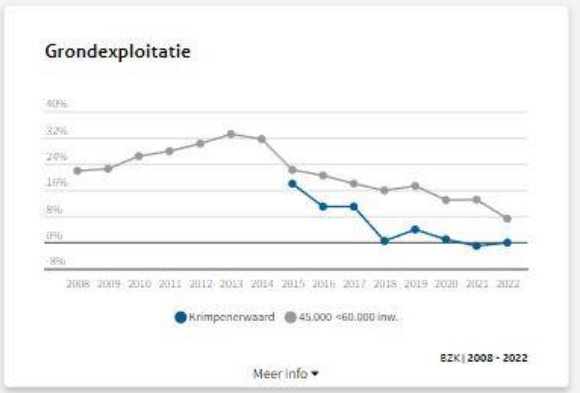

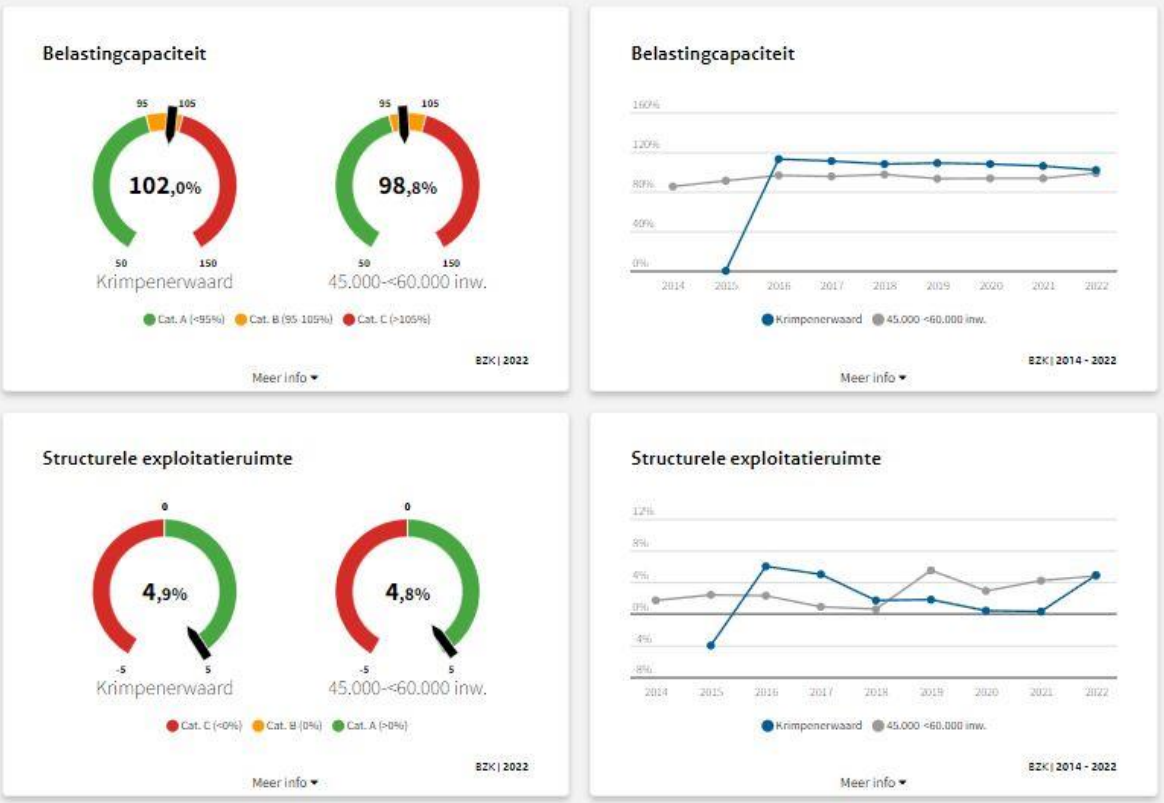

Wendbaarheid: kan de gemeente zich relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Toelichting per kengetal:

Netto schuldquote: Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarop rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatieruimte. Een normale netto schuldquote ligt tussen de 0% en 90%. Een schuldquote tussen de 90% en 130% wordt als hoog beschouwd en mag niet verder toenemen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als te hoog beoordeeld en moet afgebouwd worden. De gemeente Krimpenerwaard bevindt zich met 20% bij de jaarrekening 2022 aan de onderkant van de normale marge en zit aanzienlijk lager dan het gemiddelde van andere gemeenten van gelijke omvang (45,2%). Bij de jaarrekening 2023 is het percentage beperkt gedaald naar 16%.

Gecorrigeerde netto schuldquote: Dit kengetal is een aanvulling op bovenstaande waarbij er een correctie plaatsvindt door de verstrekte leningen mee te nemen. Dit om het effect van doorlenen inzichtelijk te maken. De verhouding tussen ons percentage en die van het gemiddelde van andere gemeenten van gelijke omvang zijn vrijwel identiek als bij de niet gecorrigeerde netto schuldquote en door het meenemen van de verstrekte leningen daalt de schuldquote van de gemeente Krimpenerwaard van 20% naar 14%. Bij de jaarrekening 2023 zijn de percentages respectievelijk 16% en 9%.

Solvabiliteit: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen en bestaat uit de hoogte van het eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal. Een ratio hoger dan 50% is het minst risicovol, een ratio tussen de 20% en 50% is neutraal en een ratio lager dan 20% is risicovol. De gemeente Krimpenerwaard zit met 36% bij de jaarrekening 2022 midden in categorie B (neutrale score) en scoort in vergelijking met het gemiddelde van de andere gemeenten van gelijke omvang (35,6%) nagenoeg gelijk. Bij de jaarrekening 2023 zien we een lichte stijging naar 42%.

Grondexploitatie: Dit kengetal geeft weer hoe de boekwaarde van de grondexploitaties zich verhouden tot de totale (geraamde) baten van de gemeente. Een score lager dan 20% is het minst risicovol, tussen de 20% en 35% is neutraal en hoger dan 35% is risicovol. De gemeente Krimpenerwaard zit met een

score van 0% bij de jaarrekening 2022 in de minst risicovolle categorie en loopt ook minder risico dan het gemiddelde van de andere gemeenten van gelijke omvang (7,3%). Bij de jaarrekening 2023 is het percentage 0%.

Belastingcapaciteit: Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot de gemiddelde landelijke belastingdruk. Een score lager dan 100% geeft aan dat de lokale lasten lager zijn dan het landelijk gemiddelde en een score hoger dan 100% geeft aan dat de lokale lasten hoger zijn dan het landelijke gemiddelde. De gemeente Krimpenerwaard zit met een score van 102% boven het landelijk gemiddelde en ook boven de score van het gemiddelde van de andere gemeenten van gelijke omvang (98,8%). In de jaarrekening 2023 zien we een daling naar 98%. Dat wil dus zeggen dat in 2023 het gemiddelde landelijke tarief harder is gestegen dan het lokale tarief.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente is staat is de structurele lasten te dragen met structurele baten. Bij een negatief percentage zijn de structurele lasten hoger dan de structurele baten. Bij een positief percentage kan de gemeente de structurele lasten dragen met de structurele baten. Voor de gemeente Krimpenerwaard is het percentage 4,9% en dit laat dus zien dat wij de structurele lasten kunnen dragen met de structurele baten. Bij het gemiddelde van de andere gemeenten van gelijke omvang is er nagenoeg evenveel positieve ruimte tussen de structurele lasten en de structurele baten (4,8%). In de jaarrekening 2023 zien we een lichte daling naar 3% voor de gemeente Krimpenerwaard. Daarmee komen we dus iets onder het gemiddelde van andere gemeenten van gelijke omvang.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn bezittingen van de gemeente die gedurende een lange periode gebruikt worden om een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke belang. Het onderhoud hiervan kost veel geld. Dit neemt dan ook een groot deel van de gemeentelijke begroting in beslag. Voor kapitaalgoederen zijn vaak langlopende investeringen vereist. Achterstanden in het onderhoud hiervan kunnen, naast kapitaalvernietiging, in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol om op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren en op deze wijze invulling te geven aan de begrippen assetmanagement en risicomanagement.

In deze paragraaf is het beleidskader opgenomen waarin het kwaliteitsniveau is vastgelegd waarop de kapitaalgoederen worden onderhouden, de aantallen en de financiële middelen die nodig zijn voor het in standhouden hiervan. De financiële consequenties zijn inzichtelijk gemaakt voor de komende jaren, waarbij we opmerken dat aanbestedingsvoordelen of -nadelen, gelet op de hoogte van de investeringen, grote invloed kunnen hebben op de financiën. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van de rente.

De kapitaalgoederen worden onderverdeeld in de volgende drie categorieën:

1. Gebouwen
2. Wegen, civiele kunstwerken, groen, water, openbare verlichting en speelvoorzieningen; samengevoegd in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)
3. Riolering

Op de pagina's hierna is per categorie het beleidskader aangegeven. Ook is van 2023 de realisatie en van 2024, 2025 en 2026 de begroting weergegeven

1. Gebouwen

Actueel beleidskader
De gemeente beschikt over diverse, openbare en niet-openbare, gebouwen. In de begroting wordt voor deze gebouwen rekening gehouden met klein onderhoud en groot onderhoud. In het kort komt het er op neer dat er geen achterstallig onderhoud mag ontstaan. In 2017 heeft uw raad het 'Beheerplan gemeentelijk vastgoedbeheer 2017-2031' vastgesteld. Een beheerplan dat het beleidskader vormt voor het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed voor de komende jaren. Over het geactualiseerde beheerplan is in 2022 een positief besluit genomen.

Dit plan voorziet onder andere in de verduurzaming van sportzalen. In 2023 zijn we hiermee gestart door de mogelijkheden te onderzoeken bij vier gebouwen.

Ook zijn we in 2023 met diverse projecten bezig geweest. Hierbij valt te denken aan het nieuwe gemeentekantoor, (voorbereiding van) nieuwbouw van scholen (Kiezel en Kei en Schoonhovens College). Verder is een nieuwe planning gemaakt voor het groot onderhoud van onze gebouwen.

De gemeente is eigenaar van 112 gebouwen (31-12-2023).

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting
De financiële middelen die beschikbaar zijn voor openbare gebouwen, zijn gesplitst in dagelijks onderhoud (exploitatie) en een dotatie in een onderhoudsvoorziening.

Onderdeel (x € 1.000)	2023		2024	2025	2026
	Begroot	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
Lasten in exploitatie	353	470	353	353	353
Dotatie voorziening Onderhoud gebouwen	1.380	1.380	1.380	1.380	1.380
Onttrekking uit de voorziening *	2.631	387	960	1.425	900

**Dit betreft de onttrekking conform de vastgestelde programmabegroting 2023.*

Voor het onderhanden werk verwijzen wij u naar het verloopoverzicht voorzieningen op de balans.

2. IBOR

Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR 2) geeft inzicht in de kwantiteit en kwaliteit van onze arealen en de wijze waarop het beheer en onderhoud worden uitgevoerd, in relatie tot de middelen.
Het IBOR 2 heeft een doorlooptijd van vier jaar (tot 2025).
De openbare ruimte is continu in beweging. Ieder jaar vinden diverse inspecties van onze kapitaalgoederen plaats. Hiermee bepalen we de benodigde onderhoudswerkzaamheden en worden ook de beheercijfers geactualiseerd. Hieronder vindt u de actuele arealen.

Onderdeel	Aantallen
Wegen in ha.	210
Civiele kunstwerken	398
Lichtpunten	12.580
Oppervlakte groen in ha.	125
Bomen - binnen bebouwde kom	22.340
Speeltoestellen	905
Oppervlakte water in ha.	742
Oeverlengte in km.	164
Oeverconstructies	86
Duikers	372

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting:
De kosten voor het IBOR zijn opgenomen onder Verkeer, vervoer en waterstaat / Onderwijs, sport, cultuur en recreatie / Volksgezondheid en milieu. De financiële middelen die beschikbaar zijn voor het IBOR zijn gesplitst in dagelijks onderhoud (exploitatie) en een dotatie in een onderhoudsvoorziening. De dotatie aan de voorziening komt overeen met de in het plan vastgestelde bedragen en uitgangspunten.

Onderdeel (x € 1.000)	2023		2024	2025	2026
	Begroot	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
Lasten in exploitatie	3.203	4.663	3.173	3.455	3.530
Dotatie voorziening IBOR	4.503	4.510	4.503	4.503	4.503
Onttrekking uit de voorziening IBOR*	5.277	3.618	8.103	8.894	5.710

**Dit betreft de onttrekking conform de vastgestelde programmabegroting 2023.*

Voor het onderhanden werk verwijzen wij u naar het verloopoverzicht voorzieningen op de balans.

3. Riolering

De kaders voor het beheer van het riool zijn vastgesteld in het Programma Riolering en Klimaatadaptatie 2023-2027.
Met de in het plan opgenomen maatregelen, wordt uitvoering gegeven aan het beheer en onderhoud van de bestaande voorzieningen en aan de aanvullende noodzaak rondom klimaatadaptatie. Hierbij valt te denken aan het voorkomen van wateroverlast, verminderen van droogte en tegengaan van hittestress.

Hieronder zijn de aantallen weergegeven van het rioolstelsel (peildatum 31-12-2023).

Onderdeel	Actuele cijfers
Gemengd systeem	157,1
Droogweerafvoer (DWA)	63,1
Hemelwaterafvoer (HWA)	78,1
Drainage en duikers	22,5
Gemalen (aantal)	85
Pompunits drukriolering (aantal)	1887
Persleiding	204,9
Bergingsbassin (aantal)	16

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting
De uitgaven voor de riolering vallen in grote lijnen uiteen in investeringskosten en dagelijkse kosten. De dagelijkse kosten bestaan voor een groot gedeelte uit kapitaallasten (rente en aflossing op investeringen in het riool) en overheadkosten, omdat het rioolstelsel in eigen beheer wordt onderhouden. Deze kosten worden gedekt door de tarieven.

Onderdeel (x € 1.000)	2023		2024	2025	2026
	Begroot	Realisatie	Begroot	Begroot	Begroot
Lasten in exploitatie	1.394	2.286	1.368	1.368	1.368
Dotatie voorziening vGRP		26	-	-	-
Onttrekking uit de voorziening vGRP*	363	55	664	459	366

** Voor het onderdeel riolering geldt dat het hier gaat om een egalisatievoorziening. Deze voorziening wordt gebruikt om tegenvallende kosten en/of opbrengsten op te vangen*

Projectenboeken 2018-2023

Uw raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de stand van zaken van lopende projecten openbare ruimte en kredieten in de jaarrekening.

Het krediet van IBOR bestaat uit:
- Renovatie
  - Renovatie wordt gedekt middels onttrekking uit de Voorziening IBOR.
- Vervanging Civiele kunstwerken
- Vervanging Openbare verlichting
  - Vervanging wordt geactiveerd en over een periode van 25 tot 40 jaar afgeschreven. Dit leidt tot een afschrijvings- en rentelasten in de exploitatie.

Het krediet van de riolering wordt geactiveerd en over een periode van 25 tot 40 jaar afgeschreven. Ook dit leidt tot een afschrijvings- en rentelasten in de exploitatie.

Met deze werkwijze conformeren wij ons aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

			SALDO (x € 1.000)		
Projecten	Afsluiten	Toelichting	IBOR	VGRP	TOTAAL
Projectenboek 2018			**-42**	**-5**	**-47**
Projectenboek 2018 - IBOR	*Ja*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR*	*1.733*	*1.774*	*-42*
Projectenboek 2018 - Riolering	*Ja*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP*	*1.784*	*1.790*	*-5*
- 18.2 Agterpoort - Haastrecht	Ja	Het project is gereed en het krediet kan worden afgesloten.			

			SALDO (x € 1.000)		
Projecten	**Afsluiten**	**Toelichting**	**IBOR**	**VGRP**	**TOTAAL**
Projectenboek 2020			**2.743**	**2.541**	**5.284**
Projectenboek 2020 - IBOR	*Deels*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR*	*7.876*	*5.132*	*2.743*
Projectenboek 2020 - Riolering	*Deels*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP*	*9.066*	*6.525*	*2.541*
- 20.1 Leeghwaterstraat e.o. - Schoonhoven	Ja	Het project is afgerond en kan worden afgesloten.			
- 20.4 H Dunantstr/Meidoornstr - Bergambacht	Nee	Dit project is in de uitvoeringsfase.			
- 20.5 Weidebloemstraat - Berkenwoude	Nee	Dit project heeft in de voorbereiding veel vertraging opgelopen, onder andere door werkzaamheden door netbeheerder Stedin. Inmiddels is het project aanbesteed. De werkzaamheden starten naar verwachting in februari 2024.			
- 20.6 Tiendweg West - Lekkerkerk	Nee	Diverse nutsbedrijven dienen werkzaamheden uit te voeren, vooruitlopend op de voorgenomen reconstructiewerkzaamheden van de gemeente. De uitvoeringsfase van de reconstructie van de verkeersbruggen en de rijbaan vindt in 2024 plaats. Om de kwaliteit van de rijbaan voorlopig veilig te stellen is in 2023 een tijdelijke asfaltdeklaag aangebracht.			
- 20.7 Wilhelminastraat - Lekkerkerk	Ja	Het project is afgerond en kan worden afgesloten.			
- 20.8 Heemraadsweg eo - Ouderkerk	Ja	Het project is afgerond en kan worden afgesloten.			

			SALDO (x € 1.000)		
Projecten	**Afsluiten**	**Toelichting**	**IBOR**	**VGRP**	**TOTAAL**
Projectenboek 2021			**5.448**	**6.840**	**12.288**
Projectenboek 2021 - IBOR	*Nee*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR*	*6.631*	*1.183*	*5.448*
Projectenboek 2021 - Riolering	*Nee*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP*	*7.887*	*1.047*	*6.840*
- 21.1 Asserlaan - Schoonhoven	Nee	Het project zit in ontwerpfase. Diverse nutsbedrijven gaan werkzaamheden uitvoeren. Momenteel is de geplande start van de onderhoudswerkzaamheden van de gemeente Q1-2025. Wegens de slechte staat van de bestrating en de uitloop van de start van de realisatie, zijn eind 2023 de slechte delen van de bestrating aangepakt.			
- 21.2 Bovenkerkseweg - Stolwijk	Ja	Het project is binnen het budget afgerond.			
- 21.3 Centrum - Haastrecht	Nee	Het project is nog in voorbereiding. Aanbesteding onderdeel relining is gebeurd in 2023 en gaat in het voor jaar van 2024 in uitvoering. Aanbesteding herinrichting Centrum Haastrecht vindt plaats rond de zomerperiode van 2024.			
- 21.4 Baken - Krimpen aan de Lek	Ja	De nodige aanvullende werkzaamheden aan de riolering zijn uitgevoerd. Project is afgerond met een lichte overschrijding op het budget riolering.			
- 21.5 Wilhelminastraat e.o. - Ouderkerk	Nee	Het project in contractfase. Nutsbedrijven starten, nadat zij een lange stagnatie hebben veroorzaakt, begin 2024 met werkzaamheden. Vervolgens vinden de onderhoudswerkzaamheden van de gemeente plaats met een verwachte start in het 4e kwartaal van 2024. De nodige maatregelen om de bestrating in veilige staat te houden, zijn uitgevoerd.			

			SALDO (x € 1.000)		
Projecten	**Afsluiten**	**Toelichting**	**IBOR**	**VGRP**	**TOTAAL**
Projectenboek 2022			**7.000**	**6.316**	**13.316**
Projectenboek 2022 - IBOR	*Nee*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR*	*7.317*	*317*	*7.000*
Projectenboek 2022 - Riolering	*Nee*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP*	*6.510*	*194*	*6.316*
- 22.1 Poolcirkel e.o. - Krimpen aan de Lek	Nee	Het project zit in ontwerpfase, geplande start realisatie is kwartaal 4 van 2024.			
- 22.2 De Ark - Schoonhoven	Nee	De werkzaamheden van dit project zijn afgerond en de nazorgfase is ingegaan. Het project wordt in 2024 afgerond.			
- 22.3 JG Staringlaan-Boezemsingel - Gouderak	Nee	Het project is in voorbereidingsfase.			
- 22.4 Zijdeweg-Abelenlaan - Ouderkerk	Nee	Het project zit in ontwerpfase.			
- 22.5 Capellelaan - Ammerstol	Nee	Het project Capellelaan is in voorbereiding.			

			SALDO (x € 1.000)		
Projecten	**Afsluiten**	**Toelichting**	**IBOR**	**VGRP**	**TOTAAL**
Projectenboek 2023			**8.200**	**8.430**	**16.630**
Projectenboek 2023 - IBOR	*Nee*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - IBOR*	*8.380*	*179*	*8.200*
Projectenboek 2023 - Riolering	*Nee*	*zie par C. Onderhoud kapitaalgoederen - VGRP*	*8.740*	*310*	*8.430*
- 23.1 Kerkweg Zuid Weteringsingel - Berkenwoude	Nee	Kerkweg Zuid Weteringsingel is nog in de initiatieffase. Het exacte projectgebied en werkzaamheden moeten nog bepaald worden.			
- 23.2 Talmastraat - Nic Beetsstraat - Lekkerkerk	Nee	In 2023 zijn de voorbereidingen gestart en het ontwerpproces loopt in 2024 nog door. De uitvoering wordt verwacht in 2025.			
- 23.3 Tussenlanen - Hennepstraat - Bergambacht	Nee	Het project is in de ontwerpfase. Eerste communicatie naar bewoners heeft plaatsgevonden. Marktplein wordt vooruitlopend op de rest van het project opgehoogd gezien de klachten over wateroverlast.			
- 23.4 Bergvliet Noord - Stolwijk	Nee	Het project is in voorbereiding.			
- 23.5 Beroepenbuurt - Krimpen aan de Lek	Nee	Het project is in voorbereidingsfase.			

Middelgroot onderhoud IBOR en VGRP

	SALDO (x € 1.000)		
	IBOR	**VGRP**	**TOTAAL**
Middelgroot onderhoud IBOR en VGRP	**3.814**	**2.196**	**6.010**
Het middelgroot onderhoud aan de openbare ruimte wordt uitgevoerd op basis van een werkbegroting. In deze werkbegroting wordt een inschatting gemaakt van de noodzakelijke werkzaamheden. Jaarlijks wordt er op deze manier middelen beschikbaar gesteld vanuit de voorziening IBOR. De niet bestede middelen zijn beschikbaar voor het komende jaar waardoor er sprake is van een doorlopend krediet.			

D. Financiering

Algemeen

Inleiding

In de paragraaf financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Krimpenerwaard toegelicht. De toelichting vindt plaats in een onderdeel algemene ontwikkelingen en een onderdeel ontwikkelingen gemeente Krimpenerwaard. Onder de algemene ontwikkelingen komen de renteontwikkelingen aan de orde. Het onderdeel ontwikkelingen gemeente Krimpenerwaard richt zich specifiek op de financiering, renteberekening en het voldoen aan wettelijke bepalingen van de gemeente Krimpenerwaard.

Belangrijkste conclusies

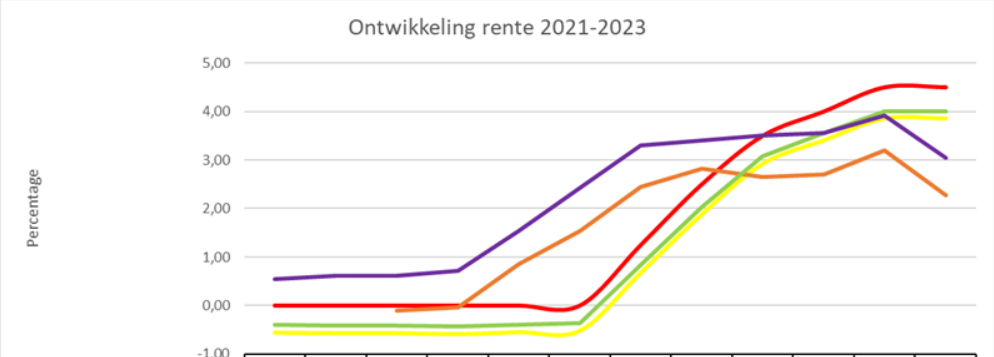
De belangrijkste conclusies uit de paragraaf financiering zijn:

- De gemeente Krimpenerwaard heeft de komende jaren te maken met een sterk oplopende financieringsbehoefte. Voor spreiding van het renterisico zijn in 2021 een tweetal langlopende geldleningen aangetrokken.
- De stijging van de rente was in 2022 en 2023 fors. De oorzaak van stijgende rente komt met name door een sterk toegenomen inflatie.
- Het saldo van de langlopende geldleningen bedraagt per 31 december 2023 € 89,9 miljoen. Er zijn in 2023 geen nieuwe leningen afgesloten. De gemiddelde rente voor de totale leningenportefeuille bedraagt per 31 december 2023 0,97%.
- De overtollige financieringsmiddelen bedragen per 31 december 2023 € 54,2 miljoen. Deze zijn risicovrij geparkeerd bij het ministerie van Financiën (schatkistbankieren).
- In 2023 is geen rente toegerekend aan de activa. De omslagrente voor 2023 bedraagt door rentevoordelen 0% in plaats van de geraamde 0,8%.
- Er is voldaan aan de voorschriften vanuit de wet Fido (kasgeldlimiet en renterisiconorm).
- In de Financiële verordening 2023 is opgenomen dat het college eens in de vier jaar een treasurystatuut vaststelt. Het Treasurystatuut Krimpenerwaard is in 2020 vastgesteld en wordt geactualiseerd in 2024.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

Het voorspellen van de renteontwikkeling is een lastige opgave, zeker op de lange termijn. In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van rente in de periode 2021-2023 weergegeven. Naast de ECB-rente, het algemene Euribor tarief en het tarief van de 10 jaars staatslening worden de tarieven van verschillende gemeentelijke financieringsmogelijkheden in de grafiek gepresenteerd.

	01-04-2021	01-07-2021	01-10-2021	01-01-2022	01-04-2022	01-07-2022	01-10-2022	01-01-2023	01-04-2023	01-07-2023	01-10-2023	01-01-2024
ECB refirente	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,25	2,50	3,50	4,00	4,50	4,50
Rente 1-maands Euribor	-0,55	-0,56	-0,56	-0,58	-0,54	-0,51	0,68	1,88	2,92	3,40	3,85	3,85
Ned. 10 jaars staatslening			-0,11	-0,03	0,86	1,54	2,44	2,82	2,65	2,70	3,19	2,27
Rekening-courant o/g	-0,40	-0,41	-0,41	-0,43	-0,39	-0,36	0,83	2,03	3,07	3,55	4,00	4,00
Lang geld gelijk 20 jaar o/g	0,54	0,62	0,62	0,72	1,54	2,42	3,30	3,41	3,51	3,55	3,92	3,05

De rentemarkt wordt vaak opgedeeld in de geldmarkt (geldmarktrente) en de kapitaalmarkt (kapitaalmarktrente). Hierbij wordt onder de geldmarktrente de korte rente verstaan en onder de kapitaalmarktrente de lange rente (met een looptijd vanaf 2 jaar). Euribor is het gemiddelde rentetarief waartegen een groot aantal vooraanstaande Europese banken elkaar leningen in euro's verstrekken en vormt de basis voor andere (kortlopende) rentetarieven. Als maatstaf van de kapitaalmarktrente wordt vaak naar staatsleningen gekeken.

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De Europese Centrale Bank heeft in 2022 de rentetarieven in totaal met 2,5% verhoogd. In 2023 heeft de ECB de rentetarieven met nog eens 2% verhoogd. Met de diverse rentestappen wil de ECB voorkomen dat de hoge inflatie verder in de economie wortelt.

Conform wet- en regelgeving worden overtollige financieringsmiddelen ondergebracht in rekening-courant bij ’s Rijks schatkist. De te ontvangen creditrente in rekening-courant van ’s Rijks schatkist is in 2023 opgelopen van 1,9% per 1 januari 2023 naar 3,9% per 31 december 2023.

Ontwikkelingen Krimpenerwaard

Beleidsvoornemen treasury
In het treasurystatuut 2020 heeft het college de kaders voor de treasuryfunctie bepaald. Het beleid van onze gemeente is erop gericht om de financieringsbehoefte zo gunstig mogelijk af te dekken.
In de meerjarenbegroting 2023-2026 staat vermeld dat als er een lening moet worden aangetrokken er eerst gebruik wordt gemaakt van kortlopende geldleningen. Dit omdat de rente op de kortlopende middelen in het algemeen gunstiger zou zijn dan de rente op langlopende middelen. In het 3e kwartaal 2023 is als gevolg van rente-ontwikkelingen financiering met langlopende middelen echter gunstiger geworden dan financiering met kortlopende middelen.
In de meerjarenbegroting 2023-2026 staat vermeld dat de gemeente Krimpenerwaard werkt vanuit totaalfinanciering. Alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden hierbij gesaldeerd voordat de gemeente zich op de geld- of kapitaalmarkt begeeft. In 2023 heeft de gemeente, conform het beleidsvoornemen, gewerkt met totaalfinanciering. Er heeft in 2023 geen projectfinanciering plaatsgevonden.
In de meerjarenbegroting 2023-2026 werd rekening gehouden met het aantrekken van een nieuwe geldlening in 2023 van € 10 miljoen. In 2023 is geen financieringstekort ontstaan door het aantrekken van geldleningen in 2021. Ervaring leert ook dat de werkelijke liquiditeitsbehoefte in de praktijk vaak lager uitvalt dan een begroot financieringstekort.

Risicobeheer
In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn voor de beheersing van de renterisico’s de kasgeldlimiet en de renterisiconorm opgenomen.

Kasgeldlimiet
De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren (looptijd korter dan 1 jaar). In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico in zich heeft, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten.
De kasgeldlimiet is in 2023 ruimschoots binnen de wettelijke norm gebleven.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	1e kwartaal 2023	2e kwartaal 2023	3e kwartaal 2023	4e kwartaal 2023
Grondslag: Begrotingstotaal (primitieve begroting)	161.775	161.775	161.775	161.775
Toegestane kasgeldlimiet:				
- relevant percentage (wettelijk voorgeschreven)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
In bedrag (1)	13.751	€13.751	€13.751	€13.751
Liquiditeitspositie 2022:				
- Kortlopende schuld (negatief betekent schuld)	-66	-117	-297	-90
- Vlottende middelen (positief betekent tegoed)	49.272	43.444	53.475	51.769
Vlottende middelen minus kortlopende schuld (2)	49.206	43.327	53.178	51.679
Ruimte (+) / overschrijding (-) (1+2)	**62.957**	**57.078**	**66.929**	**65.430**

Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet worden nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken.

Renterisiconorm
Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. De renterisiconorm is gekoppeld aan het begrotingstotaal.

Berekening renterisiconorm	Werkelijk		Begroot		
(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Renterisico's (aflossingen op vaste schuld):					
- renteherziening op vaste schuld	-	-	-	-	-
- aflossingen	7.225	7.225	6.725	7.475	9.825
Renterisico	7.225	7.225	6.725	7.475	9.825
Berekening renterisiconorm:					
Begrotingstotaal	151.638	161.775	177.311	168.176	169.442
Bij ministerie vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	30.328	32.355	35.462	33.635	33.888
Toetsing renterisico aan norm:					
Renterisiconorm	30.328	32.355	35.462	33.635	33.888
Renterisico	7.225	7.225	6.725	7.475	9.825
Ruimte (+) / overschrijding (-)	**23.103**	**25.130**	**28.737**	**26.160**	**24.063**

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat het risico dat de gemeente loopt op haar vaste schuld beperkt is en in de periode 2022-2026 ruim binnen de norm blijft.

Leningenportefeuille
De schuldpositie van de gemeente wordt bepaald door de omvang van de portefeuille opgenomen geldleningen in combinatie met de debetstand op de rekening-courant. Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de schuldpositie over de periode 2022 tot en met 2026.

Schuldpositie (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Onderhandse geldleningen binnenlandse banken					
- hoofdsom leningen per 1 januari	104.375	97.150	89.925	133.200	175.725
- aangetrokken geldleningen					
- aflossingen afgesloten leningen t/m 2022	-7.225	-7.225	-6.725	-6.225	-6.075
- nog af te sluiten lening per 01-12-2023, 20 jr., 2,5%			50.000	-1.250	-1.250
- nog af te sluiten lening per 01-07-2024, 20 jr., 2,5%				50.000	-2.500
- nog af te sluiten lening per 01-07-2025, 20 jr., 2,5%					30.000
Hoofdsom leningen per 31 december	**97.150**	**89.925**	**133.200**	**175.725**	**195.900**

In 2023 zijn geen langlopende geldleningen afgesloten. In bovenstaande tabel zijn de aan te trekken geldleningen 2024-2026 gebaseerd op de liquiditeitsprognose van de meerjarenbegroting 2024-2027 weergegeven.

De gemiddelde rente voor de totale leningenportefeuille bedraagt per 31 december 2023 0,97%. In 2020 is vanuit de reserve Enecogelden een bestemmingsreserve “Overrente” gevormd voor een bedrag van € 5,8 miljoen. Deze reserve en inzet veroorzaakt een structureel dekkingsmiddel ter dekking van rentelasten. In 2023 heeft een vrijval plaatsgevonden van afgerond € 0,6 miljoen.

Rentemethodiek en Renteresultaat

Voor de toerekening van rentelasten aan taakvelden wordt gebruik gemaakt van de rente-omslagmethode. Hierbij wordt het totaal van de rentelasten verdeeld over taakvelden op basis van de boekwaarden van de investeringen. De totale rentelasten hebben betrekking op betaalde rente van langlopende geldleningen en worden verminderd met ontvangen rente op uitgezette gelden. Bij deze rentemethodiek wordt het totaal van de rente dus omgeslagen op basis van het totaal van de activa. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat wanneer het saldo van de rentebaten hoger is dan van de rentelasten het renteresultaat op het taakveld Treasury blijft. Er mag geen negatieve omslagrente worden toegerekend aan andere taakvelden. Onderstaand renteschema geeft inzicht in de geraamde en werkelijke rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

	Rentetoerekening (bedragen x € 1.000)	Begroot 2023		Werkelijk 2023	
a.	Externe rentelasten over korte en lange financiering		928		907
b.	Externe rentebaten over korte en lange financiering		0		-1622
	Saldo rentelasten en -baten		928		-715
c1.	Doorberekende rente aan grondexploitaties	6		-6	
c2.	Rente projectfinanciering	0		0	
c3.	Rentebaten van doorverstrekte leningen	-109		-105	
			-103		-111
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		825		-826
d1.	Rente over eigen vermogen	199		232	
d2.	Rente over voorzieningen	0		0	
			199		232
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen		1024		-594
e.	De aan taakvelden tegerekende rente		-1120		0
	Boekwaarde activa welke integraal wordt gefinancieerd (peildatum 01-01-2022, conform mjb. 2022-2025)	140.000		154.404	
	Voorcalculatorische rentepercentage begroting 2022	0,8%		0,0%	
	Renteresultaat op taakveld Treasury (-/- = voordelig)		**-96**		**-594**

In 2023 hebben de overtollige financieringsmiddelen gemiddeld circa € 50 miljoen bedragen. Van deze overliquiditeit is in januari 2023 een deel geparkeerd als kasgeldlening bij een andere decentrale overheid. Na vereffening van deze kasgeldlening is de overliquiditeit volledig ondergebracht bij ’s Rijks Schatkist, omdat ook bij het schatkistbankieren een concurrerende rentevergoeding werd ingevoerd. De overliquiditeit heeft in 2023 circa € 1,6 miljoen aan rentebaten gegenereerd. Als gevolg van de verkregen rentebaten is in 2023 de situatie ontstaan dat er meer rente is ontvangen dan is betaald op basis van de bestaande leningenportefeuille. In dat geval leidt bovenstaand renteschema tot een renteomslag van -0,4%. Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het renteresultaat in 2023 toegerekend aan het taakveld Treausury en is op overige taakvelden geen rente verantwoord.

Kredietrisicobeheer op verstrekte geldleningen en garanties en overige uitzettingen

In de Wet fido en het Treasurystatuut Gemeente Krimpenerwaard 2020 is als algemeen uitgangspunt vastgesteld dat leningen of garanties alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. In de in 2020 vastgestelde gemeentelijke Beleidsregels leningen en garantstellingen zijn verdere voorwaarden opgenomen voor het verstrekken van leningen en garanties.
Kredietrisicobeheer richt zich op de kredietwaardigheid (en dus risicoprofiel) van de tegenpartij bij financiële transacties. Mede door tussenkomst van waarborgfondsen en/of andere financieringsregelingen loopt de gemeente een zeer beperkt risico bij uitstaande leningen en garanties.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de verstrekte geldleningen en garantstellingen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	**Werkelijk 31-12-2022**	**Werkelijk 31-12-2023**
Verstrekte geldleningen:		
- Startersleningen SVn	4.980	6.603
- Duurzaamheidsleningen (woningen) SVn	589	1.122
- Stimuleringsleningen verduurzaming maatschappelijke accommodaties SVn	-	382
- Leningen aan verenigingen en stichtingen	211	206
- Leningen aan woningbouwcorporaties	6	5
Garanties:		
- Waarborgfonds Sociale Woningbouw	116.132	125.045
- Overige gewaarborgde geldleningen	725	662
Totaal	**122.643**	**134.025**

Overige uitzettingen betreffen overtollige financieringsmiddelen. Deze zijn ultimo 2023, conform wet- en regelgeving, risicovrij geparkeerd bij het ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Op 31 december 2023 was een bedrag van circa € 54,2 miljoen aan tijdelijke overliquiditeit geparkeerd.

Liquiditeitsrisico
Er is in 2023 gewerkt met een liquiditeitsprognose, welke regelmatig werd geactualiseerd. In 2023 was de toegang tot de kapitaalmarkt het gehele jaar gewaarborgd. Als gevolg hiervan waren er voldoende geldmiddelen beschikbaar om aan directe verplichtingen te voldoen.

Geldstromenbeheer
De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de BNG Bank. De saldi van de rekeningen bij de andere banken wordt zoveel als mogelijk overgeboekt naar de rekening bij de BNG Bank.

Relatiebeheer
De bancaire partijen waarmee de gemeente Krimpenerwaard zaken doet vallen onder toezicht van De Nederlandsche Bank en de Verzekeringskamer.
In 2018 is een financieringsovereenkomst met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) afgesloten. Dit raamcontract voor een krediet- en depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer

wordt periodiek beoordeeld op inhoudelijke bepalingen en concurrerende condities. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de BNG Bank een unieke plaats inneemt ten opzichte van andere banken, omdat voor het ontvangen van rijksuitkeringen een lopende rekening bij deze bank vereist is. Overigens worden de faciliteiten van de BNG Bank toereikend geacht en de condities marktconform.

E. Bedrijfsvoering

Algemeen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft in artikel 14 aan dat de paragraaf bedrijfsvoering tenminste inzicht geeft in de stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering gaat over de manier waarop we middelen inzetten om onze taken te vervullen en de afgesproken resultaten te leveren. Dit alles op een zo effectief en efficient mogelijke manier.

2023 is het eerste controlejaar van onze nieuwe accountant BDO. De samenwerking verloopt tot op heden naar wens en er wordt van beide kanten geïnvesteerd in de samenwerking. Hierdoor is de jaarrekeningcontrole efficiënt en effectief verlopen en krijgen we als organisatie inzicht in mogelijke ontwikkelkansen.

Welke resultaten hebben we in 2023 bereikt?

Dienstverlening

Inwoner centraal is het uitgangspunt van onze dienstverlening. Het afgelopen jaar hebben wij onderzocht wat onze inwoners vinden van onze dienstverlening en wat onze belangrijkste verbeterpunten zijn. We hebben diverse klantreizen uitgevoerd en er is een onderzoek gedaan naar dienstverlening via het inwonerspanel. Naar aanleiding van dit onderzoek hebben wij gesprekken gevoerd met inwoners. Uit al deze onderzoeken komen drie thema's naar voren die volgens inwoners het meest belangrijk zijn: dienstverlening dichtbij, bereikbaarheid en toegankelijkheid. Met onze dienstverleningsvisie als uitgangspunt en met de focus op de drie bovengenoemde thema's hebben wij het afgelopen jaar een aantal projecten voortgezet en afgerond. In het kader van nabijheid is er een onderzoek gedaan naar de behoefte aan servicepunten in de kernen. Er is gewerkt aan een betere bereikbaarheid door een andere inrichting van de nieuwe telefooncentrale en het terugdringen van openstaande klantcontacten. Op het gebied van toegankelijkheid zijn er onder andere gebruikersonderzoeken gedaan naar de website.

Informatiebeleid

In 2023 is de vergunningenapplicatie ingericht voor de omgevingswet die per 1 januari 2024 is ingegaan. De applicatie is aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ten behoeve van gegevensuitwisseling met ketenpartners en op het zaaksysteem voor het digitaal duurzaam archiveren van de vergunningen. Ten behoeve van de Wet elektronische publicaties is een extra module geïmplementeerd om informatie digitaal ter inzage te kunnen leggen. In het kader van de Wet Open Overheid is gestart met het actief openbaar maken van informatie via de website woo.krimpenerwaard.nl. De aanbesteding voor een nieuwe website is afgerond, de website wordt in 2024 geïmplementeerd. Ook is de aanbesteding voor een nieuw financieel systeem afgerond. Deze applicatie zal in 2024 worden geïmplementeerd en in 2025 in gebruik genomen worden.

De gemeente Krimpenerwaard heeft geparticipeerd in het VNG project datacommunicatie: 'GGI netwerk'. Er wordt onderzocht op welke wijze de vergoeding van deze verbinding op dit moment plaatsvindt. Dit wordt momenteel nog niet bekostigd.

De telefooncentrale is vervangen door een telefoonfaciliteit gebaseerd op Microsoft Teams. Daarmee is aansluiting gezocht op nieuwe technologie waar in de Coronaperiode uitgebreid mee is geëxperimenteerd. Teams integreert "normale" telefonie met vergaderen, videobellen, chat en het delen van documenten. Ook de mobiele telefonieabonnementen zijn aanbesteed.
In het kader van de digitale duurzaamheid is samen met het Streekarchief Midden-Holland een digitale archiveringsvoorziening ("e-depot") aanbesteed. In de loop van 2023 zijn de in het Streekarchief deelnemende gemeenten gestart met pilots om informatie in dit e-depot onder te brengen. De gemeente Krimpenerwaard is bezig met de pilot om video-tulen in dit depot onder te brengen.

Informatiebeveiliging

Door de verbetering van bestaande en de invoering van nieuwe maatregelen blijven we werken aan de verhoging van de digitale weerbaarheid van de gemeente Krimpenerwaard.
Nadat de functies van Functionaris Gegevensbescherming (FG) en Privacy Officer (PO) zijn gesplitst, is ook de functie van Chief Information Security Officer (CISO) gecreëerd. Door de beveiligingsfuncties onder te brengen bij team Concern control zijn deze functionarissen beter in staat een onafhankelijke positie in te nemen met betrekking tot informatiebeveiliging en privacybescherming. Er is een nieuw Strategisch informatiebeveiligingsbeleid 2023-2026 door het college vastgesteld en er is gestart met een bewustzijnsmanagementsysteem (BMS) waarmee de komende 3 jaar de training van medewerkers vormgegeven en gemonitord.
Voor het behandelen van informatiebeveiligingsincidenten is een Incidentmanagement en responsebeleid en -proces vastgesteld. De gemeente Krimpenerwaard neemt deel aan het VNG project ‘Monitoring & Response’. De gemeente zal in 2024 hier de overeenkomst voor aangaan. Dit brengt structurele kosten met zich mee.

Op het gebied van automatisering is er een applicatie in gebruik genomen die medewerkers ondersteund bij het anonimiseren van documenten die gepubliceerd worden. Om ongewenste e-mail (spam) nog beter te kunnen onderscheppen is het spamfilter vervangen.

Huisvesting

Gemeentehuis
In vervolg op het besluit van de raad van 5 juli 2022 over de definitieve locatie van het gemeentehuis, is in 2023 het voorlopig en definitief ontwerp van het gemeentehuis opgesteld en vastgesteld. Op 14 maart 2023 heeft uw raad het realisatiebudget voor de bouw van het gemeentehuis beschikbaar gesteld. Ook heeft uw raad op 19 september 2023 het bestemmingsplan vastgesteld. Tegen het bestemmingsplan is 1 beroepsschrift ingediend dat in behandeling is bij de Raad van State. In oktober 2023 is de grondkavel voor het gemeentehuis van Dunea aangekocht en in eigendom verworven. In oktober 2023 is gestart met de Europese aanbesteding van de bouw van het gemeentehuis. In de selectiefase zijn voor de bouwkundige realisatie en de installaties 5 aannemers geselecteerd voor de vervolgfase (gunningsfase). Voor deze fase zijn de aannemers uitgenodigd om een prijsaanbieding te doen. In het 2e kwartaal van 2024 wordt besloten over de gunning. Na de start van de bouw medio 2024 is het de planning om in 2025 het gemeentehuis op te leveren en in gebruik te nemen. Als voorbehoud voor deze planning gelden de uitkomsten van de aanbesteding en het tijdig uitvoerbaar zijn van de omgevingsvergunning.

Huisvesting buitendienst
Op 21 december 2021 heeft uw raad het ontwerp- en realisatiekrediet voor de nieuwe huisvesting van de buitendienst beschikbaar gesteld. Ten opzichte van het realisatiekrediet van december 2021 van € 3.873.000, bleek in 2023 de investeringsraming fors te zijn gestegen (33%). De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de forse stijging van lonen en prijzen van materialen en grondstoffen, die zich na het besluit van uw raad (van december 2021) vanaf 2022 aandienden, de uitwerking van het ontwerp en de keuze voor een duurzamer gebouw. In plaats van een bijna-duurzaam gebouw (BENG) wordt de nieuwbouw energieneutraal/nul-op-de-meter gerealiseerd (ENG/NOM). Uw raad heeft bij de vaststelling van de begroting 2024 ingestemd met de extra kosten en de verhoging van het budget. In november 2023 is met de aannemer Bouwbedrijf De Vries & Verburg uit Stolwijk de aannemingsovereenkomst gesloten. De planning is, onder voorbehoud van het tijdig uitvoerbaar zijn van de omgevingsvergunning, de nieuwe huisvesting van de buitendienst in november 2024 op te leveren en in gebruik te nemen.

Krimpenerwaard Vooruit!
Om de organisatieontwikkeling en de speerpunten vanuit Krimpenerwaard Vooruit! handen en voeten te geven, zijn er in 2023 diverse ontwikkeltrajecten geweest. De directie en de teammanagers hebben hun relatief nieuwe rol meer eigen gemaakt en zijn aan de slag gegaan met thema’s als besluitvorming, rolduidelijkheid en managementvaardigheden. Het overgrote deel van de teams heeft een of meerdere teamsessies gekregen. In deze sessies hebben ze meer handen en voeten gegeven aan de vijf speerpunten. Na afloop van de sessies zien we dat er meer bewustzijn is voor wat betreft deze speerpunten. Met name de speerpunten "de behoefte van de inwoner staat centraal", "samen komen we verder" en "je neemt verantwoordelijkheid en gaat ervoor" zijn veel besproken. We zien ook dat er al veel goed gaat, dat de speerpunten een vrij natuurlijke kapstok zijn voor al het werk dat we verzetten. De

eerste helft van 2024 wordt er verder gewerkt aan het vorm geven van de volgende fase van Krimpenerwaard Vooruit!. Met input van directie, managers en medewerkers wordt bepaald waar de focus van KV! en de speerpunten op moet liggen.

Hybride werken
Hybride werken is niet meer weg te denken in onze bedrijfsvoering. We hebben goede mogelijkheden en faciliteiten om tijd- en plaatsonafhankelijk te werken. Omdat we het wel van belang vinden de onderlinge verbinding en de verbondenheid met de organisatie goed te houden, hanteren we de richtlijn dat medewerkers minimaal 50% van de tijd op kantoor werken. Het hybride werken blijkt ook een belangrijk argument voor nieuwe medewerkers om bij de gemeente Krimpenerwaard te komen werken.

Hoe doen we het in cijfers (P&O).

De ambtelijke organisatie ervaart ook in 2023 druk, de arbeidsmarkt blijft krap en dit heeft invloed op zowel de uitstroom als het lastig kunnen invullen van vacatures. De inzet op recruitment, strategisch HR beleid, secundaire arbeidsvoorwaarden en goede arbeidsomstandigheden zijn daarom van belang. We hebben hier in 2023 verder op ingezet en ook opleiding en ontwikkeling is en blijft een belangrijk onderdeel van onze HR aanpak.

Ziekteverzuim
Het verzuim is in 2023 ten opzichte van 2022 iets gestegen: van 6,9% in 2022 naar 7,1% in 2023. Dit met name als gevolg van het langdurig verzuim. Het verzuimcijfer wordt bepaald door het kort, middellang en lang verzuim. Daarnaast kan er sprake zijn van extra lang verzuim (>365 dagen). De stijging wordt net als in 2022 vooral veroorzaakt door het lange verzuim. Het lange verzuim is gestegen naar 4,7%, in 2022 was dit 3,9%. In tegenstelling tot het lange verzuim, is het korte verzuim gedaald naar 0,6% en is ook de meldingsfrequentie gedaald van 1,1 naar 0,8. We zien dit ook terug in het percentage medewerkers dat zich niet heeft ziekgemeld, van 39% in 2022 is dit gestegen naar 59% van de medewerkers die geen ziekteverzuim hebben gehad in 2023.

	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Verzuimpercentage	4,93	5,37	4,93	6,92	7,1

Formatie, bezetting en inhuur derden
Mutaties in de personeelsformatie van de ambtelijke organisatie zijn onvermijdelijk om als gemeente in te spelen op ontwikkelingen en veranderingen. Een toename van de vraag van inwoners (naar ondersteuning van de gemeente) met daarbij ook een grotere complexiteit van deze vragen zorgt voor een toename van de werkvoorraden. Om de dienstverlening naar de inwoner op peil te kunnen houden is het vaak onvermijdelijk extra formatie in te zetten. Daarnaast worden op basis van het collegeprogramma keuzes gemaakt over het inleveren of toevoegen van formatie.

De formatie per 1.000 inwoners is in 2023 gestegen van 7,46 naar 7,84. Dit komt onder meer door een uitbreiding van de formatie bij Jeugd, WMO en Participatie. Omdat de formatie op bedrijfsvoering (deels) meegroeit met de organisatie, resulteert deze ontwikkeling in groei van formatie bij o.a. juridische zaken, communicatie en P&O.
De bezetting is ten opzichte van 2022 gestegen van 6,7 per 1000 inwoners naar 6,98 per 1000 inwoners eind 2023.
Door meer in te zetten op recruitment zijn er in de loop van 2023 meer vacatures ingevuld. Het percentage inhuur t.o.v. de loonsom is wel gestegen, dit zowel als gevolg van de langere termijn waarin vacatures openstaan als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt, hogere tarieven voor inhuur alsmede als gevolg van het lange ziekteverzuim (vervangingsinhuur).

	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Bevolkingsaantal	56.048	56.606	56.622	57.062	57.700
Formatie (aantal fte per 1.000 inw.)	6,9	7	7,1	7,46	7,84
Formatie (totaal) in fte	391,58	399,89	403,66	425,49	452,6
Bezetting (aantal fte per 1.000 inw.)	6,4	6,4	6,7	6,7	6,98
Bezetting (totaal) in fte	359,83	360,62	379,26	383,9	403
Externe inhuur* (% tot. loonsom + tot. Kosten inhuur)	16,67	19,89	18,98	21,38	25,4%

x € 1.000	Begroot 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Personele lasten	44.003	44.057	-54
Totaal			**-54**

Het voordeel over de taakvelden op de loonkosten betreft bijgeraamde vacatureruimte en loonkosten die ingezet zijn om de extra inhuurlasten te dekken. Niet alle vacatures kunnen direct ingevuld worden. Per saldo is de overschrijding minimaal met € 54.000. In de tussentijdse rapportages is er voor een bedrag van € 1,4 miljoen bijgeraamd voor langdurig verzuim en incidentele inhuur voor diverse extra taken. Dit bedrag is onttrokken aan de egalisatie reserve bedrijfsvoering, reserve sociaal domen en (indirect) vanuit de algemene reserve vrij vermogen.

In-, door- en uitstroom:
De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds goed te zien, het percentage uitstroom in 2023 9,6%. Wel zien we dat de instroom ook gestegen is. Door enerzijds verhoging van de formatie en anderzijds focus op recruitment is de instroom aanzienlijk gestegen van 12,1% naar 24,2%. Doorstroom is ook gestegen, naar 6,6%.

	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Instroom in aantal medewerkers	51	49	59	51	92
Instroom in %	12,3	11,7	13,6	12,1	24,2
Doorstroom in aantal medewerkers	28	24	24	25	30
Doorstroom in %	6,7	5,7	5,5	5,9	6,6
Uitstroom in aantal medewerkers	37	45	43	60	67
Uitstroom in %	8,9	10,7	8,9	14,2	9,4

Integriteitsbeleid

Met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren is ook de Ambtenarenwet 2017 in werking getreden. De Ambtenarenwet 2017 geeft het wettelijke kader aan voor wat betreft de rechten en plichten ten aanzien van het thema “integriteit”. Een van die verplichtingen is een jaarlijkse verantwoording over het gevoerde integriteitsbeleid.

Onze gemeentelijke organisatie is al een aantal jaar bezig met het thema integriteit. In 2023 hebben we dit een extra impuls gegeven door workshops over integriteit te organiseren voor directie, teammanagers en medewerkers. Door deze workshops zijn we ons (nog) beter bewust van integriteit. In deze workshops was aandacht voor het herkennen van integriteitsvalkuilen, het onderling bespreken van deze valkuilen en het op een vriendelijke en rechtvaardige manier van bepalen en aangeven van grenzen.

Wat is er tot nu toe gerealiseerd?
De gemeente wil een integere organisatie zijn. Dit ligt vast in de Regeling integriteitsbeleid 2022. Dit beleid is van toepassing voor alle medewerkers in dienst van de gemeente, inclusief inhuurkrachten en stagiaires.

Zoals eerder is aangegeven legt de Ambtenarenwet de gemeente in haar rol als werkgever diverse plichten (basisnormen) op. Deze zijn nader uitgewerkt in diverse documenten. Het huidige integriteitsbeleid voor de ambtelijke organisatie bestaat uit de volgende documenten:

- Regeling Integriteitsbeleid;
- Regeling Gedragscode integriteit;
- Regeling eed of belofte;
- Regeling gebruik sociaal media;
- Regeling nevenwerkzaamheden;
- Regeling melden vermoeden misstanden;
- Regeling klachtenbehandeling ongewenst gedrag;

Al deze documenten zijn te raadplegen via het intranet van de organisatie (KIS).

De Regeling melden financiële belangen is aangepast aan de nieuwe managementstructuur. Er zijn functionarissen aangewezen waarvoor een meldingsplicht geldt. Reden: zij vormen een knooppunt in de informatiestromen en (financiële) beslissingen binnen de organisatie. Bovendien vervullen zij in het licht van het integriteitbeleid een voorbeeldrol.

Vertrouwenspersoon
De organisatie kent zowel een interne als een externe vertrouwenspersoon. Medewerkers zijn hiermee bekend. De vertrouwenspersonen zijn zowel benaderbaar voor Integriteit als voor ongewenste omgangsvormen.

Verklaring omtrent gedrag en melden nevenfuncties
Onze organisatie beschikt over een procedure voor werving en selectie, waarin ook al aandacht wordt besteed aan integriteit. Het controleren van diploma's maakt daar deel van uit. Een verklaring omtrent het gedrag is een vereiste voor indiensttreding. Alle nieuwe medewerkers leggen de eed of belofte af. Inhuurkrachten ondertekenen een geheimhoudingsverklaring. In de overeenkomst met stagiaires is – naast een geheimhouding – bepaald dat het integriteitsbeleid en de gedragscode van toepassing is op de stagiaire.

Nieuwe medewerkers worden bij indiensttreding ook gewezen op de plicht om nevenwerkzaamheden te melden als deze de belangen van de gemeente kunnen schaden. Uitgangspunt is dat nevenwerkzaamheden zijn toegestaan, mits zij geen belemmering vormen voor het functioneren van de medewerker en/of de gemeente. De regeling nevenwerkzaamheden 2020 is voor medewerkers eenvoudig te raadplegen via het intranet KIS.

Verantwoord omgaan met informatie
De begrippen goed ambtenaarschap en goed werkgeverschap zijn in het integriteitsbeleid beschreven. De gedragscode geeft regels over wat onder goed ambtelijk handelen wordt verstaan. Daarbij zijn een aantal voorbeelden opgenomen. Een van die regels (ga verantwoord om met informatie) houdt verband met de verplichting van de medewerkers tot geheimhouding van hetgeen hen in verband met hun functie ter kennis is gekomen. Binnen de informatiebeveiliging is de bescherming van privacy van derden heel belangrijk. Onze organisatie kent voorschriften over het omgaan met vertrouwelijke informatie. Bij de in bruikleen gegeven "mobile device" word gewezen op de Regeling ICT middelen die ook op het intranet KIS is terug te vinden. Hierin zijn regels voor het veilig gebruik van de "mobile device" opgenomen.
Ook zijn maatregelen getroffen die moeten voorkomen dat onbevoegde derden vertrouwelijke gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Zo heeft iedere medewerker een eigen account waarbij niet iedereen toegang heeft tot alle gegevens en de verschillende digitale schijven van de gemeente. Er is sprake van autorisatiebeperking.

Melden vermoeden misstand of onregelmatigheid
Er is een interne en externe meldingsprocedure voor het melden van een vermoeden van een misstand of onregelmatigheid. De interne melding voorziet in een melding bij de (direct) leidinggevende of de vertrouwenspersoon. In de regeling is toegang tot het Huis van de Klokkenluiders als extern meldpunt

opgenomen. De Regeling melding vermoeden misstand of onregelmatigheid en de Meldingsprocedure (vermoeden) integriteitschendingen zijn te raadplegen via het intranet KIS.

Huisvestingskosten

Conform onze financiele verordening (artikel 22 Bedrijfsvoering) informeren wij u over de huisvestingslasten die ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dit betreft o.a. afschrijvings- en rentelasten, energiekosten, dagelijks- en groot onderhoud, verzekering, beveiliging en schoonmaakkosten.

x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Afschrijvingen	399	335	335
Rente vaste activa	51	-	-
Kapitaallasten	**450**	**335**	**335**
Belastingen	24	26	25
Energielasten	161	268	275
Schoonmaak	169	167	213
Waterverbruik	37	4	3
Beveiliging	81	22	11
Verzekering	27	27	31
Dagelijks onderhoud	114	-19	120
Groot onderhoud	145	145	145
Exploitatielasten	**758**	**640**	**822**

x € 1.000	Rekening *2022*	Begroting *2023*	Rekening *2023*
Gemeentekantoor	1.208	975	1.158
Gemeentewerf	262	332	279
Huisvestingslasten totaal	**1.471**	**1.307**	**1.437**

Informatie en Automatisering (I&A)

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de totale automatiseringskosten die ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dit betreft o.a. de kosten voor aanschaf en onderhoud van hard- en software, huur/leasekosten van apparatuur, kosten voor mobiele telefonie en lasten in verband met rente en afschrijving.

x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Afschrijvingen	400	382	382
Rente vaste activa	8	-	-
Kapitaallasten	**408**	**382**	**382**
Ombuigingbestaand beleid			
Duurzame goederen	103	46	68
Beveiligingskosten	19	91	34
Huur/lease machines	67	49	28
Aanschaf & onderhoud software	1.839	2.297	2.188
Aanschaf & onderhoud hardware	120	144	179
Datacommunicatie	49	91	27
Telefoonkosten	117	142	158
Exploitatielasten	**2.314**	**2.860**	**2.682**

x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Lasten automatisering	2.314	2.860	2.682
Totaal	**2.314**	**2.860**	**2.682**

Griffie & Gemeenteraad

Conform onze financiele verordening (artikel 22 Bedrijfsvoering) informeren wij u over de gedane uitgaven voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant

x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Gemeenteraad (incl. commissie)	797	848	791
Rekenkamer	61	81	77
Griffie	523	565	564
Accountant	148	94	157
Totaal	**1.529**	**1.588**	**1.588**

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Onderstaand volgt een korte omschrijving van deze criteria, gevolgd door een overzicht van de gevonden afwijkingen. Afwijkingen hoger dan € 100.000 worden nader toegelicht.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door uw raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investerings- en projectbudgetten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen.
Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dienen de afwijkingen in de jaarrekening herkenbaar te worden opgenomen en van een toelichting te worden voorzien. Als blijkt dat de gerealiseerde uitgaven op programmaniveau hoger zijn dan geautoriseerd, is er sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. De volgende begrotingsonrechtmatigheden vallen binnen de beleidskaders van uw raad en zijn derhalve acceptabel:

- Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet;
- Budgetoverschrijdingen bij open einde regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open einde karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding;
- Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor het jaar waarin deze verantwoord worden;
- Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren.

De acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden wel opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording, maar worden niet toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording.

Bij investerings- en projectbudgetten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde investeringsbudget. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het investeringsbudget, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium

Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Geconstateerde afwijkingen

Begrotingscriterium (in euro x 1.000)		Bedrag
1a	Overschrijding lasten programma's	1.455
	Overschrijding programma Bestuur en Ondersteuning : Personeelslasten	*163*
	Overschrijding programma Bestuur en Ondersteuning : Dotatie voorziening	*1.156*
	Overschrijding programma Verkeer, vervoer en Waterstaat: Hogere onderhoudskosten	*136*
1b	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	786
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.241**
4	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	
4a	*Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet;*	*513*
4b	*Budgetoverschrijdingen bij open einde regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open einde karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding;*	-
4c	*Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor het jaar waarin deze verantwoord worden;*	-
4d	*Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren.*	*273*
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden, zonder gevolgen (acceptabel, gecompenseerd, open einde etc.)	**786**
5	**Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden**	**1.455**

Voorwaardencriterium		Bedrag
*	Europese aanbestedingen	223
*	Overige onrechtmatigheden < dan 100.000	93
		316

Misbruik en oneigenlijkgebruik criterium		Bedrag
*	Geen bevindingen	-
		-

G	Verantwoordingsgrens	Bedrag
	1% van € 200.622.616 (totaal van lasten inclusief reserveringen, afgerond)	2.006

Toelichting acceptabele onrechtmatigheden

De overschrijdingen op de investeringsbudgetten (kredieten) zijn acceptabel op grond van de Financiële verordening Krimpenerwaard 2023. Een groot deel hiervan (€ 513.000) betreft een budgetoverschrijding die wordt gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (in dit geval bijdragen van derden). Het restant (€ 273.000) betreft budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren.

Toelichting bij geconstateerde afwijkingen boven € 100.000,-

Afwijking: **Personeelslasten.** In dit geval betreft het een afwijking inzake hogere inhuur - en personeelslasten. Deze worden deels gedekt door beschikbare inhuurbudgetten op andere taakvelden en onttrekkingen uit reserves.

Oorzaak: Gezien de drukte op de arbeidsmarkt en de bijkomende hogere inhuurlasten staan de personeelsbudgetten danig onder druk.

Maatregel: We investeren in de verbetering van de informatievoorziening op het gebied van de formatie en bezetting. Daarnaast zijn we kritisch op tijdelijke inhuur, maar hebben we ook de dienstverlening op peil te houden. We informeren uw raad via de P&C cyclus zo adequaat en tijdig als mogelijk over de toereikendheid van de budgetten.

Begrotingsonrechtmatigheden:

Afwijking: **Dotatie voorziening**. In dit geval betreft dit een afwijking inzake een aanvullende dotatie aan de voorziening pensioenen (vm) wethouders. Een deel van deze pensioenen was niet opgenomen in de voorziening, maar als structurele last geraamd. Op aanbeveling van de accountant is dit gecorrigeerd en worden nu alle pensioenen van (vm) wethouders gedekt uit de voorziening.

Oorzaak: Op basis van historie en eerdere afstemming met ministerie en voorgaande accountant was deze situatie in stand gehouden als zijnde een langzaam aflopende situatie.

Maatregel: Door de aanvullende dotatie is er geen noodzaak meer tot verdere maatregelen.

Afwijking: **Onderhoudskosten.** In dit geval betreft het een aantal afwijkingen kleiner dan 100K. De afwijkingen zijn toegelicht in het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat.

Oorzaak: De oorzaak voor de verschillende afwijkingen ligt met name in de stijgende kosten van de onderhoud.

Maatregel: Via de P&C cyclus informeren wij u zo adequaat en tijdig mogelijk over benodigde aanpassingen in de onderhoudsbudgetten.

Europese aanbestedingen:

Afwijking: Ten aanzien van de Europese aanbestedingen is er een afwijking geconstateerd met betrekking tot de inkoop van met name technische materialen en het onderhoud daarvan.

Oorzaak: De oorzaak voor de geconstateerde afwijking ligt met name in het feit dat niet duidelijk genoeg gedefinieerd kan worden waarom er sprake is, of zou zijn, van separate opdrachten. In de aard van de leveringen en diensten kan qua aard een overeenkomst gevonden worden wat maakt dat daarmee de aanbestedingsgrenzen overschreden zouden worden.

Maatregel: In algemene zin zal de organisatie nog nadrukkelijker sturen op de bewaking van de aanbestedingsgrenzen door periodiek de analyse hierop te verzorgen. In specifieke zin zal de aard van de werkzaamheden in deze specifieke casus nader uitgelicht worden en kan dit leiden tot een op onderdelen herziene aanbesteding.

Geconstateerde afwijkingen door de accountant

Het kan voorkomen dat de accountant ook nog constateringen doet die niet eerder zijn opgemerkt door de eigen organisatie. Dergelijke constateringen blijven te allen tijde staan in de definitieve verantwoording, ook als ze door de eigen organisatie inmiddels ongedaan gemaakt zijn. Dit laatste wordt dan vermeld met ook hier weer, welke maatregelen het college genomen heeft of neemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

F. Verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

	Gemeenschappelijke regelingen
1	Gemeenschappelijke Regeling regio Midden-Holland
2	Hecht
3	Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)
4	Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden
5	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)
6	Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)
7	Groenalliantie
8	Streekarchief Midden Holland
9	Werkvoorzieningschap Promen
	Vennootschappen en Stichtingen.
1	Cyclus NV
2	Oasen
3	Stedin NV
4	Bank Nederlandse Gemeenten
5	Veerdienst Schoonhoven
6	Waterbos Bergambacht BV

Algemeen

De gemeenten in Nederland hebben veel taken en verantwoordelijkheden op uiteenlopende terreinen die zij als lokale overheid dienen uit te voeren. Zo ook de gemeente Krimpenerwaard. Over de wijze waarop deze taken worden uitgevoerd hebben de gemeenten in Nederland de keuze uit diverse mogelijkheden.

1. de uitvoering van de taak door de gemeente zelf.
2. de uitvoering van de taak uit te besteden door middel van een opdracht aan een geheel van de gemeente losstaande organisatie of bedrijf.
3. de uitvoering van de taak onder te brengen bij een organisatie waarvan de gemeente bestuurlijk deel uitmaakt en waarmee een (financiële) verbintenis wordt aangegaan; de verbonden partij.

Het zelf uitvoeren van de taken dan wel opdracht verstrekken aan een los van de gemeente staande organisatie en bedrijf gebeurt vaak bij uitvoerende taken waarbij de gemeente als opdrachtgever opereert. Deze constructie wordt van oudsher veel toegepast en behoeft daarom geen nadere toelichting.

Wanneer het gaat om een (uitvoerings)taak onder te brengen bij een verbonden partij staan er voor de gemeenten meerdere keuzes tot haar beschikking. Er bestaat immers een grote variatie in de vormen van samenwerkingsverbanden binnen gemeenten waarbij ook de gebruikte terminologie nogal van elkaar verschilt. Zo wordt er gesproken over samenwerkingsverbanden, gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. Om te komen tot een eenduidige terminologie voor samenwerkingsverbanden wordt veelal uitgegaan van de terminologie die wordt gebruikt in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Dit besluit gaat uit van de term verbonden partij en geeft daaraan de volgende definitie:

“Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Met andere woorden: er is sprake van een verbonden partij als een gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft in een derde rechtspersoon. Bij bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in de derde partij. Dit kan omdat de gemeente:

- zitting heeft in het dagelijks- of algemeen bestuur.
- aandelen bezit en daarom stemrecht heeft.

De gemeente Krimpenerwaard volgt deze definitie waarbij de Wet Gemeenschappelijke Regelingen het wettelijk kader vormt.

Categorieën samenwerkingsverbanden
Verbonden partijen kunnen nog worden onderscheiden in de op het publiekrecht gebaseerde Gemeenschappelijke regelingen en het bezit van aandelen van bedrijven die zijn gebonden aan het privaatrecht, de zogeheten vennootschappen.

Financiële risico's verbonden partijen
De afgelopen jaren is een tendens waarneembaar dat verbonden partijen in aantal toenemen maar ook een steeds groter deel uitmaken van de begroting van de gemeente. Daarmee nemen ook de risico's voor de gemeente toe.

De financiële risico's van de gemeenschappelijke regelingen hebben geen beperking. Bij een faillissement worden de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling volgens de verdeelsleutel aangeslagen voor eventueel resterende schulden na verkoop van de bezittingen.

De financiële risico's van de vennootschappen zijn beperkt tot het aandelenbezit van de gemeente. Bij een faillissement van een vennootschap daalt de waarde van dit bezit tot nihil.
Gezien de aard van de werkzaamheden van de verbonden partijen is de kans op een faillissement van zowel de vennootschappen als de gemeenschappelijke regelingen overigens zeer klein. Echter uitgesloten is het niet.

Gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein
In 2023 is het proces gestart om te komen tot een nieuwe gemeenschappelijke regeling voor het Sociaal Domein. Intentie is om een nieuwe GR op te richten per 1 januari 2025.

Belang voor de raad
De gemeenteraad heeft een kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende verantwoordelijkheid binnen het gemeentebestuur. Deze verantwoordelijkheid geldt ook ten aanzien van de beheersing van verbonden partijen. Wanneer het toezicht op de verbonden partijen niet optimaal verloopt, loopt de gemeente een vergroot risico om geconfronteerd te worden met het niet realiseren van beoogde (beleids)doelstellingen, financiële nadelen, of imago-schade door activiteiten van de verbonden partijen. Hoewel niet alles kan worden voorkomen, is het van belang om voldoende checks en balances in te bouwen voor de beheersing.

Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de aansturing van de verbonden partijen, de controle daarop en de financiële consequenties voor de eigen organisatie is inzicht in de verbonden partijen vanuit de raad van belang.

Een ander belang van de raad is de noodzaak dat inzicht bestaat in de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De gemeente is immers verplicht bij te dragen aan de exploitatietekorten die mogelijk ontstaan bij de gemeenschappelijke regelingen.

Bij de aanbieding van de rekening en begrotingen van de diverse verbonden partijen wordt daarom ook een factsheet gevoegd. Deze factsheets vergroten het inzicht in de (financiële) gang van zaken bij de verbonden partijen. Een onderdeel van de informatievoorziening per verbonden partij is voorts dat een verbinding is gelegd met de programma's in de begroting.

Hieronder volgt een overzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen waarvan de gemeente Krimpenerwaard deel uitmaakt en een overzicht van de Vennootschappen waarvan de gemeente Krimpenerwaard aandeelhouder is.

Gemeenschappelijke regelingen

1. Gemeenschappelijke regeling regio Midden-Holland	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De regionale samenwerking in de regio Midden-Holland gaat uit van een netwerksamenwerking. Daarbij is het uitgangspunt een versterking van de belangenbehartiging vanuit de regio.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door burgemeester J. Beenakker
Omvang van financieel belang	De bijdrage is berekend op basis van het inwoneraantal per deelnemende gemeente.
Deelnemende partijen	Deelnemers aan de Gemeenschappelijke regeling regio Midden-Holland zijn de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Zuidplas en Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	De regio werkt samen in een netwerksamenwerking. Midden Holland voert een strategische lobby vanuit de volgende kernboodschap (positioneringsdocument Regio Midden-Holland): "Midden-Holland is uniek door de centrale ligging: de regio midden in de Randstad. Midden-Holland is stad en platteland, natuur en cultuurhistorie, Randstad en ruimte, vakmanschap en high-tech, handel en industrie. Midden-Holland biedt ruimte. Aan wonen, ondernemen en genieten. Voor iedereen. En zien we uitdagingen of kansen? Dan zetten we samen onze schouders eronder en maken we het mogelijk. Dat doen we al eeuwenlang en dit blijven we doen." Dit document wordt ingezet bij lobby-activiteiten, om zo bij te dragen aan de realisatie van de belangrijkste opgaven van de regio. Deze opgaven zijn verdeeld over 3 kernthema's: groeigebied, bereikbaarheid en economische vitaliteit. In 2023 is onder andere gewerkt aan: - het onderzoek naar de bestuurlijk regionale ecosystemen (BRE) in regio Midden-Holland - organisatie van hét provinciale regiodebat in de provincie Zuid-Holland. - de regionale realisatieagenda, ook wel woondeal genoemd. - zienswijze op de Ontwerp Herziening van het provinciale omgevingsbeleid, - aanbesteding van de OV-concessie Zuid-Holland Noord: vanaf dec. 2024 via Qbuzz met emissievrije bussen - het opstellen van een kwalitatieve regionale bedrijventerreinenstrategie - realisatie van de culturele belevingsroutes door Midden-Holland "Fietsen onder N.A.P." - realisatie van de Experience Bodemdaling - met werkbezoeken ingezet op verbetering van de verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economie - een plan voor afspraken over opvang van asielzoekers - een startnotitie voor een regionale woonzorgvisie, in samenwerking met het Sociaal Domein - inspelen op de ruimtelijke puzzel van de provincie met onze Ambitieagenda Midden-Holland - een regionale kansenkaart biodiversiteit - uitvoering van projectplan 'Cultuureducatie Verrijkt je kijk!' - vervolgonderzoek station/transferium Gouweknoop - het voeren van lobby bij rijk en provincie ten behoeve van het Regionaal verkeer en vervoersplan projecten (- activiteiten uit het Regionaal Actieprogramma verkeersveiligheid
Financieel risico	De regio Midden Holland kent een eigen weerstandsvermogen van € 100.000. Het financiële risico voor de gemeente is beperkt

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€540 €617
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€586 €571
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*48%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*52%*
Financieel resultaat 2023		€204
Omvang weerstandsvermogen		€100
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€103

2. Hecht	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Leiden
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Hecht bestaat uit de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Midden, Regionale Ambulance Voorziening Hollands Midden, Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio.Hecht heeft als doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden.
Vertegenwoordiging in de partij	Het Algemeen Bestuur van Hecht bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 deelnemende gemeenten. Namens de gemeente Krimpenerwaard heeft wethouder I. Bultman zitting in het Algemeen Bestuur van Hecht.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is opgebouwd uit een bijdrage per inwoner en een bijdrage per kind. De kosten voor aanvullende taken, zoals logopedie en huisvesting, worden apart in rekening gebracht door Hecht.
Deelnemende partijen	18 gemeenten in de regio Hollands Midden.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	1.Veiligheid 4. Onderwijs 6. Sociaal domein 7. Volksgezondheid en Milieu.
Actuele opgaven van de verbonden partij	De programmabegroting van Hecht kent vier programma's: I. Het programma Geneeskundige Hulpverlening voor de sector GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio). Het is het voornemen om het programma GHOR per 1 januari 2025 onderdeel te laten worden van de Veiligheidsregio. Halverwege 2024 wordt het definitieve besluit verwacht. II. Het programma Ambulancezorg, dat wordt uitgevoerd door de sector Regionale Ambulancevoorziening (RAV). III. Het programma Openbare gezondheidszorg omvat de werkzaamheden van de GGD Hollands Midden. IV. Het programma Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden. Inhoudelijke thema's van de RDOG HM beslaan een breed terrein en richten zich met name op: - De Jeugdgezondheidszorg, zoals het Rijksvaccinatieprogramma, extra zorg voor risicokinderen, zorgcoördinatie en stevig ouderschap. - Het bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling. - CJG dienstverlening. - Maatschappelijke Zorg, zoals de opvang verwarde personen en de basiszorg Kwetsbare Kinderen - Jeugdgezondheidszorg voor Oekraïense vluchtelingen en dagelijkse triage op het gebied van zorg. Dit laatste gebeurt sinds medio 2022 ook voor asielzoekers. - De inzet voor de coronabestrijding is verder afgeschaald, waarbij er wel nog paraatheid en inzet bij de najaarscampagne gewenst was.
Financieel risico	Hecht kent een eigen weerstandsvermogen van € 100.000. Het financiële risico voor de gemeente is beperkt

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€5.889 €631
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€33.822 €38.323
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*15%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*2%*
Financieel resultaat 2023		(€3.919)
Omvang weerstandsvermogen		€174
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€3.562

3. Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De Omgevingsdienst Midden Holland streeft er naar een bijdrage te leveren aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. De omgevingsdienst is uitvoerder van de wettelijke milieutaken, vergunningverlening en handhaving van bedrijven en ook belast met de controle en toetsing van specialistische milieu- en veiligheidsaspecten. Zo ook ten aanzien van ruimtelijke projecten. Hoewel ODMH ook taken op het gebied van bouw- en woningtoezicht uitvoert, maakt onze gemeente daar beperkt gebruik van.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door wethouders R. Boere en W. Pannekoek. Lid van het dagelijks bestuur is wethouder M.G.Boere.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is opgebouwd uit het aantal en soort diensten dat wordt afgenomen.
Deelnemende partijen	De provincie Zuid-Holland en de gemeenten: Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	7. Volksgezondheid en Milieu
Actuele opgaven van de verbonden partij	De ODMH is een regionale uitvoeringsdienst, die de wettelijke milieutaken uitvoert voor de gemeente Krimpenerwaard. De ODMH doet dit aan de hand van een door het AB ODMH goedgekeurd productenboek en een door het college goedgekeurd jaarprogramma. Jaarlijks legt de ODMH met een productierapportage verantwoording af aan de gemeente over de taakuitvoering in het voorgaande jaar.
Financieel risico	De risico's zijn in beeld gebracht. De aanwezige weerstandscapaciteit is niet toereikend. In het weerstandsvermogen van de gemeente is hier - voor haar aandeel in het risico - rekening mee gehouden.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€2.280 €2.045
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€12.156 €12.508
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*19%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*16%*
Financieel resultaat 2023		€248.153
Omvang weerstandsvermogen		€1.153
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€2.070

4. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Leiden
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de VRHM zijn vastgesteld in de Wet Veiligheidsregio's en in de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Hollands Midden. Het gaat hierbij om de volgende taken, die namens de achttien deelnemende gemeenten worden uitgevoerd: meldkamerfunctie voor brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening; risicobeheersing; rampenbestrijding en crisisbeheersing; GHOR; coördinatie gemeentelijke crisisbeheersing (bevolkingszorg); brandweerzorg. De VRHM is hiermee in feite een uitvoeringsorganisatie voor deze taken van de gemeenten. Deze taken voert zij uit voor de veiligheid en continu"iteit van de samenleving in de regio en haar 814.000 inwoners.
Vertegenwoordiging in de partij	Burgemeester J. Beenakker is lid van het Algemeen Bestuur VRHM
Omvang van financieel belang	Bijdrage is primair gebaseerd op de zogenaamde “Cebeonnorm”. Deze norm is opgebouwd vanuit een aantal onderdelen waaronder inwoneraantal, aantal huishoudens etc.
Deelnemende partijen	Er zijn 18 deelnemende gemeenten.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	1. Veiligheid
Actuele opgaven van de verbonden partij	De raad is akkoord gegaan met het concept Regionaal beleidsplan VRHM 2024-2027. hierin zijn 12 opgaven beschreven waarop zij zich, naast hun dagelijks werk focussen.
Financieel risico	Het weerstandsvermogen is toereikend om risico’s af te dekken.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€5.724 €6.421
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€68.320 €79.548
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*8%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*7%*
Financieel resultaat 2023		€935
Omvang weerstandsvermogen		€92
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€3.577

5. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het SVHW verzorgt voor de deelnemers de volgende werkzaamheden: · de heffing en invordering van lokale belastingen; · de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; · de administratie van vastgoedgegevens; · het verstrekken van de vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden. Tevens verzorgt het SVHW de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en de uitvoering van de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB).
Vertegenwoordiging in de partij	Elke deelnemende gemeente heeft 1 stem en het waterschap heeft 2 stemmen. De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door wethouder P.J.S. van der Hek.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op het aantal objecten (vastgoedinformatie & woz-administratie), aantal aanslagen (heffing belastingen) en aantal biljetten (invordering).
Deelnemende partijen	De deelnemers zijn: 14 gemeenten en 1 waterschap.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Actuele opgaven van de verbonden partij	SVHW heeft de ambitie om zijn deelnemers te blijven interesseren en te binden door: de basis verder te versterken en de dienstverlening verder te optimaliseren; de deelnemers verder te ontzorgen door het breder aanbieden van het huidige takenpakket en meerwaarde te bieden door het ter beschikking stellen van de aanwezige informatie voor beleidsbepaling en sturing op de uitvoering.
Financieel risico	De risico's zijn in beeld gebracht en afgedekt met een toereikende weerstandscapaciteit.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€849 €1.450
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€6.597 €10.328
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*11%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*12%*
Financieel resultaat 2023		€684
Omvang weerstandsvermogen		€700
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€767

6. Ingenieursbureau Krimpenerwaard (IBKW)	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Krimpen aan den IJssel
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het IBKW verleent civiel technische adviezen en ingenieursdiensten waar het gaat om de aanleg, onderhoud en beheer van de openbare ruimte, met name wegen en riolering.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd door wethouder L. Barth. (voorzitter).
Omvang van financieel belang	De bijdrage wordt berekend op basis van een uurtarief en het aantal af te nemen uren. Voor 2023 is het uurtarief € 95,70.
Deelnemende partijen	De deelnemers zijn de gemeente Krimpen aan den IJssel en de gemeente Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	2. Verkeer, vervoer en waterstaat 7. Volksgezondheid en Milieu
Actuele opgaven van de verbonden partij	Het IBKW is een professioneel civiel ingenieursbureau gericht op het ondersteunen en adviseren van de gemeenten op het civieltechnische werkterrein.
Financieel risico	Het IBKW heeft geen weerstandsvermogen. In het weerstandsvermogen van de gemeente is hier - voor haar aandeel - rekening mee gehouden.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€1.162 €1.095
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€429 €770
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*73%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*59%*
Financieel resultaat 2023		€0
Omvang weerstandsvermogen		€0
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€1.342

7. Groenalliantie	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Schiedam
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De Groenalliantie is eigenaar van de recreatiegebieden Krimpenerhout, Loetbos, speelpolders en nog wat andere kleine gebieden (totaal 455HA). Zij ontwikkelt en beheert deze gebieden. Ook verzorgt zij het beheer en onderhoud van de routenetwerken.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd door wethouder W. Pannekoek en in het algemeen bestuur door wethouder L. Barth en W. Pannekoek
Omvang van financieel belang	De deelnemersbijdrage voor 2024 is €452.000, dit is 10,4% van de begroting. Voor de komende jaren wordt naast de gebruikelijke indexering geen aanpassing verwacht.
Deelnemende partijen	Deelnemers aan de Groenalliantie zijn de gemeenten Bodegraven- Reeuwijk, Gouda, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard en Waddinxveen.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Actuele opgaven van de verbonden partij	In 2021 is door participatie met gebruikers, gebiedspartners, stakeholders en bestuurders het onwikkelplan 2030 vastgesteld en een investeringsagenda tot en met 2025. Als vervolg hierop is in 2022 het uitvoeringsprogramma " Groen voor iedereen" opgesteld. Dit is een uitvoeringsprogramma tot 2025.
Financieel risico	De Groenalliantie beschikt over voldoende weerstandsvermogen. Naar de toekomst toe zijn er financiële risico's als gevolg van het aflopen eind 2025 van de begrotingssubsidie van de provincie, deze bedraagt 43 % van de begroting.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€10.722 €11.306
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€2.375 €2.528
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*82%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*82%*
Financieel resultaat 2023		€702
Omvang weerstandsvermogen		€2.479
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€429

8. Streekarchief Midden Holland	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het Streekarchief is belast met de uitvoering van de gemeentelijke taken in het kader van de archiefwet. Dit houdt in het beheer van de naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden en het toezicht op het beheer van de nog niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden die nog bij de deelnemende gemeenten berusten. Daarnaast nazorg van de laatstgenoemde bescheiden, de dienstverlening in de studiezaal en het bevorderen van de plaatselijke en regionale geschiedbeoefening.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder P.J.S. van der Hek. De plaatsvervanger is burgemeester P.Bouvy-Koene. Het aantal stemmen staat in relatie tot het inwoneraantal.
Omvang van financieel belang	De bijdrage is opgebouwd uit een bedrag per inwoner en een bedrag per strekkende meter in gebruik zijnde archief .
Deelnemende partijen	Deelnemers aan het Streekarchief zijn de gemeenten Gouda, Krimpen a/d IJssel, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas en de regio Midden Holland.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	Het streekarchief zal zich de komende tijd richten op de overgang van het beheer van een analoog archief naar een digitale beheervorm. De eerste stappen zijn gezet in het ontwikkelen van een digitale archiefbewaarplaats een "e-depot" Vanuit de aangesloten deelnemers wordt samengewerkt voor het opzetten van een noodzakelijke e-depotvoorzieing. Met de inwerkingtreding van de nieuwe archiefwet medio 2024 wordt de overbrengingstermijn teruggebracht van 20 naar 10 jaar. Gevolg hiervan is dat de digitale overheidsinformatie eerder moet worden overgebracht naar een archiefbewaarplaats om van daaruit openbaar toegankelijke te zijn. Voor de gemeente betekent dit dat uiterlijk 2032 er een voorzieing moet zijn waarin deze overheidsinformatie beheerd kan worden. De gemeente beschikt al over digitale informatie die op termijn openbaar dient te worden gemaakt. Omdat kennis en ervaring nodig is voor de overdracht van digitale overheidsinfomatie is daarom al een aanvang gemaakt met het opzetten van een e-depotvoorzieing.
Financieel risico	Uitgaande van een zekerheidspercentage van 90% is het gewenste weerstandvermogen voor 2023 vastgesteld op €180.000. Het aanwezige weerstandsvermogen is naar verwachting €94.462. Op het moment dat zich dus een calamiteit/risico voordoet dat groter is dan €94.462, zal aan de deelnemers een aanvullende bijdrage gevraagd worden. In het weerstandsvermogen van de gemeente is hier - voor haar aandeel - in voorzien.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2023	€295
begrotingsjaar	31/12/2023	€301
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het	01/01/2023	€275
begrotingsjaar	31/12/2023	€336
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*52%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*47%*
Financieel resultaat 2023		€25
Omvang weerstandsvermogen		€92
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€442

9. Werkvoorzieningschap Promen	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De doelstelling van Promen is het bieden van zinvol werk met maximale ontwikkelmogelijkheden aan mensen met een indicatie Wet Sociale Werkvoorziening. Daarnaast biedt Promen dienstverlening in het kader van de Participatiewet.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door wethouder W. Pannekoek.
Omvang van financieel belang	Het gehele WSW budget wordt overgedragen aan Promen en eventuele tekorten worden verdeeld naar rato van het aandeel van de gemeente (voor de Krimpenerwaard geldt een aandeel van 12,4%). Daarnaast wordt via inbesteding dienstverlening in het kader van de Participatiewet ingekocht.
Deelnemende partijen	Deelnemers van Promen zijn de gemeenten Alphen aan de Rijn, Capelle aan den IJssel, Gouda, Krimpen aan den IJssel, Waddinxveen, Zuidplas en Krimpenerwaard.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	6. Sociaal Domein
Actuele opgaven van de verbonden partij	Promen heeft in 2018 een financiële en juridische scheiding aangebracht in de dienstverlening Sociale Werkvoorziening (SW) en dienstverlening Participatiewet (PW). De deelnemende gemeenten continueren de gezamenlijke SW-dienstverlening onder de gemeenschappelijke regeling. Voor de PW-dienstverlening is Prowork opgericht. Met Prowork kunnen gemeenten via een één-op-één relatie vraaggerichte re-integratieactiviteiten (inclusief nieuw beschut werk) inkopen. Deze bedrijfsvoering wordt uitgevoerd tot en met 2025.
Financieel risico	Eind 2023 is een deel van het weerstandsvermogen gebruikt om de salarisverhoging o.g.v. CAO-onderhandelingen te bekostigen. Een voorstel tot aanzuivering van het weerstandsvermogen volgt bij de jaarrekening 2023.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€3.269 €2.422
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€8.049 €8.588
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*29%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*22%*
Financieel resultaat 2023		€76
Omvang weerstandsvermogen		€957
Omvang garantstellingen		*n.v.t.*
Omvang taakstelling verbonden partij		*n.v.t.*
Financiële bijdrage 2023		€2.899

Vennootschappen en Stichtingen

1. Cyclus NV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda (postadres) / Moordrecht (bezoekadres).
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Cyclus is belast met de inzameling en (aanbesteding van) verwerking van huishoudelijk afval en het beheer van inzamelmiddelen voor 9 gemeenten in de regio Midden Holland en Rijnstreek. Vanaf 2019 zijn 3 niet-aandeelhoudende gemeenten aan het dienstverleningsgebied toegevoegd.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door de wethouders W. Pannekoek (GrondstoffenPlatform-Bestuurlijk) en P.J.S. van der Hek (Algemene Vergadering Aandeelhouders).
Omvang van financieel belang	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. De gemeente Krimpenerwaard heeft 69.752 aandelen (14,4%) in haar bezit met een nominale waarde van € 488.264, gebaseerd op € 7 per aandeel, nominaal.
Deelnemende partijen	Cyclus is een overheids- N.V. Een 9-tal gemeenten in de Regio's Midden-Holland en Rijnstreek is aandeelhouder. De onderneming wordt geleid door een directeur. Deze directeur staat onder toezicht van een uit vier leden bestaande Raad van Commissarissen.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	7. Volksgezondheid en Milieu
Actuele opgaven van de verbonden partij	Cyclus heeft drie hoofdtaken: · Afvalinzameling; · Aanbesteding van de verwerking van diverse afval- en grondstofstromen; · Onderhoud en beheer van inzamelmiddelen. Gemeente Krimpenerwaard heeft voor bovenstaande taken een vijfjarige dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Cyclus (2018-2022), stilzwijgend verlengd, met een opzegtermijn van 2 jaar.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€10.342 nnb
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€23.916 nnb
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*30%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*nnb*
Financieel resultaat 2023		*nnb*

2. Oasen NV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Gouda
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Oasen is een drinkwaterbedrijf met als kernactiviteiten de winning, productie en levering van kwalitatief goed drinkwater aan particulieren en bedrijven. De voorzieningsgebieden liggen in het oostelijke deel van Zuid-Holland
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door wethouder P.J.S. van der Hek.
Omvang van financieel belang	In de algemene vergadering van aandeelhouders telt het bezit van één aandeel voor één stem. De gemeente Krimpenerwaard heeft 56 aandelen van een totaal aan aandelen van 2500. De nominale waarde van deze 56 aandelen bedraag € 455 per aandeel wat neerkomt op een bedrag van € 25.480.
Deelnemende partijen	24 Gemeenten in de regio's Midden-Holland, Rijnstreek en Drechtsteden zijn aandeelhouder.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	Komend decennium staat Oasen voor een omvangrijke uitdaging om het drinkwater voor de volgende generaties veilig te stellen. Het kost om verschillende redenen steeds meer inspanning om de drinkwatervoorziening voor de toekomst te garanderen. Om veerkrachtig te kunnen zijn voor toekomstige uitdagingen zijn nog veel plannen, innovaties en investeringen nodig.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€125.600
	31/12/2023	€128.149
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€221.955
	31/12/2023	€244.640
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*36%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*34%*
Financieel resultaat 2023		*€2.549*

3. Stedin NV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De aanleg, het beheer en onderhoud van gas- en elektriciteitsnetten en het transport van gas en elektriciteit naar ca. 2 miljoen klanten.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door wethouder P.J.S. van der Hek. In de algemene vergadering van aandeelhouders staat het stemrecht gelijk aan het aandelenpercentage.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard bezit 28.131 gewone en 4.510 cumulatief preferente aandelen met een nominale waarde van € 100 per aandeel.
Deelnemende partijen	42 gemeenten en de Staat zijn aandeelhouder
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	De komende jaren staat Stedin voor grote investeringen in het energienetwerk om de klimaatdoelstellingen te behalen en de ambities in de Regionale Energiestrategieën te verwezenlijken. Hiervoor heeft Stedin de komende jaren extra kapitaal nodig. In 2023 is de Staat daarom toegetreden als aandeelhouder voor een bedrag van € 500 miljoen. In 2024 zullen ook enkele provincies en gemeenten aandeelhouder worden in Stedin.

Financiële informatie (x € 1.000.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€3.342
	31/12/2023	€3.221
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€5.175
	31/12/2023	€5.063
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*39%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*39%*
Financieel resultaat 2023		*€ 170*

4. BNG Bank	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	BNG Bank is opgericht in 1914 en richt zich exclusief op het publieke domein in Nederland. Klanten zijn onder meer gemeenten, woningcorporaties en zorg- en onderwijsinstellingen. Ambitie van de BNG Bank is dat klanten de bank beschouwen als natuurlijke partner voor het oplossen van hun maatschappelijke vraagstukken. De bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard wordt vertegenwoordigd door wethouder P.J.S. van der Hek.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard bezit 50.700 aandelen. De nominale waarde per aandeel is € 2,50.
Deelnemende partijen	De Staat der Nederlanden, 11 provincies, 1 hoogheemraadschap en bijna alle gemeenten.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Actuele opgaven van de verbonden partij	

Financiële informatie (x € 1.000.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€4.615
	31/12/2023	€4.700
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€107.459
	31/12/2023	€110.800
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*4,1%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*4,1%*
Financieel resultaat 2023		*€254*

5. Veerdienst Schoonhoven BV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Schoonhoven
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	De veerdienst is voor de instandhouding, beheer en exploitatie van de veerdienst over de Lek tussen Schoonhoven en Gelkenes, de veerdienst tussen Gouderak en Moordrecht en de de veerdienst tussen Lekkerkerk en Nieuw-Lekkerland.
Vertegenwoordiging in de partij	De leden van de raad zijn vertegenwoordigd via de wethouders P.J.S.van der Hek en mevrouw M.G.Boere in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard is 100% aandeelhouder van deze BV en heeft daarmee 100% stemrecht.
Deelnemende partijen	De gemeente Krimpenerwaard
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	2. Verkeer, vervoer en waterstaat
Actuele opgaven van de verbonden partij	Met 3 veerdiensten speelt Veerdienst Schoonhoven B.V. een cruciale rol in de ontsluiting van de gemeente Krimpenerwaard. De veerdiensten staan voor de opgave deze ontsluitingen - vlot en veilig overzetten - te waarborgen. Hierbij worden zij geconfroteerd met hogere brandstofkosten, stijgende onderhoudskosten, personeelsschaarste en een verduurzamingsopgave. Dit alles bemoeilijkt de waarborging van de continuïteit en de kwaliteit bij de uitvoering van de veerdiensten.

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€2.793
	31/12/2023	€2.729
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023	€2.436
	31/12/2023	€2.270
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*53%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*55%*
Financieel resultaat 2023		*(€64)*

6. Waterbos Bergambacht BV	
Algemene informatie	
Vestigingsplaats	Bergambacht
Doel of openbaar belang dat wordt behartigd	Het voor eigen rekening en onder eigen naam exploiteren van het zwembad in Bergambacht.
Vertegenwoordiging in de partij	De gemeente Krimpenerwaard neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering en wordt vertegenwoordigd door wethouder H.C. Bultman.
Omvang van financieel belang	De gemeente Krimpenerwaard heeft 1 aandeel in de BV ter grootte van € 9.076. Jaarlijks wordt een bijdrage in de exploitatie betaald.
Deelnemende partijen	De gemeente Krimpenerwaard is voor 50% aandeelhouder en Optisport Exploitaties BV eveneens voor 50%.
Beleidsinformatie	
Relatie met programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Actuele opgaven van de verbonden partij	-

Financiële informatie (x € 1.000)		
Eigen vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€16 nnb
Vreemd vermogen verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	01/01/2023 31/12/2023	€521 nnb
Solvabiliteit organisatie per 01/01/2023		*3%*
Solvabiliteit organisatie per 31/12/2023		*nnb*
Financieel resultaat 2023		*nnb*

G. Grondbeleid

0. Inleiding

Deze paragraaf omvat de volgens de BBV verplichte toelichting op de verwachte ontwikkelingen in het te voeren grondbeleid, in het bijzonder de ontwikkelingen rondom de actieve grondexploitaties.

1. Samenvatting

De parameters en de ramingen van de nog te verwachten inkomsten en uitgaven in de complexen van de actieve grondexploitaties zijn in het kader van de begroting 2024 geactualiseerd. We verwachten vanaf de begroting 2024 nog 2 actieve grondexploitaties te hebben (Hoflaan in Stolwijk en Tussen Dijk en Bakwetering in de kern Lekkerkerk). De winstprognose blijft voor de nog lopende grondexploitaties ten opzichte van de jaarrekening 2022 nagenoeg ongewijzigd. De risicowaardering stijgt ten opzichte van de jaarrekening 2022 en daarmee de afdekking in het weerstandvermogen, met 34 %. Dit komt door het project Hoflaan, daar gelden de stijgende kosten voor de bouw van woningen en het saneren van grond als een belangrijk risico. De stijgende bouwkosten hebben een direct effect op de grondwaarde als de Vrij Op Naam (VON) prijzen niet meestijgen.

2. Beleidskaders

De nota Grondbeleid omvat het beleidskader voor het te voeren grondbeleid bij maatschappelijke opgaven. Voor de inhoud van het gemeentelijk grondbeleid verwijzen wij kortheidshalve naar de nota. In 2023 was de nota grondbeleid uit 2017 van kracht. Als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het coalitieakkoord is deze geactualiseerd. Hier worden ook de ambities meegenomen vanuit de Woonvisie 2023-2028. De nota is ter besluitvorming aan uw raad aangeboden. Bij deze nota wordt ook het principe voorgelegd om te gaan werken met een meerjarig investeringsfonds van waaruit de ambtelijke kosten worden betaald en die gevoed wordt door de vergoedingen van de ontwikkelende partijen. Dit investeringsfonds wordt verder uitgewerkt bij de nota kostenverhaal. Vanaf de begroting 2025 wordt dit investeringsfonds opgenomen in deze paragraaf en wordt hierover gerapporteerd.

3. Terugblik op 2023

Macro-economische ontwikkelingen

Het jaar 2023 kent de nasleep van een aantal grote ingrijpende ontwikkelingen die macro-economisch hun impact hebben gehad. De oorlog in de Oekraïne en de schaarste aan energie als gevolg van de boycots die hieruit voortkomen, hadden grote maatschappelijke gevolgen. Omdat energie een rol speelt in alle productiesectoren leidde dit over de hele linie tot forse inflatie. Ook in 2023 zijn de gevolgen daarvan nog steeds merkbaar en voelbaar. Met name in de bouw waren de gevolgen merkbaar hetgeen heeft geleid tot een forse stijging van de prijzen, lonen, materialen en grondstoffen.

Ontwikkelingen woningmarkt

De landelijke trend van een stijgende vraag naar woningen heeft zijn weerslag op de vraagprijs van woningen. Recente verhogingen van de rente maakt dat de prijzen enigszins worden gedrukt maar maakt het ook risicovoller te starten met woningbouwprojecten. Omdat in 2023 de woningbouw in de gebieden van de grote gemeentelijke grondexploitaties gereed zijn gekomen of in een afrondende fase zijn beland en alleen nog 3 kleinere complexen resteren (Hoflaan in Stolwijk, Tussen Dijk en Bakwetering en Zevender-Thiendenland in de van kern Lekkerkerk), zijn de risico's voor de gemeentelijke begroting beperkt. De planvorming voor ontwikkelingen waarin de gemeente ontwikkelende partijen faciliteert zoals De Kleine Betuwe in Haastrecht, Molenweide in Bergambacht en de Spoorzone in Schoonhoven) ondervinden geen vertraging en worden gecontinueerd. Mogelijke stagnaties in de verkoop van woningen kunnen overigens wel impact hebben op het tempo en de fasering van de woningbouw in totaliteit.

4. Gevolgde methodiek

De wettelijke regels over grondbeleid eisen dat we in de begroting een actuele voorspelling van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitaties geven. We vergelijken de cijfers zoals vastgesteld bij de jaarrekening 2023 met de vorige gegeven voorspellingen bij de jaarrekening 2022.

Parameters
Interne rekenrente
De interne rekenrente heeft betrekking op de interne toerekening van de rente op de boekwaarde. Conform onderstaande berekening (volgens de regels van de BBV) is de interne rekenrente voor de jaarrekening 2023 e.v. berekend op 0,61%.

Parameter	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023	Begroting 2024
Interne rekenrente	0,64%	0,64%	0,61%	0,61%
Index uitgaven	2022: 1,90% / 2023: 3,0%	2023: 3,0% / 2024: 2,5%	2023: 3,0% / 2024: 2,5%	2024: 3,0% / 2025: 2,8%
Index inkomsten 2022-2026	2,50%	2,50%	2,50%	0,64%
Discontovoet	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Overhead uurtarieven	88,97%	85,00%	85,00%	85,00%

Index over geraamde uitgaven
De indexering van de prijzen (lasten) wordt gebaseerd op de Meicirculaire gemeentefonds 2023 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de actualisatie van de grondexploitatieberekeningen zijn de volgende indexering toegepast, 2024: 3,0%, 2025: 2,8%, 2026 2,7%, 2027: 2,5%.

Index over de grondopbrengsten
De CPI-index (Consumenten Prijs Index) wordt in de ontwikkelovereenkomsten van de complexen gehanteerd als indexering voor de gronduitgifteprijzen. Veel van de opbrengsten zijn al gerealiseerd. Voor de nog te realiseren grondopbrengsten wordt voorzichtigheidshalve uitgegaan van een index van 0 %.

Discontovoet
De disconteringsvoet is het rekenpercentage dat gebruikt wordt om toekomstige kasstromen contant te maken, om de contante waarde te bepalen.
Voor de hoogte van de te hanteren disconteringsvoet voor de contante waarde-berekening van de toekomstige baten en lasten van grondexploitaties heeft de Commissie BBV ervoor gekozen om de te hanteren disconteringsvoet op een vast percentage te bepalen. Dit percentage is enerzijds gebaseerd op het in de afgelopen jaren meerjarig gemiddelde inflatiepercentage en anderzijds op de toekomstverwachting, welke objectief is vertaald in het streven van de Europese Centrale Bank (ECB) naar een percentage van onder, maar dichtbij, de 2%. Wanneer het toekomstperspectief van de ECB wordt bijgesteld, dan zal dit aanleiding vormen voor de Commissie BBV om de hoogte van de disconteringsvoet bij te stellen. De Commissie BBV geeft aan dat dit betekent dat u vanaf 2016 voor de BBV een disconteringsvoet van 2% in aanmerking moet nemen in uw berekeningen van de omvang van verliesvoorzieningen voor negatieve grondexploitaties. In de nieuwe notitie “Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023)” van de commissie BBV blijft de disconteringsvoet gehanteerd op 2%.

Interne doorbelasting
De uurtarieven en het overheadpercentage zijn in het kader van de jaarrekening 2023 geactualiseerd en doorgevoerd in de actieve grondexploitaties. Het berekende overheadpercentage voor 2023 is 85%.

Heffing vennootschapsbelasting (VpB)
In 2023 heeft de gemeente een voorlopige aanslag VpB ontvangen van €434.318. Deze aanslag is op verzoek van Krimpenerwaard verminderd met € 215.718. De uiteindelijke aanslag voor 2023 is becijferd op €117.769. Daarnaast zijn in 2023 de aanslagen VpB 2021 en 2022 afgewikkeld met een voordelig saldo van €61.751. Als gevolg van een onttrekking aan de algemene reserve grondzaken van € 56.018 is de te verrekenen VpB budgetneutraal in de cijfers van 2023 verwerkt.

Grondprijzen

Dit jaar wordt er een grondprijzenbrief opgesteld zoals opgenomen in de geactualiseerde nota grondbeleid. De residuele grondwaardemethodiek kan worden verduidelijkt aan de hand van een voorbeeld. Stel dat de v.o.n.-prijs van een nieuw opgeleverde woning € 302.500 bedraagt. De verkoopwaarde exclusief btw bedraagt in dat geval € 250.000. Om de woning te kunnen bouwen dient € 130.000 exclusief btw aan bouwkosten te worden besteed en € 50.000 exclusief btw aan bijkomende kosten, zoals adviseurs- en verkoopkosten, rente, winst en risico van de ontwikkelaar. In dat geval bedraagt de residuele grondwaarde € 70.000 exclusief btw. De hieruit af te leiden grondprijs is 28% (€70.000/€ 250.000).

De geactualiseerde nota grondbeleid 2024 beschrijft de volgende wijze van berekenen van grondprijzen:

Segment	Methode
Sociale woningbouw	Normatieve grondprijs
Vrije sectorwoningbouw	Residuele grondprijs
Particuliere bouwkavels	Residuele grondprijs / Comparatieve grondprijs
Detailhandel	Residuele grondprijs
Kantoren	Residuele grondprijs
Woonwagen standplaats	Comparatieve grondprijs
Bedrijventerreinen	Comparatieve grondprijs
Glastuinbouw	Comparatieve grondprijs
Snippergroen	Normatieve grondprijs
Maatschappelijke voorzieningen	Normatieve grondprijs
Overige	Comperatieve grondprijs / Residuele grondprijs

Risicomanagement

De totale risicowaardering van de actieve grondexploitaties bedroeg volgens de actualisering in het kader van de begroting 2024 € 310.061, -. De totale risicowaardering bedraagt volgens de actualisering in het kader van de Jaarrekening 2023, € 261.678, -. Per saldo neemt de totale risicowaardering af met € 48.383, - ofwel een daling van 16%. Het verschil wordt veroorzaakt door het project Tussendijk Bakwetering. Bij de actualisatie van de grondexploitatie zijn alle kosten en opbrengsten op nul gezet. Wij voorzien hier een tekort en geen winstgevende grondexploitatie. Hiervoor wordt een apart raadsvoorstel voorbereidt. Vooruitlopend hierop wordt deze grondexploitatie op nul gezet en daarmee ook de risico's. Middels de voorziening verlieslatende projecten zijn de gemaakte kosten tot nu toe als verlies genomen bij de jaarrekening 2023.

	Mutatie risico's jaarrekening 2023 t.o.v. begroting 2024
Zevender Thiendenland II, Schoonhoven	
Tussendijk-Bakwetering, Lekkerkerk	
Hoflaan Stolwijk	
Totale waardering	
in weerstandsvermogen	

Verklaring:

- waardering blijft gelijk
- daling <= 10.000
- 50.000 >= daling > 10.000
- 100.000 >= daling > 50.000
- daling > 100.000
- stijging <=10.000
- 50.000 >= stijging > 10.000
- 100.000 >= stijging > 50.000
- stijging > 100.000

5. Ontwikkelingen binnen de complexen van de actieve grondexploitaties

5.1 Overzicht actuele grondexploitaties

Bij de jaarrekening 2023 zijn er nog drie actieve grondexploitaties: Hoflaan in Stolwijk,Tussen Dijk en Bakwetering in de kern Lekkerkerk en Zevender-Thiendenland. In onderstaande tabel is het vergelijk te vinden met ramingen bij de jaarrekening 2023 ten opzichte van de jaarrekening 2022.

Bouwgrondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022 (incl. winstuitname)	Investeringen 2023 (lasten)	Opbrengsten 2023 (baten)	Winstuitname 2023 t.g.v. / t.l.v. AR Grondzaken	Boekwaarde 31-12-2023 (incl. winstuitname)	Voorziening verlieslatende complexen	Boekwaarde 31-12-2023 (incl. winstuitname)
Dorpshart Krimpen aan de Lek:							
- Binnengebied / Molenweide	-4.263	481		3.782	0		0
- Centrumgebied	5.239	40	380	-4.899	0		0
Tussendijk-Bakwetering	89	4		-9	84		84
Zevender-Thiendenland II	50	37	257	-76	-246		-246
Hoflaan Stolwijk:					0		
- Bouw brandweerkazerne	27			-27	0		0
- Woningbouw Hoflaan	381	276	878	23	-198		-198
Subtotaal	1.523	838	1.515	-1.206	-360	0	-360
Voorziening verlieslatende projecten	-1.487	1.487	87			-87	-87
Totaal	**36**	**2.325**	**1.602**	**-1.206**	**-360**	**-87**	**-447**

In navolgend overzicht is aangegeven het geraamde resultaat (eindwaarde en netto contante waarde). Uitgangspunt is de gerealiseerde boekwaarde per 31 december 2023 en de nog resterende uitgaven en inkomsten. De grondexploitatie Hoflaan heeft een eindedatum eind 2027, de beide andere projecten verwachten wij in 2024 af te ronden. Bij de jaarrekening 2023 zijn de grondexploitaties Dorpshart het centrumgebied en de Molenweide afgesloten. Onder de tabel een korte toelichting op de verschillen bij de nog lopende grondexploitaties.

Grondexploitatie (bedragen x 1.000)	Geraamd eindresultaat (eindwaarde, conform begroting 2023)	Geraamd eindresultaat (eindwaarde, conform jaar-rekening 2022)	Geraamd eindresultaat (eindwaarde, conform begroting 2024)	Geraamd eindresultaat (eindwaarde, conform jaar-rekening 2023)	Nadelig verschil eindresultaat begroting 2024 en jaarrekening 2023	
					bedrag	in %
Tussendijk-Bakwetering	467	467	467	-87	-554	-118,6%
Zevender-Thiendenland II	656	462	462	390	-72	-15,6%
Hoflaan Stolwijk:						
- Woningbouw Hoflaan	559	584	584	480	-104	-17,8%
	1.682	**1.513**	**1.513**	**783**	**-730**	

- = lasten / nadelig resultaat

6. Toelichting per complex

Hoflaan:
In 2024 wordt er gestart met de bouw van de sociale huurwoningen. In 2023 is er een tender uitgezet voor de bouw van 12 betaalbare koopwoningen. Het grootste verschil wordt veroorzaakt doordat er een binnengekomen subsidie niet als last was opgenomen. Deze subsidie moet worden afgedragen aan Groen Wonen Vlist.

Zevender Thiendenland
De realisatie van het bedrijventerrein is gereed, er moet nog één fietspad gerealiseerd worden, deze kosten zijn hoger dan eerder opgenomen in de grondexploitatie. Deze grondexploitatie wordt naar verwachting eind 2024 afgesloten.

Tussendijk en Bakwetering
Voor de actualisatie van de grondexploitatie is er gekeken naar de reeds geraamde kosten. Hierin was nog geen rekening gehouden met de verwerving, mogelijke aanleg van een verkeersbrug en de vastgestelde woonvisie. De laatste berekeningen laten een negatief resultaat zien, hiervoor wordt een separaat Raadsbesluit voorgelegd. Het eerdere positieve resultaat wordt niet meer gepresenteerd en voor de gemaakte kosten is de voorziening verlieslatende complexen gevoed. Alle geraamde kosten en opbrengsten op nul te zetten en de gemaakte kosten van €83.626 als verlies te nemen.

7. Winstuitname

De verplichte tussentijdse winstuitname (twu) wordt op een aparte regel verantwoord en niet als kostenpost in de betrokken grondexploitaties opgenomen. Aan de verplichte verantwoording en verwerking van de tussentijdse winstuitname is hiermee voldaan. Daarnaast blijft de berekening van het verwachte eindresultaat in de grondexploitaties zuiver. De winstuitnamen van de grondexploitaties schetsen het volgende beeld:

Bouwgrondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023 (exclusief winstuitname)	Geraamd eindresultaat (jaarrekening 2023)	Onzekerheden / risico's	Betrouwbaar eindresultaat per 31-12-2023	Realisatie baten t/m 2023 in %	Realisatie lasten t/m 2023 in %	Realisatie totaal t/m 2023 in %	Winstuitname 2017 t/m 2023 van betrouwbaar eindresultaat
Hoflaan Stolwijk - Woningbouw	-84	479	-253	226	46,10%	44,86%	20,68%	47
Tussendijk-Bakwetering	245	-87	0	-87	0,00%	34,02%	0,00%	0
Zevender-Thiendenland II	623	389	-8	381	99,98%	98,98%	98,96%	377
Totaal	**€784**	**€781**	**€(261)**	**€520**				**€424**

8. Afgesloten complexen

In 2023 zijn de complexen Dorpshart Binnengebied (Molenweide) en Dorpshart Centrum afgesloten. Hierdoor blijven er 3 actieve grondexploitaties over.

9. Reserves en voorzieningen

Algemene reserve grondzaken
In 2023 zijn onderstaande onttrekkingen en dotaties binnen de Algemene Reserve Grondzaken gedaan, hierin zijn de winstuitnames en het afsluiten van twee grondexploitaties meegenomen.

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2021	2022	2023
Saldo per 1 januari	4.739	5.090	5.367
Mutaties:			
- Winstuitnamen en afsluiten diverse grondexploitaties	440	-56	-89
- Verrekening vennootschapbelasting	-229	-5	-56
- Overige ontwikkelingen (o.a. Schoonhoven Noord, Galgoord, Gouderak en Dika terrein)	-104	-3	150
- Verkoop grond Veerweg Bergambacht	200		
- Correctie BTW-labeling Zevender-Thiendenland (conform Tweede tussentijdse rapportage 2022)		-163	
- Aanvulling reserve strategische verwervingen			-200
- Aanpassing verliesvoorziening (Dorpshart Centrum)	44	504	371
- Aanpassing verliesvoorziening (Tussendijk-Bakwetering)			-87
Saldo per 31 december*	**5.090**	**5.367**	**5.456**

* In het bovenstaande overzicht is al rekening gehouden met het voorstel bestemming rekeningresultaat, waarbij er wordt voorgesteld

€ 385.000 te storten in de algemene reserve grondexpoitatie in verband met winstuitnamen/aanpassing verliesvoorziening.

Voorziening verlieslatende projecten

Het BBV stelt als verplichting dat het saldo van verlieslatende grondexploitaties direct dient te zijn afgedekt door middel van een voorziening. In 2023 is bij de definitieve afwikkeling van de grondexploitatie Dorpshart Krimpen het nadelig eindsaldo is ten laste gebracht van de voorziening. Voor de gemaakte kosten van de grondexploitatie Tussendijk Bakwetering is een bedrag in de voorziening opgenomen van circa €87.000. Er zijn geen verliesgevende grondexploitaties vanaf 2024, de voorziening staat op nul.

Krediet Strategische Grond- en Vastgoedaankopen

Op 5 november 2019 heeft uw raad besloten een krediet beschikbaar te stellen van €7.500.000 voor het doen van strategische grond- en vastgoed verwervingen. Het college is bevoegd tot uitgaven uit het krediet voor de aankoop van gronden en opstallen die zijn gelegen in gebieden, waarop uw raad een voorkeursrecht heeft gevestigd. Ook is het college bevoegd tot aankoop van gronden en opstallen die niet onder een voorkeursrecht vallen, maar die liggen in een gebied waarvoor uw raad een ruimtelijke visie (structuurvisie, omgevingsplan of bestemmingsplan) heeft vastgesteld en waarvan men verwacht deze te realiseren binnen een termijn van 5 jaar. Daarnaast is besloten het krediet voor strategische aankopen als vast onderdeel op te nemen in de paragraaf Grondbeleid. Het college informeert de raad over de gerealiseerde aankopen en de stand van zaken van het krediet via de jaarrekening. Het beschikbare bedrag voor strategische grond- en vastgoedaankopen bedraagt per 31 december 2023 €4.004.999.

Bestemmingsreserve Strategische Verwervingen

Uw raad heeft op 5 november 2019 besloten een bestemmingsreserve Strategische Verwervingen vast te stellen. Deze is bedoeld voor het dekken van de kosten gemoeid met de aankoop van strategisch grond- en vastgoed en de verwachte inkomsten en uitgaven die met de tijdelijke exploitatie van deze aankopen zijn gemoeid. Besloten is ook om het college de bevoegdheid te verlenen te beschikken over de bestemmingsreserve, met dien verstande dat in de tussentijdse rapportages de mutaties worden opgenomen. Op basis van de 1e Tussentijdse rapportage 2023 is in 2023 €200.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd vanuit de algemene reserve grondzaken. De stand van deze bestemmingsreserve is per 1 januari 2024 €78.000, -.

10. Uitvoering Faciliterend Grondbeleid

In 2020 is voor de uitvoering van het faciliterend grondbeleid een begrotingspost ingericht. Onder faciliterend grondbeleid wordt verstaan de gemeentelijke inzet in ruimtelijke initiatieven waarin derde marktpartijen opdracht gevend en risicodragend zijn. De rol van de gemeente beperkt zich bij faciliterend grondbeleid hoofdzakelijk tot begeleiding, coördinatie en facilitering van gemeentelijke besluitvormingsprocessen. Onder de Omgevingswet artikel 8.13 staan de kostenverhaal plichtige activiteiten benoemd. Deze kosten zijn te onderscheiden in twee hoofdcategorieën, de planfysieke kosten en de financiële bijdragen onder de Omgevingswet. Bij deze laatste categorie gaan we ook kosten in rekening brengen die niet direct aan de ontwikkeling grenst, maar wel benodigd is om de vitaliteit van de dorpen te borgen, denk hierbij aan een uitbreiding van een bibliotheek of de aanleg van een rotonde. Deze verhaalde kosten willen wij opnemen in het investeringsfonds, welke verder wordt uitgewerkt bij de nota kostenverhaal. Financiële verantwoording vindt plaats via de jaarrekening en de tussenrapportage. In de paragraaf Grondbeleid worden de belangrijkste projecten op het gebied van faciliterend grondbeleid toegelicht. Hieronder een overzicht van enkele ontwikkelingen.

Herontwikkeling Aviaterrein Ouderkerk aan den IJssel (project Bolderkade)
Initiatiefnemer: Lambrane Ontwikkeling
Het betreft hier de ontwikkeling en bouw van 42 appartementen. Uw raad heeft ingestemd met deze ontwikkeling en de verkoop is gestart.

Herontwikkeling Dikaterrein, Schoonhoven
Initiatiefnemer: Slangen & Koenis
Dit project omvat de ontwikkeling en bouw van 81 appartementen. Uw raad heeft positief geadviseerd over deze ontwikkeling. De bouwvergunning is onherroepelijk. Inmiddels is er bijna 90% verkocht. De realisatie van de woningen is gestart.

11. Overige ontwikkelingen

In dit onderdeel komen projecten aan de orde die nog in voorbereiding zijn en waarvan nog niet duidelijk is of de gemeente actief grondbeleid gaat voeren door het vaststellen van een grondexploitatie, voor een faciliterende rol kiest of voor een vorm van samenwerking met marktpartijen.

Herontwikkeling Galgoord, Haastrecht
De zienswijzen die tegen het ontwerp-bestemmingsplan De Kleine Betuwe zijn ingediend zijn beoordeeld en verwerkt. In juli 2023 is de anterieure overeenkomst met Adriaan van Erk Ontwikkeling ondertekend. Begin februari 2024 is het bestemmingsplan vastgesteld voor de bouw van 180-200 woningen, een supermarkt, bedrijfskavels en een rotonde. Naar verwachting wordt in 2024 de bodem gesaneerd en bouwrijp gemaakt. Vervolgens kan de eerste fase van de woningbouw starten.

Herontwikkeling bedrijfsterrein Schoonhoven-Noord
In 2023 richtte de aandacht in dit complex zich onder andere op de realisatie van de nieuwe school met gymzaal. De tijdelijk gymzaal is in gebruik genomen. Onderzocht wordt wat de stedenbouwkundige visie is op de omliggende percelen. Hierbij wordt met name gericht op de woningbouw. Daarvoor dient het omgevingsplan gewijzigd te worden. In de komende periode vinden verkennende gesprekken en onderhandelingen met de verschillende grondeigenaren plaats.

Ontwikkeling Gouderak Oost
Dit gebied is geplaatst op de 3 ha kaart van de Gedeputeerde Staten. De gemeente is geen grondeigenaar. Ontwikkelaars die eigenaar zijn, of worden, kunnen plannen indienen bij de gemeente.

IJsbaan Noord
Binnen de kern Lekkerkerk heeft de gemeente nog een perceel grond in eigendom dat kan worden ontwikkeld tot een woningbouwlocatie. Het betreft grond waarop voorheen de ijsbaan was gesitueerd. Bezien wordt hoe en op welke wijze en vooral binnen welke periode deze locatie kan worden getransformeerd tot woningbouw. Daarbij is de Woonvisie leidend.

Spoorzone
Planning is om in 2024 te starten met de bouw van de eerste fase: 24 grondgebonden woningen en fase 2 bestaat uit 5 grondgebonden woningen en 60 appartementen waarvan een deel in het sociale segment valt.

Bedrijventerrein Bergambacht
Dit project omvat de ontwikkeling van een kleine 5 hectare nieuw bedrijventerrein als uitbreiding op het bestaande bedrijventerrein. Het voorontwerp- en ontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen en het definitieve bestemmingsplan is op 19 september 2023 vastgesteld door uw gemeenteraad en vervolgens ter inzage gelegd. Er is beroep ingediend tegen het vastgestelde bestemmingsplan en deze beroepsprocedure loopt op dit moment nog. Het bestemmingsplan is om deze reden nog niet onherroepelijk. Er is nog geen zittingsdatum bekend bij de Raad van State.

H. COVID-19

Algemeen

Sinds 2020 heeft corona iedereen geraakt, in de persoonlijke gezondheid of die van familieleden of bekenden, in het werk, op de frontlinie tegen het virus of in het draaiende houden van de belangrijkste processen, het onderwijs, de zorg en onze economie. De coronacrisis heeft ook voor de inwoners en ondernemers van de gemeente Krimpenerwaard het leven op de kop gezet.

De samenleving is door het coronavirus en de aanpak ervan stevig geraakt, er waren zorgen over de positie van jongeren, zzp'ers en traditioneel kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Vanaf 2022 is door het rijk aangegeven dat er geen sprake meer was van een pandemische crisissituatie. Ook in de herstelfase na deze crisis willen we de bedrijvigheid, leefbaarheid, werkgelegenheid en aantrekkelijkheid van de gemeente Krimpenerwaard beschermen. De gemeente Krimpenerwaard moet de gemeente blijven waar je wilt wonen, werken en verblijven, (corona)crisis of niet.

De coronamaatregelen hebben ook een enorme impact gehad op de economie (zowel op macro- als op microniveau). Richting ondernemers en burgers hebben gemeenten een belangrijke rol gehad in de crisisfase. In crisistijd is gebleken dat gemeenten en rijk snel en adequaat kunnen inspelen op urgente problemen.

Wat hebben we gedaan in 2023?

Inzet in het kader van de coronacrisis
Waar we in 2022 al in de afronding van de piek van de coronacrisis zaten, zijn we hier in 2023 mee verder gegaan. We hebben ons steeds meer gericht op verantwoording en evaluatie.

Ondersteunen inwoners via reguliere processen
Net als in 2022 heeft de gemeente in 2023 via de reguliere bestuurlijke en ambtelijke overleggen met verschillende maatschappelijke partijen en ondernemers gemonitord waar ondersteuning, communicatie en hulp noodzakelijk was. Inwoners die behoefte hadden aan ondersteuning en/of zorg, zijn via de reguliere processen van de gemeente zo goed mogelijk ondersteund.

(Financiële) impact
Net als in 2022 was er in 2023 steeds meer duidelijk en waren er minder risico's/onzekerheden te benoemen. In met name de eerste helft van 2023 zagen wij nog een na-ijleffect van meerkosten van zorgaanbieders.

Steunpakketten van het rijk

In 2023 is geen steunpakket meer ontvangen. Het totaalbeeld van de zes tranches is opgenomen in onderstaande tabel. In de jaarrekening zijn alleen de lasten van 2023 verwerkt.

Rijksvergoedingen COVID-19 (x € 1.000)	2020	2021	2022	Totaal
Eerste tranche	511			**511**
Tweede tranche	681			**681**
Derde tranche	137	478		**615**
Vierde tranche	47	563		**610**
Vijfde tranche		472	125	**597**
Zesde tranche		305	80	**385**
Totaal	**1.376**	**1.818**	**205**	**3.399**

Overige steunpakketten

Naast voornoemde rijksvergoedingen zijn er tot en met 2022 ook regelingen, waar de inwoners, ondernemers en gemeente compensatie hebben kunnen aanvragen. In 2023 zijn er geen nieuwe regelingen beschikbaar gesteld.

Kosten bedrijfsvoering 2023

Gedurende de coronacrisis zijn er nieuwe kosten bedrijfsvoering ontstaan, een voorbeeld is de thuiswerkvergoeding voor medewerkers. Deze kosten zijn regulier verwerkt in de loonkosten.

Stand van de bestemmingsreserve

Bij de slotwijziging 2020 is door uw raad een bestemmingsreserve COVID-19 ingesteld. Het doel van deze bestemmingsreserve was om de lasten die betrekking hebben op corona af te dekken. De reserve werd gevormd uit de verkregen middelen vanuit het rijk.

OVERZICHT 2023 (x 1.000)

Bestemmingsreserve COVID-19	Beginstand 2023	Mutaties Jaarrekening 2023		Eindstand 2023
		Ontvangen	Besteed	
Saldo 2022	391			
Geen toevoegingen rijksvergoedingen in 2023		0		
Meerkosten Jeugd en WMO			25	
Mutaties jaarrekening 2023	**391**	**0**	**25**	**366**

Opheffen bestemmingsreserve

Conform onze nota reserves & voorzieningen 2023 is het een bevoegdheid van uw raad om een reserve op te heffen. De acute coronacrisis met directe impact op de samenleving ligt achter ons. Aangezien er geen kosten meer verwacht worden, stellen wij voor om de bestemmingsreserve met ingang van 31 december 2023 op te heffen. Dit betekent dat de vrijval van het saldo van deze bestemmingsreserve wordt gestort in de algemene reserve vrij vermogen.

I. Openbaarheidsparagraaf

Algemeen

In artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze paragraaf geeft invulling aan dit voorschrift en beschrijft de stappen die de gemeente Krimpenerwaard in 2023 heeft gezet met betrekking tot (de invoering van) de Woo.

Invoering Woo

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 inwerking getreden. Het doel van de Woo is een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Een belangrijk onderdeel van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking van 17 informatiecategorieën door alle bestuursorganen. Deze verplichting is nu nog niet van kracht, maar treedt gefaseerd in werking (per informatiecategorie) omdat organisaties tijd nodig hebben de openbaarmaking van de verschillende categorieën voor te bereiden en in te richten. De voorbereiding inzake de documenten die in aanmerking komen voor actieve openbaarmaking is gestart.

In de eerste fase worden categorieën die relatief eenvoudig te realiseren zijn of reeds (deels) gerealiseerd zijn op de volgende wijze actief openbaar gemaakt (1 januari 2023 t/m 31 december 2023):

- Wet- en regelgeving: 2.291 documenten zijn gepubliceerd in het gemeenteblad via officielebekendmakingen.nl. Het betreft Algemeen verbindend voorschrift (verordening) (44), Ander besluit van algemene strekking (51), Andere beschikking (278), Andere melding (5), Andere vergunning (323), Andere voorlichtingsinformatie (27), Beleidsregel (22), Delegatie- of mandaatbesluit (6), Evenementenvergunning (438), Exploitatievergunning (18), Inspraak (2), Omgevingsmelding (63), Omgevingsvergunning (880), Overige overheidsinformatie (2), Participatie (1), Ruimtelijk plan of omgevingsdocument (59), Uitschrijving basisregistratie personen (36), Verkeersbesluit of -mededeling (36).
- Raads- en commissiestukken: vergaderstukken en verslagen worden gepubliceerd via de website van de gemeente Krimpenerwaard.
- Bestuursstukken: besluitenlijst college B&W wordt gepubliceerd via de website van de gemeente Krimpenerwaard.
- Bestemmingsplannen vastgestelde (13) en onherroepelijk (0) (voor)ontwerp (1) gepubliceerd op Ruimtelijkeplannen.nl.
- Organisatiegegevens geven inzicht in de organisatie en haar werkwijze en worden gepubliceerd via de website van de gemeente Krimpenerwaard. Het betreft o.a.: de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen, hoe de organisatie en haar

De Woo-informatieverzoeken (48 ontvangen) worden actief openbaar gemaakt, en worden gepubliceerd op de website van de gemeente Krimpenerwaard: woo.krimpenerwaard.nl.

Naar aanleiding van de Woo zijn de volgende zaken ook gewijzigd:

- Interne procesbeschrijvingen en voorbeeldbrieven zijn van een update voorzien;
- Er is een anonimiseringstool beschikbaar om documenten te anonimiseren;
- Er is een interne werkgroep Wet open overheid om de volgende fases van de wet verder te implementeren in de organisatie. Deze werkgroep bestaat uit diverse disciplines;
- Er zijn in 2023 nog aanvullend intern diverse trainingen gegeven over de wetswijziging voor collega’s en bestuurders.

J. Opvang vluchtelingen

Algemeen

In 2023 zagen we dat er een steeds groter en dringender beroep werd gedaan op de lokale overheid voor het realiseren van opvangplekken voor vluchtelingen. Hierdoor is de opgave voor het aantal te realiseren plekken verhoogd. Deze opgave vraagt het nodige van onze organisatie om dit gerealiseerd te krijgen.

Wat hebben we gedaan in 2023?

Gemeentelijke opvang

In 2022 is het zogenaamde Kernteam Oekraïne opgezet met daarin een brede vertegenwoordiging van de verschillende teams binnen de gemeente. Denk aan Openbare Orde en Veiligheid, Communicatie, Projecten, Sociaal Domein en Financiën. Dit kernteam heeft ook in 2023 gezorgd voor voldoende opvangplekken voor de Oekraïense vluchtelingen. Nadat er een extra taakstelling kwam en Amicitia niet langer gebruikt kon worden voor de opvang, is overleg geweest met Bodegraven-Reeuwijk. Zij hadden de mogelijkheid om nog eens 150 plekken te realiseren en daarvan zijn er 60 in gebruik door vluchtelingen die in Amicitia zaten en die nieuw binnenkwamen. In totaal zijn er 239 opvangplekken beschikbaar. Er wordt de komende tijd gewerkt aan het opnieuw realiseren van nog eens 15 opvangplekken zodat voldaan kan worden aan de extra opgave die bovenop de bestaande aantallen is gekomen.

Op dit moment verblijven de Oekraïense vluchtelingen in het pand en de units aan de Dorpsstraat 59a in Krimpen aan de Lek, in units op het voormalige IJsbaanterrein in Lekkerkerk en in een kantoorpand op het bedrijventerrein in Reeuwijk. Naast onderdak is er ook in 2023 aandacht besteedt aan taallessen, mensen aan het werk helpen en hulp bij het invullen van belastingformulieren.

Particuliere opvang Oekraïense vluchtelingen

In de Krimpenerwaard zijn buitengewoon veel mensen die hun huis hebben opengesteld voor de ontheemden uit Oekraïne. Zij hebben niet alleen deze mensen een dak boven het hoofd gegeven maar zorgen ook dat deze mensen wegwijs worden in Nederland. In veel gevallen hebben zij gezorgd voor vervoer naar scholen en geholpen om aan werk te komen. Op het hoogtepunt van de opvang bij particulieren werden meer dan 200 ontheemden bij particulieren opgevangen. Ook voor deze mensen heeft de gemeente onder meer onderwijs, gezondheidszorg en alle overige taken verzorgd. het aantal is het afgelopen jaar logischerwijs afgenomen. Bij het gereedkomen van de deel 2 van de IJsbaanlocatie is er een bericht gestuurd aan de particulieren om aan te geven dat er een mogelijkheid is om de vluchtelingen over de laten gaan naar de gemeentelijke opvang.

Opvang overloop Ter Apel

Ook in 2023 was de druk in Ter Apel onverminderd hoog. Vooruitlopend op de Spreidingswet is gemeenten gevraagd om opvangplekken te realiseren voor asielzoekers voor langere tijd (minimaal 5 jaar). De burgemeesters en wethouders Wonen van de achttien gemeenten in het gebied van de Veiligheidsregio Hollands Midden hebben afspraken gemaakt om te komen tot een regionale invulling en ontwikkeling van en aanpak voor duurzame asielopvang van- in eerste instantie- 2200 asielzoekers. Voor Krimpenerwaard betekent dat 153 opvangplekken naast de opvangplekken voor de Oekraïense vluchtelingen. Uw raad heeft hier op 18 april 2023 unaniem mee ingestemd.

In 2023 is er samen met de eigenaren van Het Klooster en het COA gewerkt aan het realiseren van 80 opvangplekken voor amv's (zonder status) in het Klooster in Haastrecht. In augustus 2023 is het pand opgeleverd en is er gestart met 40 amv's . Iedere maand zijn er tien minderjarige asielzoekers bijgekomen totdat in december het volledige aantal van 80 vluchtelingen was bereikt. Naast onderdak is hier ook veel werk verzet omtrent de scholing die de kinderen krijgen bij het ISK (Internationale Schakel Klassen) in Gouda waar een hele grote opgave ligt omdat ook alle amv's uit Zuidplas en Bodegraven-Reeuwijk naar Gouda gaan.

(Financiële) impactanalyse

In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van zowel de kosten die direct gerelateerd zijn aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen binnen de gemeente Krimpenerwaard als ook de compensatie die daarvoor beschikbaar wordt gesteld vanuit de Rijksoverheid. Ook over 2023 zien we dat we de opvang op een kwalitatief hoog niveau hebben kunnen realiseren binnen de daarvoor gestelde kostprijs. Daarbij komt dat we ook een relatief hoog aandeel particuliere opvang hebben waarvoor aanvullende bekostiging voor de uitvoeringskosten beschikbaar is gesteld. Zeker op de uitvoering van de leefgeldregeling hebben we een kwalitatief hoogwaardig en efficiënt proces in weten te richten. In 2023 zijn er wel een aantal besluiten genomen die richting 2024 het beeld wat zullen veranderen. Ten eerste is vanuit de Rijksoverheid vanaf 1 januari 2024 het normbedrag neerwaarts bijgesteld naar € 63 per dag per beschikbaar bed. Daarnaast is de opvanglocatie Amicitia per 1 september 2023 gesloten en wordt een deel van onze taakstelling opgevangen in een samenwerking met Bodegraven-Reeuwijk. Zij ontvangen voor de vluchtelingen die overgegaan zijn naar deze nieuwe, meer structurele, locatie vanaf 1 september 2023 ook de compensatie. Daarnaast is het ook in 2023 nog zo dat het normbedrag ook bestemd is voor uitvoeringskosten die de ambtelijke organisatie maakt en heeft gemaakt voor de realisatie en de exploitatie van de opvang. Binnen onze gemeente worden deze werkzaamheden nog steeds grotendeels uitgevoerd door medewerkers die dit naast hun reguliere werk doen en waarvoor dus niet één op één vervanging is ingehuurd. Echter zijn hierdoor wel projecten en andere reguliere werkzaamheden stil komen te liggen en zijn er plusuren gemaakt door de leden van dit kernteam. Een andere belangrijke factor die meespeelt is dat het normbedrag ook ter dekking van het leefgeld voor de vluchtelingen in de gemeentelijke opvang is. We zien daar echter dat een groot deel van de vluchtelingen snel werk heeft gevonden en er derhalve aanzienlijk minder aanspraak op leefgeld gemaakt hoefde te worden. Het overschot aan compensatie zal gereserveerd worden ter besteding in 2024 aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Voor de opvang van de AMV'ers is er voor 2024 en 2025 een budget beschikbaar gesteld van € 400.000 ten behoeve van de ambtelijke inzet die benodigd is voor de realisatie van de opgaven. Voor 2023 is er een budget van € 150.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van een omgevingsmanager. Hiervoor is tijdelijke inhuur ingezet.

Realisatie lasten 2023

Budgetten opvang Oekraiense vluchtelingen (x € 1.000)	Budget 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Realisatie en exploitatie langdurige opvanglocaties	3.000	2.654	346
Leefgeld gemeentelijke opvang	175	287	-112
Leefgeld particuliere opvang	500	348	152
Bijzondere kostenregeling	25	10	15
Leerlingenvervoer	25	13	12
Taalonderwijs	0	65	-65
Inhuur ambtelijke organisatie	646	306	340
Totaal	**4.371**	**3.683**	**687**

Realisatie compensatie 2023

Compensatie opvang Oekraiense vluchtelingen (x € 1.000)	Prognose 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Compensatie gemeentelijke opvang	6.048	6.048	0
Compensatie leefgeld particuliere opvang	400	348	52
Compensatie uitvoeringskosten particuliere opvang	200	200	0
Compensatie taal voor ontheemden	0	53	-53
Compensatie leerlingenvervoer	25	90	-65
Totaal compensatie	**6.673**	**6.739**	**-66**

Compensatie versus realisatie 2023

Compensatie vs budget GOO (x € 1.000)	Realisatie 2023
Compensatie gemeentelijke opvang	€6.048
Compensatie leefgeld en uitvoeringskosten particuliere opvang	€548
Compensatie taal voor ontheemden	€53
Compensatie leerlingenvervoer	€90
Totaal compensatie	**€6.739**
Realisatie en exploitatie langdurige opvanglocaties	€2.654
Realisatie leefgeld gemeentelijke opvang	€287
Realisatie leefgeld particuliere opvang	€348
Realisatie bijzondere kostenregeling	€10
Realisatie leerlingenvervoer	€13
Realisatie taalonderwijs	€65
Realisatie inhuur ambtelijke organisatie	€306
Totaal realisatie kosten opvang Oekraiense vluchtelingen	**€3.683**
Compensatie versus realisatie	**€3.056**
Bestemmen in reserve Oekraine	**€2.979**

Compensatie per opvangplek 2023

Opvanglocatie	Gerealiseerde plekken	Aantal dagen open 2023	Vergoeding per dag	Totale vergoeding
Vm Raadhuis Lekkerkerk	31	243	€83	€ 625.239
Dorpsstraat Krimpen a/d Lek	43	365	€83	€ 1.302.685
Uitbreiding Dorpsstraat Krimpen a/d Lek	28	365	€83	€ 848.260
Ijsbaan Noord Lekkerkerk	48	365	€83	€ 1.454.160
Ijsbaan Noord II Lekkerkerk	60	365	€83	€ 1.817.700
Totaal langdurige plekken	**210**			**€ 6.048.044**

Realisatie opvang AMV

Budgetten opvang AMV (x € 1.000)	Budget 2023	Realisatie 2023	Afwijking
Inzet omgevingsmanager	€ 150	€ 63	€ 87

Jaarrekening

gemeente Krimpenerwaard

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Algemeen
De beginbalans is overeenkomstig de door uw raad vastgestelde jaarrekening 2022.
Onderstaande samenvatting van grondslagen voor waardering en resultaatbepaling is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten.

Voorschriften
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincie en Gemeenten (BBV) geeft.
Daarnaast is gehandeld overeenkomstig de door uw raad in de vergadering van 4 juli 2023 vastgestelde Financiële verordening gemeente Krimpenerwaard 2023.

Waarderingsgrondslagen
De waardering van activa (incl. erfpachtgronden) en passiva alsook de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kostprijs (Verkrijgings- of vervaardigingsprijs en omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten). Tenzij anders vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Eén en ander is vastgelegd in de Nota waardering en afschrijving 2021.

Rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 28 november 2023 door de raad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 2.006.000 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 100.000,- is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

ACTIVA

Vaste activa
De vaste activa zijn verdeeld in:
• Immateriële vaste activa
• Materiële vaste activa
• Financiële vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa, onderverdeeld in:
• Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio (rentekosten die bij aanvang van de lening ineens moeten worden voldaan).
• Kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.
• Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Deze activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs (historische kostprijs), verminderd met de afschrijvingen en de naar verwachting duurzame verminderingen. De kosten van onderzoek worden in vijf jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de looptijd van de betreffende lening. Voor agio/disagio geldt een afschrijvingstermijn van 4 jaar.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa, onderverdeeld in:
• Investeringen met economisch nut.
• Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
• Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
• Gronden in erfpacht

Van investeringen met economisch nut is sprake als ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is). Wanneer investeringen kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld in de vorm van het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen worden deze geclassificeerd onder Investeringen met economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden ingesteld. Daarnaast zijn er investeringen met een maatschappelijk nut. Deze genereren geen middelen maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Te denken valt aan bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.
Ook deze investeringen moeten naar aanleiding van de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met ingang van 1 januari 2017 worden geactiveerd.
Eenmalige afboeking ten laste van een reserve behoort niet meer tot de mogelijkheden. Wel kunnen de kapitaallasten (rente en afschrijving) jaarlijks aan een reserve worden onttrokken zodat de investering budgettair neutraal verloopt. Afschrijving vindt op lineaire basis plaats. De omslagrente is voor 2023 berekend op 0,8%. Voor de toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Aan afschrijvingstermijnen wordt de volgende termijnen gehanteerd:

Soort investering	Afschrijvingstermijn
Immateriële vaste activa	
Kosten onderzoek en ontwikkeling (toe te rekenen aan activum)	5
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	
Wegen, straten en pleinen	
- Aanleg, vernieuwing	40
Kunstwerken	
- Bruggen, viaducten, tunnels en duikers	40
- Renovatie/bouwkundige aanpassing	25
Openbare verlichting	25
Materiële vaste activa met economisch nut	
Gronden	n.v.t.
Begraafplaatsen:	
- Aanleg	40
- Uitbreiding/reconstructie	25
Gebouwen:	
- Gebouwen	40
- Renovatie/aanpassing	25
- Technische installaties	15
- Meubels en inventaris	15
Riolering:	
- Riolering en gemalen (bouwkundig)	40
- Pompen en gemalen (mechanisch/elektrisch)	15
Reiniging:	
- Afvalcontainers (ondergronds)	15
Kunstgrasvelden:	
- Aanleg	30
- Toplaagrenovatie	10
Sport- en speeltoestellen	15
Voertuigen	7
Werktuigen, machines en gereedschappen	10
Automatisering:	
- Mobiele telefoons	3
- Hardware (24x7)	3
- Faciliteiten raadsleden	4
- Hardware overige	5
- Software	5
- Presentatie-/beeldschermen	7
- Bekabeling	10
- Technische installatie serverruimte	15

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden onderverdeeld in:

- Kapitaalverstrekkingen aan:
    - o Deelnemingen
    - o Gemeenschappelijke regelingen
    - o Overige verbonden partijen
- Leningen aan:
    - o Openbare lichamen
    - o Woningbouwcorporaties
    - o Deelnemingen
    - o Overige verbonden partijen
- Overige langlopende leningen
- Uitzettingen bij Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd één jaar of langer.
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen (structureel) daalt tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen of overige verbonden partijen
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Bij verwachte oninbaarheid wordt deze waarde afgewaardeerd.

Overige langlopende leningen
Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Bij verwachte oninbaarheid wordt deze afgewaardeerd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van ≥ 1 jaar
Deze worden gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de betaalde verkrijgingsprijs wordt als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden (staat niet in de balans)
Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa
De vlottende activa zijn verdeeld in:

- Voorraden
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
- Liquide middelen
- Overlopende activa

Voorraden
De voorraden hebben betrekking op actief grondbeleid. Actief grondbeleid omvat alle fasen van het exploiteren van grond: aankoop van gronden, sloop of bouwrijp maken tot en met de uitgifte/ verkoop van bouwgrond. Bij actief grondbeleid exploiteert de gemeente voor eigen rekening en risico gronden. De in exploitatie genomen bouwgronden (Onderhanden werk), worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken, alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winst moet worden genomen indien het positieve re

sultaat betrouwbaar kan worden ingeschat. Risico's en onzekerheden kunnen in het verwachte positieve resultaat worden verdisconteerd. Daarna moet de gerealiseerde winst worden berekend via de POC-methode (d.w.z. dat de tussentijdse winst wordt berekend op basis van de kosten en opbrengsten die zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie) naar rato van de gerealiseerde kosten en gerealiseerde baten**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden onderverdeeld in:

- Vorderingen op openbare lichamen
- Uitzettingen in 's-Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (Schatkistbankieren/SKB)
- Overige vorderingen
- Overige uitzettingen
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

Alle posten onder uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.
De vorderingen op openbare lichamen betreft vorderingen op zowel de rijks- en provinciale overheid als gemeenschappelijke regelingen.
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist < dan één jaar heeft betrekking op het verplicht schatkistbankieren zodra de liquide middelen het normbedrag van € 3.032.000 te boven gaat.
De overige vorderingen en overige uitzettingen worden tegen nominale waarde opgenomen.
Met een 2-tal niet-financiële instellingen heeft de gemeente een rekening-courantverhouding, te weten de veerdienst Schoonhoven en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

Liquide middelen
De liquide middelen worden onderverdeeld in:

- Kassaldi
- Banksaldi

Voor alle liquide middelen geldt dat deze worden opgenomen tegen de nominale waarde.

Overlopende activa
De overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Onder overlopende activa wordt verstaan zowel de nog te ontvangen bedragen als de vooruitbetaalde.

PASSIVA

Vaste passiva
De vaste passiva zijn verdeeld in:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Ter uitvoering van de in de raadsvergadering van 11 december 2018 vastgestelde Financiële verordening gemeente Krimpenerwaard 2019 heeft uw raad in de vergadering van 6 maart 2019 Nota reserves en voorzieningen 2019 vastgesteld.
Rentetoevoegingen aan reserves vinden, conform de uitgangspunten zoals die zijn vastgelegd in de begroting, alleen plaats als dit noodzakelijk is gelet op het onderliggende bestedingsplan.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen wordt onderverdeeld in:

- Algemene reserve/vrij vermogen
- Algemene reserve/Weerstandsvermogen
- Reserve grondzaken
- Bestemmingsreserves
- Gerealiseerd resultaat

De algemene reserve is in principe vrij aanwendbaar en dient in eerste instantie als weerstandsvermogen om tegenvallers op te vangen. Om inzichtelijk te maken wat de omvang van de algemene reserve/weerstandsvermogen minimaal zou moeten zijn wordt periodiek een risico inventarisatie en –analyse, gebaseerd op risicomanagementbeleid opgesteld. Het resterende saldo wordt bestempeld als Algemene reserve/Vrij vermogen. Bestemmingsreserves hebben een meer expliciet karakter.
Ter dekking van eventuele verliezen bij grondexploitaties is een Reserve grondzaken gevormd. De vorming van de algemene reserve vindt in principe plaats door bestemming van batige exploitatiesaldo's bij de jaarrekening.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Over het algemeen is de hoogte gebaseerd op een beheers- of onderhoudsplan en zijn onderverdeeld in:

- Voorzieningen voor verplichtingen en risico's
- Voorzieningen ter egalisering van kosten
- Voorzieningen voor bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

<u>Voorzieningen voor verplichtingen en risico's</u>
Deze voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten en op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

<u>Voorziening ter egalisering van kosten</u>
Deze voorziening wordt gevormd voor kosten welke in een volgend begrotingsjaar gemaakt worden maar waarvan de oorsprong (mede) ligt in het begrotingsjaar of een voorafgaand begrotingsjaar.
Het doel van de voorziening is een gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden

met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven
Deze voorziening kan gevormd worden voor bijvoorbeeld riolering, reiniging en begraafplaatsen.

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is
Bij deze voorziening worden niet meegenomen de ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren welke zijn verkregen van Europese of Nederlandse overheidslichamen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
De vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer zijn verdeeld in:

- Obligatieleningen
- Onderhandse leningen van:
    - Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen
    - Binnenlandse banken en overige financiële instellingen
    - Binnenlandse bedrijven
    - Overige binnenlandse sectoren
    - Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren
- Door derden belegden gelden
- Waarborgsommen

Voor alle vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer geldt dat deze gewaardeerd worden tegen de nominale waarde, eventueel verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn verdeeld in:

- Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één 1 jaar
- Overlopende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één 1 jaar
In de Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één 1 jaar wordt de volgende verdeling aangebracht:

- Banksaldi
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen
- Kasgeldleningen
- Overige schulden openbare lichamen
- Overige schulden

Overlopende passiva
De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Onder overlopende passiva wordt verstaan zowel de vooruit ontvangen bedragen als de nog te betalen bedragen.

Waarborgen en garanties
Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) zorgt ervoor dat woningbouwcorporaties tegen gunstige rentetarieven en voorwaarden geld kunnen lenen. Hiervoor is een zekerheidsstructuur ontwikkeld waarvan de gemeente onderdeel uitmaakt. De financiële middelen van de woningbouwcorporatie vormen de eerste zekerheid. Het WSW stelt voorwaarden aan de kredietwaardigheid van (aspirant) deelnemers. De tweede zekerheid wordt gevormd door het garantievermogen van het WSW. Dit garantievermogen bestaat uit de borgstellingsreserve van het WSW zelf en de plicht om obligo’s op te vragen bij de WSW-deelnemers. De

derde en laatste zekerheid wordt gevormd door gemeenten en het Rijk. Op verzoek van het WSW moeten zij renteloze leningen verstrekken, zoals geregeld in een achtervang-overeenkomst.

Op 17 november 2020 zijn de beleidsregels leningen en garantstellingen samen met het Treasury statuut vastgesteld door het College.

Resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's waarvan de oorsprong voor het einde van het boekjaar ligt, worden in acht genomen voor zover zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden verantwoord op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten, zoals overlopend vakantiegeld en vakantiedagen, toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten.

Overige Grondslagen
Het CAK is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo die het CAK int voor de gemeente. Dit is geen gemeentelijke verantwoordelijkheid en valt dan ook niet onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

BALANS

Toelichting op de balans

Rechtmatigheidsverklaring college van B&W

De jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole. Met als resultaat een controleverklaring van de onafhankelijke accountant met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Dit jaar geven wij voor het eerst zelf een verklaring af over de rechtmatigheid.

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door uw raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door uw raad op 28 november 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €2.006.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Onderstaand een overzicht van de geconstateerde onrechtmatigheden:

Begrotingscriterium (in euro x 1.000)		Bedrag
1a	Overschrijding lasten programma's	1.455
1b	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	786
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**2.241**
4	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	786
5	**Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden**	**1.455**

Voorwaardencriterium		Bedrag
*	Europese aanbestedingen	223
*	Overige onrechtmatigheden < 100K	93
		93

Misbruik en oneigenlijkgebruik criterium		Bedrag
*	Geen bevindingen	-
		-

G	Verantwoordingsgrens	Bedrag
	1% van € 200.622 (totaal van lasten inclusief reserveringen, afgerond)	2.006

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met uw raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2023
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	**3.614**	**3.445**
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.606	3.358
- Kosten onderzoek en ontwikkeling	9	86
Materiele vaste activa	**139.366**	**145.502**
- Investeringen met economisch nut	63.053	67.230
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	63.943	63.714
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	12.332	14.519
- In erfpacht	39	39
Financiële vaste activa	**10.422**	**12.943**
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	4.330	4.330
- Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	23	20
- Overige langlopende geldleningen	6.030	8.563
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	39	30
Totaal vaste activa	**153.402**	**161.890**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	**2.494**	**1.911**
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	35	447-
- Gereed product en handelsgoederen	2.459	2.359
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**74.956**	**72.421**
- Vorderingen op openbare lichamen	14.482	13.274
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	20.591	54.151
- Verstrekte kasgeldleningen	35.000	-
- Rekening-courantverhouding met het Rijk	-	-
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.377	1.337
- Overige vorderingen	3.507	3.659
Liquide middelen	**4.659**	**130**
- Kassaldi	25	13
- Banksaldi	4.633	117
Overlopende activa	**9.116**	**11.925**
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	1.894	668
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.220	3.563
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.002	7.695
Totaal vlottende activa	**91.225**	**86.387**
TOTAAL ACTIVA	**244.627**	**248.276**

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2023
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	**87.147**	**93.725**
- Algemene reserve	21.388	26.460
- Bestemmingsreserves	57.117	63.421
- Gerealiseerd resultaat	8.642	3.845
Voorzieningen	**35.740**	**39.976**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.292	5.876
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	17.090	18.976
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	-	-
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	14.358	15.124
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**97.189**	**89.964**
- Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	97.150	89.925
- Waarborgsommen	39	39
Totaal vaste passiva	**220.075**	**223.666**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaa	**11.693**	**8.819**
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
- Banksaldi	4.513	0
- Overige schulden	7.180	8.819
Overlopende passiva	**12.858**	**15.791**
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.495	7.348
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	4.998	7.964
- Overige Nederlandse overheidslichamen	22	36
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	342	443
Totaal vlottende passiva	**24.551**	**24.611**
TOTAAL PASSIVA	**244.627**	**248.276**

Gewaarborgde geldleningen (EUR x 1.000)	**116.857**	**125.616**

Toelichting Balans per 31 december 2023

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Immateriële vaste activa (€ x 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.606	3.358
Kosten onderzoek en ontwikkeling	9	86
Totaal	**3.614**	**3.445**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2023:

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	3.606	-	-	247			3.358
Kosten onderzoek en ontwikkeling	9	78	-	-			86
Totaal	**3.614**	**78**	**-**	**247**	**-**	**-**	**3.445**

In 2023 heeft er voor €78.000 een onderzoek plaatsgevonden voor de 2e ontsluitingsbrug Haastrecht

Materiële vaste activa (€ x 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Investeringen met economisch nut	63.053	67.230
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	63.943	63.714
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	12.332	14.519
In erfpacht uitgegeven gronden	39	39
Totaal	**139.366**	**145.502**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	5.263	695	-	16			5.942
Woonruimte							
Gebouwen	46.777	5.193	-	1.529			50.442
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.884	784	-	389			6.279
Vervoermiddelen	1.285	-	-	282			1.002
Machines, apparaten en installaties	1.388	416	-	249			1.554
Overige materiële vaste activa	2.456	181	-	627			2.011
Totaal	**63.053**	**7.270**	**-**	**3.092**	**-**	**-**	**67.230**

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaardering staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen (> 100.000) staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Tijdelijke sporthal Schoonhoven	2.044	2.123	2.149
Nieuw gemeentehuis ontwerpfase	31.927	995	1.298
Huisvesting openbare ruimte	5.692	752	805
Grond nieuw gemeentehuis	607	607	607
Voorbereding Schoonhovens college	23.325	510	1.539
Renovatie sportvelden	669	442	449
Sporthal de Meent	12.186	436	1.341
SV Provinciale wehg oost 137 - pand	237	237	237
Bouw de Kiezel en Kei	650	190	301
Jaagpad, civiele kunstwerken	650	185	185
Bouw de Ark	12.000	167	270
Vervanging door LED verlichting div. locaties	207	124	123
Overige investering		502	
Totaal		**7.270**	

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer.

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	995	-	-	16			978
Gebouwen	813	5	-	28			789
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	58.513	2.235	204	2.024			58.520
Vervoermiddelen	43	-	-	7			37
Machines, apparaten en installaties	3.394	100	-	246			3.248
Overige materiële vaste activa	185	-	-	44			141
Totaal	**63.943**	**2.339**	**204**	**2.365**	**-**	**-**	**63.714**

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaardering staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen (> 100.000) staan in het hierna overgenomen overzicht vermeld. Dit is exclusief de investeringen op riolering binnen de IBOR projecten. Zie hiervoor paragraaf C onderhoud kapitaalgoederen.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
H.Dunantstr / Meidoornstr - riolering	2.832	1.174	1.280
23.1 Kerkweg - Zuidweteringsingel riool	1.138	201	205
Leeghwaterstraat - riolering	1.654	110	1.872
begraafplaats Stolwijk	1.357	110	1.134
Herinrichting Veerstoep Bergambacht		744	
Totaal		**2.339**	

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek wordt in het verloopoverzicht

een scheiding aangebracht tussen welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek. De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	3.242	-	-	103			3.139
Bedrijfsgebouwen	185	26	4	5			202
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.739	2.687	214	276			10.937
Machines, apparaten en installaties	94	69	-	-			163
Overige materiële activa	73	6	-	-			79
Totaal	**12.332**	**2.789**	**218**	**384**	**-**	**-**	**14.519**

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaardering staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen (> 100.000) staan in het hierna overgenomen overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Herinrichting Veerstoep Bergambacht	3.171	1.611	3.285
2e fase Buiten de Veerpoort	1.990	438	1.966
Aanvullend krediet noodhaven Schoonhoven	375	162	182
Overige investeringen		578	
Totaal		**2.789**	

Onder de materiële vaste activa zijn geen warme gronden gewaardeerd.

Financiële vaste activa (€ x 1.000)

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:							
- deelnemingen	4.330	-	-	-			4.330
Leningen aan:							
- woningbouwcorporaties	23	-	3	-			20
Overige langlopende leningen	6.030	3.489	956	-			8.563
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	39	-	-	9			30
Totaal	**10.422**	**3.489**	**959**	**9**	**-**	**-**	**12.943**

Overige langlopende leningen

De gemeente participeert in de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Deze stichting verstrekt namens de gemeente startersleningen (saldo ultimo 2023€ 6.602.000), duurzaamheidsleningen woningen (saldo ultimo 2023 € 1.122.000) en duurzaamheidsleningen maatschappelijke instellingen (saldo ultimo 2023 € 382.000). Tot deze balanspost behoren tevens leningen aan St. Jeugdbescherming en St. Onderwijs Primair.

Overige uitzettingen > 1 jaar

Per 31 december 2023 bestaat deze balanspost uit een tweetal uitzettingen met een totaalwaarde van € 30.000. In 2023 is op deze post niet afgeschreven.

Vlottende activa (€ x 1.000)

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	35	-447
Gereed product en handelsgoederen	2.459	2.359
Vooruitbetalingen	-	-
Totaal	**2.494**	**1.911**

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2023 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022 incl. winstuitname	Investeringen 2023	Opbrengsten 2023	Winstuitname 2023	Boekwaarde 31-12-2023 incl. winstuitname	Voorziening verlieslatende complexen	Boekwaarde 31-12-2023
- Nieuwe dorpshart centrumontwikkeling	5.239	40	-380	4.899	0	0	0
- Nieuwe dorpshart binnenterrein	-4.263	481		-3.782	0	0	0
- Tussen Dijk en Bakwetering Lekkerkerk	89	4		9	84	0	84
- Zevender Thiendenland (gemeente)	50	37	-257	76	-246	0	-246
- Hoflaan STW fase 1 - brandweer	27			27	0	0	0
- Hoflaan STW fase 2 - woningbouw	381	276	-878	-23	-198	0	-198
Subtotaal	1.523	838	-1.515	1.206	-360	0	-360
- Voorziening verlieslatende projecten	-1.488			0		1.401	-87
Totaal Grondexploitatie	**35**	**838**	**-1.515**	**1.206**	**-360**	**1.401**	**-447**

	Boekwaarde 31-12-2023 excl. winstuitname	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamde rente	Geraamd eindresultaat (nom.waarde)
- Tussen Dijk en Bakwetering Lekkerkerk	84			3	87
- Zevender Thiendenland (gemeente)	-623	236		-3	-390
- Hoflaan STW fase 2 - woningbouw	-245	1.044	-1.276	-3	-480
Totaal	**-784**	**1.280**	**-1.276**	**-3**	**-783**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf grondbeleid.

In de notitie grondbeleid heeft de commissie BBV toegelicht op welke wijze tussentijds winstuitnamen op grondexploitatie moet worden uitgevoerd. In 2023 heeft ten aanzien van de grondexploitatie Hoflaan (woningbouw) een winstuitname plaatsgevonden van € 23.000. De winstuitnamen tot en met 2022 voor de grondexploitaties Tussendijk / Bakwetering en Zevender-Thiendenland zijn in 2023 naar beneden bijgesteld. Mutaties in winstuitnamen zijn verrekend met de Algemene reserve grondzaken.In 2023 zijn de grondexploitaties Dorpshart Krimpen en Hoflaan (brandweerkazerne) afgesloten. Ter dekking van een mogelijk te realiseren verlies, als gevolg van de economische

ontwikkelingen bij grondexploitaties, is voor de grondexploitatie Tussendijk / Bakweteringeen voorziening getroffen. Het saldo in de betreffende voorziening bedraagt per 31 december 2023 € 87.000.

Gereed product en handelsgoederen

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Onroerende goederen	2.459	-	100	-			2.359
Totaal	**2.459**	**0**	**100**	**0**	**0**	**0**	**2.359**

Specificatie boekwaarde 31 december 2023 Gereed product en handelsgoederen.

	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Des-investeringen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond boerderij Dorpstraat 61 te Ouderkerk	7			7
Grond Vaartweg 2	135			135
Opstallen Vaartweg 2	32			32
Opweg 90 te Schoonhoven	395			395
Opweg 88 te Schoonhoven	390			390
Bergambachterstraat 3 te Bergambacht	1.300			1.300
Blekerstraat 7 te Haastrecht	200			200
Voorziening verlieslatende projecten inzake Bergambachterstraat 3 te Schoonhoven	-		-100	-100
Totaal	**2.459**	**0**	**-100**	**2.359**

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2023	Voorziening oninbaar	Boekwaarde 31-12-2023 na voorziening oninbaar
1. Vorderingen op openbare lichamen	13.274		13.274
2. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	54.151		54.151
3. Verstrekte kasgeld lening openbaar lichaam			
4. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.337		1.337
5. Overige vorderingen (incl voorziening)	3.522	634	2.888
Totaal	**72.284**	**634**	**71.650**

ad 1.Van de vordering op openbare lichamen heeft € 10,1 miljoen betrekking op verrekening met Rijksoverheid op basis van het BTW compensatiefonds en verrekening omzetbelasting. Verrekening vindt jaarlijks plaats per 1 juli van het daaropvolgend jaar.

ad. 2 Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd < 1 jaar

In de tabel wordt het volgende vermeld:

a. Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording wordt afgelegd.

b. Voor ieder kwartaal van dat jaar, het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden,

dat in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.

ad. 3. Verstrekte kasgeldlening openbaar lichaam

Er zijn op 31 december 2023 geen kasgeldleningen aan openbare lichamen verstrekt. Het bedrag van €35mln is in de loop van 2023 terugbetaald door de gemeente Utrecht.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dag basis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	232.000	264.000	245.000	239.000
Drempelbedrag	3.235.000	3.235.000	3.235.000	3.235.000
Ruimte onder drempelbedrag	3.003.000	2.971.000	2.990.000	2.996.000
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

ad. 5 Overige vorderingen

De Voorziening oninbaar is opgebouwd uit:	Bedrag
Dubieuze debiteuren Sociale zaken	572
Overige dubieuze debiteuren	62
Totaal voorziening oninbaar	**634**

Liquide middelen (€ x 1.000)

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Kassaldi	25	13
Banksaldi	4.633	117
Totaal	**4.659**	**130**

Overlopende activa (€ x 1.000)

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.114	4.230
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.002	7.695
Totaal	**9.116**	**11.925**

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023
Overige nog te ontvangen bedragen	3.073	5.191
Overige vooruitbetaalde bedragen	929	2.504
Totaal	**4.002**	**7.695**

Passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

(€ x 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	21.388	26.460
Bestemmingsreserves	57.117	63.421
Gerealiseerd resultaat	8.642	3.845
Totaal	**87.147**	**93.725**

Het verloop in 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve vrij vermogen	12.764	5.904	6.997	6.460	-	18.131
Algemene reserve weerstandsvermogen	3.258	-	-	-	-	3.258
Algemene reserve grondzaken	5.367	209	504	-	-	5.071
Subtotaal algemene reserves	**21.388**	**6.113**	**7.501**	**6.460**	**0**	**26.460**
Begraafplaatsen	1.812	268	164	-	63	1.852
Sociaal domein	1.688	786	837	332	-	1.969
Dekking kapitaallasten	25.374	1.738	145	-	925	26.042
Egalisatiereserve ICT	1.456	545	6	-	325	1.669
Legaten	85	4	4	-	-	85
Personeelsbeleid	1.222	250	651	-	-	821
Sport	2.707	1.066	145	-	173	3.456
Huisvestingskosten herindeling	3.792	-	0	-	217	3.575
Omgevingsplannen	555	50	38	-	-	567
Eglisatiereserve bedrijfsvoering	704	-	250	-	-	454
Strategische verwervingen	207	200	317	-	12	78
Bestemmingsreserve Eneco gelden	12.372	1.386	1.630	-	-	12.128
Tijdelijke verplaatsing bibliotheken	171	-	42	-	-	129
'Overrente" oversluiten leningen	4.380	-	603	-	-	3.776
Covid-19	392	-	25	-	-	367
'WGA-claims"	200	100	-	-	-	300
Onderwijshuisvesting	-	525	-	-	-	525
Gebiedsprocessen	-	801	-	-	-	801
Degeneratievergoeding	-	1.200	125	-	-	1.075
Begrotingstekorten	-	3.750	-	-	-	3.750
Subtotaal bestemmingsreserves	**57.117**	**12.669**	**4.983**	**332**	**1.715**	**63.421**
Totaal	**78.505**	**18.782**	**12.484**	**6.792**	**1.715**	**89.881**

Onder "Bestemming resultaat" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar.

Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met de afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De aard en de reden van de reserves is opgenomen in de Nota reserves & voorzieningen 2023.

De volgende reserves zijn mede bestemd ter dekking van rente en afschrijving van investeringen:

Reserve (€ x 1.000)	**Onttrekking ter dekking van rente en afschr.**
Begraafplaatsen	63
Dekking kapitaallasten	925
Egalisatie ICT	325
Sport	173
Huisvesting herindeling	217
Strategische verwervingen	12
Totaal	**1.715**

Voorzieningen (€ x 1.000)

Het verloop van de voorzieningen in 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	**Toevoeging**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Boekwaarde 31-12-2023**
Voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV art. 44, 1a en 1b):					
Pensioenen wethouders	3.411	1.181	54	-	4.538
Verlofsparen	881	458	-	-	1.338
Subtotaal voorzieningen voor verplichtingen ed	**4.292**	**1.638**	**54**	**-**	**5.876**
Ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1c):					
Onderhoud gebouwen	2.122	1.380	-	387	3.115
IBOR	14.968	4.510	-	3.618	15.860
Subtotaal voorzieningen ter egalisering van kosten	**17.090**	**5.890**	**-**	**4.005**	**18.975**
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (BBV art. 44.2):					
Afvalstoffenheffing	616	-	130	-	486
Rioolheffing	11.600	26	55	-	11.571
Afkoop begraafrechten/onderhoud	1.558	381	230	-	1.710
Reparatieuitkering WW	84	18	-	-	102
Egalisatie bouwleges	500	756	-	-	1.256
Subtotaal voorzieningen voor middelen van derden	**14.358**	**1.181**	**415**	**-**	**15.125**
Totaal	**35.740**	**8.710**	**469**	**4.005**	**39.976**

In de kolom "Vrijval" zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen.

Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar (€ x 1.000)

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

	Saldo 31-12-2022	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
Onderhandse leningen	97.150	-	7.225	89.925
Waarborgsommen	39	-	-	39
Totaal	**97.189**	**-**	**7.225**	**89.964**

De totale rentelast voor het jaar 2023 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt €1.001.216.

Vlottende passiva (€ x 1.000)

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter		
dan één jaar	11.693	8.819
Overlopende passiva	12.858	15.791
Totaal	**24.551**	**24.611**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (€ x 1.000)

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de		
Wet financiering decentrale overheden		
Banksaldi	4.513	0
Overige schulden	7.180	8.819
Totaal	**11.693**	**8.819**

Overlopende passiva (€ x 1.000)

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen,		
m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	7.495	7.348
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met		
een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	5.020	8.000
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	342	443
Totaal	**12.858**	**15.791**

Waarborgen en garanties (€ x 1.000)

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening

gespecificeerd worden:

	Percentage borgstelling	Gewaarborgd per 31-12-2022	Schuldrestant per 31-12-2023	Toegerekend per 31-12-2023	Gewaarborgd per 31-12-2023
Woningbouwverenigingen					
Beter Wonen	50%	1.875	-	-	-
Mozaïek Wonen (incl. vm Woningstichting Gouderak)	50%	4.144	93.557	10.548	5.274
Groen Wonen Vlist	50%	10.927	26.056	26.056	13.028
Stichting QuaWonen (incl. Woningstichting "Samenwerking")	50%	93.537	232.085	201.770	100.885
Stichting Mooiland	50%	14	45.685	29	15
Stichting Vestia	50%	14	-	-	-
Woonzorg Nederland	50%	5.623	363.949	11.687	5.844
Overige					
v.v. Bergambacht.	100%	171	156	156	156
v.v. Schoonhoven (lening geborgd in 2013)	100%	99	92	92	
Sportverening "Koguryo"	100%	58	52	52	52
Speeltuinver. 'het Klaverweitje".	100%	3	2	2	2
Stichting Zevender	100%	150	100	100	100
Veerdienst Schoonhoven	100%	260	195	195	195
St. Exploitatie Tennispark "Het Hofland"	100%	49	37	37	37
St. Stormbaan Hofland (Artrium)	100%	34	29	29	29
Totaal		**116.956**	**761.995**	**250.753**	**125.616**

In 2023 zijn geen bedragen betaald uit hoofde van aanspraken op de verleende borg- en garantstellingen.

WSW-borgstellingen met achtervang

Indien buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk (50%) en gemeenten (50%) aangesproken.Voor 1 augustus 2021 stonden gemeenten rechtstreeks in de achtervang voor individuele leningen.Leningen na 1 augustus 2021 worden aan gemeenten toegerekend naar rato van het bezit van een woningcorporatie dat zich in de gemeente bevindt. Voor WSW-borgstellingen is in bovenstaande tabel uitgegaan van een borgstelling van 50% van het toegerekende bedrag. In werkelijkheid is dit percentage lager,doordat de gemeentelijke aanspraak van 25% wordt verdeeld over alle deelnemende gemeenten (evenredigheid van het schuldrestant van alle geborgde leningen).

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Het voornaamste doel van SWS is het stimuleren van het bezit van kwalitatief goede accommodaties door sportorganisaties. SWS voert controle uit op de borgstellingen van v.v. Schoonhoven, Stichting Exploitatie Tennispark "Het Hofland" en Stichting Stormbaan Hofland.

Niet uit de balans blijkende financiele verplichtingen

Het BBV (art 53) vereist dat belangrijke, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen in de toelichting op de balans worden vermeld.Voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar niveau is geen voorziening opgenomen.Het gaat hierbij om opgebouwde rechten met betrekking tot niet opgenomen vakantiedagen en wachtgelden.Deze jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zijn opgenomen in de reguliere exploitatie.

Langlopende financiële verplichtingen zijn aangegaan voor:

(€ x 1.000)

Omschrijving	Vervaldatum	Verlenging	Kosten 2023
Huur Oranjeplaats 1 + 2 parkeerplaatsen te Schoonhoven	30-11-2025	periode van 5 jaar	43
Huur Oranjeplaats 45 + 4 parkeerplaatsen te Schoonhoven	30-9-2026	periode van 5 jaar	107
Huur speeldak de Rotonde ten behoeve van peuterspeelzaal 't Krielhok	31-1-2024	periode van 5 jaar	9
Huur diverse koffieautomaten	23-1-2023	periode van 4 jaar	5
Huur diverse printers			13
Huur diverse printers	1-10-2027	stilzwijgend	7
Huur Dorpstraat 59a te Krimpen aan de Lek		stilzwijgend 3 maanden	636
Huur woonunits bij Koninginneweg 90 te Lekkerkerk		stilzwijgend 3 maanden	455

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

Overzicht van baten en lasten met toelichting

Meerjarig overzicht van baten en lasten

Exploitatie (x € 1.000)	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Bestuur en ondersteuning					
Lasten	-27.366	-26.800	-32.433	-33.752	-1.319
Baten	115.185	113.414	121.054	122.454	1.400
Totaal Bestuur en ondersteuning	**87.818**	**86.614**	**88.621**	**88.701**	**80**
Veiligheid					
Lasten	-4.971	-5.441	-5.447	-5.364	83
Baten	282	142	154	98	-56
Totaal Veiligheid	**-4.688**	**-5.298**	**-5.294**	**-5.266**	**27**
Verkeer vervoer en waterstaat					
Lasten	-10.557	-10.174	-11.033	-11.169	-136
Baten	1.051	628	2.137	2.704	568
Totaal Verkeer vervoer en waterstaat	**-9.507**	**-9.547**	**-8.896**	**-8.464**	**432**
Economie					
Lasten	-1.095	-1.575	-1.973	-1.462	511
Baten	756	423	452	553	101
Totaal Economie	**-339**	**-1.152**	**-1.521**	**-909**	**612**
Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie					
Lasten	-18.016	-18.191	-20.801	-18.731	2.070
Baten	3.979	2.309	5.660	4.526	-1.134
Totaal Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie	**-14.037**	**-15.882**	**-15.141**	**-14.205**	**936**
Sociaal domein					
Lasten	-65.892	-63.900	-72.830	-70.232	2.598
Baten	18.122	12.324	21.727	20.758	-969
Totaal Sociaal domein	**-47.771**	**-51.576**	**-51.102**	**-49.474**	**1.629**
Volksgezondheid en milieu					
Lasten	-18.562	-19.519	-22.158	-20.386	1.772
Baten	15.526	15.371	18.455	17.280	-1.175
Totaal Volksgezondheid en milieu	**-3.036**	**-4.148**	**-3.702**	**-3.106**	**596**
Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing					
Lasten	-8.220	-12.651	-15.058	-13.953	1.106
Baten	6.919	11.033	12.826	13.254	428
Totaal Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing	**-1.301**	**-1.618**	**-2.233**	**-699**	**1.534**
Saldo van baten en lasten	**7.139**	**-2.607**	**732**	**6.578**	**5.847**

Reserves

Exploitatie	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-19.959	-4.310	-26.654	-25.574	1.080
Onttrekkingen	12.820	6.917	25.922	22.840	-3.082
Mutaties reserves	**-7.139**	**2.607**	**-732**	**-2.734**	**-2.002**

Geraamd resultaat

Exploitatie	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**3.845**	**3.845**

Financiële en algemene dekkingsmiddelen

Financiële en algemene dekkingsmiddelen (x €1.000)	Rekening	Begroting 2023		Rekening	Saldo
	2022	Primitief	Gewijzigd	2023	2023
Lokale heffingen	12.070	12.159	12.257	12.283	26
Gemeentefonds (algemene uitkering)	98.961	98.061	105.093	105.645	552
Dividenden	331	762	213	331	-118
Saldo financieringsfunctie	166	-186	683	741	294
Heffing VPB	-5	-22	-95	-56	39
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Overhead	-19.600	-19.142	-22.004	-23.248	-1.244
Totaal	**91.923**	**91.632**	**96.147**	**95.696**	**-451**

Toelichting op hoofdlijnen per programma (x € 1.000)

Hieronder treft u per programma een toelichting aan op de afwijkingen tussen de geraamde lasten en baten na wijziging en de realisatie. Dit komt overeen met de toelichting zoals opgenomen bij de taakvelden van de programma's in het jaarverslag.

Toelichting Programma Bestuur en ondersteuning

Het totale overschot op dit programma bedraagt ruim €81.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 0.10 Bestuur
Op dit taakveld is een incidenteel nadeel ontstaan van €880.000 aan de lastenkant. Dit betreft voornamelijk een afwijking inzake een aanvullende dotatie aan de voorziening pensioenen (voormalig) wethouders. Een deel van deze pensioenen was niet opgenomen in de voorziening, maar als structurele last geraamd. Op aanbeveling van de accountant is dit gecorrigeerd en worden nu alle pensioenen van (voormalig) wethouders gedekt uit de voorziening.

Daarnaast is er een incidenteel nadeel ontstaan op de controlekosten van de accountant van €71.000. Dit heeft deels te maken met de kosten van de afwikkeling door de oude accountant en de overgang naar de nieuwe accountant op basis van de aanbesteding.

De voordelen op de budgetten knelpuntenbudget €117.000 en verandering ruimtelijk domein €52.000, verdere uitvoering in 2024, betreffen reserve onttrekkingen en hebben geen invloed op het resultaat (zie toelichting storting/onttrekking reserves).

Toelichting - 0.20 Burgerzaken
In de begroting 2023 is rekening gehouden dat er minder reisdocumenten zouden worden aangevraagd, aangezien de reisdocumenten vanaf 2014 10 jaar geldig werden. De begroting is hierin te voorzichtig ingestoken, waardoor er nu meer inkomsten zijn dan verwacht door de hoeveelheid aanvragen reisdocumenten.
In de begroting 2023 is ervan uitgegaan dat er ten opzichte van 2022 minder huwelijksvoltrekkingen zouden plaatsvinden, gelet op de inhaalslag die in 2022 plaats heeft gevonden. Het aantal huwelijken is echter nagenoeg gelijk gebleven, waardoor er meer inkomsten zijn dan begroot.

Toelichting - 0.30 Beheer overige gebouwen en gronden
Bij dit budget -bestemd voor het overige, meestal leegstaand vastgoed- is door verschillende oorzaken het energieverbruik minder geweest dan aanvankelijk was ingeschat. Ook viel de verwachtte stijging van de gasprijs mee, wat mede tot een positief resultaat heeft geleid.

Toelichting - 0.40 Overhead
In 2023 is er een overschrijding van €1.1 miljoen op de loon- en inhuurlasten. Hier tegenover zijn enkele onderschrijdingen op verschillende taakvelden waaronder het taakveld 0.80 overige baten en lasten van € 775.000. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt stijgen de tarieven van inhuur nog altijd. Inhuur wordt in onze gemeente ingezet ter invulling van vacante functies, maar ook voor het opvangen van extra drukte in de uitvoering van taken. In de paragraaf Bedrijfsvoering is dit verder uitgewerkt. Een deel stijging van de inhuurbudgetten is onttrokken aan de diverse reserves. Op de opleidingen is er een nadeel van

€75.000 door intensivering. Dit nadeel wordt onttrokken aan de reserve personeelsbeleid. Deze mutatie heeft geen invloed op het totaal saldo. Op de overige kantoor- advies en automatiseringslasten zijn er diverse over- en onderschrijdingen voor een bedrag van totaal €175.000.

Toelichting - 0.50 Treasury
In 2023 is er sprake geweest van een fors financieringsoverschot. De (incidentele) rentebaten in het 4e kwartaal 2023 zijn €195.000 hoger dan geraamd. In de jaarrekening 2022 is rekening gehouden met regulier dividend 2022 van Stedin. De werkelijke verantwoording van het dividend 2022 heeft in 2023 plaatsgevonden. Dit dividend is €62.000 hoger dan verwacht. De aan de grondexploitaties toe te rekenen rente wordt verantwoord op dit taakveld. Op basis van lagere boekwaarden is in 2023 minder rente aan de grondexploitaties doorberekend (nadeel €84.000).

Toelichting - 0.70 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
In een raadsinformatiebrief op 19 december 2023 is uw raad geïnformeerd over de financiële gevolgen van de decembercirculaire 2023. De verslagleggingsvereisten schrijven voor dat ontvangsten uit de decembercirculaire in de jaarrekening verwerkt worden. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van €441.000. Tevens zijn er definitieve afrekeningen van voorgaande jaren verwerkt wat nogmaals €111.000 voordeel oplevert.

Toelichting - 0.80 Overige baten en lasten
De bijstelling van budgetten voor dekking van de loonkosten worden centraal geraamd. Voor dit taakveld is er een voordeel van € 775.000, op het taakveld 0.40 overhead zijn de nadelen op de realisatie. In de paragraaf Bedrijfsvoering is dit verder uitgewerkt. Het voordeel van € 563.000 op de baten betreft voornamelijk de vrijval van de balanspost nakomende kosten Jeugdzorg op basis van de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders die is aangepast.

Toelichting Programma Veiligheid

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca €27.000.

Toelichting - 1.20 Openbare orde en veiligheid
In 2023 hebben we een aantal activiteiten kunnen laten betalen door externen. Onder andere het veiligheidsontbijt en een informatieavond voor boeren over ondermijning zijn extern gefinancierd. Hierdoor is er minder uitgegeven dan begroot. De afwijking bij de baten is te verklaren uit het feit dat we een voorziening hebben getroffen met betrekking op een dwangsom, die mogelijk als oninbaar aangemerkt moet worden.

Toelichting Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca. €432.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 2.10 Verkeer en vervoer
De overschrijding op de lasten is deels te wijten aan de hogere kosten van onkruidbestrijding op verharding, toe te schrijven aan diverse redenen als energie en weersomstandigheden. Het straatherstel is toegenomen vanwege toenemende degeneratie. Als derde oorzaak kunnen we noemen de hogere kosten van onder andere de uitgereikte middelen om zelf zwerfvuil op te ruimen.
De hogere baten betreft een vergoeding voor het graven in gemeentelijke grond voor kabels en leidingen. Deze werkzaamheden hebben een zekere mate van onvoorspelbaarheid. Ook viel de zwerfafvalvergoeding die producenten van wegwerpplastic aan de gemeente betalen hoger uit. Tenslotte is er een bedrag van €95.000 aan schadevergoedingen voor de openbare verlichting ontvangen. Schadevergoedingen worden niet begroot.

Toelichting Programma Economie

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca. €612.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 3.10 Economische ontwikkeling
Het positieve saldo over 2023 wordt veroorzaakt doordat BIZ-subsidies (€41.000) abusievelijk te hoog begroot zijn. Deze worden vanaf 2024 lager begroot via de Tussenrapportage 2024. Ook zijn de baten die begroot zijn op taakveld 3.30 lager dan begroot en vallen weg tegen de lagere lasten. Deze baten zijn echter bij taakveld 3.30 niet toegelicht omdat bij dit taakveld de afwijking niet groter is dan €50.000.

Daarnaast wordt het positieve saldo veroorzaakt door de post voor het Leerwerkbedrijf (€120.000). In 2023 is begonnen met evaluatie en sturing op de projectorganisatie waarin een vijftal pilots waren ontwikkeld. Er is gewerkt aan een sterk commitment van ondernemers en onderwijs. Hierdoor is er afgelopen jaar niet ingezet op het vormgeven van nieuwe pilots, maar op doorontwikkeling van de bestaande pilots. Hierdoor zijn de financiële middelen niet volledig aangewend.
Van het vrijgevallen bedrag wordt via bestemming rekeningresultaat voorgesteld dit over te hevelen naar 2024 zodat er op basis van een hernieuwd convenant een bijdrage kan worden geleverd aan een Vitaal Krimpenerwaard.

Toelichting - 3.40 Economische promotie
Lasten
Voor Landbouw is in 2023 minder besteed door vertraging in het proces van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) / het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). Dit is het gevolg van het ontbreken van een Landbouwakkoord en rijksmiddelen/een transitiefonds en de val van het kabinet.
Wel is begonnen met de voorbereidingen van een gemeentelijk Omgevingsprogramma Landbouw en lopende processen zijn voortgezet. We verwachten in 2024 een deel van het niet bestede budget verder uit te geven en stellen u daarom voor het restant over te hevelen.
Baten
Het positieve saldo heeft met name betrekking op de toeristenbelasting. We verantwoorden in de jaarrekening 2023 de te verwachte opbrengst over 2023 plus de afrekening over 2021 en 2022. De afrekening over 2021 bedroeg nog ca. €37.000 en de eindafrekening 2022 viel ca. €50.000 positief uit.

Toelichting Programma Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca. €936.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 4.20 Onderwijshuisvesting
In het taakveld Onderwijshuisvesting is de post 'overig advies en onderzoekskosten gekoppeld aan investeringskrediet Uitvoering IHP. Op dat investeringskrediet is minder uitgegeven, wat leidt tot een onderschrijding.

Toelichting - 4.30 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
In 2023 was het aantal leerlingen dat daadwerkelijk is vervoerd lager dan in de begroting was opgenomen. Afhankelijk van het aantal aanvragen voor het nieuwe schooljaar en de reguliere prijsindexatie is er in 2023 een incidenteel voordeel van €91.000 .
Voor het inzetten op onderwijsachterstandenbeleid (OAB) hebben gemeente geoormerkte OAB-middelen ontvangen. Deze kunnen tot en met 2026 ingezet worden. Van deze gelden is in 2023 een bedrag van €485.000 nog niet besteed en voor de komende jaren gereserveerd. Dit maakt dat in 2023 zowel de lasten als de baten lager uitvallen.
Voor onderwijs was voor de verwachte subsidieaanvragen in 2023 een plafond van €415.000 opgenomen. De werkelijke aanvragen bedroegen €312.000, wat maakt dat het toegekende subsidiebedrag incidenteel € 103.000 lager is dan het jaarlijks vastgestelde plafond.

Toelichting - 5.10 Sportbeleid en activering
De definitieve beschikking voor de aangevraagde SPUK- regeling 2023-2026 is pas in mei 2023 ontvangen. Hierdoor zijn in 2023 niet alle geplande activiteiten volledig ingezet. Het niet uitvoeren van het volledige uitvoeringsprogramma heeft in 2023 geresulteerd in een incidenteel voordeel van €86.000. Omdat gemeenten op 1 januari 2023 nog geen zekerheid over de hoogte van de middelen hadden, nemen we 20% van het resterende budget per onderdeel mee naar 2024.

Toelichting - 5.30 Cult.presentatie,-prod. en -participatie
Door een lagere subsidietoekenning dan het vastgestelde subsidieplafond in combinatie met het terugvorderen van subsidies is er in 2023 een incidenteel financieel voordeel van €68.000.

Toelichting - 5.50 Cultureel erfgoed
Van de totaalkosten ad €71.000 is ruim €52.600 gerelateerd aan motie 19-26 Beschadigde brug buiten de

Veerpoort. Deze kosten zijn te herleiden tot een constructief-technisch onderzoek (gravend onderzoek) en vormen een incidentele kostenoverschrijding.

Toelichting - 5.60 Media
Voor de uitbreidingen van de bibliotheken in Stolwijk en Haastrecht is een bedrag van €701.800 benodigd en is door uw raad goedgekeurd. Ter dekking is bij het rijk een SPUK aanvraag ingediend. Voor deze regeling is een cofinanciering van 20% van toepassing en worden we voor een bedrag van €561.440 gecompenseerd door het rijk door middel van een SPUK bijdrage. Deze SPUK is niet in 2023 toegekend, waardoor er bij de lasten een overschot is ontstaan en bij de baten een tekort ten opzichte van de begroting. De eigen bijdrage van €140.000 zou gedekt worden uit de Reserve, deze was dus niet nodig in 2023. Het budget dient te worden overgeheveld naar 2024, waarvan €500.000 via bestemming rekeningresultaat en €50.000 via budgetoverheveling.

Toelichting - 5.70 Openbaar groen en (openlucht)recreatie
Het overschot op de lasten wordt veroorzaakt door onderbesteding van het project Veenweide NNN. Er was €550.000 begroot voor uitvoering. De uitvoering heeft echter nog niet plaatsgevonden. In 2024 zal de overeenkomst worden ondertekend en zal de financiële afwikkeling volgen. Het budget dient te worden overgeheveld naar 2024.

Toelichting Programma Sociaal Domein

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca. €1.629.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 6.10 Samenkracht en burgerparticipatie
Doordat we de definitieve beschikking voor de aangevraagde SPUK- regeling 2023-2026 pas in mei 2023 ontvingen zijn in 2023 niet alle geplande activiteiten volledig ingezet. Het niet uitvoeren van het volledige uitvoeringsprogramma heeft in 2023 tot een eenmalig voordeel van €145.000 geresulteerd. Omdat gemeenten op 1 januari 2023 nog geen zekerheid over de middelen en de hoogte van het aan te vragen bedrag hadden, is 20% van het toegekende budget per onderdeel naar 2024 meegenomen. De niet bestede middelen dienen terugbetaald te worden.
Voor inburgering heeft de gemeente in 2023 een tweetal specifieke uitkeringen van het Rijk ontvangen voor het beschikbaar stellen van voorzieningen aan inburgeringsplichtigen die onder de nieuwe Wet Inburgering (WIb) vallen. Deze bijdrage is gebaseerd op een eerste inschatting van het Rijk. Daarnaast is voor het niet besteedbare bedrag 2022 van de reserveringsregeling gebruik gemaakt. De instroom van inburgeraars in de gemeente waren in zijn totaliteit lager dan verwacht waardoor uitgaven achterbleven. Dit vertaalt zich in een voordeel bij de lasten € 795.000. Het onbenutte bedrag van deze specifieke uitkeringen kan middels een reserveringsregeling in 2024 alsnog besteed worden.
Op het incidentele krediet Transformatie SD is in 2023 van de lopende projecten (o.a. project toegang, datagedreven werken, innovatiefonds) nog een bedrag van € 411.000 beschikbaar. De uitvoering van deze projecten lopen in 2024 door.
Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2023 is er op bepaalde onderdelen van de opvang van Oekraïense vluchtelingen sprake van een overschrijding. In de paragraaf Opvang Vluchtelingen wordt het totale beeld geschetst van de baten en lasten met betrekking tot de opvang van de Oekraïense vluchtelingen waarbij er per saldo sprake is van een hogere compensatie dan gepaard gaande lasten.

Toelichting - 6.20 Wijkteams
Voor de voorbereiding en realisatie van de vernieuwde Toegang Sociaal Domein (project Integrale Toegang) is vanuit de ontvangen POK-middelen (extra gelden van het rijk om de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners in een kwetsbare positie te versterken) een incidenteel budget gereserveerd. Hiervan is in 2023 een bedrag van €155.000 nog niet besteed. Voorgesteld wordt dit bedrag via bestemming rekening resultaat over te hevelen om de geplande activiteiten in 2024 uit te voeren.

Toelichting - 6.30 Inkomensregelingen
De gemeente ontvangt van het Rijk een gebundelde uitkering voor het bekostigen van uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en voor de inzet van loonkostensubsidies (BUIG). Deze gebundelde uitkering is niet afdoende om de gemaakte uitkeringslasten volledig te dekken en

daarom moet dit uit eigen middelen aangevuld worden. Onder voorwaarden kan de gemeente een beroep doen op de vangnetuitkering dat slechts een deel van het tekort dekt. Voor 2023 blijven wij onder het drempelbedrag waardoor de gemeente niet in aanmerking kan komen voor een vangnetuitkering. Door het lagere uitkeringsbedrag waren in 2023 niet alle eigen middelen benodigd waardoor er op de lasten een incidenteel voordeel van €220.000 ontstaan is.
De eenmalige energietoeslag Krimpenerwaard 2023 is conform het vastgestelde collegebesluit van start gegaan. Deze regeling biedt huishoudens met een laag inkomen (130% van het sociaal minimum) een eenmalige tegemoetkoming van €1.300 ter compensatie voor de fors gestegen energiekosten. De aanvraagperiode loopt van 16 oktober 2023 tot en met 30 juni 2024. In 2023 is aan 1.939 huishoudens de energietoeslag uitbetaald. Om de aanvragen die in 2024 binnen komen uit te kunnen betalen wordt het nog niet bestede budget van €487.000 naar 2024 overgeheveld.
Bij de lasten van de bijzondere bijstand is een incidenteel nadeel van €52.000 ontstaan. Dit nadeel wordt voornamelijk door huisvesting aan statushouders veroorzaakt, waar via de bijzondere bijstand inrichtings- en stofferingskosten aan wordt verstrekt.
Op het minimabeleid is een voordeel van €67.000 op de lasten. Het voordeel zit grotendeels (€51.000) bij Het Volwassenfonds Sport- en Cultuur. Dit fonds maakt sport- en cultuurdeelname voor inwoners van 18 jaar en ouder die een besteedbaar inkomen hebben dat niet hoger is dan 120% van de bijstandsnorm mogelijk. De verwachting is dat het Volwassenenfonds de komende jaren meer bekendheid gaat krijgen en dat het aantal deelnemers gaat toenemen.

Toelichting - 6.40 Begeleide participatie
In afwachting van de definitieve afrekening 2023 die we in juni 2024 ontvangen is op Beschut werken een eenmalig positief resultaat van €120.000 behaald. Dit voordeel is voornamelijk aan twee oorzaken toe te rekenen. In 2023 was het aantal plaatsingen (22 fte) voor beschut wonen lager dan de taakstelling en extra beschikbaar gestelde plekken (26 fte). Daarnaast is het terug te ontvangen bedrag vanuit de definitieve afrekening 2022 Prowork (terugbetaling van de gemeentelijke bijdrage) in 2023 ontvangen en op lasten gecorrigeerd.

Toelichting - 6.50 Arbeidsparticipatie
Het voordeel op de lasten bij het re-integratiebudget wordt voornamelijk bij twee onderdelen veroorzaakt. Ten eerste door een verminderde inzet van de Arrivapas. Toekenning van reiskosten op basis van de werkelijke afgelegde reisafstand was in veel gevallen goedkoper, effect €27.000 lagere kosten. Ten tweede zijn er relatief veel plaatsingen bij reguliere werkgevers geweest i.p.v. bij Promen. Hierdoor waren begeleidingskosten aan Promen niet aan de orde en zijn deze €25.000 lager uitgevallen.

Toelichting - 6.60 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Op de regeling medische meerkosten is net als voorgaande jaren een voordeel op de lasten van €81.000. Deze regeling is per 1 mei 2021 van kracht en ondanks verruiming van de voorwaarden per 1 januari 2023 om de doelgroep te vergroten, is het aantal gebruikers in 2023 minimaal toegenomen. De verwachting is dat deze trend zich voortzet.
Daarnaast is er in 2023 minder gebruik gemaakt van het collectief vraagafhankelijke vervoer of zijn er door de gebruikers kortere ritten gereden. Dit maakt dat de kosten €89.000 lager uitvallen dan verwacht.

Toelichting - 6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €106.000 op de lasten voor hulp bij het huishouden (hbh). Het aantal WMO aanvragen en de benodigde zorgbehoefte (zorgzwaarte pakket) zijn kosten bepalend.

Toelichting - 6.71B Begeleiding (WMO)
Uit de afrekening van de SVB blijkt dat de uitnutting van de PGB's begeleiding en dagbesteding €76.000 lager is dan verwacht. Op de geleverde zorg in natura zijn de kosten €21.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Toelichting - 6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)
De lasten voor de Wmo Maatwerkarrangementen zijn € 51.000 lager dan begroot. Dit voordeel wordt voornamelijk aan de inzet Wijk GGD veroorzaakt, incidenteel voordeel van € 39.000.
Op basis van de CAK rapportage is de daadwerkelijke afgedragen eigen bijdragen 2023 voor de Wmo maatwerkvoorzieningen €93.000 lager dan de primaire begroting. De lagere opbrengst wordt

voornamelijk veroorzaakt omdat er in 2023 eenmalig een nog te ontvangen saldo van €69.000 opgenomen was die niet meer gerealiseerd wordt. Deze was op basis van de opgelegde eigen bijdrage bepaald en is later door het CAK gecorrigeerd waardoor de daadwerkelijke afgedragen eigen bijdrage lager uitviel.

Toelichting - 6.72A Jeugdhulp begeleiding
De lasten voor Jeugdhulp begeleiding zijn €271.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat het in een aantal gevallen het inzetten van intensieve zorg noodzakelijk was.

Toelichting - 6.72B Jeugdhulp behandeling
De lasten voor Jeugdhulp behandeling zijn €170.000 lager dan begroot. Dit komt doordat minder indicaties zijn verstrekt dan verwacht. Ten opzichte van 2022 is het aantal indicaties lager uitgevallen.

Toelichting - 6.72C Jeugdhulp dagbesteding
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een overschrijding van €143.000 op de lasten voor jeugdhulp dagbesteding.

Toelichting - 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €58.000 op de jeugdhulp (zonder verblijf). Daarnaast is de regionale bijdrage aan RWO €21.000 lager uitgevallen.

Toelichting - 6.73B Gezinsgericht
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een overschrijding van €70.000 op de lasten voor jeugd gezinsgericht. Dit heeft een directe relatie met de afgegeven indicaties 2023.

Toelichting - 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een overschrijding van €167.000 op de lasten voor jeugdhulp behandeling. Dit door het minder verstrekken van indicatie dan verwacht. Ten opzichte van 2022 zijn het aantal indicatie in 2023 lager uitgevallen.

Toelichting - 6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €65.000 op de lasten voor jeugd behandeling GGZ (zonder verblijf).

Toelichting - 6.74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf
De lasten voor crisis jeugdhulp is €495.000 lager dan begroot. Bij de 2e tussenrapportage 2023 was op basis van indicatie en geboekte kosten over het 1e half jaar de prognose bijgesteld. Echter blijkt de inschatting te hoog of is er zorg op andere onderdelen (bijvoorbeeld dagbestedingen, jeugdhulp met verblijf) binnen de jeugdhulp ingezet.

Toelichting - 6.81A Beschermd wonen (WMO)
Op basis van de werkelijk geleverde zorg wordt de afrekening voor de compensatieregeling beschermd wonen door de regio opgesteld. Dit is conform de regionale inkoopvoorwaarde zoals overeengekomen. In de afrekening is het aandeel voor de Krimpenerwaard €110.000 lager uitgevallen.

Toelichting - 6.82A Jeugdbescherming
Ten opzichte van de begroting, die primair wordt vastgesteld op basis van de realisatie 2022 en de prijs 2023, maar in de tweede tussentijdse rapportage 2023 nog is bijgesteld op een inschatting van de zorgvraag in 2023 is er een onderschrijding van €205.000 op de lasten voor jeugdbescherming. De trajecten jeugdbescherming betreft een intensieve zorgvraag waarbij een paar cliënten meer of minder qua kosten het verschil kunnen maken. Daarnaast is de jaarlijkse bijdrage aan de GGD €39.000 lager uitgevallen.

Toelichting Programma Volksgezondheid en milieu

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca. €596.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 7.10 Volksgezondheid

Doordat we de definitieve beschikking voor de aangevraagde SPUK- regeling 2023-2026 pas in mei 2023 ontvangen hadden zijn in 2023 niet alle geplande activiteiten volledig ingezet. Het niet uitvoeren van het volledige uitvoeringsprogramma heeft in 2023 tot een eenmalig voordeel van €316.000 geresulteerd. Omdat gemeenten op 1 januari 2023 nog geen zekerheid over de hoogte van de middelen hadden, nemen we 20% van het toegekende budget per onderdeel naar 2024 mee.
De uitgaven Hecht/Gezondheid vallen €213.000 lager uit dan verwacht. Eind 2023 heeft het Algemeen Bestuur van Hecht een eerder genomen besluit tot een wijziging op de begroting 2023 teruggedraaid. Deze besluitvorming vond plaats nadat de P&C-cyclus rondom de tweede Tussenrapportage en gemeentelijke begroting had plaatsgevonden, waardoor dit begrotingstechnisch niet meer verwerkt kon worden. Het gevolg hiervan is dat Hecht over 2023 flink verlies maakt en moet interen op het eigen weerstandsvermogen. In de tweede plaats zijn, in verband met het doorschuiven van BTW naar het gemeentelijke BTW compensatiefonds, de kosten lager uitgevallen.
Voor het uitvoeringsprogramma Gezondheid is €132.000 van het geraamde budget niet besteed. Een groot deel van de gemaakte kosten konden binnen de Brede SPUK- regeling verantwoord worden. Hierdoor is er in 2023 een incidenteel voordeel van €70.000 op de lasten ontstaan. Daarnaast heeft er op de specifieke uitkering preventieakkoord geen inzet plaatsgevonden, waardoor het hiervoor geraamde bedrag terugbetaald moet worden (€30.000). Tot slot viel de subsidietoekenning 2023 lager uit dan het vastgestelde subsidieplafond (€32.000). In afwachting van de voortzetting van de Brede SPUK- regeling na 2026 en het uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024 is het behaalde financiële voordeel 2023 vooralsnog incidenteel.

Toelichting - 7.20 Riolering

De overschrijding wordt veroorzaakt door hogere energiekosten en een correctie op eerdere jaren. Daarnaast is de onttrekking uit de egalisatievoorziening lager uitgevallen dan begroot. Dit komt met name door de lagere kapitaallasten en de hogere inkomsten rioolheffingen.
De baten vallen hoger uit. Het aantal aansluitingen is hoger dan begroot en er is sprake van hogere WOZ-waarden van niet-woningen. Bedrijven betalen namelijk rioolheffing als percentage op de WOZ-waarde.
De baten en lasten van riolering worden geëgaliseerd met de voorziening.

Toelichting - 7.30 Afval

De onderschrijding bij lasten wordt veroorzaakt door lagere kapitaallasten en minder uitgaven dan begroot op overige diensten als communicatiemiddelen, inhuur derden en advies.
Minder baten in 2023 is het gevolg van het minder aanbieden van ledigingen restafval. De inwoners scheiden het afval meer dan was verwacht en begroot.
De baten en lasten van afval worden geëgaliseerd met de voorziening.

Toelichting - 7.40 Milieubeheer

Medio 2023 hebben wij extra middelen gekregen vanuit het Rijk voor ambtelijke ondersteuning op het gebied van duurzaamheid (Spuk-regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor klimaat- en energiebeleid, de zgn CDOKE-gelden). Dit zijn middelen die we voor de jaren 2023-2025 krijgen. De CDOKE-gelden zijn onder andere gebruikt voor de energietransitie (RES) die structureel op dit taakveld drukt. Er is voor duurzaamheid een incidenteel voordeel van bijna €190.000. Voor klimaatadaptie is een geraamd bedrag van ruim €100.000 bestemd voor advieskosten niet uitgegeven. Dit wordt veroorzaakt omdat in eerste instantie de SPUK gelden zijn uitgegeven ten gunste van regulier budget.
Voor de energietransitie wordt een omgevingsprogramma opgesteld. De acties die hieruit volgen kunnen deels worden betaald met de SPUK CDOKE. Daarnaast hebben we ook middelen ontvangen op het gebied van aanpak energiearmoede en isolatie. Om de SPUK-regelingen uit te kunnen voeren is in 2023 ingezet op de voorbereiding, waardoor de middelen voor de uitvoering pas later worden ingezet. Dit verklaart de onderbesteding aan de lastenkant. Omdat het meerjarig is toegekend, gaan we een deel van de rijksmiddelen volgend jaar besteden, dat verklaart ook het verschil van €1.250.000 aan de baten- en lastenkant. Omdat we gebruik kunnen maken van rijksgelden, betekent dit ook dat we een deel van onze eigen middelen niet hebben hoeven te besteden en minder hoeven te onttrekken aan de reserve.

Toelichting - 7.50 Begraafplaatsen en crematoria
Er zijn meer begrafenissen geweest dan voorzien in de begroting. Daardoor zijn er ook meer particuliere graven aangekocht en/of verlengd en heeft er meer afkoop van onderhoud plaatsgevonden. Deze extra inkomsten worden gestort in de daarvoor bestemde reserve en voorziening.

Toelichting Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het totale overschot op dit programma bedraagt ca. €1.534.000. De belangrijkste oorzaken zijn:

Toelichting - 8.10 Ruimtelijke Ordening
Onder dit taakveld valt onder andere de implementatie van de omgevingswet, waaraan in 2023 veel aandacht is besteed en aan de basisvereisten is voldaan. Daarnaast zijn veel dossiers nog onder de oude wetgeving in procedure zijn gebracht. Er is wel een incidenteel voordeel ontstaan van €769.000 aan de lastenkant. Er is €300.000 minder uitgegeven voor de Omgevingswet, omdat een deel van de werkzaamheden bij de inrichting van de diverse processen doorlopen in 2024. Er is €150.000 niet besteed aan het verder optimaliseren van interne processen rondom handhaving, de Omgevingswet heeft veel aandacht gevraagd. Er is €50.000 niet besteed aan het herzien van het ruimtelijk kookboek, dit wordt meegenomen in andere beleidsdocumenten en is niet meer nodig. Er is €100.000 minder uitgegeven aan het omgevingsplan, omdat de software nog onvoldoende geschikt bleek te zijn en daarom worden de werkzaamheden in 2024 uitgevoerd. Er is €164.000 minder uitgegeven aan projecten, daarvan was het grootste deel bedoeld voor ijsbaan Noord (€150.000). Dit kon niet kan worden ontwikkeld vanwege tijdelijke opvang Oekrainers (zie ook toelichting project- en investeringsbudgetten).
Daarnaast hebben we incidenteel meer opbrengsten gehad dan begroot van €74.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds €159.000 meer opbrengsten faciliterend grondbeleid en anderzijds minder opbrengsten op strategische verwervingen van €80.000, doordat een geplande verkoop nog niet heeft plaatsgevonden.
Deze budgetten betreffen reserve onttrekkingen en stortingen en hebben geen invloed op het resultaat (zie toelichting storting/onttrekking reserves).

Toelichting - 8.20 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)
Het voordelig saldo van € 229.000 wordt veroorzaakt door het afsluiten van de grondexploitaties Dorpshart Krimpen en Hoflaan Brandweerkazerne. Tevens heeft in 2023 een correctie plaatsgevonden ten aanzien van de eerdere winstuitnamen met betrekking tot de grondexploitatie Zevender-Thiendenland.
In 2023 is er voor de grondexploitatie Tussendijk-Bakwetering een verliesvoorziening gevormd. Het saldo van dit taakveld is verrekend met de algemene reserve grondzaken.
Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Toelichting - 8.30 Wonen en bouwen
De baten vallen €875.000 hoger uit door meer / grotere bouwaanvragen dan begroot. Deze hogere inkomsten hebben geleid tot een grotere storting in de egalisatievoorziening en derhalve een overschrijding op de lasten. Verder is er een onderschrijding op de lasten doordat de versnellingsagenda voor een lager bedrag is opgesteld dan het bedrag wat er voor begroot was.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Structurele mutaties reserves 2023	2023	
(x € 1.000)	Toevoeging	Onttrekking
Begraafplaatsen	268	63
Dekking kapitaallasten	203	1.070
Huisvesting herindeling	0	217
Egalisatiereserve ICT	471	325
Overrente	0	603
Strategische verwervingen	0	12
Sport	475	173
Totaal	**1.417**	**2.463**

Overzicht onvoorziene uitgaven

Onvoorziene uitgaven 2023	Begroting 2023		Saldo
(x € 1.000)	Primitief	Gewijzigd	2023
Uitgaven onverdeeld begroting 2023 -			
Totaal	**0**	**0**	**0**

Overzicht van incidentele baten en lasten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	
Programma Bestuur en ondersteuning	**Lasten**	**Baten**
Eenmalige inhuur diversen extra taken	875	
Datagestuurd werken/software/opleiding	100	
Wachtgeld gewezen wethouders	256	
Project beperkte looptijd met reserve dekking		
(Verandering ruimtelijk domein/omgevingswet)	156	
Incidentele budgetten voor inzet bij langdurige afwezigheid	500	
Vennootschapsbelasting	56	
Btw suppletie 2021 en 2022	55	258
Rijksmiddelen energiecrisis		2.310
Incidentele vrijval van eerder opgenomen lasten sociaal domein		539
Toevoegingen reserves	24.153	
Onttrekkingen reserves		20.377
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat		
Incidentele inzet verkeersactiviteiten	125	
Degeneratievergoeding (glasvezel)	125	1.200
Programma Economie		
Project beperkte looptijd met reserve dekking		
(MKB deal en triple helix)	240	
Eenmalige inspectie electriciteitskasten	48	
Programma Onderwijs, sport, cultuur en recreatie		
Project beperkte looptijd met reserve dekking		
(Kadernota voorzieningen en harmonisatie voetbalaccommodaties)	265	
Specifieke Uitkering Sport		554
Programma Sociaal domein		
Project transformatieplan beperkte looptijd programma met dekking uit reserve	87	
Preventieteam	70	
Beschut/beschermd wonen	50	
Crisisdienst jeugd GGZ	72	
Ondersteuning huishoudens met lage inkomens (energiecrisis)	2.663	
Financiele effecten Oekraine	3.613	6.596
Programma Volksgezondheid en milieu		
Incidentele middelen uitvoering duurzaamheid	80	
Project beperkte looptijd met reserve dekking		
(Bosplantsoen)	87	
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
Project verandering ruimtelijk domein beperkt looptijd met dekking uit reserve	404	
Incidentele hogere bouwleges in verband met eenmalig grote projecten	755	1.377
Projecten beperkte looptijd met reserve dekking		
(wonen, kleine betuwe en omgevingsplan)	244	
Strategische verwervingen	254	
Incidentele verkopen van grond (Spoorzone en Dika terrein)		783
Saldo grondexploitaties	199	393
Totaal	**35.532**	**34.387**
Incidenteel saldo baten en lasten	**-1.145**	
Totaal rekeningsaldo	**3.845**	
Rekeningsaldo structureel	**4.990**	

-/- is nadeel/lasten

De hierboven vermelde incidentele baten en lasten betreffen inkomsten en lasten in verband met financiele effecten energietoeslag, Oekrainecrissis, degeneratievergoeding aanleg glasvezel, eenmalige lasten ten laste van reserves, gerealiseerde verkoop-opbrengsten/grondexploitatie en de incidentele reservemutaties. Deze vallen onder de incidentele baten en lasten conform Notitie BBV.

In de bovenstaande tabel worden de incidentele baten en lasten benoemd. Dit overzicht geeft inzicht in het structurele evenwicht van de jaarverantwoording. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. In het overzicht worden de belangrijkste incidentele posten benoemd, die van materiële invloed zijn op het structurele resultaat.

Bij incidentele posten gaat het vaak om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten. Structurele baten en lasten zijn posten die in beginsel jaarlijks in de begroting en jaarrekening zijn opgenomen. Voor structurele baten en lasten geldt dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd zijn opgenomen. Dit betekent overigens wel dat de hoogte ervan jaarlijks kan fluctueren.

Overzicht taakvelden

Exploitatie	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Bestuur en ondersteuning					
0.1 Bestuur en ondersteuning	-3.974	-4.571	-5.216	-6.102	-886
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	-597	-613	-881	-863	18
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-234	-341	-367	-304	62
0.4 Overhead	-19.600	-19.143	-22.005	-23.248	-1.244
0.5 Treasury	496	576	895	1.072	176
0.61 OZB woningen	7.599	7.721	7.613	7.587	-26
0.62 OZB niet-woningen	4.564	4.469	4.644	4.675	31
0.64 Belastingen overig	-94	-31	0	21	21
0.7 Alg uitkering & overige uitk gem fonds	98.961	98.061	105.093	105.645	552
0.8 Overige baten en lasten	701	508	-1.061	276	1.338
0.9 Vennootschapsbelasting	-5	-22	-95	-56	39
Totaal Bestuur en ondersteuning	**87.818**	**86.614**	**88.621**	**88.701**	**80**
Veiligheid					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-3.583	-3.785	-3.783	-3.766	17
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.105	-1.513	-1.511	-1.501	10
Totaal Veiligheid	**-4.688**	**-5.298**	**-5.294**	**-5.266**	**27**
Verkeer vervoer en waterstaat					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	-9.298	-9.171	-8.660	-8.219	441
2.2 Parkeren	-14	5	5	6	1
2.3 Recreatieve havens	-105	-83	-82	-79	3
2.4 Economische havens en waterwegen	-25	-15	-15	-61	-47
2.5 Openbaar vervoer	-63	-283	-144	-111	33
Totaal Verkeer vervoer en waterstaat	**-9.507**	**-9.547**	**-8.896**	**-8.464**	**432**
Economie					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	-387	-521	-756	-646	111
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-82	-82	-83	-83	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	80	80	19	10	-8
3.4 Economische promotie	49	-629	-701	-191	510
Totaal Economie	**-339**	**-1.152**	**-1.521**	**-909**	**612**
Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
4.1 Openbaar onderwijs	-419	-483	-477	-513	-35
4.2 Onderwijshuisvesting	-2.094	-2.165	-2.054	-2.006	48
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.412	-3.050	-3.037	-2.804	233
5.1 Sportbeleid en activering	-565	-604	-328	-321	8
5.2 Sportaccommodaties	-2.435	-3.391	-2.504	-2.516	-12
5.3 Cult.presentatie-prod. en -participatie	-748	-552	-602	-532	70
5.4 Musea	-408	-406	-415	-427	-13
5.5 Cultureel erfgoed	-157	-216	-205	-266	-60
5.6 Media	-1.248	-1.298	-1.437	-1.277	160
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-3.551	-3.717	-4.084	-3.545	539

Totaal Onderwijs Sport Cultuur & Recreatie	-14.037	-15.882	-15.141	-14.205	936
Sport cultuur en recreatie					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Sociaal domein					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.567	-5.397	-3.462	-3.394	68
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-650	-772	-1.020	-859	161
6.3 Inkomensregelingen	-7.207	-5.204	-8.260	-7.536	724
6.4 WSW en beschut werk	-4.312	-3.516	-3.317	-3.196	122
6.5 Arbeidsparticipatie	-869	-1.141	-1.060	-1.028	31
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.932	-3.074	-2.918	-2.762	156
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-9.206	0	0	0	0
6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)	-547	-5.831	-4.836	-4.705	131
6.71B Begeleiding (WMO)	0	-2.831	-3.958	-3.901	56
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	-989	-971	-1.000	-29
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-38	-244	-201	-242	-41
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-12.940	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-646	-4.687	-4.461	-4.732	-271
6.72B Jeugdhulp behandeling	1	-3.193	-3.047	-2.877	170
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	1	-1.233	-1.572	-1.715	-143
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-651	-1.204	-1.164	-1.222	-58
6.73A Pleegzorg	0	-927	-691	-669	22
6.73B Gezinsgericht	0	-2.356	-1.257	-1.327	-70
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	-906	-1.160	-1.327	-167
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	-2.596	-2.711	-2.646	65
6.74B Jeugdhulp crisisLTAGGZ-verblijf	0	-1.128	-1.465	-970	495
6.74C Gesloten plaatsing	0	-43	-358	-345	13
6.81 Geescaleerde zorg 18+	641	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	-450	513	436	-78
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-515	-535	-561	-543	19
6.82 Geescaleerde zorg 18-	-4.571	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	-762	-3.319	-3.071	-2.828	243
6.82B Jeugdreclassering	0	0	-94	-85	9
Totaal Sociaal domein	-47.771	-51.576	-51.102	-49.474	1.629
Volksgezondheid en milieu					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	-2.591	-2.888	-2.738	-2.374	363
7.2 Riolering	1.385	1.440	1.496	1.428	-68
7.3 Afval	1.008	1.005	998	1.000	3
7.4 Milieubeheer	-2.512	-3.320	-2.954	-2.683	271
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-326	-385	-505	-477	28
Totaal Volksgezondheid en milieu	-3.036	-4.148	-3.702	-3.106	596
Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing					
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.172	-1.599	-1.589	-746	843
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	75	-18	-118	111	229
8.3 Wonen en bouwen	-204	-1	-526	-64	462
Totaal Volkshuisv.leefomg. & sted vernieuwing	-1.301	-1.618	-2.233	-699	1.534
Geraamd resultaat	7.139	-2.607	732	6.578	5.847

Reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Stortingen	-19.959	-4.310	-26.654	-25.574	1.080
Onttrekkingen	12.820	6.917	25.922	22.840	-3.082
Mutaties reserves	**-7.139**	**2.607**	**-732**	**-2.734**	**-2.002**

Geraamd resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Primitief 2023	Begroting 2023	Rekening 2023	SALDO 2023
Geraamd resultaat	**0**	**0**	**0**	**3.845**	**3.845**

WNT verantwoording

Inhoud tabellen

WNT-verantwoording 2023 gemeente Krimpenerwaard

De WNT is van toepassing op gemeente Krimpenerwaard. Het voor de gemeente Krimpenerwaard toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (komt overeen met het algemeen toepasselijk bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

bedragen x € 1	J. Hennip	M.L. van Muijen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.819	111.511
Beloningen betaalbaar op termijn	21.050	17.867
Subtotaal	*146.869*	*129.378*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	**146.869**	**129.378**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichitng op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**J. Hennip**	**M.L. van Muijen**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.248	104.935
Beloningen betaalbaar op termijn	17.983	15.285
Subtotaal	*135.231*	*120.220*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
Bezoldiging	**135.231**	**120.220**

Naast de hierboven gemelde functionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

SISA-bijlage

Specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 6.048.044	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 347.838
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 199.920	€ 6.595.802	€ 12.208.216		

FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			5	85	5	10	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 4.619	€ 7.814			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)

			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 1.900	€ 32.300	€ 17.340	€ 34.680	€ 8.975	€ 8.975
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 48.000	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 80.834	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00875702 / Driestar College in Lekkerkerk	€ 0	€ 0	Nee	Driestar college gaat het bedrag niet inzetten voor ventilatie scholen.	Ja
		2						
		100						
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00875702 / Driestar College in Lekkerkerk	Nee	Ze gaan de middelen niet gebruiken omdat er een renovatie aankomt.			
		2						

		100							
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/01	*Indicator: C55/02*	*Indicator: C55/03*	*Indicator: C55/04*	*Indicator: C55/05*	*Indicator: C55/06*
			905	€ 93.351	€ 93.351	326	€ 33.627	€ 33.627
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C55/07	*Indicator: C55/08*	*Indicator: C55/09*			
			1.297	€ 178.762	€ 189.364			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/10	*Indicator: C55/11*	*Indicator: C55/12*	*Indicator: C55/13*	*Indicator: C55/14*	*Indicator: C55/15*
			4.069	2.337	0	0	1.333	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor**	Gederfde opbrengsten	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

		de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de t oeslagenaffaire	(jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*					
			€ 1.257	Ja					
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*		
			€ 56.041	€ 0	4	319	32		
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*	
		1	*LAI23-035300354*	€ 0	0	0	0	€ 0	
		2							
		100							
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatr	Eindverantwoording (ja/nee)			

			de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	*Aard controle R* *Indicator: C94/08*	egelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						
		100						
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 642.260	€ 223.177	€ 0	€ 0	€ 485.400	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

				het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen				
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 266.527	€ 0	€ 0	€ 0	€ 327.378	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 0	€ 39.408	Ja			
OCW	**D22**	**Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D22/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22/03*			
		1	€ 0	€ 0	Ja			
		2						
		100						
lenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)

		Gemeenten en GR'en						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E21/01	*Indicator: E21/02*	*Indicator: E21/03*	*Indicator: E21/04*	*Indicator: E21/05*	*Indicator: E21/06*
		1	CAC2021/31175879-5000005195	€ 30.273	€ 74.661	€ 39.377	€ 39.377	Ja
		2						
			Kopie beschikkingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E21/07	*Indicator: E21/08*	*Indicator: E21/09*			
		1	CAC2021/31175879-5000005195	Ja				
		2						
len W	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E44/01	*Indicator: E44/02*	*Indicator: E44/03*	*Indicator: E44/04*	*Indicator: E44/05*	*Indicator: E44/06*
		1	5000005010	€ 0	€ 725.051	€ 0	€ 2.175.151	Ja
		2	5000005765	€ 83.166	€ 83.166	€ 249.496	€ 249.496	Nee
		3	5000006540	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		20						
			Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E44/07	*Indicator: E44/08*	*Indicator: E44/09*			
		1	5000005010	Project Heemraadsweg e.o. te Ouderkerk aan den IJssel, WBS-element I.0596; maatregel	Ja			

				betreft ontstenen (of doorlatend maken) publiek verhard oppervlak.			
			2	5000005765		Nee	
			3	5000006540		Nee	
			4				
			20				
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/10*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/11*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/12*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E44/13*
			1	5000005010	Nee		
			2	5000005765	Nee		
			3	5000006540	Nee		
			4				
			20				
Ien W	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*
			1	330-Kruispuntplateaus ETW-ETW	Nee		
			2				
			3				
			4				
			50				

EZK	F1	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Projectnaam/UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	
			Indicator: F1/01	*Indicator: F1/02*	*Indicator: F1/03*	*Indicator: F1/04*	*Indicator: F1/05*	
		1	UWHS170146 Schuwacht 154a	€ 733	Nee	Nee	€ 481.522	
		2	UWHS170199 Schuwacht 152	€ 1.920	Nee	Nee	€ 618.281	
		3	UWHS170200 Schuwacht 150	€ 1.309	Nee	Nee	€ 515.360	
		4	UWHS170110 Schuwacht 148	€ 786	Nee	Nee	€ 383.725	
		5	UWHS170047 Schuwacht 146	€ 840	Nee	Nee	€ 441.593	
		6	UWHS170007 Schuwacht 48	€ 401	Nee	Nee	€ 202.824	
		7	UWHS170005 Schuwacht 46	€ 752	Nee	Nee	€ 321.739	
		8	UWHS170109 Schuwacht 44	€ 752	Nee	Nee	€ 274.448	
		9	UWHS170099 Schuwacht 1	€ 0	Nee	Nee	€ 615.758	
		10	UWHS170112 Noord 1b	€ 829	Nee	Nee	€ 420.716	
		11	UWHS170069 Noord 1a	€ 794	Nee	Nee	€ 350.430	
		12	UWHS170108 Noord 1	€ 1.333	Nee	Nee	€ 817.458	
		13	UWHS170187 IJsseldijk West 59	€ 22.863	Nee	Nee	€ 903.046	
		14	UWHS170068 IJsseldijk West 26	€ 1.083	Nee	Nee	€ 441.921	
		15	UWHS170220 Tiendweg West 28	€ 0	Nee	Nee	€ 3.505	
		100						

EZK	F28	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: F28/01	*Indicator: F28/02*	*Indicator: F28/03*	*Indicator: F28/04*	*Indicator: F28/05*	*Indicator: F28/06*
			€ 195.000	€ 366.981	€ 19.177	€ 581.158	€ 696	€ 696
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. *Indicator: F28/07* Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01* € 10.499.452	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02* € 151.867	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03* € 571.048	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04* € 140.444	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05* € 84.529	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06* € 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07* € 17.668	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08* € 14.690	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09* € 0	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10* € 1.051.857	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11* € 20.913	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12* € 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				

			(PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*					
			€ 0	Ja					
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*	
			€ 0	€ 0	€ 11.141	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
			Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	

Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr

		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 731	€ 0	€ 10.941	€ 34.588	€ 1.577
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 183	€ 0	€ 2.741	€ 5.372	€ 308
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 426	€ 0	€ 6.377	€ 24.181	€ 628
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 171	€ 0	€ 2.563	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	-€ 116	€ 0	€ 1.743	€ 0	€ 0
6	Totaal	-€ 1.628	€ 0	€ 24.365	€ 64.141	€ 2.513

	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
6	Totaal	0	0	N.v.t.

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*

			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
					Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*	
				Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023**		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van						

		de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G10/01*	*Aard controle R* *Indicator: G10/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*				
			€ 107.975	€ 0	Ja				
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*				
			€ 278	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 66.581	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 809.668	€ 553.527					
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende	Werkelijke besteding voor de activiteiten	Werkelijke besteding voor de activiteiten	Werkelijke besteding voor de activiteiten	Toelichting - Verplicht als het een	

				subsidie per project (jaar T)	inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H4/03	*Indicator: H4/04*	*Indicator: H4/05*	*Indicator: H4/06*	*Indicator: H4/07*	*Indicator: H4/08*
			1	Activiteiten conform aanvraag SPUK Sport	€ 553.527	€ 402.280	€ 151.247	€ 0	
			2						
			100						
V W S	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**		Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd**	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd**
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H8/01	*Indicator: H8/02*	*Indicator: H8/03*	*Indicator: H8/04*	*Indicator: H8/05*	*Indicator: H8/06*
			1	1018807	€ 45.000	€ 0	€ 0	€ 16.708	€ 30.000
			2	1037627	€ 127.714	€ 0	€ 0	€ 0	€ 137.681
			3	1042541	€ 56.575	€ 0	€ 26.575	€ 0	€ 56.575
			4						
				Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: H8/07	*Indicator: H8/08*				
			1	1018807	Ja				
			2	1037627	Ja				
			3	1042541	Ja				
			4						
V W S	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: H12/01	*Indicator: H12/02*	*Indicator: H12/03*	*Indicator: H12/04*		
				€ 0	€ 58.385	Ja	Ja		
V W S	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en**		Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?

de sociale basis 2023-2026

		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
1	Lokaal Sportakkoord	€ 42.599	€ 30.000	€ 2.520	€ 30.000	Ja	
2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 293.279	€ 266.441	€ 5.367	€ 266.441	Ja	
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 65.537	€ 30.000	€ 7.107	€ 30.000	Ja	
4	Kansrijke Start	€ 49.153	€ 9.221	€ 7.986	€ 9.221	Ja	
5	Mentale Gezondheid	€ 22.938	€ 0	€ 4.588	€ 0	Ja	
6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 57.345	€ 8.602	€ 9.749	€ 8.602	Ja	
7	Valpreventie	€ 168.758	€ 25.314	€ 28.689	€ 25.314	Ja	
8	Leefomgeving	€ 32.769	€ 3.600	€ 5.834	€ 3.600	Ja	
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 8.192	€ 800	€ 1.478	€ 800	Ja	
10	Versterken sociale basis	€ 119.605	€ 11.609	€ 21.599	€ 11.609	Ja	
11	Mantelzorg	€ 32.769	€ 32.769	€ 0	€ 32.769	Ja	
12	Eén tegen eenzaamheid	€ 32.769	€ 14.583	€ 3.637	€ 14.583	Ja	
13	Welzijn op recept	€ 18.023	€ 1.085	€ 3.388	€ 1.085	Ja	
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 8.192	€ 8.192	€ 0	€ 8.192	Ja	
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 29.164	€ 0	€ 5.833	€ 0	Ja	

	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08
1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.
2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.
4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.

			6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.
			7	Valpreventie	N.v.t.
			8	Leefomgeving	N.v.t.
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.
			10	Versterken sociale basis	N.v.t.
			11	Mantelzorg	N.v.t.
			12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.
			13	Welzijn op recept	N.v.t.
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t.	
				Indicator: H30/09	
				Nee	

VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen			
				Automatisch berekend	*Automatisch berekend*			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: H32/01	*Indicator: H32/02*	*Indicator: H32/03*			
			MEOZ23175	€ 452.486	€ 149.020			
				Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H32/04	*Indicator: H32/05*	*Indicator: H32/06*	*Indicator: H32/07*	*Indicator: H32/08*
			1	*Zwembad Schuagt*	€ 58.680	€ 18.713	Ja	
			2	*Stichting Vlister Openluchtbaden (Ons Polderbad en De Loete)*	€ 143.355	€ 57.617	Ja	
			3	*Zwembad de*	€ 250.451	€ 72.690	Ja	

			Hofstee					
		20						
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*				
			Indicator: H35B/01	*Indicator: H35B/02*				
			061931 Gemeente Krimpenerwaard	€ 38.000				
LNV	**L7B**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**	Gebiedsnaam/nummer	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
								Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		SiSa tussen medeoverheden						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: L7B/01	*Indicator: L7B/02*	*Indicator: L7B/03*	*Indicator: L7B/04*	*Indicator: L7B/05*	*Indicator: L7B/06*
		1	PZH 2021 775194491/DOS 20210000801	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 31.543	€ 199.871	Ja	
		2						
		10						

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring

De controleverklaring wordt toegevoegd aan het boekwerk voor het vaststellen van de jaarstukken door de gemeenteraad op 4 juli 2023.

De verklaring ontvangen wij separaat met het rapport van bevindingen van de onafhankelijk accountant, als deze documenten aan de gemeenteraad zijn kenbaar gemaakt

BIJLAGEN

Bijlage 1: Rapportage interbestuurlijk toezicht

Rapportage interbestuurlijk toezicht

Het college is in 2021 een bestuursovereenkomst aangegaan met de Provincie Zuid-Holland inzake het interbestuurlijk toezicht. De aanleiding voor het opstellen van de bestuursovereenkomst ligt in de Wet revitalisering generiek toezicht, die op 1 oktober 2012 in werking is getreden. Deze wet beoogt de interbestuurlijke lasten te verminderen en het toezicht te versoberen. Met de inwerkingtreding van de wet is een groot aantal toezichtbepalingen in diverse wetten (specifiek toezicht) komen te vervallen. Daarvoor in de plaats komt een meer generieke aanpak van het interbestuurlijk toezicht. De instrumenten van het generiek toezicht voor de provincie zijn de algemene bepalingen over schorsing en vernietiging en indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing, die in de Gemeente- en Provinciewet zijn opgenomen.

Een belangrijk uitgangspunt van het interbestuurlijk toezicht is versterking van de horizontale verantwoording door het college aan de gemeenteraad (controlerende rol van de gemeenteraad). In navolgend overzicht wordt met behulp van de kleuren groen, geel, oranje en rood aangegeven of de gemeente voldoet aan de wettelijke vereisten op het gebied van ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting vergunninghouders. Met de bestuursovereenkomst verplicht de provincie zich vervolgens om het toezicht op een sobere, proportionele en risicogerichte manier vorm te geven en alleen te interveniëren of nadere informatie op te vragen als daar aanleiding toe is.

Toezichtsgebied	IBT-ladder	IBT-score per toezichtsgebied	Stand per 31 december 2023
• Ruimtelijke ordening	0 Geen interventie		De bestemmingsplannen zijn geactualiseerd en voldoen aan de omgevingsverordening.
• Omgevingsrecht	2b Ambtelijk afspraak maken		De gemeente voldoet gedeeltelijk aan de minimale procescriteria die de provincie hanteert op grond van het Besluit omgevingsrecht voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Krimpenerwaard beschikt over actueel operationeel VTH-beleidsplan 2019-2023. Ambtelijk is aangegeven dat de gemeenten in 2024 zal beschikken over een nieuw actueel beleidsplan. In 2024 is het streven om een uitvoeringsprogramma voor 2024 vast te stellen, waarbij de focus ligt op het structureel borgen van de VTH-beleidscyclus binnen de organisatie. Ambtelijk is overeengekomen om vanaf 2025 te voldoen aan alle wettelijke criteria met bijbehorende termijnen. Voor 2023 is de gemeente geplaats op trede 2b van de IBT-ladder.
• Monumentenzorg en archeologie	0 Geen interventie		De nieuwe indicatoren voor Monumentenzorg en Archeologie zijn in het Uitvoeringsprogramma IBT 2024 opgenomen. Het oordeel voor 2023 is nog gebaseerd op de oude indicator, zoals vermeld in het Uitvoeringsprogramma 2022. De gemeente scoort groen, omdat zij in 2021 beschikte over een deskundige monumentencommissie.
• Informatie- en archiefbeheer	2a Informatie opvragen		Het laatste archiefverslag betreft het jaar 2019 dat in 2020 aan de raad en de provincie is gestuurd. In 2022 heeft de archivaris een jaarverslag 2021 uitgebracht dat zich toespitste op het gebruik van videotulen. In een raadsinformatiebrief van 22 december 2022 heeft het college de raad geïnformeerd over dit jaarverslag en over de stand van zaken van het informatiebeheer. in 2024 zal de gemeentearchivaris weer een inspectie uitvoeren.
• Huisvesting vergunninghouders	2a Informatie opvragen		De gemeente heeft op 31 december 2023 een achterstand van 39 vergunninghouders, maar had op 1 oktober te weinig gekoppelde vergunninghouders om de taakstelling te kunnen halen en is daarom op 1 januari 2024 op trede 2a van de IBT-ladder geplaats; informatie opvragen en beoordelen.

De provincie heeft er voor gekozen om het interbestuurlijk toezicht per gemeente op een dynamisch dashboard te presenteren.
Hierna treft u de link aan naar de site voor Interbestuurlijk toezicht https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/lokaal-bestuur/interbestuurlijk/.
Kies de knop “naar het dashboard” om de gegevens van de gemeente Krimpenerwaard te raadplegen.
Onder 2 totaal beeld per gemeente.

Bijlage 2 - Lijst met gebruikte afkortingen

Afkortingen

A	
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ALV	Algemene ledenvergadering
Appa	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B	
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BIZ	Bedrijfsinvesteringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	Budgetten Gebundelde Uitkeringen
BV	Besloten Vennootschap
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
C	
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CP	Collegeprogramma
CPI	Consumenten Prijs Index
E	
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
F	
Fte	Fulltime-equivalent
G	
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie
I	
IBKW	Ingenieursbureau Krimpenerwaard
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IPO	Interprovinciaal Overleg
K	
KCC	Klanten Contact Centrum
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen

M	
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
M-H	Midden-Holland
mjb	Meerjarenbegroting
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MRDH	Metropoolregio Rotterdam - Den Haag
N	
NV	Naamloze Vennootschap
O	
ODMH	Omgevingsdienst Midden-Holland
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P	
PFK	Portefeuilleroutekaart
R	
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
RIB	Raadsinformatiebrief
R&T	Recreatie en Toerisme
S	
SDG's	Sustainable Deveolpment Goals
SEZ	Spoedeisende zorg
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
S&I	Service & Infomatiemanagement
SPV 2030	Strategisch Plan verkeersveiligheid 2030
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling
SVn	Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
T	
TBK	Technisch Bureau Krimpenerwaard
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers
TWU	Tussentijdse Winst Uitname
V	
vGRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
W	
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
WKPB	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
WSJG	www.waarstaatjegemeente.nl
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
Z	
ZRM	Zelf Redzaamheidsmatrix